

מערכות

דחון המגן ואיש-הצבא העברי

חוברת ז'ז:

תמוזים
לתרגול-גייסות

הצבא והשלטון
בסודיה

אימוץ-צבאי
מציאותי

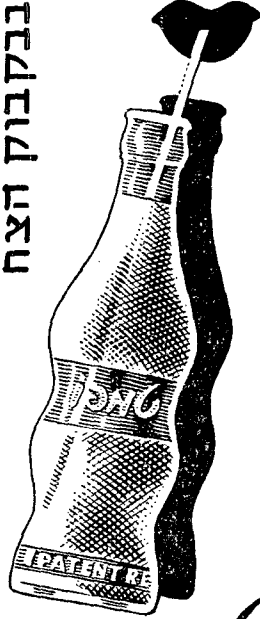

מכת - תשמ"ז
דצמבר - 1955

ז"ז

הפשקה הזו

בבקבוק הצח

טאפו

מעטה בכל חנויות שקם

תוכן הענינים

6		ציון לשבח ע"י ראש המטה הכללי <u>לקראת תרגיל גיוסות תכליתי</u>
7		תרגילים עוצבתיים מבוקרים חד-צדדיים
18	סגן-אלוף י. שחורי	מחשבות על תמרוני הצבא, 1955
25	סגן-אלוף י. אליאב	הרהורים בעקבות תרגיל "כרמל"
28	רב-טורן נ. ש.	הצבא והשלטון בסוריה
36		אמרות, השגות, מושגים <u>מגמות ודרכים באימון צבאי</u>
39	גני-ברני ל. א. היטצ'אד	מגמות האימון הצבאי כיום
44	לויט-קולי ר. ב. ריג	דרכים באימון-מציאותי לקרב
53		התחפרות כאז כן עתה
		<u>עוד בענין מודיעין</u>
58	סגן-אלוף ז. בורובסקי	תשובה לקמ"ן הגדודי
59	יה"ן	הקמ"ן והערכת המצב (א)
61	רב-טורן רומי	הקמ"ן והערכת המצב (ב)
62	סרן מ. גויבך	עוד ל. פיתוח תחושת מודיעין-השדה"
		<u>כלי-קרב</u>
64	קצ"ר ו. ב. ויר	נשק גדודי נגד-טנקי
67		כלי נגד-טנקי חדש לצבא-קנדה
68		"הדבר"
70		<u>במת מערכות</u>
		להכשרת מפקדים בקורס מ"פים — רב-טורן מ. יעקובוביץ / הערות למאמר "טוב יכול להיות טוב יותר" — "סרן יעקב" / בתחום הדין המשפטי בצבא — י. פ. / בשולי התחיקה — סגן-אלוף י. כהן.
74	סגן א. וינשטיין	"קציר"
77		דף היכר-מטוסים — אוראגאן
		<u>מהעתונות הצבאית</u>
78	קולי-לויט' פון מוראלט	צבא ארץ-קטנה למול לוחמה-חישה
79		אבידות כיום הקרב הראשון
80		האם תמיד עלינו להסתער
82		חמישה עיקרי המפקד (לפי מחשבותיו של מרשל ליאוטי)
84		פעולת הארגון הבינלאומי לאספורט-צבאי
86		"שטח-צחיח", שויתור עליו אינו נראה לבריטניה
		<u>בעולם החמוש</u>
87	קולי-לויט' א. לבירו	מסע טנקים במדבר
90		"תפוח 2" — הסתערות שריון בשטח נמץ-אטומי
94		תחרות רשימות מס' 9
95		תוצאותיה של תחרות רשימות מס' 8
		<u>ממדף הספרים</u>
97		בעיות פיקוד (ופקודים) במציאות-קרב (על ספרו של ס.א.ל. מרשל)
102		גורמים ומגמות במבצע-מלחמה (על ספרו של ב. ליליהארט)
100	נתן א.	"חומר מקצועי" (הסוד השביעי — "דבר")

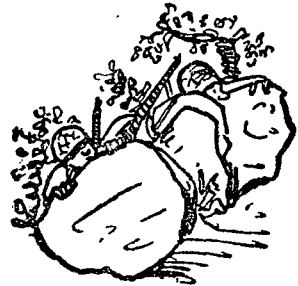
תמונת השער : חיילות צה"ל באימון במסלול-קרב.

"מערכות"
בית ההוצאה של צבא הגנה לישראל
המערכת : שדרות ירושלים 94, 19
דפוס "יפת", תל-אביב

מי ומה בחוברת

ציונים לקורא

יש ושם מסוים ניתן לדבר אשר, לאמיתו של דבר, מכיל בתוכו אף את היפוכו של אותו שם. "תרגיל חר'צודי" — האמנם בנוי הוא על היעדרו של אויב? האמת היא — החיפץ מזה, אמנם, נעדר בו היריב ה"סימטרי" — זה הדומה פחות-ארויטר במימדיו, וכן באופיו וטיבו, לצד "הראשון". אולם דוקא משום כך ניתן כאן, ע"י שימוש ביחידה מיצגת ו"מאמנת" קטנה, מובחנת ומתורגלת-כיאות, להקנות יתר תחושה של מחשבת היריב, ואף להדגים את אופיו של אויב קונקרטי — שאינו דומה לכוחות-גוראנו, והמבליט תכונות ונתונים הסיפוסיים לו. על כן הרי התרגיל ה"חר'צודי" — כשהוא מבוקר, והיריב מוצג בו כהלכה — הוא-הוא שמאפשר, לא פחות מן התמרון ה"רוצדי" ה"חופשי", את הרגשת ההתמודדות: והוא אף מורמה לתוך אפיק תכליתי ככלי האפשר. נושא זה עומד במרכז מעגל-המאמרים על "תמרונים ותרגילים" שבחוברת.

אין הכתובת, בנתיבי אה"ד - מתנוססת מעל המאמר העיקרי והפותח שב,מעגל

התמרונים" בחוברת זו — "תרגיל חר'צודי-מבוקר, עם ביום אויב". אולם לפי מתכונתו ותוכנו דרי זה סיכום מוסמך של תפיסות וגישות אשר הונהגו ע"י אגף-ההדרכה של צבא-הגנה לישראל בתרגילים העוצבתיים של שנת 1955. על כן משמש הוא גם כמעין מסגרת-כללית לשאר המאמרים והרשימות שבמעגל זה — אלה שבחוברת צ"ה, וכן ב"מעגל" הנוסף אשר יש להניח שיופיע בחוב' צ"ח. הפעם המדובר הוא ב"מחשבות על תמרוני-צבא, 1955" לסגן-אלוף י. שחורי (עמ' 18) ו"הרהורים בעקבות תרגיל "כרמל" לסגן-אלוף י. אליאב (עמ' 25).

כאימרתו הנדושה של קרל קלאוזוויץ, אין המלחמה

אלא המשכה של מדיניות". מסקנה הגיונית מכך היא כי הרוצה להבין את הופעתו של צבא מסוים במלחמה — עליו להתחקות תחילה על קורות ארצו, ובעיקר אל הניתה, אורח-חייה, ומגמות התפתחותה כיום. קיום לאלה לגבי טוריה — ימצא הקורא בסקירתו של רבי-סרן נ. ש., "הצבא והשלטון בסוריה" (עמ' 28). במפה שבעמ' 31 על הקורא לזכור כי הכתובת החסרה מתחתיה צריכה היתה להיות: "מפת עורקי-התחבורה".

מן החירוישים (בצורה וכתוכן) שבחוב' זו — הופעת הדפים המוקדשים ל"אמרות,

השגות, מושגים". כמתן קטעים אלה (עמ' 36) אין כוונה למצות רעיונות או גופי-ענינים, אך ההנחה היא כי "לא יזיק" לכל מסקד בצה"ל להתרשם, ולו קמעא, מן המחשבות המהלכות בעולם, ובעולם הצבאי במיוחד — על טבע המלחמה וחויגותיה, על אורח-פעולה ותמורותיהם, על הנדרש מאיש-צבא ואורח-חושבו, על הנחוץ בשביל חי-רוח תכליתיים. המערכת תודה לכל אחד מקוראיה אשר יפנה את תשומת לבה לקטעים ואמרות הראויים להנתן בדפים אלה. וכן — לכל אשר יעיר את הערותיו, יבקר, יציע שינויים ומגמות בכחירת החומר שבבילם.

מי ומה בחוברת

אמנות ביכר-התרגולת של המאה ה-19 — אשר יש והגיעה כמעט עד למדרגת

בלט צבאי, בדרישותיה המדוקדקות לגבי אופן-עמידת חייל, צעידתו, תנועותיו — לא היתה בראשיתה אלא צורת תרגולת קרב שלמה את צרכיה הטקטיים של התקופה. אכן, במרוצת הימים התאבנה-ימי — ועל כן התנוונה והפכה יותר למכשול מאשר למצעי-אימון. אך העיקר הוא: תקופת-התקופה — וצרכיה הטקטיים-שלה, — ועל כן גם אורח-אימון משלה. התמורות בטכניקה הצבאית, במבנה הגייסות ובמושגים הטקטיים המתפתחים, אשר בה נתבלטו בשנים האחרונות, מצריכים אף חיפושי דרכים מחודשים בשדה-האימון.

על כן, שילוב-המאמרים „מגמות ודרכים באימון צבאי“ (עמ' 39) — בה יכירונו עתה מקומו בגליונות „מערכות“.

יש ומוזדמנים מאמרים או הרצאות על דרכי הכשרת גייסות המסמנים דרך לתקופת-התפתחות שלמה, בקרב אותו צבא או אף במקצוע-הצבאי של התקופה בכללו. זכור אולי לוחיקי קוראי „מערכות“, כי — בשלמותם או בחלקם — כאלה היו „אימון הצבא למלחמה“ לגנרל (או — בריגדיר) א. ויול, „ואימון מזורו של סירונים“ לילדל-הארט. אין המערכת טוענת לרמה כה קלסית לבני מאמרו של גני-בריגי הייטנאָר „מגמות האימון הצבאי כיום“, (עמ' 39), אולם אין ספק בכך כי הוא מציג לפנינו כמה וכמה מן הבחינות החדשות של מעשה-האימון הנדרש מן הצבאות בתקופה החדשה של צורות-לחימה — בין שתקרא תקופה זו „אטומית“, או „אטומית-למחצה“, או תקופה העומדת „בצל של הנשק האטומי“. העיקר הוא, כי מטגרת הנתונים שהוא מציג, התיבועות שהוא מציג ודרכי-האימון שהוא מסמן — כוחה יפה כיום לגבי כל הצבאות וכל זירות-המלחמה האפשריות.

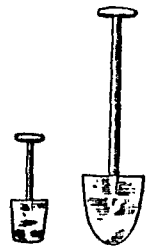
גם המאמר „דרכים באימון-מציאותי לקרב“ (עמ' 44) מפרי-עטמו של קול-לויט ר. ב.

ריג (מצבא ארה״ב, בדומה ל„שותפו“ בשילוב-מאמרים זה, הגנרל ל. הייטנאָר), המהווה את השלב השני, השימושי-המובהק, של נושא הכשרת הגייסות המוצג כאן — איננו בגדר מאמרי-בדוד בלבד, כי אם חוליה במסכת האימון המתוקן אשר צבא ארצות-הברית מתאמץ לטפחו ולהנהיגו; זהו קטע תמציתי מתוך ספרו של קצין זה, אשר הופיע לפני זמן קצר תחת השם „אימון מציאותי“ (“Realistic Training”) וזכה לקבלת-פנים ערה ואוהדת בצבא האמריקאי. אפשר כי הקורא יופתע במקצת מן החזרה המתמדת על הסיסמה „אימון קרוב-למציאות“, ומההרגשה החוזרת-ונשנית על האמצעים להשגתו. אך זאת לזכור: המאמר, בדומה לספר עצמו, נועד להשגת תוצאה ממשית — קרי, החדרת אורחי אימון כאלה, או דומיהם, אל תוך הגייסות; והרי „המרבה להלום בפטישו על ראש המסמר — מורא ביתר“ שאת כי אמנם יכנס“. ודאי, לא כל עצותיו של קול-לויט ריג יהלמו את תנאינו וצרכינו אנו. אך כי יש בהן כדי לתרום תרומה לאי-מבוטלת להמחשת צורות האימון ולקחי — בכך אין כל ספק.

על כך כי אין התחפרות — באישית כקייבוצית — של לוחם או

יחידת-צבא בגדר דבר ההולם תקופה „סרימיטיבית ומיושנת“ דואק של לוחמה, כי אם צורך-חינוי אף בתנאי הלחימה של היום או של מחר — מעידות עדותן תמונות-מציאות מאורח-אימונו כיום של הצבא הבריטי המתכוונן למחר (עמ' 53) וצינין הקטע המאלף ב„לפני שבע שנים“ שבחוב צ״ו (עמ' 97), המספר כיצד החיילים הרוסיים בשנות מלחמת-השניה עשו כל כן את התחפרות-הימית להרגל וטבעי-שני, עד שאף בתוך ההתקפה, משצטוו לשהות, ולו רגעים בלבד, בתחת התקדמות-מטוימת, מיד היו מתחילים לגרד באדמה ולשפוך תל-יחה.

מ' ומה בחוברת

אם יש לך "חיל" אשר מעצם מהותו והיותו זמילוי תכליתקיומו, יהיה גפון וממוזג בצבא כולו — הרי זה חיל המודיעין. כי עליו ניתן לומר: חיל זה, לא רק גוף הגו, ככל החילות — אלא גם אורח-חיים. על כן טבעי הוא כי נושאי מודיעין, אולי יותר מנושאים חיליים אחרים איווהישהם, משמשים "נושא" לדיוניהם ועיוניהם של אנשי שאר החילות. דוגמה מוחשית לכך, נוסף על כמה חילוקי דעות קודמים שניתן להם מקום בעמודי "מערכות", משמש בחוברתנו הנוכחית הדיון על מודיעין" (עמ' 54).

צבאות גדולים — עוסקים בהכנות מורכבות ומסועפות לקראת מצבים אפשריים של "לוחמה אוטומית", מטפחים לשם-כך סוגי-נשק חדשים, מעלים תורות אופרטיביות ולוגיסטיות חדשות לבקרים. צבאות קטנים אמנם אינם נוהגים כך (מסיבות שנקלה-לבין), אך גם צבאות אלה מתקינים את עצמם — ולעתים, במרץ לא-מועט — לקראת תנאי-לוחמה חדשים ומשתנים. מסגלים לכך את מבנה העוצבות והיחידות, מגבשים נוהג טקטי אשר יגביר את הסיכויים לשמירת גופי-היחידות בפני פגיעה, ולהפעלתם התכליתית והמוצלחת. סקירתו של הקולונל-יו"ט פון מוראלט, מצבא-שביצריה (עמ' 78) מביעה מגמה זו, והיא מכילה סיכום מאסף של המגמות לפיהן מנסה צבאה של מדינה לא-גדולה להתוות את דרכו בתקופת הטכניקה והטקטיקה המתחדשות.

בימים בהם נראה כי מופיעים סדקים בכנין המוצק אשר הקימו במשך שנים רבות

הצרפתים במרוקו, ואשר חלק-בראש בו למרשל ליאוטיי — יש אולי תוספת-ענין להתבונן בעיקרי נוהגו ואורח-פיקודו של אחד הדגולים שבמצבאי-צרפת בדורות האחרונים, כפי שהם ניתנים בסיכום-התמציתי שב"עתונות הצבאית" שבחוב' זו (עמ' 82). אך אל-נא יחשוב הקורא כי ב"עתיקות" מדובר כאן. המפתיע הוא כי ההתפתחויות החדשות וה"ערכאניות" ביותר של תורת-פיקוד ופסיכולוגיה-צבאית, דומה כי אין להן מה להוסיף — מבחינת חידוש, חדות-ראיה והערכת גורם-האדם — על "גשכחות" אלו שבמחשבותיו ואורח-מעשיו של המרשל הקולוניאלי הגדול.

(ממשנתו של ליאוטיי — ראה ב"דברי-מפקדים" ב"מערכות" חוב' ז"ט).

המלה "פער" קנתה לה, לפתע, מהלכים נרחבים ביותר בחיי ציבורנו במשך השנה האחרונה. ובאידנא-דדיתתא זו של פערי-מחירים, פערי-שכר — ופערי-עדות-וגלויות? — נשכחה כליל מלב העובדה כי בעצם, במקורה ותחילתה, לא-לכך נוצרה גירסה עברית זו של ה" GAP" שבלעז-האנגלי. עיקר שימושה של מלה זו טופוגרפי היה, לגבי מרוחמה, או מיצה, בין הרים, לרוב לציון נתיב-למעבר, מכל מקום, על הקורא הצבאי לזכור זאת. כך, "פער-באלפור", הנוכח בסקירה על עתון חזכי "סאן-סיר", איננו אלא ה"פרוזודור" המישורי הטבעי, והצרילמדי, שבין הרי-הוואגזים שבצפון לבין הרי-היהודה שבדרום-מזרח, בגבולה המזרחי של צרפת, למול אלזסה-ליליה, אשר לא-פעם בהסטוריה היותה תבל גרמני ארי, שימשה בסיס-פלישה כלפי צרפת בידיים גרמניות. עלי-כן נקראה לעתים-כה קרובות העיר באלפור לקיים בפועל את שמה ("מצודה-נאה", בתרגום לעברית) וה"פער". כולו הפך ל"פרוזודור-אופרטיבי" קלסי, לגבי תנועות להכא או להתם — ולאחרונה, ב'1944, כשפני המסע הצרפתי — מזרחה.

סי' ומה בחוברת

טנקים במדבר — אין זה רק נושא מרכזי של, למשל, האבקות במדבר-המערבי

1941—1943, כי אם גם חבריה הקרוב מאוד למחשבתו ומעשהו של צבא-הגנה לישראל. יש ואף עתונות יומית מזכירה לנו זאת — כגון,

בידיעה מניו-יורק או חשיגטון בסוף נובמבר ש. ה.: "פקידים גבוהים של ממשלת ארה"ב מפקפקים האם מן-הראוי לספק לישראל טנקים "פאטון", בגלל הקשיים שנתגלו באלה בתנאי מסע במדבר, וצריכת-הדלק הרבה". מבחן מעשי גדול של שריון אמריקאי, וטנקי "פאטון" בכלל זה, נערך לאחרונה במסגרת המבצע "סלע-מדבר ו". תמציתו של אותו מבצע-ניסוי מתוארת כאן על ידי קול-לויט' לביארו, קצין-מילואים אמריקאי שנתלוה למסע זה (עמ' 87). לקחו הטקטי והטכני של הניסוי — משתמע מתוך התיאור, מבלי צורך בפירוט-לואי.

אכן, הסעת "פטונים" במדבר — עולה ביוקר. אך הלואי והיה זה המעצור היחיד בחשיגטון...

ניסויים בפיצוץ כלי-זיון אטומיים — תוארו כבר לא-פעם. אך מניסויים מתחיל כבר

צבא ארה"ב (וינתן גם צבאות אחרים) לעבור אל תרגול-טקטי של גייסות: — למול הפיצוץ, (הלא-מדומה, להבדיל מהצגת "דמיים" אטומיים במסגרת תמרונים), ואף על פני שטח-רומטס, כשהקרקע עודה "חמה" מהשפעותיו. תיאור ראשון מעין-זה בעברית ניתן ב"העולם החמוש" (עמ' 90).

קיום ראשונים לאופים של שני ספריו-פור המופיעים עתה בהוצאת "מערכות".

"האסטרטגיה של גישה-עקיפה" ו"אנשים מול אש" — כבר ניתנו בשורות ההקדמה לסקירות על שני הספרים (עמ' 97). הראשונה שבהן (על ספרו של ס. מרשל) הגה נסיון להעלות גרעין-תמצית מתוכנו של הספר, שנעשה בידי קפיטן שבייצרי (המשרת באחת היחידות דוברות צרפתית); והשנייה — הערכה רבת ידיעה של פרוס' להיסטוריה צבאית במוסד ההכשרה-הגבוהה של קציני צבא קנדה על מקומו של הספר בהתפתחות תפישותיו ההיסטוריות-האסטרטגיות של לידל הארט, ועל כמה שלבים וגילויים בתפישות אלו והשפעתם על הוגי מח-שבה צבאית.

הקורא אשר ימצא את השעות לעיון בספרים רבי-ערך אלה — ודאי שישכיל גם לגבש את יחסו הוא לדעות גופן שבספרים — ולהערכות המובעות לגביהן.

פרסומו "מערכות" — הן גליונות הירחון ושאר כתבי-העת.

והן הספרים — אינם זוכים בהדים וציונים תכופים בעתונות העברית ה"כללית" או ה"אורחית"; ועל-כן, משמופיעים — ברוח-זמן הגונים — ציונים אלה, מן הענין הוא להביאם גם במישרים בפני קהל קוראינו. ומהגב, כש"הטור-השביעי" המובא בגליון זה (עמ' 100) נכתב ע"י אחד מאלה אשר עינם במעשה-"מערכות" ויחסם אליו, אינם מוטלים בספק.

"הטור השביעי"

ירחון המגזר ואיש הצבא העברי

טבת תשט"ז

ברך כ"ז

/

ב' (צד)

ציון לשבח

הנני לציון לשבח את ק/120946 סרן עוזיאל גל על כושר המצאה צבאי.

מושה דיון, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

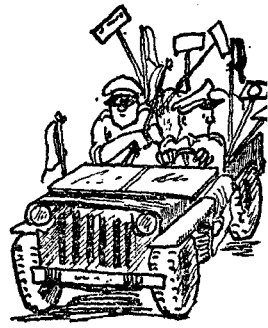
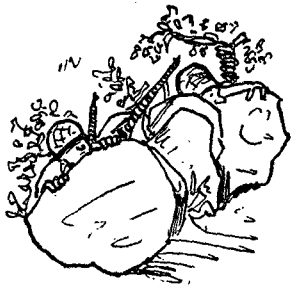
י"ג בכסלו תשט"ז

להלן תיאור המעשה:—

תת-המקלע "עווי" אשר פותח בעיקר על ידי הג'ל וכימתו, עמד בהצלחה זהצטין בניסוי השואה שנערכו בין כמה סוגי תת-מקלעים מהסוגים החרישים המצויים בצבאות זרים.

תת-המקלע צוין לשבח בעיקר על עקרונות מבנהו ועל כושר פעולתו בתנאי קרקע ואקלים קשים.

לקראת תרגולי גייסות תכליתי

תרגילים עוצבתיים מבוקרים חד-צדדיים

אל-מול פניו ומטוסים צוללים מעליו ומטילים פצצות על מטרה סמוכה — גם כאשר הרעש מתריש אזניים, והאוויר מלא עשן ואבק — גם אז יהיה מסוגל לשמוע קול פקודה ולצית לו, לזכור את המוטל עליו ולבצעו, להיות אדיש-לחלוטין לסכנות המדומות שהיו נראות לו ממשיות ביותר בהיותו טירון, ולהשמר מפני הסכנות האמתיות עבודה בלתי-מסודרים בשדה, יהיו לגביהם גורמים פחותי-ערך, שלא יפריעו אותם ממהלך-עבודתם ומחשבתם המסודרים.

אולם הישגים אלה באימונים ניתנים-להגשמה רק בתנאי שהם יבוצעו באווירה הדומה לחלוטין לאווירת שדה הקרב — פרט לאותו גורם של פחד שצוין לעיל, שאותו אין ליצור באימונים.

„כדי לנהל אימונים מציאותיים בחודש הבא, עליך להתחיל היום, מכיון שההכנה היא תפקיד לא קטן“. כך אומר לויט-קול, ר.ב. ריג, בספרו „אי-מון קרב מציאותי“ (“Realistic Combat Training”). אין ספק שכונתו כאן לאימונים של יחידות קטנות; היות ובכדי לנהל אימונים מציאותיים של עוצבה, הצפויים לה, נאמר, בחודש הבא — היה עליך ל-התחיל בהכנות כבר לפני שלושה או ארבעה חוד-שים.

בהמשכו של מאמר זה יובהר לקורא במידת-מה היקף ההכנות שיש לעשות לקראת תרגיל אחד, חד-צדדי, של חטיבה שערך באווירה מציאותית. אולם, כפתיחה זו הכונה לצנן בקצרה בשתי שאלות: א. מהי מטרתו של תרגיל-עוצבתי בכלל? ב. מה הן הדרכים לביצוע תרגיל-עוצבתי?

נסיוננו, וכן נסיונם של צבאות גדולים וותיקים משלנו, מלמד שהתשובה לשאלה בדבר מטרתו של תרגיל-עוצבתי אינה פשוטה כלל ועיקר. דבר אחד

מאז ומעולם שאפו מפקדי צבא לאמן את גייסו-תיהם לקרב באופן שיחסן את רוחם בפני בלהות הקרב.

חיסון הגוף בפני תלאות הקרב, או הבאת הגייסות לרמה של תפעול כלי-הנשק ביעילות בכל סוגי שטח ואקלים, היו מטרות נכבדות-ביותר של האימון הצבאי; ואין ספק שיש בהם הרבה מהמחשל את רוח החייל. אולם עד היום טרם נמצאה דרך לחשל את רוחו של החייל בתקופת האימונים, באותה מידה שמתחשלת רוחו בקרב עצמו.

הגורם העיקרי החסר בשדה האימונים והמצוי אך ורק בשדה הקרב הוא הפחד; הפחד בפני המות או הפגיעה שהאויב הפעיל מתכוון לגרום ליריבו. ואין כל אמצעי לעורר בעת האימונים בקרב החייל פחד זה, על-מנת שילמד להתגבר עליו — כל זמן שהוא נתון עדיין במצבים בהם שגיאה מצדו לא תעלה לו בחייו או בשלימות גופו.

אולם אפשר להביא את החייל בעת האימון לרמה כזו של מומחיות ובטחון-עצמי שתספיק לו להבחין בין המסוכן באמת לבין שאינו מסוכן בשדה הקרב. ידוע כי הטירון מתחלחל כאשר נחת צרור-מקלע בקרקע במרחק עשרות מטרים ממנו, או כאשר פגזים מתפוצצים מסביבו אף במרחקים בלתי-מסו-כנים. אך אפשר להביא את החייל לרמת בטחון-עצמי כזו, שגם כאשר מתפוצצים פגזים סביבו, ומאות כלי-נשק יורים בקרבתו, טנקים שועטים האורבות לו בקרב.

בדומה-לזה, אפשר להביא מפקדים וקציני-מטה לרמת אימון כזו, שהעייפות, המתח הנפשי, תנאי-

(1) פרק חיוני מספר זה נכלל במעגל-מאמרים המוקדש לסוגיה מגמות אימון ודרכי אימון בתקופתו, אשר הוכן לפרסום בחוברת זו של „מערכות“ — המערך.

ודאי, שאחת ממטרותיו של תרגיל-עוצבתי היא לאפשר למפקדות לפעול בתנאים מציאותיים, מבחינת זמן ומרחב, ומבחינת העומס המנהלתי הנגרם ע"י ריבוי הגייסות.

לפיכך, תמיד היו התרגילים-העוצבתיים בכל הדרגות כרוכים בתנועה ארוכה, שבהכרח גוררת אחריה בעיות תחזוקה ושיקולי-זמן ומרחב מציאותיים. אך נקל לתאר כי מידת העניין שמצאו הדרגים הנמוכים בתרגיל שזה כליתוכנו לא היתה אלא קטנה, ידועות המימרות האמרות, שמתוכן היו של החייל בכל מעשה צבאי הוא לקום, לצעוד — ושוב לשבת ולחכות. מפקדי פלוגות וגדודים שניסו בעת תרגילים מסוג זה להכניס קצת יותר עניין בקרב חייליהם, והיו מחייבים אותם מדי-פעם לכון את רוביהם ולהסתער בקריאות-נצחון על גבעה כלשהי בשטח, נזכחו עד מהרה כי גם דבר זה עשוי לשעמם מאוד.

בזמנים מאחרים-יותר, עם התפתחות התורה הצבאית, החלו תרגילים-מפקדות לתפוש מקום נכבד-יותר באימונו של המפקד וקצין-המטה בדרגים הגבוהים, והוברר לחלוטין שאפשר לעבור כברת-דרך ארוכה באימוני מפקדות גבוהות מבלי להיב את החייל הפשוט ליטול בהם את חלקו העומס והמשעמם שתואר-לעיל. לאמת-של-דבר, לא מעטים הם המפקדים בצבאות העולם הנוטים ל"אפיקורסות" גמירה בענין זה, והטוענים שאין טעם לשתף את היחידות בתרגילים שמעל לדרג הגדודי.

אולם השאלה בעינה עומדת: האמנם לא נועד התרגיל-העוצבתי אלא לטובתן של המפקדות ה"גבוהות"? אם כן הדבר, אולי יש טעם בטענה שמוטב לתרגל מפקדות אלו בתרגילי-מפקדות וב-תרגילים-שלידים בלבד.

אולם האמת היא, כפי-הנראה, שגם לדרגים הנמוכים יש ענין בתרגילים-עוצבתיים — אכן, בתנאי שדרג העוצבה לא יהיה גבוה עד-כדי-כך, שענייניהם של הדרגים-הנמוכים יזנחו לחלוטין, ועד אמת אחת מתברר מתוך הנסיון, והיא — שחוק הרנחים המתמעטים חל גם על פרשה זו של תרגילים-עוצבתיים. החל משלב מסוים, ככל

(*) לעתים נדירות-יותר נערכים תרגילים עם גייסות אף בדרגים יותר גבוהים, אולם אין ספק שאימון הגייסות עצמם אינו עשוי לתפוש בתרגילים כאלה מקום שה-ערך למט-רונתיהם האחרת. כי תרגילים מסוג זה נערכים לרוב על-מנת לבחון תורה או תפישה מבצעית מסוימת, ואפשר לראותם, במדה רבה של צדק, יותר בגדר ניסויים מאשר בגדר אימונים.

שהדרג המתורגל גבוה יותר, כן נמצאת פוחתת התועלת הצומחת לאימון הגייסות מה"השקעות" ה-מושקעות בתרגילים אלה. אך לעומת-זה, למטה מדרג מסוים ההשקעות הנדרשות כדי להשיג תועלת כלשהי מהתרגילים הנן גדולות-נדד. לפיכך ניתן לומר, שמטרותיו של תרגיל-עוצבתי הן: —

א. לאמן את הגייסות;

ב. לאמן את המפקדות.

הינה בכל תרגיל-עוצבתי שבו רואים אנו כי ענינם של הגייסות מתבטל מפני תרגול המפקדות — רשאים אנו להסיק שהתרגיל אינו מאורגן היטב, או שהדרג המתורגל הנ-גבוה-מדי, וכי מוטב לתרגלו ללא גייסות. ניכר, שבצבאות העולם, לפחות בצבאות ארצות המערב, תרגיל-עוצבתי בדרג של חטיבה ודיביזיה נחשב לתרגיל הממלא את שתי המטרות גם יחד, ועוצבות אלו הן המתורגלות בדרך-כלל על כל יחידותיהן^(*).

אך מאחר שנתקבלה ההנחה כי אימון הגייסות הנו חלק חשוב במטרתן של תרגיל-עוצבתי, עולה מאליה השאלה כיצד לעורר בגייסות ענין בתרגיל. שכן ידוע הדבר, שאין החייל לומד מאומה אם אין לו טו"ן במה שמלמדים אותו.

ואמנם, זאת היא השאלה השניה שבכונת פתיחה זו לדון בה: — הינה מה הן הדרכים לביצוע תרגיל עוצבתי.

ציון בתחילת המאמר כי את הרמה הגבוהה ביותר של אימון הגייסות ניתן להשיג רק כאשר מצליחים ליצור אוירת-אימונים הדומה ככל האפשר לאוירת שדה-הקרב, והרי אין הזדמנות טובה יותר ליצור אוירה כזאת מאשר בעת שעוצבה שלמה מיתרגלת. ריבוי היחידות וצפיפותן, ריבוי הרכב וכלי הנשק-המסוע — יש בכל אלה משום עזר מצוין ליצירת אוירת שדה-הקרב.

אבל הדבר האופייני ביותר לשדה-הקרב היא מציאותו של הצד-שכנגד, ולכן ברור הדבר, שלעולם לא יכנסו החיילים להלך-רוח של שדה-הקרב כל עוד לא ימצא מולם הצד-שכנגד, שהוא פעיל, ומגלה רצון משלו, שיש לכוון נגדו את האש — ולהתחמק מאשו ומתצפיתו העוינת.

הפתרון המסתבר ביותר לענין זה הוא התרגיל הדר-צדדי. בתרגיל זה פועלים שני כוחות זה מול זה באופן חופשי למדי, ותוצאות ההתנגשויות בין היריבים נקבעות ע"י שופטים הנלוים אל הגייסות. לתרגיל דר-צדדי כזה ישנן מעלות חשובות, ש-ביניהן ניתן למנות את הבאות: —

ג. האויב המבוים מציג אויב ממש, וכל דרכי-פעולתו לתור ארגונו ואמצעיו; וע"י כך מתרגלים ה-גייסות ללחימה באויב הממשי.

מגבלותיו של תרגיל כזה הן ברורות: — אין בו אותה מידת חופש-פעולה לגייסות המעודדת את כושר-המצאתם ואת תחבולותם, אין בו כדי להעמיד את המפקדים באותו מתח, ולגרות בהם אותו ענין, שהנם טיפוסיים לתרגיל דו-צדדי.

לפיכך יש לומר, כי התרגיל החד-צדדי עם ביום אויב, והתרגיל הדו-צדדי החופשי, באים להשלים זה את זה, ואינם מבטלים זה את זה, אכן, כל תפישה אחרת של מקומם היחסי של תרגילים אלה במערכת ההדרכה תהיה מסולפת-מעיקרה.

המאמר שלהלן בא לתת לקורא מושג מפורט יותר על התרגיל העוצבתי החד-צדדי, עם ביום אויב.

מנהלת התרגיל

מנהלת-התרגיל הוא גוף המנהל את התרגיל — והמניצג, נוסף לתפקידו זה, גם את המפקדה הממונה על העוצבה המתורגלת, כדי שיוכל גוף זה למלא את שני התפקידים האלה, חייב ארגונו הפנימי להיות כזה שבכל עת יהיה באפשרותו ליצג את המפקדה הממונה, דבר המחייב בעיקר קיום אמצעי-קשר מתאימים.

תפקידיה של מנהלת תרגיל-מבוקר הם כלהלן:

שנים ששה אחד

„מנהל-התרגיל“

„המפקד-הממונה“

א. חופש-הפעולה של כל אחד מהצדדים המתרגלים מוגבל רק ע"י „כללי-המשחק“, המניחים שדה נרחב לעצמאותם של המפקדים בתנועותיהם ו-תמרוניהם.

ב. בכל אחד מהצדדים המתרגלים קימת האמביציה לנצח את היריב, עובדה זו מעודדת את כושר-המצאה של הגייסות ותחבולותם.

ג. בגלל הרצון לנצח את היריב שוקד כל צד לגלות שגיאות יריבו; והליקויים בפעולת הגייסות זוכים לתשומת-לב מרובה ביותר, עקב כך ניתן לעמוד במדויק על כשירותם של הגייסות.

אולם לתרגילים אלה גם מגבלות רציניות, כגון:

א. בהעדרן של הסכנות הממשיות של שדה-הקרב, עלולים הגייסות תוך „סערת המשחק“ לנקוט מהלכים בלתי-מציאותיים, שבעקבותיהם עלולים המשתתפים בתרגיל להסיק מסקנות בלתי-נכונות.

ב. קשה מאוד בתרגיל דו-צדדי חופשי להבטיח כי יבדקו או יבחנו מהלכים, שיטות אורח-פעולה, ואמצעים שיש חשיבות לבדקם דוקא בתנאים של תרגיל-בשדה.

ג. בתרגיל דו-צדדי נעדרים כמעט לחלוטין רעשי-הקרב הטיפוסיים.

ד. בתרגיל דו-צדדי „לוחם“ כל צד באויב שהנו זהה לו-עצמו בארגונו, בחינוכו, בהלך מחשבתו ובאמצעיו, אי-אפשר לחייב את המפקדים בתרגיל כזה לחשוב על אויב ממש, שנגדו ילחמו בעת מלחמה; ואי-אפשר להרגילים לראות בצד-שכנגד אויב של ממש.

מכל הנאמר לעיל ברור, שהתרגיל הדו-צדדי לבדו אינו נותן תשובה מלאה לשאלה כיצד-לתרגל את העוצבות באוירת-קרב מציאותית, כדי להתגבר על מגבלותיו של תרגיל כזה, פותח החרגיל העוצבתי החד-צדדי, עם ביום אויב.

התכונות שהנן טיפוסיות לתרגיל כזה הן: —

א. הגייסות-המתורגלים חייבים לבצע מהלכים ש-תוכננו-מראש, במגמה לבדוק את כשירותם ב-מצבי קרב שונים, ואת יכולתם להפעיל אמצעים הניתנים בידם.

ב. הגייסות-המתורגלים אינם רשאים לבצע מהלכים „תרגיליים“, או כפי שהיו רגילים לכנותם — „תמרונים“, גרידא, שאינם מציאותיים, מבלי להעשש על כך ע"י האויב המבוים, המופעל ע"י מנהלת התרגיל.

— לכן את מהלך התרגיל, שלא יחרוג מהתחום מים שהוגדרו מראש.

— ליצור אורת־קרב מציאותית ומצבי־קרב הג־יוניים, אשר יעלו ויבדקו את נושאי הלחימה שצריכים להבדק בתרגיל זה, וגם יאלצו את הגייסות־המתורגלים לבצע באופן נכון את אשר עליהם לבצע.

— לבדוק את נושאי הלחימה שיש לבדקם בתרגיל זה — ולהסיק מסקנות לגביהם.

— לשפוט את אורח הביצוע של הגייסות־המתורגלים.

כל הלקח אשר יופק מהתרגיל מוגש על ידי מנהל התרגיל בצורת "דו"ח מנהל התרגיל". דו"ח זה נערך לפי מטרות התרגיל ולפי הנושאים שהיו צריכים להבדק בו.

ניהולו של תרגיל־מבוקר, והצלחתו, מותנים לא־במעט במידת ההבנה שתהיה קימת בין מנהל התרגיל ומטהו לבין מפקד העוצבה־המתורגלת. זה האחרון — אסור לו לראות את עצמו נבחן ו"מוצג־לראוה" אלא להיפך: — עליו להבין שהוא משמש גורם בעל חשיבות ממדרגה ראשונה להצלחת התרגיל ולבחנינת כל אותם נושאי־לחימה שהועמדו בפני עורכי התרגיל. מנהל התרגיל, מצדו, חֵבב לתדרך את מפקד העוצבה־המתורגלת, בתחומי הדיקת המקובל שבין דרגת־המפקדה אותו מִיצג מנהל התרגיל לבין העוצבה־המתורגלת. התדריכים, ו־שיתוף־פעולה בין שני אלה, יבטיחו קיום הבנה הדדית, שהיא חיונית להשגת הצלחה בתרגיל.

הבה נראה כעת, מהם האמצעים העומדים לרשות מנהלת־התרגיל, אשר באמצעותם מתוה היא את מוזלכי התרגיל ומבקרת אותם. האמצעי הקובע לעוצבה־המתורגלת את הרקע של המבצע ואת נוכחו העיקרי, היא פקודת־מבצע שמוציאה מנהלת־התרגיל בתור המפקדה־הממונה. פקודת־מבצע זאת, המופצת על כל נספחיה, חייבת להיות מלוּנה טיפורה־פתיחה וסיפורה־מעשה הגיוניים; ושלושת המסמכים האלה, בצירופם, קובעים את המסגרת הכללית של התרגיל, על כל שלביו היסודיים.

מהותו של תרגיל־מבוקר מחייבת שהוא יתנהל כהזאם לשלבים ומהלכים אשר נקבעו מראש, ואשר באים להבטיח שכל אותם נושאים לבדיקה שנקבעו לתרגיל זה ימצאו בו את ביטויים. כדי להשיג זאת, בונה מנהלת־התרגיל תחזית־אירועים בסיסית. תחזית־אירועים בסיסית זו מפרטת בצורה כרונולוגית את האירועים במשך כל זמן התרגיל. כאן מפורט

המצב ביום ובשעה מסויימים, בצורה של תיאור קצר; ונוסף על כך מפורטות כאן הפעולות של הגופים העיקריים הנוטלים חלק בתרגיל, הנובעות מהמצב הכללי הקים. הגופים שפעולתם מפורטת כאן הם — הגייסות־המתורגלים, מביימי־ה"אויב" — ובקרה ושפיטה. תחזית־אירועים בסיסית זו מש־משת מצע לבנין תחזית־אירועים יומית, שעוד ידובר על־אודותיה להלן.

מבנייה של מנהלת־התרגיל מושתת על ההכרה ל־קיים פונקציות מסויימות, דבר הקובע הן את היקפה והן את שיטת הרכבה. להלן מובאת דוגמה בסיסית של הרכב מנהלת־התרגיל. הדוגמה הגה סכימטית, ואינה מתכונת אלא להצביע על הקוים האופייניים בלבד של המבנה.

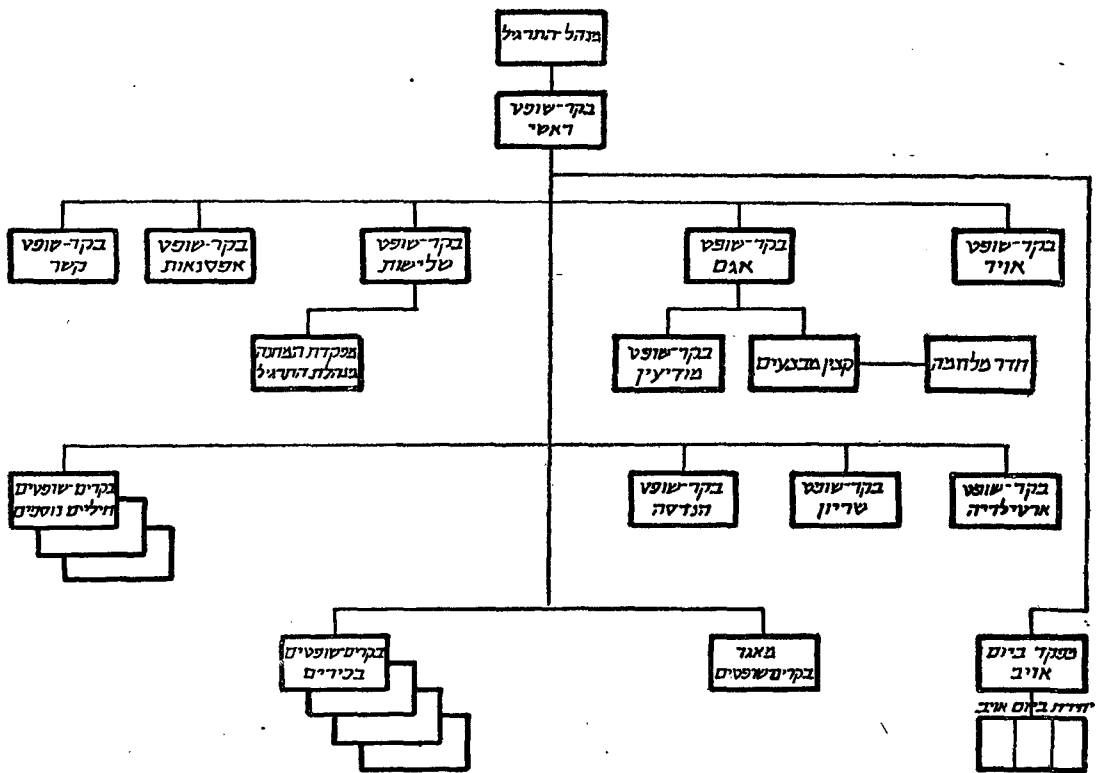
כפי שמתברר מתרשים המבנה, קים במנהלת־התרגיל מטה של מנהל־התרגיל, אשר בהרכבו אינו שונה מכל מטה אחר הידוע לנו. רצוי מאוד, לכן, שהאלמנטים השונים של הגוף הזה יכירו זה את זה מראש, כדי לחסוך בזמן ההכנה ולהגביר את יעילות העבודה. הדרך הפשוטה ביותר הנראית להשגת תכלית זאת — היא הקמת הגוף המנהל על בסיס מפקדה אורגנית אחת, עם התוספות הדרושות. מפק־דה כזאת, אשר רגילה לעבוד יחד, תבטיח עבודה יעילה ותהיה חופשית מכל אותן התופעות בעבודת מטה הנובעות ממצב־דברים שבו אין הקצינים מכירים איש את רעהו ואינם רגילים לעבוד יחד. דבר זה הגו חשוב ביותר, בפרט לנוכח הזמן הקצר יחסית שגוף כגון זה עובד יחד — זמן אשר אינו מאפשר התרגלות הדדית.

על־כל־פנים, חֵבב להתנן לגוף־המנהל אימון מיוחד לפני כל תרגיל, שמכיל את הנושאים הבאים: — לימוד הנתונים וההוראות לתרגיל שאותו עומ־דים לערוך;

— תרגול בשימוש באמצעים הטכניים לשפיטה ו־בקרה, כפי שיונהגו בתרגיל;

— תרגיל־שלדי של סגל בקרה־ושפיטה, וביום ה־אויב — על המהלכים העיקריים כפי שהללו נראים־מראש — במגמה להמחיש לסגל זה את הנתונים ולבדוק את השיטה להפעלת הבקרה, את ביום־האויב, את רשתות־הקשר ונוהלי ה־דיווח.

באימון זה ישחתפו כל אנשי הגוף־המנהל, לרבות החוגרים מיחידת מביימי־האויב. דבר זה בא ל־הבטיח שעם תחילת התרגיל יהיה הגוף־המנהל כולו בקיא בפרטי התרגיל, לרבות הפעלת אמצעים פירו־

טבלא סכימתית של הרכב מנהלת-התרגיל

— תחזית-אירועים בסיסית (המקבלת את פירוט טה הסופי לאחר עריכת התכנון של העוצבה המתורגלת ובד-בד עם התכנון-השוטף בעת התרגיל).

— הוראות ותדריכים למביימי-אויב, לסגל-הבקרה והשפיטה ולכוחות המסייעים (בעיקר — חיל-האוויר).

— הוראות לגבי צופים ובקרים.

— תכנית מפורטת לקורס המכין לגוף-המנהל. כדי למנוע "נוילות" ידיעות התרגיל אל הגייסות-המתורגלים, רצוי שכל החומר אשר אסור שיגיע לידיהם יודפס על גבי נייר המסומן בצבע מיוחד, וכל דף ישא בפינתו השמאלית העליונה את ה"כתובת", "לבקרה בלבד".

מנהלה

המנהלה של הגוף-המנהל צריכה להיות עצמאית לכל הצרכים. אסור שהגוף-המנהל יעמיס כל מעמ"ס מנהלתי שהיא על הגייסות-המתורגלים. הגוף-המנהל חזב להוות יחידת-תחזוקה-ורישום, כשיחידות מביימי-האויב מהוות יחידות-משנה שלו.

המנהלה של הגוף-המנהל תהיה מרוכזת ככל-האפשר, והיא תפצל את אמצעיה רק בשעת ההכרח

טכניים בהתאם לתכניות-אש קבועות-מראש. נושאי האימון ניתנים בכל מקרה על ידי מנהל התרגיל למטהו, כדוגמת כל מפקדה המתאמנת ומתרגלת את עצמה לקראת מילוי משימתה.

הפעלת מנהלת התרגיל והכנות מוקדמות התהליך של הפעלת הגוף-המנהל מתחיל עם היוצאתו של "תיק-יסוד לתרגיל". תיק זה יוצא על-ידי המפקדה אשר תוקה על ביצוע התרגיל, ובו נכלל גם המינוי של מנהל התרגיל.

"תיק-יסוד לתרגיל" מכיל: —

- נושאי-הלחימה שיש לבדוק בתרגיל.
- הקצאת שטח לתרגיל.
- פירוט הכוחות שיתורגלו והקצאתם.
- הקצאת סיוע אוירי, עיתויו ושיטת הפעלתו.
- שלדי-יסוד של התרגיל ולוח-זמנים.
- הנחיות כלליות למנהלת-התרגיל.
- קביעת האויב-בכוח שיבוקם בתרגיל.

עם פרסום "תיק-היסוד לתרגיל", ובד-בד עם התהליך המנהלתי של הקמת הגוף-המנהל (ראה להלן), מכינים מנהל התרגיל ומטהו את תיק-התרגיל. תיק התרגיל מכיל:

— הוראות לתרגיל.

ולזמנים מוגבלים בלבד. הפיצול הניכר היחידי יהיה לשימושה של יחידת מביימי-אויב, במקרה שהתרגיל יחייב זאת.

יחידת-המחנה של הגוף-המנהל ושל יחידת מ-ביימי-אויב תוקם על ידי צויהקמה, אשר יתבסס על התקנים המאושרים של כוח-אדם, רכב, נשק, וכדומה.

ביום האויב

מטרת ביום-האויב היא לקבוע את המהלכים י-נתגייהקרב לעיצובה-המתרגלת לפי הוראות ה-בקרה; וליצור אורה מציאותית בשדה-הקרב. ל-המהשת התרגיל והחיאנו.

מביימי-האויב פועלים בדרך-כלל באופן שלדי; כלומר, כוחות ומערכים גדולים מיוצגים על ידי כוחות קטנים. המבנה של יחידת מביימי-האויב צריך להיות מבוסס על אפשרות להתפצל לצותי-משימה, דבר שהוא הכרחי כדי לאפשר עריכת אירועים יתקריות. בקטעים שונים של שדה הקרב.

ביום מערך-האויב נעשה על ידי תפישת השט-חיים שתורה הבקרה. שטחים אלה יוכנו בהתאם לנתוני המודיעין על השיטה לפיה בונה את מערכי-אוחו אויב המיוצג על ידי מביימי-האויב. הכנת השטחים שעל מביימי-האויב לתפשמ נעשית על ידי "חיפור" מלא של המוצב, או סימולו של-ה"חיפור", הסוואה תלקית, גידור שבחלקו הנו סמלי יבחלקו מלא. ביום עמדות לנשק מסיע ולנשק נ"ט, וכן על ידי יצירת שדות-מוקשים המורכבים מ-אמצעים פירוטכניים שונים.

חלק חשוב מאוד של עבודת מביימי-האויב מהוים הפטרולים והמארבים שמקיימים אותם בכל משך התרגיל. הפטרולים צריך שיהיו שלדיים כי אם בעצמת-פטרול מלאה, ומטרתם העיקרית היא הכבדת עבודתם של פטרולי העוצבה-המתורגלת והחיאית שדה הקרב.

נוסף לפטרולים ולביום מערכים, מתבטא ה-שימוש האופייני ביחידות מביימי-האויב בכל הנוגע לביצוע התקפות-נגד, לפי תחזית-האירועים הקימת. גם כאן, כמו בביום מערכים, מבים הכוח הנתון כוח גדול-יותר. התקפות-נגד ממין זה מלוות הפעלת אמצעים פירוטכניים לביום אש-ארטילרית, דבר המחיש את הביום ויוצר אורה הקרובה יותר ל-מציאות.

ביום-האויב משמש גם אמצעי בידי מנהלת-התרגיל והבקרה להספקת ידיעות לעוצבה-המתור-גלת. קיימים אמצעים מספר המאפשרים למביימי-

האויב לספק ידיעות לכוחות-המתורגלים. נפרט כאן רק חלק מהם:

— תפישת מערך באופן חפוז.

— ביום פעולות בקטעים מסויימים, על ידי רגלים ורכב.

— מיקוש (באמצעים פירוטכניים) וגידור.

— הפעלת אמצעים פירוטכניים ליצירת הבהקים ורעש של נשק-ארטילרי (לסימון מילוי משי-מות אש-מגן, אש-סכנה וכו').

— הפלת "לשונות", קטעי מסמכים, חלקי ציוד וכו' בשבי הגייסות-המתורגלים (דבר זה מחיב תדריך מפורט מראש על ידי בקרת-מודיעין).

השפיטה והבקרה

העיקר הראשון עליו מתבססת מערכת השפיטה והבקרה הוא שקצין הנמנה על סגל זה ממלא בעת-יבעונה-אחת גם תפקיד של בקר וגם זה של שופט. העיקר השני הוא, שהשפיטה והבקרה נעשות לפי נושאי-הלחימה, האירועים והתקריות — ולא לפי היחידות המשתתפות בתרגיל. עקרון זה מאפשר להפעיל את הבקרים-השופטים שבמנהלת-התרגיל (פרט למנהל התרגיל ולבקר-שופט ראשי) תוך הת-רכוזות באירועים ובתקריות, או בנושאי-לחימה מסו-יימים, אגב העתקת מרכז-הכובד של פעולתם, מדי פעם, מאירוע אחד למשנהו. בדרך זאת ניתן לכדק נושא מסוים לכל שלביו ולכל פרטיו, וכן ניתן לנהל כל אירוע וכל תקרית באופן יסודי ומקיף על ידי ריכוז הניהול בידי בקר-שופט בכיר אחד, אשר לפקודתו יעמדו בקרים-שופטים נוספים ויחידות-משנה של מביימי-האויב.

היות ואחת המטרות העיקריות בתרגיל-מבוקר היא לבדוק נושאים מוגדרים-מראש, הרי שבולטים כאן יתרונותיה של שיטה זאת, הנקראת "שיטה המאגר".

היתרונות העיקריים שבה הם כלהלן:

— חסכון במספר הכולל של בקרים ושופטיכ על ידי מיווג שני התפקידים באדם אחד — ומכאן חסכון בכלי-רכב ואמצעי-קשר.

— התרכוזות יסודית ומקיפה בנושא-בדיקה מסו-ים או בתקרית מסוימת, דבר המאפשר הק-צבת כל האמצעים שהנם נדרשים בעבור שפיטה ובקרה יעילות.

— ניצול זמנם של הבקרים-השופטים בעיילות, על ידי העתקתם, ממקום או מנושא אשר

(הנקוב בתחזית-האירועים הבסיסית) — ממנה ה-
 בקר-השופט הראשי את אחד הבקרים-השופטים
 כבקר-שופט בכיר האחראי לתקרית. עם מינויו זה
 יקצה לו הבקר-השופט הראשי בקרים-שופטים אח-
 דים מה-„מאגר“, כנדרש; וכן יורה למפקד מביימי-
 האויב לבצע את הנדרש מכוחותיו בתקרית זו.
 הפירוט הסופי יקבע בין הבקר-השופט האחראי
 לתקרית לבין מפקד מביימי-האויב. לאחר שיחליט
 המפקד-המתורגל על תכנית פעולתם של גייסותיו
 בתקרית הנדונה, מעביר הבקר-השופט האחראי
 לתקרית את פרטי התכנית (צירי-תנועה, הרכב-
 כוחות, תכנית-אש) למפקד מביימי-האויב, לצורך
 הכנות בשטח (אמצעים פירוטכניים, פעולות-הנדסה,
 הפעלת כוחות). סמוך לתחילת התקרית מבקר
 הבקר-השופט האחראי את כל ההכנות. כן מקבל
 הוא תחת פיקודו את כל היסודות הלא-מתורגלים
 (בקרים-שופטים, מביימי-האויב, חוליות אמצעים
 פירוטכניים) המופעלים בתקרית הנדונה, ומקים
 רשת-קשר זמנית, לשליטה על כולם. עם סיום
 התקרית מדוח הבקר-השופט האחראי למנהלת-
 התרגיל את תוצאותיה וכל היסודות השונים של
 הבקרה שנטלו חלק בתקרית חוזרים לכפיתות ה-
 רגילה, עד להקצאתם לתקרית חדשה.

עתה נסקור את פעולותיו של אותו בקר-שופט
 בשטח השפיטה. תפקידו כאן הוא לקבוע את תוצאות
 הפעולות של הגייסות-המתורגלים. אין לערבב את
 תחומי הבקרה והשפיטה, אף-על-פי ששני תפקידים
 אלה מבוצעים על ידי אותו אדם; שכן תפקידו
 כבקר הוא לגרום לאירוע או לתקרית ולכונן, ואילו
 תפקידו כשופט הוא לקבוע את תוצאות האירוע או
 התקרית, לאחר שאירעו. יוצא, איפוא, שבעוד
 שעבודת הבקרה תיקבע על-הרוב מראש (או על ידי

מסע-שדה בתורן וזרזדי (כפי שנתבצע לעתים קרובות-מדי)

חדלו מלהיות „פעילים“, למקום ולנושא בהם
 מתרכזות באותה-עת הפעילות.
 — מתן פיקוד אחיד על תקרית לכל צדדיה
 (חלקים מביימי-האויב יעמדו תחת פיקודו
 של בקר-שופט בכיר המנהל את התקרית).
 יחד עם האמור-לעיל יש להבין שקיום „שיטת-
 המאגר“ אינו מבטל את קיומם של שופטים-בכירים
 הקבועים, למשך כל זמן התרגיל, ביחידות-הבסיסיות
 של העוצבה-המתורגלת.

הבקרה היא האמצעי העיקרי לניהול התרגיל
 והכונתו. הואיל והתרגיל הוא מבוקר, ותכליתו היא
 לבחון נושאים מוגדרים, צריכה הבקרה להיות בעלת
 רמה מקצועית גבוהה, ונחוץ שלא יעמדו בפניה כל
 מגבלות — פרט להגיון-בריא ומציאותיות במתן
 נתונים או פירושים.

על סגל הבקרה-השפיטה נמנים, נוסף לסגל
 בקרים-שופטים, גם קציניהם של מביימי-האויב.
 שומה תהיה על אלה לבוא לעזרת בקרים-שופטים
 באירועים ותקריות שיקבעו מראש. דבר זה מגדיל
 באופן ניכר את המספר הממשי של בקרים-שופטים
 בתרגיל-מבוקר ומרחיב את אפשרויות הבקרה-
 והשפיטה.

כאמור, הבקרה היא הגורם ה„יוצר“ את התק-
 ריות בתרגיל, שהן המהוות את מוקדי התירגול
 ומאפשרות את בדיקת נושאיו. כדי להבין את מש-
 מעות המושג „יצירת תקרית“, הבה ונראה את דרך
 הכנתה. ברוח-זמן מספיק קודם מועד התקרית

התקדמות בתרגיל מבוקר בשטח ש. הוכן להגנה

משפיעים, אשר חלקם ניתנים לחישוב בעזרת ה-
אמצעים הנ"ל.

רשתות הקשר.

הקשר מהוה בתרגיל-מבוקר גורם שחשיבותו
ראשונה-במעלה להצלחת עבודתם של מנהלת-התר-
גיל וסגל הבקרה-השפיטה. חשיבות הקשר בולטת
בכל הנוגע לשילוב כוחות, ביום-האויב במהלכי
התרגיל, ובעיקר — בנוגע להפעלת האמצעים ה-
פירוטכניים למיניהם. הקשר של הגוף-המנהל קיים
בשלושה אמצעים, כלהלן:

— קשר אלחוטי. — קשר קוי. — רצים.

בעוד שהקשר-האלחוטי מהוה את הקשר הבסיסי
של סגל הבקרה-השפיטה בתוך עצמו, ובינו לבין
מביימי-האויב — הרי שהקשר-הקוי משמש אמצעי
ראשון-במעלה בתפעול כוחות מביימי-אויב בתוך-
עצמם, ובפרט במערכי-הגנה, לרבות הפעלת אמצעים
פירוטכניים למיניהם.

הקשר-האלחוטי מתבסס על קיום רשתות-קשר
קבועות — למשך כל זמן התרגיל — וכן על
רשתות-קשר המיועדות לשרת תקריות מסוימות.
הקשר-הקוי מקיים בין מנהלת-התרגיל לבין מפ-
קדת העוצבה-המתורגלת, וכן עם מפקד ביום-האויב
בשטח, נוסף על כך תפרס מערכת קשר-קוי שתשרת
את ביום-האויב בכל הנוגע להפעלת הפירוטכניקה.
כפי שניתן לראות מהמרשמים, רבות הן הבעיות
שעל הקשר לפתורן. נסקור כאן בקצרה רק את
העיקריות שבהן.

הבעיה הראשונה היא זו של שליטת מנהלת-
התרגיל על כל המהלכים המבוצעים בו. בעיה זו
נפתרת על ידי יצירת רשת-קשר המחברת את מנהל
התרגיל עם השופטים-הבקרים הבכירים ועם מפקד
ביום-האויב. כדי שמנהל התרגיל, או בקר-שופט
ראשי, יוכל להיות חופשי בתנועותיו במשך התרגיל,
ויחד עם זה יוכל לקיים את השליטה על מהלך
התרגיל — צריך שיהיו לרשותו מכשיר, או מכ-
שירים, המותקנים על גבי כלי-רכב, אך אין די
ברשת אחת בשביל להבטיח את השליטה, הדבר
אמור במיוחד לגבי תרגילים-עוצבתיים של חיל-
רגלים. מבחינת התנועה של גייסות, קיימים ב-
תרגולי-עוצבתי של חיל-רגלים שני מצבים עיקריים:
האחד הוא — תנועת היחידות בכלי-רכב, ואילו
המצב השני הוא, כאשר היחידות נעות ברגל. שני
מצבים אלה מחייבים, מבחינת אופים השונה, קיום
שתי רשתות-קשר עיקריות לצרכי השליטה. בעוד
שבמצב הראשון דרושים מכשירי-קשר שהיו מות-

דרג גבוה-יותר, או ע"י כך שתתחזק מתוך מסגרת
תחזית-האירועים), תהיה השפיטה מבוססת על ידי-
עוזתו ונסיונו של השופט על הגיונו וחוש-המציאות
שלו. כדי להקל על השופט את המעמסה הזאת
עומדים לרשותו בתרגיל-מבוקר אמצעים טכניים
אשר בעזרתם יהיה מסוגל לבצע את החישובים
העיקריים הדרושים לו בשביל הערכה נכונה של
תקריות. האמצעים התכניים העיקריים העומדים
לרשות השופט הם כדלקמן:

— חישוב עצמת-האש.

— טבלת-עזר להערכת אבידות ונזקים הנגרמים
ע"י אש-האויב.

— טבלת התעצמות הדרגתית.

— שאלוני-בדיקה.

לפי שנאמר לעיל, נראים תפקידי השפיטה
כלהלן:

— הסברת הפעולה המבוימת של „האויב“, ע"י
תיאור המצב בפני הגייסות-המתורגלים.

— הערכת אבידות ונזקים לשני הצדדים.

— הערכת עצמת-האש היחסית בהתמודדות בין
שני הצדדים.

— הערכת הרמה המקצועית של הגייסות-
המתורגלים (ניצול האש והקרקע, תכנון ו-
ביצוע, שליטה, יזמה ותחבולות).

— קביעת תוצאות התקריות, והדיווח עליה (ב-
טופס „דוח-תקרית“).

— מילוי שאלוני-בדיקה.

מטרת האמצעים הטכניים, העומדים לרשות ה-
בקר-השופט, היא לאפשר להגיע לידי שפיטה שתהא
מבוססת, עד כמה שאפשר, על תהליכי-חישוב בדוי-
קים, ולא על מושגיו האישיים של השופט, שאינם
נתנים לביקורת. אמצעים אלה הם תוצאה של עבודת
מחקר-נסיוני, אשר הביאה לידי קביעת מקדמים-
מוסכמים במספר נושאים עיקריים, כגון: — יחס-
הכוחות בעצמת-האש של סוגי-נשק השונים; הער-
כת אבידות, לגבי שני הצדדים, כתוצאה מהפעלת
סוגי-הזין השונים במצבים שונים של הגייסות;
תהליך התעצמות הדרגתית של כוחות-אויב —
שהוא תוצאה של גורמי תנועה, זמן ומרחב, ויחסי-
כוחות כלליים בזירת-המבצעים הנתונה.

כאשר סוקרים את האמצעים הטכניים בשפיטה,
חייבים לזכור את ערכם היחסי בכל תהליך השיפוט.
אין האמצעים האלה קובעים באופן סופי את תוצאות
התקרית, אלא רק מסייעים לשופט בקביעת ה-
הערכה הסופית — שהיא סיכום כל הגורמים ה-

מכשירי-קשר וקשרים", אשר ניתן להציבם לחוליות בקרה או ביום-אויב, בהתאם לצורך. כמובן, שקמת גם האפשרות להקציב את מכשירי-הקשר מראש, בין אם בחלקם או במלואם, והדבר חייב להשקל לאור צרכי החסכון, היות וברור כי כל הקצבה-מראש דורשת מספר רב-יותר של מכשירי-קשר מאשר ריכוזם במאגר.

הבעיה השלישית היא קשר-בקרה של ארטילריה, הקשור בשני נושאים עיקריים: — הראשון, הוא מעקב אחר פעולת ארטילריה, לרבות הוצאת ה-תחמושת; והשני, הריהו תרגום פקודות-אש של הכוח-המתורגל "להנחתות-אש" המבוימות ע"י חול-יות ביום-תופעות-קרב באמצעות הפירוטכניקה. ה-צורך הראשון מוצא את פתרונו ע"י הכללת מכשיר-הקשר של בקר-שופט הארטילריה ברשת-הסיוע החטיבתית, לצורך השני יש מספר פתרונות; נציג כאן אחד מהם. מוצב-תצפית ארטילרי מגלה תנועת כוחות-אויב בטנחים תכליתיים של ארטילריה, ו-לאחר קבלת האישור, נותן ליחידת-ארטילריה מסו-ימת פקודה למתן-אש על מטרה זאת. בקר-שופט הארטילריה, הגמצא במרכז-ניהול-אש, שומע את הפקודה ומעבירה ברשת-בקרה ארטילרית אל מפקד ביום-אויב. זה האחרון מפעיל את "הנחתת-האש" המבוימת, באמצעות רשת פנימית שלו, כאשר ה-יחידה שנתגלתה — בין אם בכונה, בין אם בטעות — מפעילה את האמצעים הפירוטכניים המתאימים. התוצאה, איפוא, שאותו מוצב-תצפית שנתן את פקודת-האש רואה — בתום הזמן הדרוש לכיוונו התותחים, לטעינה ולמעוף-הקליע — את הנחתת האש על הקרקע באופן מציאותי למדי. כמובן, שהדבר מחייב שברשות אותה יחידה של מביימי-אויב יהיו תמיד האמצעים הפירוטכניים הדרושים; ואין ענין זה קשה כלל וכלל. אין ספק, שפתרון מעין-זה לבעיה מוסיף הרבה מאוד להמחשת תנאי-קרב, ובודאי שמוסיף הוא ענין רב למשתתפי ה-תרגיל.

מתוך הבעיות שהוצגו לעיל, נקל להבין מה חשיבותו של הקשר בתרגיל-עוצבתי מבוקר, תכנון הקשר — גם מבחינת גמישותו וגם מבחינת ה-אמצעים — חייב, לכן, להיות — מדוקדק ביותר; והדבר מחייב קיום מחלקת-קשר בתקן הגוף המנהל את התרגיל. אופן הפעלת הקשר צריך שיהיה בולט במהירותו, שהיא תנאי-הכרחי ליכולת לעמוד בקצב המצבים המשתנים במהלך התרגיל.

על כלי-רכבם של השופטים-הבקרים, הרי במצב השני דרושים מכשירי-קשר הניתנים לנשיאה על ידי אדם. ברור שהדבר משפיע גם על מיקום-בשטח של מנהל התרגיל או בקר-שופט ראשי — כפי שייחיו, בכל אחד מן המקרים, טווחיהם של מכשירי-הקשר השונים הנ"ל. אפשר לסכם ולומר, שבעית השליטה של מנהל התרגיל מוצאת את פת-רונה על ידי קיום שתי רשתות-קשר מקבילות, אשר האחת מהן בנויה ממכשירי-קשר בעלי טוח גדול, הניתנים להתקנה על גבי כלי-רכב — והשניה בנויה ממכשירי-קשר הניתנים לנשיאה על ידי אדם, ואשר טוחם קצר יותר.

הבעיה השנייה היא התיאום השוטף, תוך מהלך התרגיל, בין בקר-שופט בכיר של יחידה מסוימת לבין מפקד ביום-האויב; וכן גם בקרים-שופטים של יחידות-המשנה ובין מפקדי-משנה של ביום-אויב העומד מול היחידה המתורגלת. בדומה לשיטת-המאגר לגבי השופטים, קים גם מאגר של מכשירי-קשר. כפי שהוסבר בפסקה המתארת את פעולת הבקרה-והשפיטה, מתוכננות למשך כל מהלך התר-גיל תקריות אשר מטרתן לבדוק נושאים מסויימים. הודות לאפשרות לתכנון-מוקדם של התקריות, ישנה גם האפשרות לתכנון מוקדם של רשתות-הקשר. בכל תקרית ותקרית חייב תכנון-הקשר לענות על כל השאלות הקשורות בקשר, כלהלן:

— קשר בין מנהל התרגיל והבקר-השופט ה-בכיר בתקרית.

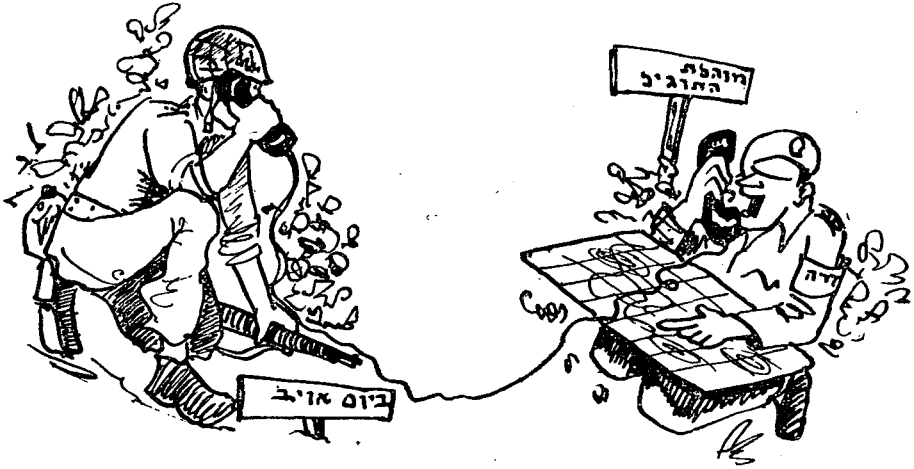
— קשר בין בקר-שופט בכיר ושאר בקרים-שופטים המשתתפים בתקרית.

— קשר בין בקר-שופט בכיר ובקרים-שופטים שלרשותו — לבין מפקדי ביום-האויב ב-מערכים המותקפים, או יחידות ביום-אויב התוקפות בהתקפות-נגד את היחידות-המתור-גלות.

— קשר בין יחידות-המשנה של ביום-האויב, לרבות יחידות הביום וחוליות ביום-תופעות-קרב.

— קשר אשר יודא הפעלת אמצעים פירוטכניים לביום אש-ארטילריה של הכוח-המתורגל.

כל הרשתות האלו חייבות להיות מוכנות לפני מועד תחילת התקרית, כשהמכשירים והקשרים נמ-צאים בידי הבקרים-השופטים או יחידות ביום-האויב. כאמור, מוצא הדבר את פתרונו בקיום "מאגר

„צאו להתקפת נגד על הגבעה...“

פירוטכניקה

פירוטכניקה, על אמצעיה השונים, משמשת את מנהלת התרגיל לצורך יצירת אורת-קרב מציאותית ככל האפשר. ועל-ידי כך מסיעת היא ל„החיות“ התרגיל. האמצעים הפירוטכניים, במידה שהם מופ-עלים נכונה, הם בעלי השפעה חיובית ביותר על הגייסות-המתורגלים ומקרבים אותם להרגשת-קרב אמיתית.

עיקר תפקידה של הפירוטכניקה הוא לבנים ול-סמל את אש הגייסות-המתורגלים על יעדי האויב — וכן את אש האויב על הגייסות-המתורגלים. ביומה וסימולה של אש זאת מבוצעים על ידי כוחות מביימי-האויב, אשר עליהם נמנות חוליות לביום-תופעות-קרב. ביום האש וסימולה מבוצעים בהתאם לתכניות-האש של הכוחות-המתורגלים. תכניות אלו מועברות אל מביימי-האויב על ידי הבקרים-השופ-טים הבכירים, בדחפות גדולה ככל האפשר, כדי לאפשר למביימי-האויב שהות מספקת להכנות טכ-ניות בשטח.

סוגי-האש הניתנים לביום על ידי הפעלת אמ-צעים פירוטכניים הם כלהלן:

— אש ארטילריה מכל הסוגים.

— אש נשק מסיע גדודי (תלול-מסלול).

— אש נגד-טנקית.

— הפצצה מהאוויר.

נוסף על כך, ניתן לבנים על ידי אמצעים פירו-

טכניים שדות-מוקשים בגודל בלתי-מוגבל, כאשר בביום מסוג זה מוצאים אנו מקום נוח לשילוב האמצעים השונים. ביום מסוג זה של שדה-מוקשים יוצר אצל הכוח-המתורגל בעיות מעשיות-ביותר, בכל הנוגע לפריצתו.

הפריטים הנמנים על האמצעים-הפירוטכניים הם רבים מאוד — החל ממיני חוזים, וכלה במטעני חנם בעלי עצמה מוגבלת. כן רבות האפשרויות להפעלתם. צורות ההפעלה מגוונות מאוד: — ה-שפשוף (כמו חזיו רגיל, למשל); הרכבת מצתים בעלי תכונות שונות; הפעלה חשמלית (שבה אפשר להפעיל הן מטענים בודדים והן קבוצות מטענים).

הפעלת האמצעים הפירוטכניים מופקדת בידי כוחות מביימי-האויב. אלה מפעילים אותם לפי תכ-נית קבועה-מראש בדרך כלל, אך במקרים רבים ניתן גם להפעילם מחוץ למסגרת התכנית הקבועה-מראש. כאמור, תכנית ביום „הנחתות-האש“ השונות, המופעלת על ידי כוחות-ביום-האויב, מיועדת לשרת את שני הצדדים „הנלחמים“. נתאר-לעצמנו קטע מהתקפה של חטיבה (היא החטיבה-המתורגלת), שבו תוקף גדוד-רגלים את היעדים שלו. כמובן, שגם לרשות הגדוד הזה, וגם ל„רשות“ יחידה ביום-האויב המחזיקה ביעדים אלה, מוקצבות יחידות-אש — בין אם ארטילריה ובין אם נשק-מסיע גדודי. הגדוד התוקף ישתמש בהתקפתו בסיוע שבידו. גם יחידות ביום-האויב, המחזיקות ביעדים אותם תוקף הגדוד האמור, תשתמשנה ב„אש“ אשר ברשותן.

האש של הגדוד-התוקף תונחת על המטרות שעל יעדי „האויב“; ואילו אשו של „המגן“ תונחת בצורה של משימות-אש-מגן ומשימות אש-סכנה. אבל האש של שני הצדדים תופעל על ידי יחידות ביום-תופעות-קרב שהגן חלק מכוונות ביום-האויב. וכיצד נעשה הדבר? ברור, שאין כל קושי בכל הנוגע למשימות אש-מגן ואש-סכנה של הכוח-המגן, היות והן מתוכננות מראש ע"י ביום-האויב ואפשר להכנין בעוד-מועד — ללא כל קשר, כמעט, עם תכנית ההתקפה. אין פירוט תכנונם מותנה אלא בתכנון הכללי של ההתקפה, מבחינת צירי-התנועה של הכוח-התוקף — נתון, שנמצא בידי הבקרה ו-מביימי-האויב כבר במועד מוקדם-מאוד. הדבר הוא קצת יותר מורכב בכל הנוגע לאש הכוח-התוקף, המבוססת על תכנית-אש מפורטת אשר השלבים הסופיים בתכנונה קרובים למדי למועד ההתקפה. כדי להתגבר על קושי זה, דרושים פעולה מהירה ביותר ומדויקת, וכן שיתוף-פעולה הדוק בין ה-בקרים-השופטים הבכירים לבין יחידות ביום-האויב. הדבר נעשה כך: — ברגע שהסתים עיבודה של תכנית-האש החטיבתית, והיא הוחזרה לגדודים, מע-בירה הבקרה-והשופט הבכיר של הגדוד אל יחידות ביום-האויב. תכנית זאת, הכוללת את המטרות ואופן הירי כלפיהן, משמשת מצע לקביעת השיטה בהתקנת האמצעים הפירוטכניים בשטח היעדים ולקביעת אופן הפעלתם. לכל הפעולה הזאת מותאמת כל מערכת הקשר, כפי שהוצגה-לעיל בפסקה הדנה בנושא הקשר. מערכת-קשר זאת, כאמור, בנויה כך שהיא מאפשרת, מבחינת הקשר, את הפעלת כל האמצעים הפירוטכניים בכל שלבי ההתקפה. וכך, בהגיע מועד ההתקפה, אנו עדים למצב שבו הגדוד מבצע את התקפתו, ותוך התקדמותו מפעיל על ידי פקודות-האש את יחידות-האש המסיעות לו. בהנתן פקודת-האש על ידי הקת"ק — רואה מפקד הגדוד שורה של התפוצצויות על היעדים אותם הוא תוקף. הוא מתקדם; והנה, בסמוך לגייסותיו, במרחק קטן מאוד (העלול להראות כטעות קטנה בטוח) מת-פוצצים סביבו מטעני חג"ם בכמויות ניכרות; ורק ההכרה ש"זה אך תרגיל" מונעת מהחיילים את התחושה שהם נמצאים בטוח-אש יעילה של אר-טילרית האויב. אכן, אין ספק שאת חיילי הגדוד התוקף מלוות כל אותן ההרגשות שהן תוצאה של המצאות במקום אשר מסביבו מתפוצצים מטעני-חג"ם בכמות בלתי-מבוטלת, ובמספר לא-מועט — ובהפתעה גמורה.

ברור כי כל הפעלת האמצעים הפירוטכניים מביצעת תוך הקפדה על חוקי בטחון, לבל יפגע החייל. אבל חשוב לזכור, שההקפדה הזאת נמצאת כל הזמן על הגבול-הקיצוני ביותר של חוקים אלה; וזאת, כדי להמחיש את אוירת-הקרב במידה ה-גדולה ביותר שניתן להשיגה.

כמויות האמצעים הפירוטכניים הדרושות לביצוע מוצלח של תרגיל-עוצבתי מבוקר הן גדולות למדי; ואמצעים אלה מורכבים מעשרות פריטים שונים. כדי להשלים את תמונת הכמויות של הפריטים העיקריים, מן הנכון יהיה להוסיף לרשימה הנ"ל גם את הכמויות של קליעי-עץ אשר הוקצו לשימוש הרובאים והמקלענים של ביום-האויב ושל העוצבה-המתורגלת. כמויות אלו מגיעות לרובבות כדורים.

ברור, שהכמויות שצוינו-לעיל מהוות את היקף-האמצעים הנמוצע. על ממוצע זה מתנספות — או נגרעות — כמויות מסוימות, בהתאם למהות ה-תרגיל, נושאו, טיב השטח וכו'.

האמצעים, שהזכרו-לעיל בצורה כללית ביותר, מוצאים כולם את מקומם המתאים בביצוע תרגיל-מבוקר. הפעלה משולבת ומושכלת של אמצעים פירוטכניים עשויה לשוות לשטח התרגיל מראה שדה-קרב של-ממש, הן מבחינה חזותית והן מבחינה צלילית.

סיכום

אין ספק שע"י ארגון טוב וניהול גמיש אפשר להפוך את „התרגיל החד-הצדדי עם ביום-אויב“ למכשיר הדרכתי רב-ערך.

הנסיון מלמד כי גם בתרגיל כזה ניתן ליצור בקרב הגייסות-המתורגלים אותו מתח שלכאורה כמעט-ואינלו מקום בתרגיל כל-כך מתוכנן, ש-מהלכו מוכנים-מראש. המכשיר העיקרי שבידי מנהלת-התרגיל, המאפשר לה ליצור מתח זה, הוא האויב הנבוי. הפעלה נכונה ונמרצת של גוף זה עשויה ליצור אוירת-קרב שאין דומה לה בכל צורת-אימון אחרת.

אחת הסכנות הצפויות בתרגיל כזה היא ש-מנהלת-התרגיל תראה עצמה כפותה ע"י תחזית-האירועים שלה עצמה, ותרשה לעוצבה-המתורגלת להמשיך במהלכיה המתוכננים גם כאשר השגיאות שנעשו על-ידה מחייבות בעצם לצין את כשלונותיה — ולשתק למשך זמן העילה על המתוכנן.

כרגע שמנהלת-תרגיל נעשית כפותה בצורה כזו לתחזית-האירועים שלה, הרי היא מבטלת את אחד היתרונות החשובים של התרגיל — שהוא, כאמור, העדרם של מהלכים "תרגיליים"-גרידא, המבוצעים ע"י אחד הצדדים מבלי שתהא היכולת להענישם; דבר, שהוא אופייני לתרגיל דו-צדדי.

סכנה שניה הצפויה ב"תרגיל חד-צדדי עם כיום אויב" היא, שע"י הקפדה על קצב-ביצוע ריאלי של הגייסות, בהעדר המתח האופייני לשדה-קרב, עלולים הגייסות "להתפרק" מבחינה נפשית. לאבד את עני-

סגן אלוף י. שחורי

מחשבות על תמרוני הצבא, 1955

יינם בתרגיל. ע"י כך, כמובן, מאבד אזי התרגיל את ערכו הלימודי.

אולם שתי הסכנות הללו, כאחת, אינן חמורות במידה שאי-אפשר לקדם את פניהן בהצלחה.

ע"י ראית-נולד — שהיא תולדה של תכנון מוקדם ודמיון יוצר — אפשר לשוות לתרגיל גם את הגון המציאותי וגם את המתח הדרוש, וע"י כך להפיק ממנו את מלוא הערך שיש לו כאמצעי-הדרכה חשוב.

קיצורו-של דבר, התמרון הדו-צדדי הנו — ומוכרח להיות — מכף רגל עד קדקד רחוק-ממציאות. במלחמה, הגורמים הבלתי-ידועים הם החד-שויבים שבכולם; בלתי-ידועים הם אורח-מחשבתו ותוקף-רצונו של המפקד-האויב ובלתי-ידועה טיבה ורמתה של רוח-גייסותו — ושני גורמים אלה שזורים זה בזה ומשפיעים האחד על השני. אם כוח-רצונו של המפקד זועזע, אם נראה שתכניתו נוחשו על ידי היריב — החלטותיו נעשות בלתי-בוטחות והוא מפסיד את אמונם ובטחונם של קציניו וחיליו, ורמת-רוחם של אלה שוקעת. אולם, באם רוח-גייסותו נכאה — יודע המפקד כי אין ביכולתו לשים את מלוא מבטחו בהם; ועובדה זו שוללת ממנו את הזכות והיתרון שב"סיכון מחושב" שהוא יסודה של אמנות-מצביאים.

המחלה היא היוצרת את התרופה. לא רק בצבאנו אנו כי אם בצבאות רבים היתה רוחת ההרגשה — החל בפיקוד העליון ועד למפקד-המחלקה, ואפילו עד לטוראי החושב — כי הפעולות החיליות שבימי-שלום צריכות לכלול ולספק גם-אמת-מבחן מסוימת של הכושר למלחמה.

הפיקוד-העליון רוצה היה לדעת גורמים חיוניים רבים — שהנם תמקנים וקשה לעמוד עליהם: — האם תכניתו המבצעית הנן מציאותיות וניתנות לביצוע (ורבים הם הצבאות אשר צללו לתוך המסעי-הפותר של מלחמה בכוחן של תפישות מוטעות מפ' תיעות ביותר?) האם הקיום אשר נקט באימון הגייסות הנם נכוחים ואינם מפגרים אחרי מסיבות הזמן?

תמרון-הצבא המסורתי הריהו ענין מבדח במקצת, מנקודת-מבטם של מפקדים; כי בכל צבא, וביחוד בצבא קטן, הקצינים שמקצועם בכך מכירים טוב מאוד איש את רעהו, הם למדו יחד ולחמו יחד; ועל כן מכירים הם, איש איש, את דרך מחשבתו של חברו, אורח-עבודתו, ונקודותיו החלשות. מפקד טוב יכול, איפוא, לנחש מראש במידת-דיוק ניכרת את כל המהלכים אשר, קרוב-לודאי, יעשה אותם יריבו ב"משחקי-מלחמה" — ולתכנן בהתאם לכך את מהלכיו הוא.

התמרון-המסורתי הריהו עסק משעמם מנקודת מבטו של החייל-הטוראי: מובילים אותו אל מקום בלתי-מוכר לו, שם יושב הוא פרקי-זמן ממושכים מבלי עשות דבר; אחר-כך, לפתע, עליו לעשות דבר-דברים רבים בקצב מטורף, ולאחר זאת מופיע קצין המנופף בדגל לבן ואומר לו כי הוא מת, או פצוע, או שבו, או שזה-רק זכה בנצחון מהולל.

(1) "משחקי-מלחמה" ("War-Games") — ביטוי, בעיקר זיורגליסטי, באנגלית, החל על כל צורות של תמרונים או תרגילים גדולים, ובמיוחד על אלה שמופיע בהם יסוד של "תחרות", אין לערוב ביטוי זה, החל בראש וראשונה על הפעלת גייסות בשה, בתרגיל השכלי של "Kriegsspiel", ("משחק-מלחמה"), אשר נכנס לשימוש במטה-הכללי-הגרמני מאז המחצית השניה של המאה-19 ולו שתי משמעויות: (א) תרגיל מפקדות, המעבד ומברר את האפשרויות של מצב-לוחמה משוער מסויים ואת סיכום הגרסאות השונות של תרונות ומהלכים בו. (ב) תרגיל התאמנות של קבוצת קצינים משתלמים המתחלק לשני צדדים — כניל. "משחק המלחמה" היה מתנהל על מפות צבאיות ותוך התחשבות בכללים סקטיים ולוגיסטיים. הביטוי נכנס בשני מובניו, אך בעיקר בראשון, גם לשימוש בלשון-הצבא האנגלית והצרפתית. — המערך.

האם המפקדים הבכירים אשר לרשותו מסוגלים לבצע את התכניות המבצעיות? האם ההלכה הלי- גיסטית שלו הולמת את מסיבות המלחמה שבפועל? המפקדים עצמם תאבים היו לדעת כיצד ישכילו להשתמש בגייסותיהם במסיבות מסוימות; כיצד יפעלו מוטותיהם; כיצד יוכלו גייסותיהם לעמוד — וכיצד יעמדו בפועל — במתח הגופני והנפשי של חיי מסע-מלחמה ושל קרב. מפקד המחלקה היה רור צה לבחון את תרגולת-הקרב של פקודיו; לראות האמנם מפקדי-הכיתות שלו הנם במציאות מנהיגים בקרב של אנשיהם, והאם יוכלו לפעול עצמאית — או כצות. והטוראי החושב ודאי שמהרהר בלבו תכור פות למה יהיה דומה הדבר שעה שיצטרך לתקוף עמדה אויבת דרך מחסום-אש של מקלעים ומרג- מות; וכיצד ישא את המבחן של ריכוז אש-ארטי- לרית שיוטל עליו, כשהוא גחון בשוחת-השועל שלו, וכיצד ימתין אח"כ לאותה שרשרת-כידונים מתק- דמת, כשמפציצי-הקרב ממכיכים טוס בצויחה על ראשו ממש!

המחלה יוצרת את התרופה, אולם מרפא מושלם ישנו רק בתרופות מעטות מאוד ולעתים — יש שהמרפא המושלם גרוע מן המחלה עצמה. כך הוא הענין עם הצבאות: המבחן המושלם האחד של טיב האימון למלחמה הוא המלחמה עצמה, ואין לך דבר שהוא פחות ממלחמה שישקף את הפתרון המושלם. היה הכרח למצוא — ולקבל — דבר-מה, שיהא פחות מן השלימות; אכן, על פתרון זה להיות מת- קבל-על-הדעת בעקרונותיו, אם גם לא יהא שלם בכל פרטיו.

התרגיל המבוקר — ההלכה

דומה, כי הפתרון המתקבל-על-הדעת נמצא בצו- רת התרגיל החד-צדדי המבוקר אשר הנו "משחק- מלחמה" המנוהל בהתאם לתנאים מחמירים מסוי- מים.

ראשית כל, הבעיה האסטרטגית-הטקטית המוצגת בו חיבת להיות מציאותית. לאמיתו של דבר, חיבת היא להיות בעיה מבצעית ממשית השומרת אמונים לכל הבחינות החיוניות של בעיה כזו — בחינות הזמן והמרחב, איוון הכוחות, פני הקרקע, ציוד ולוגיסטיקה. גורם האויב חייב להיות בלתי ידוע — במידה שהדבר נוגע לתנוחתו והערכתו המפורטות ולתכניותיו; ציודו ומערכו הלוגיסטי צריכים להיות מציאותיים — דהינו, עליהם לדמות לציודו, עצמת- אשו, ארגונו ואפשרויותיו הלוגיסטיות של אויב-

בפועל או אויב שבכות. הכרחי לשלב את תחושת- המציאות אל רמת פעולות-הקרב של התרגיל. על התותחים לירות, על הפגזים להתפוצץ, את התיל יש לפרוץ ב"טרופדות-בנגלור", צריך שכידונים יב- ריקו בשמש ומקלעים יטרטרו טרטור-מות. מצב- דברים זה מצריך כוח-אויב ממשי, או כוח אשר ישחק את תפקידו של אויב.

ולבסוף — התרגיל (מונח זה עדיף כאן על המונח "תמרון") צריך להיות מכוון לפי אפיק אשר תוכנן מראש, והתנהגותו של הכוח המתורגל והדרך בה יבצע את הבעיה-המשימה שהוצגה לפניו — צריך שימדדווישפטו.

תנאים אלה משיגים בעזרת מספר אמצעים שונים.

ראשית-כל נותנים למפקד בעיה, אשר אפשר לו לראותה כניתנת לביצוע.

למפקד ולמטהו אין מוסרים אלא אותן עובדות המתייחסות אל כננות האויב, עצמת-כוחותיו ואל תנו- חתו והערכתו — אותן עובדות אשר בימי מלחמה תהיה לפיקוד העליון האפשרות לספקן. את הפרצות ביריעות אלה חייב המפקד למלא על ידי ניצול המו- דייעין, על ידי תצפיות ועל ידי הסקת מסקנות מן הידוע.

● מנהלת התמרון מפעילה את הכוח "האויב", אשר צריך להיות מוצג על-ידי גייסות-מעולים שאומנו לתפקידיהם אמך-היטב.

● אש האויב ואשו של הצד המתרגל תיוצג על ידי שימוש נרחב בעזרים פירוטכניים, על ידי הרב- צת חוזים בשפע ועל ידי שימוש בקליעי עץ; שדות המוקשים והמכשולים ייוצגו באמצעות זיקוקים המופעלים על-ידי תיל-ממעיד, מוקשי-דמה, ותיל- דוקרני.

● מנהלת התמרון מפעילה את חבר הבקרים וה- שופטים אשר הם, מצדם, מנדאים כי התרגיל יתבצע למעשה כפי שתוכנן.

מצויות כמובן מגבלות בסוג זה של "משחק- מלחמה". כאשר ניתנה למפקד חלקת שטח מסוימת שבה עליו לתמרון, ולאחר שהצליח לאפן את מערכו העיקרי של ה"אויב" — תמיד יכול הוא למצוא נקודת תורפה, ולנצלה בדרך אשר בלוחמה הממשית לא ניתן היה לראותה כמציאותית. לו היו נוהגים לפי תכסיסים כאלה בתרגיל מבוקר — היה בכך משום חבלה בתמרון כולו. כי התרגיל תוכנן מתוך כוונה לבדוק בחינות מסוימות של תכנון, אימון וטקטיקה. הכרחי, על כן, שהמפקד יכוון ויבוקר ביד

עדינה, אך בתוקף, עד אל הבעיות אשר אותן יש לבדוק, את ההכונה הזאת ניתן להגשים ע"י תכנון התרגיל באופן כזה, שפני השטח, עצמת האויב והערכותו, והאפשרויות הלוגיסטיות, אינם מניחים אלא פתרון הגיוני אפשרי יחיד, אכן, באם המפקד יתגלה כטיפוס אדם בלתי-הגיוני, כי אז תהיה חובה לתת לו את ההכונה — או במקרה של הכרח אף *Hints* — מטעם מנהלת התרגיל, אשר תעלה אותו על השביל הנרצה. באותה דרך, עצמה, גם תתכונה בחינתן של סוגיות טקטיות-זעירות, המתבצעות על ידי יחידותיה של העוצבה המתורגלת: צריך להניח רק פתרון אחד לבעיה שהוצגה בפני אותה יחידה. למשל, אם מנהלת התרגיל מחליטה לבחון את אפ-יירותה הטקטית של התקפה חזיתית לאור היום על ימדה מבוצרת — כי אז אין להניח למפקד היחידה שהוטל עליו לבצע את המשימה כי יתקוף את היעד מהאגף או מן העורף, או בלילה, ובאם מתעקש הלו, כי אז חייב הבקר שנקבע לו לאלצו באורח בלתי יסודי (הפעלת כוחות-אויב, אש או מכשולים) או באירח ישיר (פקודה במישרין): "אתה תתקוף את נקודת ציון — — בשעה — —".

צורה זו של בקרה ושליטה מצריכה מלאכת אר-גון רבה ומסועפת מאוד על ידי מנהלת התרגיל. הגשמת כל תמרון הופכת להיות מורכבת יותר בשל נשפת השופטים מכל הצורות והסוגים, המזנקים בקדחתנות על פני אזור הקרב, מנופפים בדגלים, יורים אותות וזיקוקים ו"סותמים" את גלי האתר בדירי בורי אינסוף באלחוט. כאשר על כל המהומה הזאת מוסיפים עוד את המבוכה הנוספת של חבר הבקרים המתורוצצים אף הם בשפעת גיפיים נוספת וה"סות-מים" עוד יותר את גלי האתר — נמצא כי התור-צאז הזה מושב-מטורפים ממש — אלא אם כן מאור-ין כל הענין ארגון מדוקדק-ומושלם ביותר. נוסף על ענין הארגון, חייבים הבקרים והשופטים גם ידעת ידיעת-אמת, מהו המעשה שהם עושים, מה עושה האויב, מה חייב לעשות הכוח המתורגל ובאיזו דרך יש לעשות זאת. לקצינים אלה אין ברירה אלא להיות בני-אדם-עליונים המסוגלים להמשיך בפועלם ימים ולילות ללא שינה, לבצע בעת ובעונה אחת תריסר תפקידים קשים, לשמש ממש מכרות של אינפורמציה וידיעה — ובכל עת להיות אוביקטיביים, ברוכי-טקט ומקיימים שליחותם נחרצות.

תרגיל חד-צדדי מבוקר — המעשה

בקיץ בחן צבא-הגנה-לישראל אחדות מעוצבותיו באמצעות תרגיל חד-צדדי מבוקר, עם מבימי אויב.

לכותב שורות אלה היתה הזכות להשתתף באחד מתרגילים אלה בתור בקר-בכיר של גרוד רגלים. חלקו הנותר של מאמר זה הריהו פרי הנסיון אשר רכש לו בתרגיל, הרהורים על התרגיל עצמו, על הלקחים שניתן ללמוד ממנו, ומחשבות והצעות אחרות לקראת תרגילים עתידיים.

לא תהיה כאן אפשרות מטעמים מובנים להכנס אל פרטיה של הבעיה הטקטית שהוצגה, ואף לא של הפתרון שניתן לה. אולם אפשר להעלות תמונת-מה של ההכנות והתרגיל-המבוקר, ארגונו וביצועו.

תכנונו, הכנתו וביצועו של תרגיל כעין-זה, הגם שלבים-שוייחשיבות של המבצע ואף שויי-קושי. נציין כאן את תמונתם הכללית של כל השלבים האלה, לפי סדרם.

את נושא התרגיל קובע אגף ההדרכה בשיתוף עם אגף-המבצעים. המטה-הכללי קובע את העוצבות שיש לתרגל ואת הגייסות שייצגו את האויב. אגף האספקה במטכ"ל, בשיתוף עם אגף ההדרכה, מקציב את האמצעים לתרגיל.

הענין נמסר אל הפיקוד הנוגע בדבר ואלוף-הפיקוד בוחר את מנהל התמרון וכן את הבקרים-השופטים. כן מעביר הוא את הקצבת מטכ"ל/אג"א למנהלת-התרגיל.

מנהל התמרון מקבל ממטכ"ל/אג"א "תיק-יסוד", הכולל את הנושא, השטח והמצב הטקטי לתרגיל; כמו-כן מקבל הוא את הפירוט המדויק של הנושא לנושאי-משנה למיניהם. עתה יש לנסח את המצב-הטקטי בצורת בעיה המוצגת לפתרון, ולפרק אותו חלקים-חלקים, לצורך-שימושם של המשתתפים השונים.

מפקד-העוצבה המתרגלת מקבל, כמוכח, חלק מן הנתונים הנ"ל והם אותם הנתונים שהכרחיים, כדי שיוכל לבצע את המוטל עליו. הוא מקבל סיפור פתיחה הנותן את הרקע לתרגיל, סיפור מעשה הנותן לו את הבסיס להבנת הפקודה ופקודת מבצע מפורטת המגדירה לו את משימותיו.

הכוח המיצג את האויב צריך לקבל תיאור מפורט של ההערטיות שנקבעו לאויב (דהינו — בשבילים עצמם), בצירוף תכנית מדוקדקת של גיוס אש, תיל, שדות מוקשים — וכונותיו של המנהל בנוגע למה-לכו של התרגיל. בחלק זה יש לכלול את ענין חיל-האוויר — באם עומדים להשתמש בסיוע-אוויר אויב — ולתאם בינו לבין השאר, כולל דבר השתתפותו של הקס"א (הקשר-סיוע-אוויר), לבסוף יש להכין את החלק המתיחס למנהלת התמרון ולחבר הבקרים-

התרגיל חיבת לתאמו בעת ובעונה אחת עם ניהול קורס הבקרים-השופטים וההוראה בו ועם עריכת הכנותיה היא הכוללות את הקמתו ההדרגית של חדר המלחמה, מלאכת התקנת כלי-רכב ומכשירי-אלחוט, וכן קבלת-פניהם של אורחים נכבדים (אשר, כמובן, יופיעו בשפע רב!) והטיפול בהם.

כזה הנו שלב ההכנה, אשר העבודה הקשה הכרוכה בו ספק אם תאומן.

הכל צריך להיות מוכן סופית עם סיומו של קורס השופטים. השופטים-הבקרים מוצבים ליחידות או אל "מאגר השופטים-הבקרים", והתרגיל מתחיל על-ידי הכנסת מפקדם של הגייסות-המתרגלים אל סוד סיפור-הפתיחה, ומסירת פקודת המבצע הראשונה לידיו. מנהל התרגיל ממלא כאן תפקיד-כפול: נוסף לתפקידו כמנהל התרגיל, הוא גם המיצג — לגבי מפקדם של הגייסות המתרגלים — את המפקד-הממונה, ובתור שכזה הוא מזרים אליו דרך הצינור הפיקודי את הפקודות הנחוצות להפעלת התרגיל, לשמירה על התמדת תנופתו, ולהכוונת מגמתו אל תוך הערוץ הנדרש. התרגיל מתחיל.

הקיץ הוטל על חטיבה-מוגברת לערוך התקפת-נגד בחבל ארץ גבעי, לתפוש יעד-סופי על צומת-דרכים חיונית לאחר חיסול הכוח המגן עליו, להת-ארגן מחדש תחת לחץ אויב, ולעמוד בפני התקפת-נגד בעצמת-חטיבה. כל זאת — בתנאי נחיתות-כאזיר, אשר חייבו תנועה, התפרסות והתקפה —

למספר ראשים ולחצי תריסר ידים זקוק הבקר הבכיר

השופטים. חלק זה יכלול גם את "תיק-התרגיל" וכן את תכניתו המפורטת של האויב. כל אלה מהווים את שלב-התכנון.

חלקים אלה של הבעיה מחייבים כולם תשומת לב שקדנית-ביותר לדיוקם של הפרטים. על "המצב הטקטי", המבטא את הבעיה, להיות מחושב באופן מדויק, כדי שלא יהיה בו מקום לנקודת-תורפה כל-שהיא. אופן עריכתם של כוחות האויב צירופו אל גורם פני הקרקע, צריך למנוע בעד כל אפשרות הגיונית אחרת בלעדי האחת — אשר היא הנשאת פתותה בפני המפקד.

יש לאמן את הגייסות המיצגים את האויב עד אשר ידעו — בעל-פה ממש — הן את פני הקרקע והן את חובותיהם: מתי יש לתקוף, מתי להגן, מתי למנוע מן היריב השגת ידיעות, ומתי להביא ידיעות לתשומת לבו (באצעות שבויים ועריקים), וכן כיצד ימתי להפעיל את מערכי האמצעים הפירוטכניים. יאחרון-אחרון, ואולי החשוב שבכל — יש להכין תכנית אימון בעבור הבקרים והשופטים; בקצינים אלה תהיה תלויה במידה-רבה הצלחת התרגיל או כשלונו.

כאשר הושלמה עבודת-ההכנה הנחוצה כולה, מזמנים את הבקרים והשופטים לקורס הכנה קצר; באותו זמן עצמו מכינים "מבימי-האויב", ואתם פלגת חיל-ההנדסה שהוקצתה לדבר, את השטח בו עתיד להערך התרגיל. צו השעה — הן לגבי השופטים והבקרים המתיצבים לקורס, והן לגבי העוסקים בהכשרת השטח — הוא עבודה מפרכת, מאומצת וקשה. מנהלי התמרון והשופטים חייבים ללמוד את הבעיה הטקטית כולה.

1. הערכות כוחות האויב.
2. מערכת הקשר.
3. תכניות האש (אשר בהתאם להן יהיה צורך להפעיל את מערכת האמצעים הפירוטכניים).
4. את פני הקרקע (כי יתכן ויצטרכו לפעול בתור מורי-דרך, באם יתעו מפקדי היחידות).
5. את אורח השיפוט, קביעת הפסדיה וכוויר-תיה של יחידה, הערכת אחוז האבידות שנגרמו באנשיים ובציוד.
6. את השיטה לפיה יש לקיים ולנהל את יומני השופטים ודיווחם.

אנשי הכוח מבימי האויב חייבים להתקין עמדות, לפרוש תיל, לזרוע שדות מוקשים ולהכין מערכות-קשר. ההכרח הוא שכל המלאכה הפיסית הקשה הזאת תבוצע בהתאם ללוח-זמנים נוקשה, אשר מנהלת-

בלילה. התרגיל תוכנן היטב על ידי מנהלת-התרגיל יבוצע היטב על ידי החטיבה שהשתתפה בו. תזווה הלילה מאזור האימונים (בו מצאה את החטיבה קרי- את ההזעקה לפלישה האויבת) אל שטח-הכינוס — הנגשמה בעילות ובתנאים של איפול.

ומפקד וגיטותיו הזדהו עם אירתו של "משחק" ו"לחמה" ולא השתדלו "לרמות" תוך הפרת כלליו. ציודה היא כי המפקד כמעט ונלכד על ידי האויב, שעה שנמצא באחד ממוצבי הפיקוד; ובבררתו תוך קשיים השאיר לאויב את המפה-הטקטית שלו ומס- מים סודיים. הפטרולים, נקודות תצפית של המודי- עין והמסקנות מן הנתונים הידועים הוליכו את המפקד בהדרגה לקראת תכנית ההתקפה הרצויה — אולם היה עליו לשנות את תכניתו ג' פעמים בטרם הגיע אל ההחלטה הסופית. התקפת הלילה של החטי- בה נערכה והצלחה. ציר-האסקקה-הפינוי נפתח; היעד החיוני נלכד והכוחות נתבססו בו; והתקפת- נגוד של האויב, נהדפה לאחר האבקות קשה — ניגמונה זו של דם וזיעה נסתים התרגיל.

לקחו של התרגיל

הנה כי כן, עמדנו כאן בקצרה על הנקודות החולטות שבתרגיל. המשימה שהוצגה הוגשמה במי- נה "יותר מאשר מספיקה", ומבחינה טקטית היה הביצוע נכון. המטה-הכללי יכול היה להיות מרוצה מבידה מתקבלת-על-הדעת מן התוצאה, הן בתחום הטקטי והן בתחום הלוגיסטי. אגף ההדרכה יכול היה להתברך בהגשמתה הנכונה של הלכתו, ובהצ- לות התרגיל-החד-צדדי המבוקר.

עם זאת מצויים לקחים מספר אשר ניתן ללמד מתרגיל זה, וביחוד בתחום ההכנה-והביצוע של תר- גילים מבוקרים כאלה בעתיד.

השאלה הראשונה שיש להשיב עליה היא: האם מגשים התרגיל המבוקר את מטרתו? האם מציאותי הוא כל צרכו, עד כדי יצירת הרושם של מלחמה- ממש? האם משכנע הוא את הגייסות המשתתפים, כי אכן מתנסים הם בנסיון אשר בטיבו מתקרב הוא מאוד למלחמה?

התשובה לשאלות אלו הנה, במידה רבה חיובית — בתחומי האפשרי, כמובן, איש לא נהרג, ואיש לא נפצע. הגייסות ידעו כי אין הם נתונים במח- סומי-אש אמיתיים של פגזי תותחים וירי מקלעים; רעש והפתעה הביאו, לעתים קרובות, לתוצאות מפ- ליאות בגלל תגובת-רפלקס. גייסות הגיבו כמו במל- חמה-אמיתית שעה שנכנסו לתוך מארב-לילה ונפ- תחה עליהם אש ממרחק קצר; שעה שחצו בלילה

שדה מוקשים, והוארו על ידי זיקוקים שהופעלו באמצעות תיל-ממעיד, חש-ונפלו על האדמה וקפאו ממש, כמשוכנעים לחלוטין בממשות הדבר; או, בהיותם בהגנה, הם תקעו בזריזות את ראשיהם בקס- דות-פלדה וצללו אל תוך שוחות-השועל שלהם, שעה שנפתחה עליהם בהיותם בהגנה, הרעשה ארטילרית פתאומית — אם כי ה"פגזים" לא היו אלא תחבולות פירוטכניות, בלתי-מזיקות לחלוטין.

קשה ביותר היה ליצור את רושם המציאות להח- קפה-מן-האוויר, אשר אפשר והנו הקטלני שבכלי- הנשק. ההסוואה היתה טובה, אולם הופעתם של מטו- סים עוררה בכל מקרה ומקרה סקרנות, ולא פחד; הגייסות, במקום לקפוא-במקומם ולתפוש מחפה מת- אים, היו לוטשים עיניהם על המטוסים המתקיפים, וכרגיל מתוכחים בינם לבין עצמם אודות סוג המטו- סים אפילו כשזרקו השופטים "חזוים", על-מנת "לבנים" הרעשה והבוקה — לא הגיבו הגייסות בצורה מתאימה ורק התרסותיהם של קצינים וסמלים ערים לסכנה-מן-האוויר — ומספרם לא היה רב מדי — היו מגרשים ומסלקים אותם אל תוך שוחות-השועל. נראה כי יש צורך להמציא דרך כלשהי לביים התקפה-מן-האוויר — אולי ניתן יהיה להשתמש בקליעים קטנים ובלתי-מזיקים, אשר מחוברות אלי- הם תחבולות להשמעת קולות "צריחה".

בחינה אחרת של "סוגית המציאותיות" נתגלתה

זה לא גיט, זה מוסטאנג

הבקר מודיע למפקד כי הלן רואה כ..."

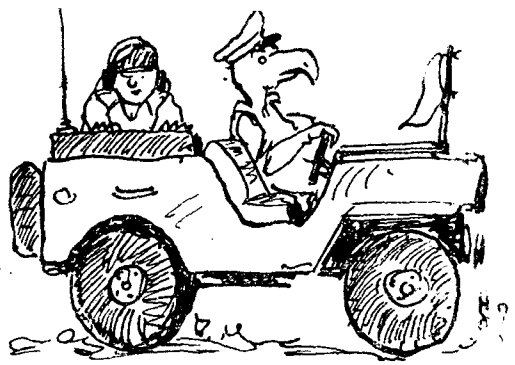
למשך זמן נסיגתו של הכוח האויב מן היעד; לאחר נסיגה זו מתירים להתקפה כי תמשך כלפי דמיים והתנפצויות מופעלות-ממרחק.

אחרון הקששים עליהם יש להתגבר הוא אופן הצגתה של אותה התחבולה הידועה בכינויה "התעצמות הכוחות". בהכרח, מספרם של הגייסות המיצגים את האויב, קטן במידה ניכרת מגוף הצבא המתורגל (מנקודת המבט של חסכונו, והן בשל העובדה כי אילו היתה העצמה המספרית של שני הצדדים שווה בערך, כי אז לא היה זה עוד תרגיל דו-צדדי אלא שוב, תרגיל דו-צדדי; זאת אף זאת — השליטה עליו היתה הופכת לדבר קשה ביותר). על כן יש הכרח באפשרות ל"הגדלת" ה"אויב" בהתאם לדרישותיו של המצב הטקטי. למשל, תצפית מגלה כיחית אויב, והבקר מודיע למפקד היחידה כי הוא רואה מחלקה. לאחר מספר רגעים המחלקה "צומחת" לפלוגה. באותה דרך עצמה יכול טנק אחד ליצג כיתה או אף מחלקת טנקים. תהליך זה של "הגדלה" תובע מידה ניכרת של דמיון מהקצינים וההיילים גם יחד; אולם, מאחר שרק לעתים נדירות בלוחמה חדישה רואה הנך בבת-אחת אנשי אויב במספרים גדולים, הרי שאפשר בנקל למחלקה נראית לעיני ליצג פלוגה בלתי-נראית. בכל אופן, גבולות הדמיון נמתחים יתר על המידה שעה שמוטל על משאיות ליצג מכוניות-שריון — כפי שקרה בפועל בתרגיל זה. ייצוג-כוחות מופרז זה הביא לידי עריכת התקפת-נגד של חיל-רגלים נגד "מכוניות-שריון" אלו עצמן. מפקד-מחלקה, אשר לא ידע, או לא תפס, את משמעותן של המשאיות, דיווח למפקדו כי הוא מותקף על ידי חיל-רגלים, ומפקד הגדוד, בתוספת לכך, ערך התקפת-נגד, אשר במסיבות המתוארות, כמוה כהתאבדות; האומלל נזקק אחר-כך לביאורים הרבה להצדקת מעשהו. אכן, לא יתכן תרגיל מבוקר בלעדי "התעצמות", אולם הכרחי כי ה"יצוגים" המבויימים למענה יהיו מציאותיים דו-הצדדיים.

בקששים בהם נתקלו המאמצים להכריח את היחידות לשמור על לוח-הזמנים של התרגיל אשר נקבע מראש ע"י מנהלת-התרגיל. למשל, היו מקציבים לגדוד מסוים מספר ידוע של שעות על-מנת לתקוף עמדה אויבת וללכדה, באמצעות תחבולות השהיה — כגון מארבים, הריסות, שדות-מוקשים מכשול-תיל וכיו"ב — קיוו "להזריק" את תחושת המציאות אל תוך לוח זמנים זה. אולם מפקד יחידה הפועל תחת לחצו של מפקד החטיבה, אשר רצה לשמור את לוח הזמנים שלו, גילה, כרגיל, בדרך הטבע, קוצר-רוח לנוכח תחבולות כאלה, והיה משתדל להמשיך בהתקדמות. כאשר היה הבקר מודיע לו כי מארב עשוי לעצור את כל גדודו למשך שלושים דקה, היה הלוח מתנגד להערכה זו, בטענה כי ישאיר מחלקה שתטפל בפגז-רע זה, בעוד הוא עצמו עם שאר גייסותיו יטו הצדה, יעקפו את המקום, וימשיכו בדרכם. היות ובטענה שכזו היה כלול גרעין נכון של שימוש בכללי טקטיקה-זעירה, היו תחבולות-ההערמה הנ"ל גורמות להפסד תחושת המציאות במקום להגבירה. כתשובה לבעיה זו יש כמובן להאות לוחות-זמנים דחוסים פחות, או הכנת תחבולות השהיה רציניות יותר.

הפרעה בלתי-נמנעת אחרת להשגת אירעה מציאותית היא העדר הלחיצה על היעד. שלב חיוני זה בכיבושו של יעד עשוי להיות ממושך למדי במלחמה אמיתית; אולם בתרגיל אין השופט יכול להרשות לגייסות נרגשים להתנגש אלה באלה, וחיב הוא לעצור את מהלך המשחק כאשר מגיעים הכוחות היריבים עד אל 100 מ' זה-מה. לעתים יקשה ביותר לשופט להשיג זאת. בתרגיל זה היתה הודמנות אחת, שבה התוקפים — אמנם, כפי שחוקי התרגיל חייבו, ללא כידונים — סירבו לעצור, למרות נפנוף דגלים נסער, וצפירת המשרוקית, והגייסות המנינים קמו על רגליהם והחלו מידים בהם דגבי אדמה ואבנים... השופט האומלל היה משוכנע כי מיד תפרוץ לחימת גוף-אל-גוף, ועוד מעט וקרה הדבר. הזמן המוקצב לשלב זה צריך שישאר תלוי בשיקול דעתו והכרעתו של מנהל התרגיל והבקר-השופט. את הגייסות התוקפים יש לעצור מרחק-מה לפני היעד, או להתיר להם לעלות עליו ממש, אולם — במשך פרק הזמן שנקבע לכך ע"י הבקר — יש לאסור עליהם לבצע שם התארגנות-מחדש, ואין להרשות למפקד לדוח "היעד ביד" עד שיחלוף אותו פרק-זמן.

קימת אפשרות להמחיש-כביכול את מקומו של שלב זה במהלך הלחיצה, על ידי הפסקת הפעולה

„אותה צפור מבשרת פורענות“

חשומת לב מיוחדת לנושאים כגון הטיפול בנפגעים ופינוקם, קנטינות, הספקת תחמושת ובעיות מים; אפילו כך, לא ניתנה תשומת לב מספקת לנושאים אלה, בעיקר משום שהיה על השופטים לשפוט הכל-בכל-מכל-כל — החל במצב הטקטי ועד לאספקת ציוד העזרה הראשונה, או חישוב הוצאת החמושת. היה זה משתלם יותר אילו מונו שופטים מיוחדים למילוי תפקידים אלה.

השופט־הבקר עסוק במידה מופרזת אף בזמן „טוב“, ואילו בחומו של קרב זקוק הוא לפחות לשלושה זוגות ידיים ורגלים ולששה ראשים כדי שיוכל להשתלט על המצב. גייסות המשתתפים בתר־גיל, „מתנדבים“ לעתים לתפקיד לא־להם של סיבוך מלאכת השופטים על ידי גילויי אי־שיתוף פעולה ואף יחס־עיון מפורש. נקיטת יחס כזה אין בה כדי לסַע להם ואף לא לשופט, אשר לאמיתו של דבר נמצא הוא במקום רק כדי לעזור ליחידה לגלות לעצמה את חולשותיה. על היחידה לזכור זאת, ולסַע בידי השופט; אל לה לשכוח כי אין הוא אלא יצור אנושי. העלול אף הוא לשגות ולטעות במסקנה. שיתוף פעולה הדדי בין השופט־הבקר והגייסות יהיה לטובת שני הצדדים גם יחד.

סיכום מסקנות

דומה, כי לקחים צבאיים אינם נלמדים אלא מתוך הנסיון. אם אמנם כך הדבר, הרי גדול ערכם של תמרוני הקיץ, כי רב הוא הנסיון אשר נרכש בהם. נחשפו מספר חולשות הן בתחום הטקטי והן בתחום הלוגיסטי, וכן בעצם הכנתו וביצועו של תרגיל מסוג זה. אולם, בכלל־של־דבר, אין כלל ספק כי מכל הבחינות זכה נסיון זה להצלחה מרובה, וכי הלקחים שנלמדו יופעלו לגבי תכנונם וביצועם של התרגילים הבאים. היות ואנשי מנהלת התרגיל, ואף רבים מבין הבקרים והשופטים, עתידים בעיקרו של דבר, להיות אותם האנשים עצמם שישתתפו בתר־גיל זה — ניתן לשער כי התרגילים העתידים יוכיחו להצלחה רבה עוד יותר.

אין ספק כי התרגיל־המבוקר מהוה התקדמות ניכרת ביחס לתמרון הדו־צדדי, ולאחר שיונהגו בו שכלולים ותיקונים הוא ישמש אמצעי נוסף רב־ערך לבחינת כוננותו וכשורו־למלחמה של צבא־הגנה־לישראל. הקצינים והחיילים — הן אלה שתור־גלו והן אלה שניהלו וביקרו — למדו רבות והפיקו תועלת לא מעטה מנסיון זה. רבים מהם, כולל כותב־שורות אלה, אף נהגו מן התרגיל בכללו הנאה מרובה.

בגזעית ה„מציאותיות“, וקשורה אליה במידה מסוימת קיימת כאן בעית ההתמדה והקיום של ה„התחזות והתנופה, הבקרים־השופטים וקציני העוצ־בה המתרגלת, יכולים לסַע סיוע רב לפתרונה של בעיה זו על ידי נקיטת גישה נכונה לתרגיל. את „המצבים“ חייבים להציג באורח „חי“, יש לעקוב אחרי הפרות הכללים ולהשתלט עליהן, אך עם זאת צריך לגלות גם מידה מסוימת של גמישות. פן האבד תנופת התרגיל בתוך מבוך של פרטים ועיכור „המ־קטנוניים. קיצורו של דבר, על הבקר להשיג את שיתוף־הפעולה מצד הגייסות אתם הוא עובד. הטובה שבדרכים אשר תודא זאת הריהי השקנה התמידית עם הגייסות, הצעידה במסעם, האכילה בתרתם ונשיאת סבלם — וכל אלה חבלי להפסיד את חוש האוביקטיביות ומבלי להפוך עצמו ל„בעל־בריתה“ של היחידה, מנקודת המבט של משחק ה„התחזות. השופט חייב שלא להתפש לנטיה לזהות עצמו עם היחידה אותה הוא שופט; נטיה כזו, איך אפטר שלא תשפיע על אורח שיפוטו, ועליכן עליו להמנע ממנה. במידה שזה יש להמנע מאותה צורת שיפוט אשר בה נפרד־ומתרחק הבקר השופט כליל מן היחידה, ואין הוא מופיע אלא כאותה ציפור מב־הר־פורענות, שעה ש„עומד להתרחש משהו“, שייט מעין זה אינו מעורר אלא מורת־רוח; יש בו כדי „להזהיר מראש“ את הגייסות כל־אימת שעומד דבר מה להתרחש, ואילו שעה שהבקר השופט נעדר, רפה הדריכות, והתנופה אובדת. כרגיל, שביל הזהב הוא הטוב שבכולם; אותו בקר־שופט הטורח ובוסס יחד עם הגייסות בכל מסעי התרגיל, המספק עצת וביקורת קונסטרוקטיבית, ועם זאת נשאר אוביקטיבי באירח שיפוטו — הוא המעורר כבוד, מעלה את הרוח ומקים את הדריכות והתנופה הנחוצות. תמיד קשה לשופט לשפוט את נושאי השלישות והאפסנאות של התרגיל, ואמנם, לעתים תכופות, מיונחית בחינות אלו של תרגילים. השנה הוקדשה

הרהורים בעקבות תרגיל „כרמל“

לסגור את השטח סיוור יסודי עוד לפני התחלת התמרון. על פי רוב היו המפקדים מחליטים מה יעשו מבלי להועץ במידה מספקת במחלקת המודיעין שלהם. וכך קרה ברוב התמרונים משנים עברו, שהמפקדים „פעלו יותר נגד השטח, מאשר נגד האויב שבשטח; תקפו גבעות ויעדים — תחת לתקוף אויב יב“. מעטים הם במסיבות כאלו הטורחים לנצל ניצול מלא תצפיות, סיורים ופטרולים, זרבים ה„רואים מהרהורי לבם“. כך נמצאה הכשרת המודיעין לאנשי המודיעין ולמפקדים כאחד לקויה בחסר.

תקלה אחרת שהובחנה בשיטה זו — אי-התחשבות בית באש האויב. מצד אחד, מסגלים לעצמם הגייסות הממונעים והממוכנים ולזול באש האויב, ומהצד השני נוטה חיל-הרגלים לאבד את האמונה בערך פעולתו וביעילות נשקו. התוצאה היא שבמקרים רבים השתמשו באמצעי-לחימה אסורים וכשיטות לחימה אבסורדיות — ולא היה לאלי-ידו של מנהל התמרון להושיע. הרי שטמונה כאן סכנה אצל הגייסות כי תתהוו תמונה מסולפת של מציאות המלחמה. גם חוסר המציאותיות שבהתפתחות ה„קרבות“ במשך התמרונים מהווה מגבלה ישיש לעמוד עליה. בעיקר קובלים על כך גורמי המודיעין, הטוענים בצדק, שעקב הקצב המהיר מדי של הפעולות בתמרון

תכליתם העיקרית של תמרונים גייסות היא להכין גם לקראת משימות של ממש, לבדוק כוונותם לקרב ולבחון את רמת האימון שהגיעו אליה. יש תמרון כולל, המפעיל את המכונה הצבאית כולה, והמתרגל אותה בכללותה, על חלקיה השונים; ויש תמרון מוגבל, המתרגל ובוחר יחידה — או פונקציה — מסוימת בלבד. בדיקה כעין זו מסתעפת לנושאי משנה רבים, החל מיעילות הפיקוד, לדרגותיו השונות, וזמור ברמת אימונם של החייל הבודד והיחידה הקטנה.

ראשיתם של תמרונים בצורת הכשרת גייסות נעוץ בחידושי בשטח האימונים של הדוכס דה ברוליי הצרפתי, אשר הנהיג בשנות השבעים של המאה ה-18 את המנהג של מחנות-קיץ ממושכים ושל עריכת תמרונים נרחבים, לצורך בדיקת הנחות מסוימות בתחום הטקטיקה או לגבי מבנה גופי צבא. מאז הסתעף ענין התמרונים והפך לתורה שלמה, ומהווה פרק נכבד למדי בתכנית הפעילות השנתית של כל צבא.

מבחינת אורח עריכתם של תמרונים מצויות שיטות שונות אשר את מקום הבכורה ביניהם תופס „התמרון הדו-צדדי“. לשיטה זו שתי גירסאות. האחת מתמרגת שני „יריבים“ שההנחה לגביהם היא כי הם נוכרים זה את זה, כאשר למבנה יחידותיהם, ארגונם, אורח הלחימה, שיטת המנהלה וכו', בשניה נערך התמרון נגד „מבוי אויב“, החותרים ליצג בהופעתם את האויב הממשי.

עד פרוץ מלחמת העולם השנייה נהגו צבאות העולם לתמרון גייסותיהם לפי השיטה הראשונה. אולם, עם תום המלחמה, לאחר שהוכחו בעליל הליקויים שבשיטה זו, התחילו רבים לנהוג לפי שיטה חדשה — אשר תרגיל „כרמל“ הוכיח את יעילותה לאימון גייסותינו.

הליקויים בשיטה הישנה

המגבלה הבולטת המציינת את נוהג התמרון הישן קודם, היא שבפני הגייסות והמפקדות של כ"א משני גופי הצבא המתאמנים אין ניצב „אויב“ שהרכבה מבנה, ואורח פעולתו זרים להם, ומחייבים מלאכה מדוקדקת של לימוד ומחשבה. כל משתתפי התמרון ידעו כרגיל שכוחות היריב מורכבים מחילות השונות וים להם עצמם לכל דבר, לרוב הורשה כל צד

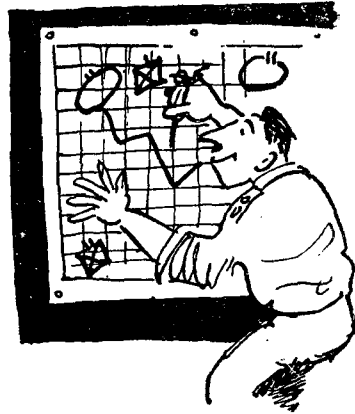
כיום — „גבורים“ אך מחו...!

— אולם בגבולותיה של מסגרת-התרגיל שתוכנה מראש. נראה שמצד טיב הביצוע אפשר להגדיל את יעילות האימון, אם במקום התמרון הדו-צדדי הנושן יבוא התרגיל המבוקר, עם "מבימי-אויב". בתרגיל המבוקר מקבלת היחידה המתרגלת מדרג גבוה-יותר פקודת-מבצע המושתתת על רקע מודי-עיני מסוים. בתדריך-המודיעין מכניס הניסוח את אורת "ערפל-הקרוב" השרוי למעשה בעת-מלחמה. מנהלת-התרגיל משתמשת ב"מבימי-האויב" המופי-עים ופועלים לפי הוראותיה, בשביל להביא את המתרגלים לידי הפעלה-מכוונת ולהטותם לביצוע אותן פעולות בטכניקה-של-לחימה הנדרשות לצורך בחינת הנושאים המסויימים שסומנו מראש; ובדרך זו בוחנת היא את כשירותה של היחידה המתרגלת. נמצא כי פעולת המתרגלים מוזרמת לאפיקים הרצויים, ומשימות התרגיל מושגות במדויק, ללא אותו מכלול-הליקויים שהזכרנום בתחילת דברינו.

התרגיל ולקחו

למתכנני תרגיל "כרמל", ולמבצעיו הלכה-למען-שה, היו נהירים ליקויי השיטה הישנה. הם תהו על המקורות, ניתחו את הלקח שהושג עד כה, הוסיפו על תנופת המעשה גם תכנון טוב — והסיטו את מרכז הכובד של שיטת התמרונים אל התרגיל המבוקר, שבקרתו מושתתת על "מבימי אויב". אכן, היה שכר לפעולתם; השיטה הוכיחה את יעילותה. עם זאת נתגלו בתרגיל מספר תקלות, שמן-הראוי לעמוד עליהן.

לכוחות "מבימי האויב" הצריכים ליצג מכל-הבחינות את האויב הצפוי לנו בעתיד, יש לשוות דמות של אויב-ממש, עם שפה ודגל משלו, ובעל המדים, התגור וסימני-הדרגה הדומים לאותם הנהגים באותה מדינה. יתר-על-כן, השיטות הטקטיות, המבנה ואורת-הנהלים חייבים להיות כאלה של אותו אויב אפשרי. ככל שנעשה "אויב" זה דומה יותר לאויב-שבמציאות, כן יגבר הגורם שיניע את

על המפה — זה יהיה המהלך שלי

ריון נשאר הביצוע שטחי במידה מרובה. כך מסתלפת כל דמות המלחמה, והיחידות והמפקדים גם-יחד מתרגלים למושגים, שאין להם ולמציאות-המלחמה ולא כלום.

הקניית מושגים בלתי-נכונים

האויב שאנו עלולים להלחם בו, חימושו יהיה כפי-הנראה, חדיש ומשוכלל משלנו.

אמנם, את ערך הצבא קובעים גם גורמים אחרים, ללבד הגורמים החומריים — אבל ידיעת האפשרות של נחיתותנו החומרית מחיבת אותנו להרגיל את המפקד ואת החייל לדמותו האמיתית של האויב האפשרי, ולברר את אורת-הלחימה להדקרתו.

אם נתעלם מהצורך בהקניית מושגים אלה — עלול הלם מציאות-המלחמה על כל מוראותיה להיות מכריע בשעת טבילת-האש הראשונה של צבאנו. לכן מצפים הגייסות, ובצדק, כי התמרונים יעמידו אותם במצבי-לחימה של מלחמה ממש. בחוגים רחבים מציינים, שההתמודדות עם צד הדומה לך בצמודו, והפועל לפי שיטות-לחימתך, הוא משגה מצער, מתעה ומטעה, המוסיף ליצירת יחס של זלזול בתמרונים מצד הגייסות.

כאשר עמדו על מגבלות אלו באו לכלל מסקנה שיש צורך בשידוד מערכות, ונסתמנו מגמות לתיקונים:

ראשית: צריכים התרגילים בעבור כל יחידה שהיא — מחלקה, פלוגה, גדוד או חטיבה — להיות מוכנים להציג את היחידה הזאת במילוי תפקיד עצמאי, ולא כחלק של יחידה-מדומה גדולה יותר; כלל מועיל שני הוא, שהתרגילים צריכים להערך באופן שיהא למפקדים חופש פעולה ככל האפשר,

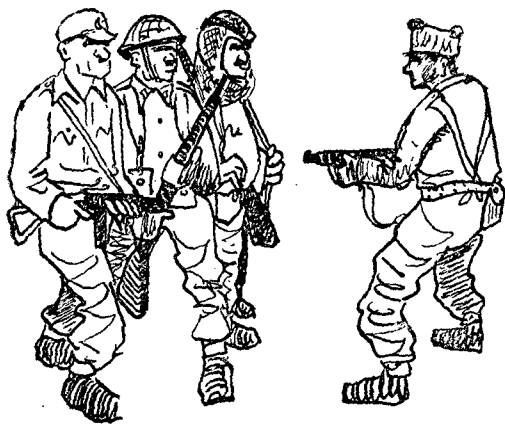
בשה — היכן האויב?

היחידות ל"שחק" את "משחק-המודיעין". ולא-עוד, אלא ש"אויב" עצמו (דהינו — חציג'י, אנשי גייסותינו) ילמד את דמותו ואורח פעולתו של האויב הצפוי-לנו-בפועל. אכן, יש לספק ל"מבימי-האויב" את כל הדרוש להם לשם יצירת תמונת שדה-הקרב במילואה.

ענין שני שמן-הדין לעצת בו, הוא מציאותיות שדה-הקרב. וזאת — במה שנוגע למרחב ולזמן, לאבידות באנשים ובחומרים, לקולות-הקרב והת-חפרות ביעד. עד כה היה כרגיל קצב התמרונים מהיר מדי. המפקדים-היריבים היו מתנצחים איש עם רעהו, כשמגמתם לכבוש את היעד, או להגן עליו, מבלי התחשב עם מציאות-הלחימה המשווערת. אף ענין האבידות לא קיבל לרוב את ביטויו הנכון; ועורקי-האספקה פעלו ללא דופי, למרות פעילות-איר מוגברת. כן לא נוסה ולא הועמד-במבחן הגורם האנושי כאשר האיש רעב, צמא, נתון לפגעי השמש וקור-הלילה, עיף עד אפיסת-כוחות — ובכל זאת מוסיף לבצע משימתו. יש ענין לצטט כאן את דברי פילדמרשל ויול על דרכו בניהול תרגיל ממין זה:

"בבוקרו של יום-התרגיל הודיע אחד מהשופטים למפקד גדוד כי שומע הוא אש-תותחים כבדה. על פני כל קו הצפון, הגדוד קיבל פקודת-התראה. מקץ רבע שעה באה ידיעה בטלפון ממטה-החטיבה, שהאויב פרץ דרך גדוד א', כי פצועים ונחשלים מן היחידה נורמים ועוברים על-פני מטה החטיבה; כי המצב בשאר חלקי החזית הוא מעורפל; וכי המפקד צריך להתקדם עם גדודו, לבחור ולתפוס עמדה מתאימה, לשימקן לכל פריצה נוספת ולכנס את הנחשלים של גדוד א'. עוד הידיעה נמסרת, והנה נשמע בטלפון קול נפץ, קול צעקה, ולאחר-מכן — דממה. מכאן יכול היה המפקד להסיק כי פגז פגע במטה-החטיבה. שני מטוסים ערכו התקפה בהנמיכס-טוס. השופט הוציא מיד כמה מן המפקדים מכלל-פעולה, בהגיתו לקצין-המפקד לאסוף לו קבוצת מפקדים חדשה ולחזור על פקודותיו. משנתקרב הגדוד לעמדה שהוא נועד להחזיק בה, פגש בתהלוכה-ממש של נחשלים, כלירכב, ופצועים-מאליכים. וכך צריך היה הגדוד לא רק לתפוס עמדה, כי אם גם לאסוף את הנחשלים, לספל בפצועים — ומפקדתו חיבת היתה לעמוד על המצב מתוך כבוד של הודעות מחזירות, הסותרות זו את זו".

ככל שהפעולה תהא מלווה יותר בקולות נפץ וירי, אבק, בוך, עשן וערפל וכ' — כן יטב הדבר. סלעים, שוחות-ארטילריה, אדמה חרושה שבדרך ההתקדמות — רק ידיגמו ביתר-מציאותיות את הצפוי בקרב. משאלה זו מרמזת לאפשרות הכנת

„נעשה את האויב” דומה לאויב במציאות.

שטחים מיוחדים לתמרונים, שיהיו חפורים ומאור-גנים כהלכה, עם יעדים חפורים ומאורגנים, עם עמדות ותעלות-קשר של ממש; וינתנו בהם מטרות-דמות, אשר אפשר יהיה להעלותם, להורידם ולהני-עם ממקום למקום, לשם הדגמת תגובות אויב —

נוסף להכנת הפירוטכנית המושלמת. ולבסוף, כאשר לריבוי הנושאים למבחן יאמר: — תפסת מרובה — לא תפסת. שעה שניגשים להכנת תרגיל-מבוקר, יש צורך להבהיר קודם כל ולדעת, מהי המטרה המונחת ביסודו. תמרון טוב צריך שיהיה מתוכנן במגמה להעמיד במבחן נושא מסוים, ולקח מבחן זה יהיה את הבסיס ללימוד. מכאן, שרצוי להציב לפני הכוחות המתמרנים בעיות שמספרן מוגבל, כדי שהבהירות תגבר על הערפול, ועמקות-החקר תעלה על השטחי והמופשט. בתמ-רוני כוחות האמנה-האטלנטית — „תמרונים אוקטובר 1949” — הועמדה למבחן בעיה אחת בלבד: „לבחון את החייל-הפרט, בפועלו בתוך יחידת-המשנה או הצות שלו — בשעה שהכלל הועמד בתנאים של פעולה במסגרת דיביזיה-בפועל”.

אכן, יש רבים מדי אצלנו הנושאים העומדים למבחן. בעתיד יש להמנע מכך: — כי מאחר שאין אפשרות להגשימם ולבחנם כולם בפועל, לא נעשית לעתים אלא סחציתתה של העבודה שסומנה-מראש; ובאותם חלקי התכנית אשר לא היה סיפק לבצעם ולבדקם, יש ויוצא שכר התמרון מקופח.

הצבא והשלטון בסוריה

לסוריה תפקיד בהתמודדות עם ישראל, הדומה לזה שהיא מילאה אז, בהתמודדות עם הצלבנים.

בעת החדשה היתה סוריה חשובה מפני שעל אדמתה (והכונה כאן למושג של סוריה כמובן הרחב יותר, כולל את הלבנון של היום) נבטת התנועה הלאומית הערבית. גם מעובדה זו יונק הסורי השראה ואמנם, כיום הגו בעל נטיה ערבית לאומית המפורחת ביותר מאשר בתושביהן הערביים של המדינות הערביות האחרות.

ראשית הרפובליקה הסורית

התנועה הלאומית הערבית הפכה בסוריה לגורם מדיני רב-השפעה, בזמן שלטון-המנדט הצרפתי** היא ליכדה את האופוזיציה לשלטון הזר, ועם יציאת הצרפתים עבר השלטון לידי מנהיגיה.

כאשר עלו המנהיגים הלאומנים הסוריים לשלטון, עמדו בפני תפקיד קשה. הם נדרשו לפעול בשלושה שטחים עיקריים: —

א. בשדה הכלכלה, שהסתעף לשני שטחי-משנה: תעשייה וחקלאות.

בעת מלחמת-העולם השנייה צצו בסוריה ניצני תעשייה מקומית. אך לאחר סיומה נדרשו תכנון ומימון ממלכתיים, ביזמת הממשלה, על-מנת לאפשר את המשך התפתחותה. בשטח החקלאות קדמו ל"עצמאותה של סוריה מאה שנים אשר בהן הלך ונתרחב השטח המעובד. עם גמר השלטון הצרפתי נמצאו כבר בעיבוד כל השטחים המתאימים לכך. על-מנת לאפשר את המשך התרחבותה של החקלאות הסורית צריך היה לבצע מפעלי פיתוח גדולי, ליבש את אזור הביצות מחד-גיסא, ומאידך גיסא לבנות סכרים על הנהרות לניצול מימיהם להשקאה ולמקורות-כוח.

ב. בשטח הסוציאלי. מבנה החברה בסוריה נשאר בעיקרו פיאודלי, כשם שהיה מימים ימימה. אך מבנה זה לא הלים עוד את צרכי התקופה. הלכה ונוצרה שכבה חדשה של אינטליגנציה, שדרוש היה למצוא בעבורה תפקידים מתאימים בחברה ובמדינה, פן תיהפך לאופוזיציה למשטר הקיים.

ג. בשדה הארגון הממלכתי. צריך היה לארגן את מבנה השלטון במדינה החדשה.

בשלושת השטחים גם-יחד נכשלו מנהיגיה של

המשטר מעורער

העולם הערבי בכללותו איננו מצטנן ביציבות. משטריו וסדריו החברתיים, ובמיוחד בימינו אנו, תופסים הלכיריותות חדשים את מקום הישנים, ומר פעם פורצים נסיונות ושינויים בסדרי השלטון. יש בעולם הערבי ארצות וחבלים בהם התמורות הן מתונות יותר, ומתחוללות באופן הדרגתי, ויש בהן מדינות ערב כאלו שבהן השינויים הם חריפים ימאירים, ומתבטאים בצורת מהפכות.

סוריה ומצרים הן שתי הארצות בהן התמורות בשטח המדיני הן החריפות ביותר. שינויי המשטר בסוריה בולטים עוד מאלה שבמצרים, משבר רודף משבר, הפיכה מולידה הפיכה, סדרי המשטר מעוררים מוסדום.

כדי להבין את מצבה של סוריה כיום, עלינו לפנות אל העבר — ולהתעכב קמעה ולגעת בתקופות מסוימות בתולדותיה; ובמיוחד — בדברים הנוגעים להתפתחותה בשנים האחרונות.

מורשת העבר

הקו המאפיין את כל עברה של סוריה הוא, כי עד ימינו-אנו לא היתה היא מעולם יחידה מדינית מלוכדת עצמאית. הרגש הלאומי הסורי השולט כיום — חסר כל תקדים היסטוריים. זוהי גם הסיבה שהסורי של ימינו נוטה להזדהות במידה רבה יותר מאחיו הערבים עם עבר העם הערבי בכללו. בעיני הסורי בן-זמננו הרי תקופת שלטון בית אומיה היא תקופת הזוהר של עמו. בתקופה זו (661 עד 749 לספ') שימשה סוריה מרכז האימפריה המוסלמית, שהשתרעה מגבולות הודו ועד לאוקינוס האטלנטי, ודמשק היתה נקודת-המוקד של תרבות האיסלאם שהתגבשה והלכה. הסורי של ימינו חולם על חידוש אימפריה מעין-זו. ריחוקה של מציאות ימינו מהגשמת חלום זה אינו מהווה בלם למעוף דמיוני.

תקופה שניה המשמשת כמקור-השראה היא תקופת מלחמת האיסלאם בממלכות הצלבנים. סוריה שימשה אז בסיס לגדולים שבלוחמי מלחמת-הקודש של האיסלאם — לזנגי (1127 — 1146), לנור א-דין (1146 — 1174), לצלאח-א-דין (1171 — 1193) ולבניו הסולטנים לבית איוב (1193 — 1250).

הסורי בן זמננו, נוטה להאמין כי כיום נועד

לכאורה לא היה כשלונם הצבאי חמור יותר מזה של יתר מדינות ערב. יתר-על-כן, רק הם כבשו שטח קטן בתחום ישראל. אך תקוותיהם נכזבו באר-פן מר ביותר: פגו החלומות בדבר בני-אומניה וצאצאי האיוביים, העומדים לחדש את פאר העבר. האכזבה המרה מתוצאות המלחמה חיוקה עוד את האופוזיציה בהתנגדותה לסדרי החברה והשלטון ה-קיימים.

שלטון הצבא

הגוף שידע ללכד אופוזיציה זו, היה הצבא. בהנהגת ראש-המטה שלו, הקולונל חוסני-אזועים, השתלטו יהודותיו בסוף מרס 1949 על מוסדות השלטון בדמשק אילצו את הממשלה להתפטר וה-דיחו את הנשיא אל-קוואטלי. חוסני אזועים תפס את רסן השלטון בידי. החלה תקופת השלטון הצב-אי שנמשכה חמש שנים.

בוזה אחר זה תפסו שלושה רודנים צבאיים את רסן השלטון בסוריה: חוסני אזועים, סאמי אל-חינאוי וצדיב שישאכלי. מבחינת אישיותם נבדלו זה מזה.

חוסני אזועים, בעל בטחון עצמי, בעל כושר ביצוע ויכולת החלטה בלתי מצויים, היה בודאי המוכשר והפחות זהיר שבהם.

כבר בהופעתו החיצונית של סאמי-אל-חינאוי הבדילה בינו לבין קודמו, הוא דמה ל"קצב ולא לקצין" (כפי שתיאר אותו קצין ישראלי שנפגש איתו). ואכן גם אופיו היה כשל דיקטטור. יד המקרה העלתה אותו לגדולה והוא לא הראה כל סימן של כשרון שליטה. לעומת זאת היה זהיר מקודמו ולמד משגיאותיו.

שישאכלי האריך בשלטונו הרבה מקודמיו, אך את הצלחתו אין לזקוף לכשרון-שלטון מיוחד. בטרם עלותו לשלטון הצטנן יותר בתור בחור שיכור וכן רודף-נשים במועדוני-הלילה של דמשק, מאשר ב-תור מפקד (כשלונותיו הצבאיים כללו התקפת הנפל על יחיעם ואת אבדן צפת). אך כאשר עלה לשלטון, גילה חוש מציאות מפותח. זהירות רבה, ובשעת הצורך — גכונות לנקוט באמצעים חריפים נגד מתנגדיו. מדי-פעם נכלאו קציני-צבא ומדינאים ל-עשרות, בהם חשד שהם קושרים נגדו; ויש ודאג אף לסילוקם המוחלט. כך, למשל, נרצח בהתאם להוראותיו מפקד חיל-האוויר, הקולונל נאצר.

שיטות השלטון של שלושת הרודנים היו שונות. חוסני אזועים שלט באופן גלוי כראש-המדינה. הוא

סוריה עוד בראשית שלטונם. חסרים היו במידה רבה אותו נסיון באומנות-השלטון, אותו רכשו לעצ-מם חבריהם בעיראק, במצרים ובירדן עוד בהיותם תחת שלטון בריטי. לפיכך לא הצליחו לארגן ממשל יציב וחזק. עד מהרה השתלטו השחיתות, השוחד והנפוטיזם. מכשירי השלטון הדמוקרטיים, אשר הו-רישו הצרפתים לסוריה, נשאר ריקים מכל תוכן.

ברובם המכריע השתייכו השליטים החדשים ל-משפחות המיוחסות העתיקות, בעלות ההון והקר-עות שבמדינה, בעבר עמדו משפחות אלה בראש המאבק הלאומי נגד הזר ואמנם הוכיחו יעילות ותקיפות במלחמתם בצרפתים, וזאת היות והרגישו את עצמם מקופחים, כיון שההשפעה המקומית הועב-רה בחלקה לידי בני-מעוטים שונים שטופחו בימי המנדט ע"י הצרפתים ואשר בעיני הרוב הערבי-הסורי היו נחות-ידר. אך לעומת זאת לא הראו עתה, בעלותם לשלטון הממשי, כל הבנה לצרכים הכלכליים והסוציאליים של סוריה, אשר בעיקרו של דבר לא נגעו להם באופן ישיר ואישי. לא בוצעה כל תכנית פיתוח בשטח החקלאות ולא נב-קטו כל צעדים לתכנון ולמימון הממלכתיים של התעשייה. כן לא נעשה דבר בשטח הסוציאלי.

התוצאות לא איחרו לבוא. בשכבות רחבות של האוכלוסיה פשטה אי-שביעת-רצון מהמשטר הקים. יתר-על-כן, בקרב האינטליגנציה הצעירה צמחה ו-גדלה אופוזיציה לסדרי החברה הקיימים ולמשטר המגן עליהם.

מלחמת הקוממויות הישראלית

כקטליזטור לזירור המשבר הסוציאלי והמדיני בסוריה שימשה השתתפותה במלחמת ערב בישראל. בגישתה של סוריה למלחמה זו היה גנן השונה מזה של מדינות ערב האחרות. אותם שיקולים צדדיים, שבמידה מסוימת הם שגרמו להפעלת כוחותיהן הצבאיים של מדינות ערביות אחרות, ושי-לא תמיד בהתאם לאינטרס הערבי הכללי — משקלן היה פחות בגישתה של סוריה אל המלחמה נגד יהודי ארץ-ישראל. בניגוד לשליטי מדינות ערב האחרות, אשר ראו במיגור ישראל יותר אמצעי להשגת מטרת משלהן מאשר את המטרה עצמה, ראו הסורים את עיקר מטרתם בעצם מלחמה זו למיגורה של ישראל. כתוצאה, השקיעו מאמץ כנה יותר במלחמה מאשר יתר מדינות ערב. מסיבה זו גם התאכזבו יותר שעה שלא הצליחו להשיג את מטרתם.

למפקד הצבא. הוא הסתפק בתפקיד סגן-ראש-המטה הכללי. להתאפקותו זו היה טעם חשוב. קציני-הצבא הבכירים למדו יפה עד כמה קל להשתלט על הצבא ועל המדינה ולרוב ראו עצמם כמוכשרים לא פחות מהרודן של אותה שעה. זה נתן מקום לקטנוניות על רקע אישי, ורבו המתחרים על השלטון. בעזרת התאפקותו ונהירותו ידע שישאכלי להחליש את קנאת חבריו הקצינים. אחדים מהם הצליח לקנות ע"י שהעלה אותם בדרגה, וע"י שמסר לידיהם תפקידים חשובים. לעתים אף תפקידים חשובים יותר (למר-אית-עין) מתפקידו הוא (כגון תפקיד ראש-המטה הכללי, מיניסטר ההגנה — ואף הנשיאות). באחרים ידע להלחם בעזרת שירות-ריגול מפותח, עקב אחרי כל פעולותיהם ומזמן-לזמן דאג לטיהור מקיף בשורות הקצונה הבכירה. ע"י סילוק מתנגדיו מתפקידם הצבאי, הרחיק ממקורות השלטון — ועם זאת יצר לעצמו את האפשרות לקדם את נאמניו ולהעלותם בתפקיד וברדרגה.

שישאכלי גילה כשרון בולט בכל העניינים ששימשו את האינטריגה המדינית אשר תכליתה לבסס את שלטונו, ואכן האריך ימים מקודמיו. אולם הוא לא השכיל לנצל את מעמדו לביצוע אותם התיקונים המדיניים, החברתיים והכלכליים שהם בלבד יכלו לשמש בעיני הציבור צידוק לשיטת שלטון מעין זו. יתכן שהסיבה לכך נעוצה במוצאו. הוא היה בן לאחת המשפחות הפיאודליות הגדולות, שבידיה היו רוב הקרקעות באזור חמה (היא חמת התנכית), ב"מרכזה של סוריה. על-כל-פנים, היה שישאכלי שמרני בגישתו הכללית. כתוצאה התאכזבו ממנו יותר ויותר אנשי האינטליגנציה הצעירה. — שכבה אשר גם קציני-הצבא השתייכו ברובם אליה — והיו שותפים לרעיונות ולאידאליים של חבריהם האזרחיים. האכזבה משלטון הרודנות הצבאית התחזקה בעיקר לאחר ששישאכלי נעשה זהיר פחות — כצעד ראשון מינה עצמו לרמטכ"ל ולאחר-מכן לנשיא המדינה. כתוצאה מכך אי-שביעת-הרצון ממצב העניינים כוונה נגדו באופן אישי.

החל מדצמבר 1953 מצאה אי-שביעות-הרצון את ביטויה בשביתות תלמידים ועורכי-דין בעיקר בצפון סוריה ובמרכזה. כל נסיונות הבולשת והמשטרה להשתלט על השוכתים לא הביאו להכנעתם הסופית.

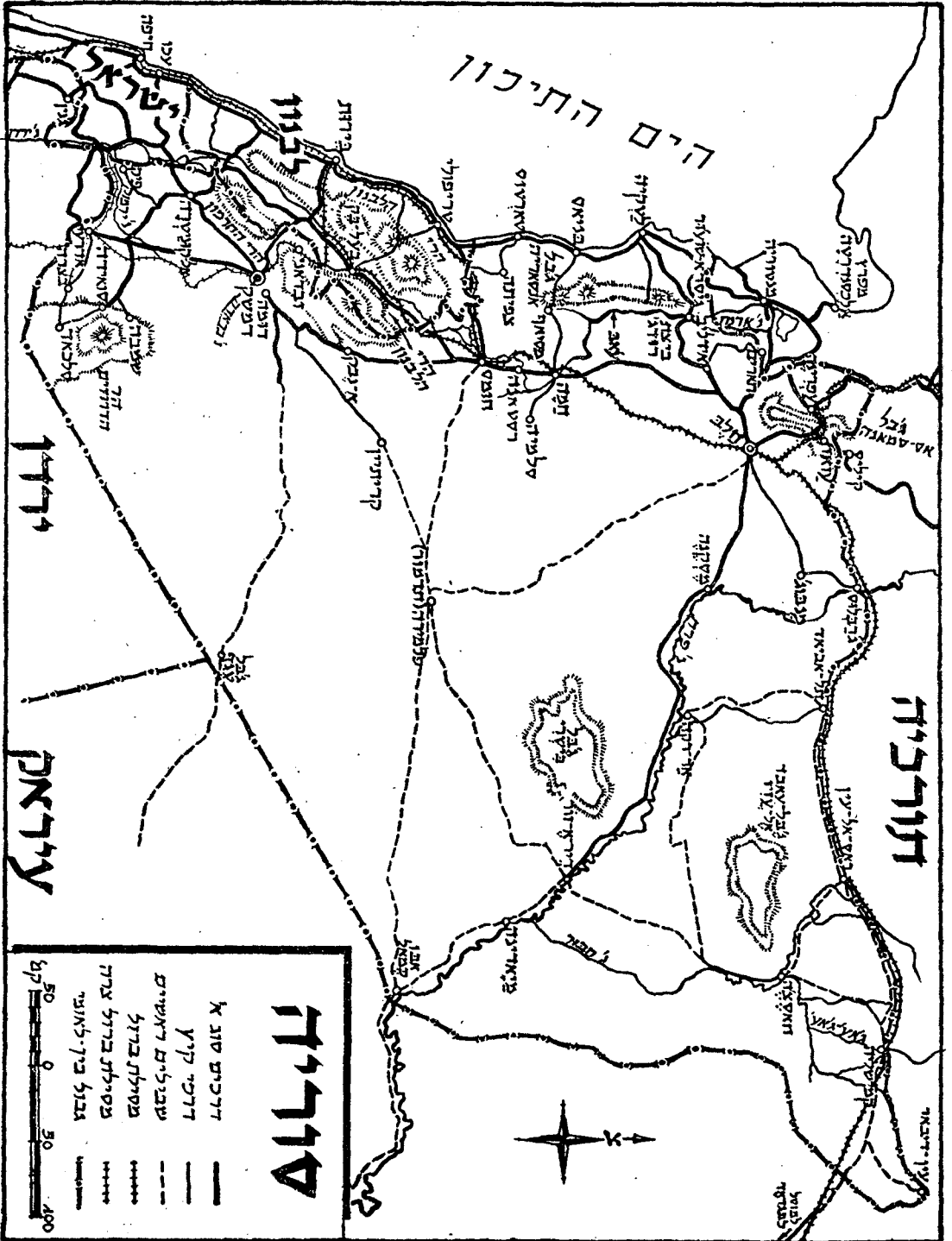
בפברואר 1954 עברה רוח המרד לצבא. אורגן קשר בין מפקדי היחידות שבצפון סוריה, וביום 25.2.54 הוחלט על הדחתו של שישאכלי. במהרה

ראה בכמאל את-אתורק את הרמות אליה רצה להדמות. הוא לא גרע מנקיטת צעדים בלתי-מקוריים על הבריות משחשב אותם לנחוצים. לדוגמה: הוא היה אחראי לחתימת הסכם שביתת-הנשק עם ישראל, ולהידוק היחסים עם תורכיה, ואף חשב על יישוב פליטי איי בסוריה. הוא אהב את סימני השלטון החיצוניים — תלבושות מבריקות, מסדרים מפוארים, מפגשים עם ראשי מדינות אחרות, הנצחת קלסתר פניו על גבי בולי ארצו. הוא אהב להצטלם בפוזות שהזכירו את מוסוליני, ללא היסוס רב העלה את עצמו מדרגת קולונל לדרגת פילד-מרשל. עקב אי-התחשבותו בדעת הקהל, קמו לו מתנגדים רבים. גינוי הדיקטטורה אותם אהב השניאוהו על קציני הצבא — משענתו העיקרית. הדינמיות שבמדיניותו (הבהילה את מושלי הארצות השכנות, לבנון, ירדן ועיראק. אין פלא, איפוא, כי שלטונו הגיע לקיצו מקץ ארבעה וחצי חודשים בלבד. בליל ה-14 באביב ג'סט נאסר ע"י קבוצה קטנה של קצינים-זוטרים. לא נמצא כל גורם שיבוא לעזרתו והוא הוצא להורג. יורשו, חינאוי, למד משגיאותיו של אדז'זים. למראית-עין, לא תפס כלל את השלטון בידינו והספק במעמד של ראש-מטה-הצבא (וכן הראה צניעות בשטח אחר — הוא העלה את עצמו לדרגת בריגדיר בלבד). מפעלו המדיני העיקרי של חינאוי היה נסיונו להביא לידי איחוד עם עיראק. מפלגת העם, אשר לידיה מסר את השלטון האזרחי, תמכה בזה. אולם רוב קציני-הצבא התנגדו לאיחוד זה. עיראק, מצדה, שיגרה לסוריה את ראש המודיעין הצבאי שלה, על-מנת שיעמוד בראש מפעל האיחוד. חילק שוחד לרוב, בעיקר שוחדו קציני-הצבא הבכירים. אך עם זאת עלה מספר המתנגדים לאיחוד ברובה על מספר התומכים בו. בראש המתנגדים עמד הקולונל שישאכלי. מפקד החטיבה הראשונה, האחראית לדמשק (אותה חטיבה שקציניה הוציאו את חוסני אדז'זים להורג). כשחינאוי עמד להכריז על האיחוד, הסתבר כי חיל-המצב של דמשק תומך בשישאכלי ובמתנגדי האיחוד, וחינאוי הודח (19 בדצמבר 1949).

שלטונו של שישאכלי

בראשית שלטונו היה שישאכלי זהיר עוד מ-קודמו. לא זו בלבד שלא תפס גם למראית-עין את סגן השלטון האזרחי בידינו, אלא אף לא מינה עצמו

(1) אשר התבטאה בתכונותיהם הנרחבות ליישוב פליטים, לרפורמה אנדארית, ובשטח מדיניות החוץ במגמותיו התוקפניות כלפי ירדן ולבנון.

ירושלים

תולדות

1177

1177

1177

- דרכים סוג א
- דרכי קיץ
- שבילים ראשיים
- מסילת ברזל
- מסילת ברזל צרה
- גבול פיריזאציה

50 0 50 400
מטרים

הצטרפו למהפכה גם היחידות שבשאר חלקי המדינה. קצינים בכירים שנשאר נאמנים לשישאכלי סולקו ע"י פקודיהם ממתנגדי. הרוון נתבהל וברח.

לאחר בריחתו הסתבר שמייהר מדי — יחידות השריון שבאזור דמשק נשארו נאמנות לו. למרות עויבתו הכריזו יחידות אלה (בפיקודם של שני קפיטנים) על הפיכה נגדית להחזרתו. נראה היה כי יחידה תתפלג לשני מחנות הלוחמים אחד ברעהו. אך לאחר יומיים הצליח ראש-המטה הכללי, שמונה ע"י שישאכלי, שופת שקיר, לשכנע את מצדדי שישאכלי כי מוטב להם להכנע.

לאחר שלטונו הממושך של שישאכלי סברו רוב הקצינים עצמם כי מוטב לחזור לשיטות שלטון דמוקרטיות; וכתוצאה הוחזר השלטון לידי המדינה-אים האזרחיים.

לאחר הפיכת 1954

במהרה הסתבר שדמוקרטיה זו אינה שונה מ-קודמתה, זו שקדמה לשלטון הצבא. אותם המנהיגים התיקים אשר סולקו או חזרו לשלטון, תקותה של האינטליגנציה הצעירה לרפורמות נכזבה, ומעמדה בחלש ע"י הפילוגים בשורותיה. אשר לשלטון עצמו, הרי היה רופף, ולא נהנה מתמיכה רבה מצד הציבור. כתוצאה, חזרה וגדלה במהרה השפעת הצבא. ראשי הממשל החלשים נטו לשתף פעולה באופן הדוק עם מפקדי הצבא, ולקבל דרישותיהם בכל בעיות היסוד. בבחירות לפרלמנט התערב הצבא ידאג לבחירת מועמדים הנוחים לו. אלא שגם בצבא אין אחדות דעות לגבי רוב השאלות. הפילוגים שבשורות הקצונה מקבילים בדרך כלל לאלה שב-שרות האזרחיים.

להלן — רשימת התנועות והמפלגות העיקריות, המתחרות על ההשפעה והשלטון בצבא ובמדינה כולה:

מפלגת התחיה הסוציאליסטית

רוב הנוער המשכיל במדינה ובצבא נוטה אחרי "מפלגת התחיה הסוציאליסטית" שבהנהגת המדינאי אכראם חוראני. תכניתה של מפלגה זו כוללת חלוקת קרקעותיהן של המשפחות הפיאודליות הגדולות, ביצוע תכניות הפיתוח בשטח ההשקאה והכוח-החשמלי, ועוד. עיקר כוחה של המפלגה הוא במרכז סוריה מצד אחד — ובשורות הצבא, מהצד השני. בראש קציני הצבא ה"סוציאליסטים" עמד בעבר סגן ראש-המטה (וראש אגף-המבצעים), הקולונל עדנאן מאלכי. בשל אישיותו החזקה ומספרם הרב של התומכים בו,

זכה למעמד מיוחד בצבא, שעלה בחשיבותו אף על זה של ראש-המטה הכללי. נראה היה כי קרוב הוא להשתלטות מוחלטת על הצבא, וכי בעזרתו של זה יפרוש את שלטונו ושלטון מפלגתו גם על סוריה כולה. אך בטרם עלה הדבר בידו, נרצח בידי מתנגדיו מהמפלגה הלאומנית הסורית. לא נמצא בידי תיים יורש לעדנאן מאלכי, וכתוצאה מכך ירדה חשיבות חבריו למפלגה המשרתים בצבא.

המפלגה הלאומנית הסורית

המפלגה הלאומנית הסורית איננה מפלגה רחבה כדוגמת "מפלגת התחיה הסוציאליסטית". במשך רוב זמן קיומה היתה זו תנועת מחתרת ולא מפלגה, וכתוצאה נשארו ארגונה ואמצעיה מחתרתיים בעיקרם. המפלגה נוסדה בשנות השלושים ע"י הלבנוני אנטון סעדה, שרעיונותיו הושפעו בעיקר מהפשיזם. בשטח המדיני הוא דגל ב"סוריה גדולה" — מהרי הטאורוס ועד לגבול מצרים. לאחר שסוכל נסיון הפיכה שסעדה עשה בלבנון, הוא ברח לסוריה, אך הוסגר ע"י חוסני אוזיעים לידי שלטונות הלבנון והוצא להורג. לאחר מותו המשיכה תנועתו להתפתח, ולאחרונה התקרבה לעיראק. בראש חברי התנועה שבצבא הסורי עמד הקולונל רסאן ג'דיד, מי שהיה בזמן מלחמת הקוממיות קצין בצבא של קאוקג'י. (לפני ההתקפה על טירת צבי, הוא ניסה לחדור למשק כשהוא מחופש כנהגו של מושל-המחוז, על-מנת לרגל את עמדות ההגנה; בשלב מאוחר יותר, אוקטובר 1948, פקד על כוחות קאוקג'י בקרב ג'יש). איש זה הידוע במרצו ובפקחותו, אירגן את המהתרת הסורית-לאומנית בצבא הסורי. בעדנאן מאלכי ראה את המכשול העיקרי לתכניותיו, ולכן דאג לארגון הרצח שלו. אך לאחר הרצח נאלץ לברוח מסוריה, ורוב חברי תנועתו שבצבא נתגלו ונאסרו.

השישאכליסטים

במרוצת-הזמן עלתה שוב קרנם של תומכי שישאכלי. היו מבין תומכיו אשר בתקופת שלטונו נמנו על חברי הפרלמנט — ועתה נבחרו מחדש לבית-הנבחרים, ושניים אף משמשים כיום כחברי הממשלה. כן עלתה קרנם בצבא. מאז רצח עדנאן מאלכי, נראה כאילו השפעתם מתחרה בוו של הקצינים ה"סוציאליסטים".

לשישאכליסטים אין תכנית מדינית מגובשת. כפי שיש לשתי המפלגות שהוזכרו קודם-לכן, מה שמאחדם זהו בעיקר נטיה לשלטון יחיד חזק. הם מקיימים קשרים עם אדיב שישאכלי, היושב כיום

בפריס, אולם יתכן גם כי ינסו לתפוס את רסן השלטון אף מבלי לדאוג להחזרתו.

השמרנים

קיימות בסוריה שתי מפלגות שניתן לכנותן "שמרניות": —

א. ה"מפלגה הלאומית", חזב אל-ואטניי (יש לה-זהר מערוב פרשיות בינה לבין המפלגה הלאומית-הסורית — חזב א-ש-עב) שמרכזו בדמשק והיא קרובה לאינטרסים של בעלי-ההקרקעות הגדולים.

ב. "מפלגת העם", שמרכזו בחלב, והיא קרובה יותר לאינטרסים של בעלי-התעשייה והסוחרים הגדולים, (אך יש בה גם פלג של שואפי רפורמות סוציאליות, הקרובים בתכניותיהם ל"מפלגת-התחיה הסוציאליסטית"). המפלגה בכללותה קרובה אל רעיון האיחוד עם עיראק.

כן ישנם בבית-הנבחרים הסורי קבוצות צירים בעלי גטיה שמרנית, שאינם מאורגנים במפלגות ממש. בחלקם הם שייכים ל"גוש הדמוקרטי", בהנהגתו של האלד אל-עזאם ובחלקם — ל"גוש ה"קונסטיטוציוני" של מניר עג'לאני, שהוא בעל צביון מושלמי-דתי.

בצבא אין כיום למפלגות ולגושים אלה דריסת רגל רבה. השמרנים שבקצונה הבכירה אינם מהווים גוש מלוכד. בדרך-כלל מוכנים הם לקבל את מרותו של ראש-המטה-הכללי, שוכת שוקיר. קצין זה איננו סורי כלל, אלא דרוזי, יליד לבנון. עד לפני שש שנים שירת בצבא לבנון. בזמן מלחמת-הקור ממות שימש כראש מטהו של קאוקגיי. הוא קצין מוכשר ופוליטיקאי גמיש וזהיר. הוא והמקורבים אליו מעוניינים שהמצב הקיים ימשך, דהיינו שהצבא יוסיף להשפיע מאחורי-הקלעים, מבלי שיטול על עצמו מן האחריות הגלויה לשלטון. לשוקת שוקיר סיבות אישיות לעמדתו זו: בהיותו זר, יקשה לו מאוד לתפוש עמדה דומה לזו שתפסו שלושת הרודנים הקודמים. יתר-על-כן, כל שינוי במצב, וכל נסיון מטעם הצבא לתפוס את רסן השלטון באופן גלוי, עלולים להביא להדחתו.

הגורם האישי

כל נסיון ל"מנן" את ראשי הצבא והשלטון האזרחי בהתאם לשייכותם המפלגתי בלבד עלול להיות מטעה. בסוריה אין השייך המפלגתי חזק ואמיץ כבארצות המערב. חזק ממנו הנו המומנט האישי. הרקע האידיאולוגי קובע אך מעט בהרכב הקבוצות השונות שבשלטון — הרוב נקבע בהתאם למעמד

אישי וליחסים אישיים. מצב-דברים זה גורם לחוסר-יציבות רב ומניח מקום לשינויים מרחיקי-לכת בעמדתם של ראשי השלטון. גם בצבא קימת שורה של קצינים בכירים, רבי השפעה, שאין כל אפשרות לסגן אותם לפי שיוכם המפלגתי. בשעת תמורה והפיכה מוכנים הם לבוא בקשר עם החוגים השונים הקיימים כיום בצבא, או אף ליצור חוגים משלהם. לרוב ניתנים הם לניצול בקלות-יתר ע"י גורמי חוץ שהם בעלי אינטרסים בסוריה. ואכן, מצבה המעורער של סוריה מזמין-כאילו את שכנותיה ואת המעצמות הגדולות לבוא ולהתערב בענייניה הפנימיים, בהתאם לאינטרסים השונים שלהם.

עיראק

ביחוד רבים נסיונותיה של עיראק להתערב בענייניה של סוריה: מגמת-היסוד של עיראק היא להביא לאיחוד של שתי המדינות, כשמרכז השלטון יהיה בבגדד, וצורת השלטון תהיה מלוכנית. יתכן שרוב הסורים לא היו מתנגדים לאחוד אילו היתה דמשק הופכת למרכז השלטון, ואלמלא היתה השושלת ההאשימית מתימרת למשול בשתי המדינות. אך במצב הקיים רבה מאוד ההתנגדות לתכנית כולה. מרכזי ההתנגדות הם בקצונה ובחוגי האינטליגנציה.

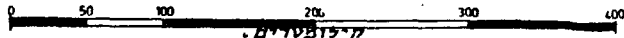
אמנם יש לתכנית האיחוד גם תומכים בסוריה: חוגי התעשיינים, המעוניינים בייצוא תוצרתם לעיראק; מדינאים שונים, המקוים להפנות מעלית השושלת ההאשימית; חוגי "מפלגת העם". אך כוחם של גורמים אלה נופל בהרבה מכוחם של המתנגדים, ולכן אינו נראה הדבר כי האיחוד יתגשם בדרכי שלום.

מסיבה זו משתדלת עיראק לקרב את ביצוע תכניתה באמצעים כשירים-פחות: ע"י מתן שוחד למדינאים סוריים, ע"י הקמת תנועות מחתרת שתפקידן לתפוס את רסן השלטון באמצעות מהפכה, ע"י קשירת קשרים עם המפלגה הלאומנית הסורית המנודה, ע"י הקמת מרכזי תעמולה וחתירה, וכו'.

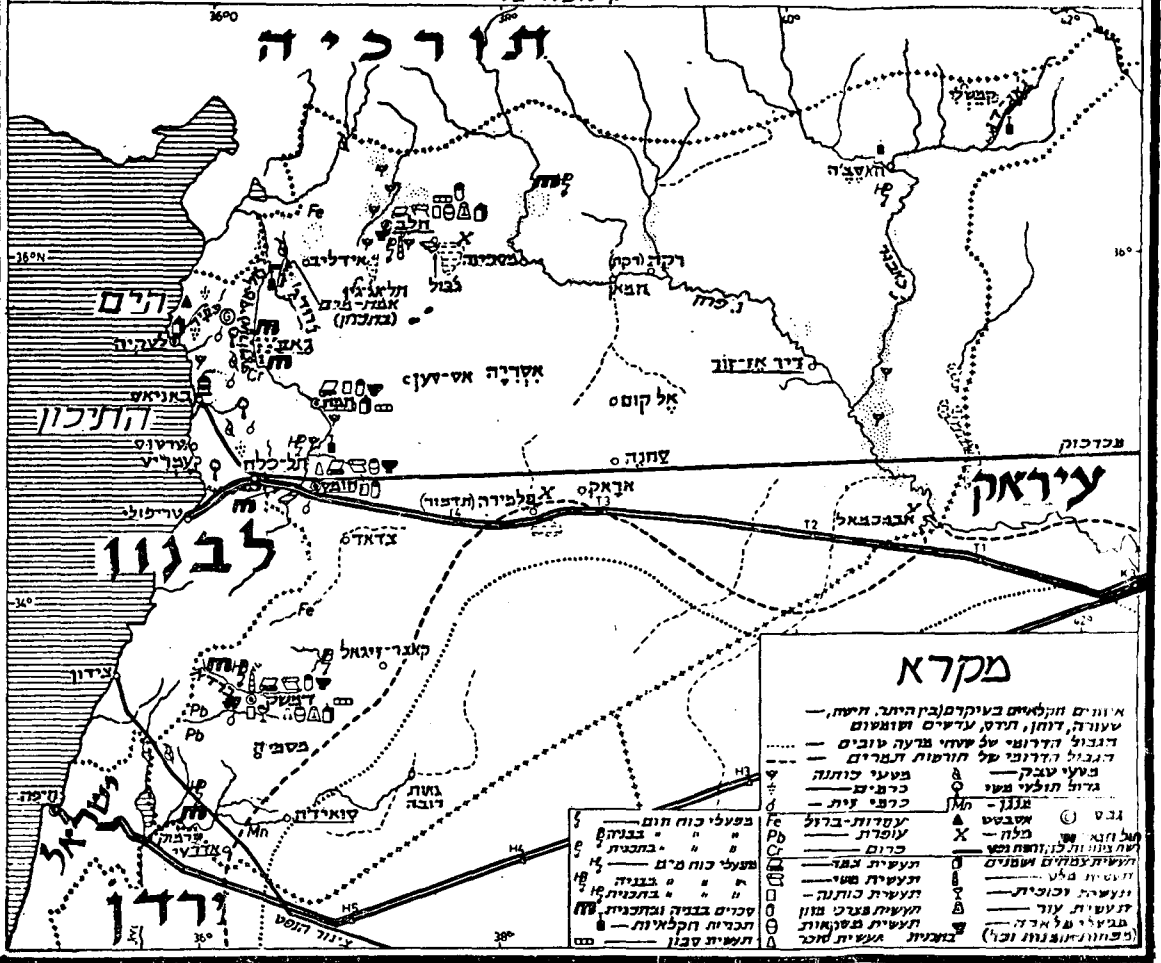
מצרים וסעודיה

בהתנגדות חריפה ביותר נתקלות שאיפות האזרחי של עיראק מצד מצרים וסעודיה. שתי מדינות אלו מעוניינות בהמשך קיומה העצמאי של סוריה ובכך שלא תצורף אל המחנה ההאשימי. לשם השגת תכליתן מקיימות הן מחתרת משלהן, הנלחמת במחתרת העיראקית. כן מספקות הן כסף לאותם הגורמים בממשלה ובצבא הנלחמים באיחוד; כמו-כן הן

ישראל

תורכיה

מקרא

- איתנים חקלאיים ביקרם (בני הירק, היער, היער, היער)
- עורה, דוחן, חרס, ערש, וטואום
- הנגול הדרומי של עמקי מדבר ערבים
- הנגול הדרומי של חורפות ערבים
- בעמקי ערב
- גדות תולעי עמי
- עמק —
- אטבסט
- מלח
- תעשיית עפרים ושנים
- תעשיית מלח
- תעשיית כוכנית
- תעשיית עור
- תעשיית פלאת
- (בפחיתות עור וכו')
- עמדות ברזל
- עופרת
- כרום
- תעשיית צמר
- תעשיית פשי
- תעשיית כותנה
- תעשיית עצי עץ
- תעשיית פסקאות
- בוצות אגשית סוכר
- בפעלי כוח חום
- בנזיה
- בנזיה
- בפעלי כוח מים
- בנזיה
- בנזיה
- סכרים בנזיה ובנזיה
- תכנית חקלאיות
- תעשיית עבון

ספה כלכלית

תומכות בכל האישים המזדהים עם הקו שלהן. לדוגמה: — קוואתלי, נשיאה החדש של סוריה, נתמך שנים ע"י מצרים, ואילו שישאכלי קיבל בעבר תמיכה סעודית.

המעצמות

צרפת תומכת בדרך-כלל בקו המצרי-סעודי ונל-חמת בשאיפותיה של עיראק. עזרתה של צרפת נוחה לסוריה, מאחר שהיא כיום החלשה שבין המעצמות, ובדרך-כלל אין ביכולתה לנהל מדיניות תקיפה. לכן מרבה סוריה להעזר בצרפת. כך, למשל, עד כה היתה רוכשת את רוב ציודה הצבאי בצרפת. רק את ציוד חיל-האוויר שלה קונה סוריה מחוץ לצרפת. בכריטניה, מדינאיה של סוריה חוששים הרבה יותר מבריטניה ומארה"ב מאשר מצרפת, ולכן מעוניינים הם בכך שלא יהיו תלויים בשתי מדינות אלו מבחינת האספקה הצבאית באותה מידה בה תלויים הם בצרפת.

מדיניותן של שתי המעצמות ה"אנגלו-סכסיות" נוגדת בדרך-כלל את האינטרס של הצבא הסורי, בהיותן תומכות — באופן זהיר — בחלק מתכניותיה של עיראק.

גם ביתר השטחים קשה עמדתן של שתי מעצמות אלו. סוריה נזקקת אמנם לתמיכתן הכלכלית בתכניות-פיתוחה. אך אין ביכולת ממשלותיה לקבל על עצמן התחייבות כל שהיא תמורת עזרה כזו. וזאת בשל שנאתם העזה והעיוורת של האוכלוסים ל"אימ-פריאליסטים" (מונח זה מכונן עתה בסוריה בעיקר נגד שתי המעצמות ה"אנגלו-סכסיות"). כל ויתור קל-שבקלים להן יתפרש ע"י ההמון כבגידה במור-לדת, ועלול להביא להפגנות רחוב ולהפלת הממשלה.

ישראל

אותה שנאה עזה מכוונת, עוד ביתר-שאת, נגד ישראל. התנגדות דעת הקהל הרחב למפעל הציוני חזקה יותר בסוריה מאשר בכל מדינה ערבית אחרת.

היא נובעת במידת-מה מלאומניותם הקיצונית-במ-יחד של הסורים.

מבחינה אחרת, הריהי שריד ממלחמת-הקוממיות אשר הנחילה לסוריה "תסביך ישראלי" קשה יותר מאשר ביתר מדינות ערב. כן רואים חושבי סוריה המשכילים בא"י את "סוריה הדרומית" שאינה אלא חלק מכלל המדינה הסורית הגדולה.

לגבי סוריה אינו קיים ספק שהיא מוכנה באופן עקרוני להצטרף למסע-מלחמה נגד ישראל יותר מכל מדינה ערבית אחרת. אי-ההתאמה בין יכולתו של צבא-סוריה עד כה לבין שאיפות מרחיקות-לכת כאלו מונעות לעת-עתה את הגשמת חלומותיה, אך לדעת מנהיגיה ישתנו יחסי הכוחות בעתיד ואז יעלה גידה להגשים את שאיפותיה ב"סיבוב השני".

לקראת הבאות

רבים הם הסורים המאמינים כי מלחמת-גם נגד ישראל תפתור גם את בעיות-הפנים של סוריה. אין לאמונה זו בסיס ריאלי, אך אף על פי כן היא עזה ונפוצה. קיים כאילו הרגש, שאותן בעיות מדי-ניות שנתגלו לעיני כל בעקבות הכשלוך הסורי ב-מלחמת-הקוממיות תעלמנה-מאליהן במידה שתצליח סוריה להחזיר את גלגל ההיסטוריה ותבטל את כש-לונה הקודם ע"י נצחון על ישראל.

אך במציאות אין לראות לפני סוריה פתרון כה "פשוט". בחייה הציבוריים של סוריה שמחוץ למס-גרת-הצבא ודאי שאינו נראה כל כוח שביכולתו להקים שלטון יציב ולהביא לידי ליכוד המדינה. ואילו הצבא עצמו — אף הוא מפורד ומחולק ל-סיעות.

אך במקרה שאחת הסיעות בצבא תתחזק עד כדי-כך שתשתלט על הצבא בכללו — נראה שאין בסוריה כל גורם שיוכל למנוע את השתלטותה על המדינה כולה.

אורות • השגות • מושגים

הכאלה יהיו פני המלחמה הבאה?

אטומית. אולם הצבא טוען כי המטוסים נאלצים להמריא ממסלולים שאורכם קרוב לארבעה ק"מ — אשר בשום פנים לא ניתן להסתירם. בעוד שהמפציץ ללא טייס "מאטדור", ה"קורפורל", ו"יוחנן הישר" — כל אחד מאלה ניתן לשגרור ממשטח שפניו הגלויים כל גודלם אינו עולה על זה של מגרש טניס. אנשי הצבא סבורים כי שדות התעופה יחברו בעוד שרבים ממקומות שיגוריה לקליעים לא יפגעו.

גנרל עומר ברעלי... אמר פעם כי אילו לאמריקאים ובעלי-בריתם היו באירופה כוחות קליעין בלבד כי אז יכלו הרוסים להציב את חיליהם ברוחים של מאה מטר — ולצטוד קדימה על פני אירופה המערבית על אף כלי-הנשק של האמריקאים. אכן, פצצת המימן מקלקלת שורתה של אומנה זו. מחשבי-החשבונות מצאו כי פצצה בת מגנטון אחד היתה קוטלת 17,000 איש אף במבנה מפוזר שכזה, ואלו פצצה בת 5 מגנטון היתה הורגת בהם 39,000, ופצצת 10 מגנטון — 50,000.

בפני ממדי קטל שכאלה לא תוכל לחמת-קרקע, כפי שמבינים אותה כיום, להתקיים לעתיד במלחמה בין מעצמות אטומיות. ההגנה היחידה לכוחות-קרקע בפני פצצת המימן תוכל אוי להיות רק בכך כי הם יתערבבו באויב בארצו הוא. בדרך זו הופכת לחמת הקרקע לבעיה של הסתננות ופעולת גרילה.

(ממאמרו של גני-ברייג' תומס ר. פיליפס, צבא-ארה"ב במילואים, ב"בולטין אנשי המדע האטומיים")

מכשירי לחימה — ובעלי ברית

פצצת-המימן באביב 1954 ודאי שהיה גורם במניעת ההסכמה הבריטית להשתתפות בפעולה בהורוסיין. על כן, קו המדיניות היחיד בשביל ארה"ב אשר לא יסתור את הסיכוי לקיום בריתות הוא זה המקטין (או הנראה כמקטין) את מידת ההסתכנות במלחמה גרעינית — ושבו בזמן יש בו כדי להעניק הבטחה בפני תפיסת ארצות על-ידי כוחות סוביאטיים — הבטחה על ידי השימוש בצבאות "מן הסוג המסורתי".

(ממאמרו של הנרי א. קסינגר בירחון רבי-השפעה בארה"ב "עניני החוץ" (Foreign Affairs))

העניינים יסתיימו בסוב.

מדברי המרשל בולגנין לפני הסוביאט העליון לאחר ועידת בגבה הראשונה ("ועידת הפסגה") — מצוטט על ידי סוקר צבאי-מדיני ב"השקפת האינפורמציה הצבאית" הצרפתית.

א.ת. צד אשר יזכה לשליטה אווירית במערכה הפוחחת של מלחמה אטומית) כמעט שודאי כי יזכה במערכת-הקרקע, באם נניח כי יחסי הכוחות שווים במידה מתקבלת-על-הדפוס. הצד אשר לו שליטה אווירית יכער אחרי דברים כגון תוחתים-אטומיים, קליעים-מונחים ונקודות-שיגור של מפציצי-מגלאטיים. כן יהיה ביכולתו להנחית מחסום-אש הגנתי בפני כוחות-קרקע אויבים; או לפרוץ במחץ ובתבועה פרוץ וזר ורך מערך-הגנה אויב, באפשרו לכוחותיה-הוא לעבור ודכו.

נקודת-מבט זו הרי כוחות-קרקע-מוזויינים אטומיים הנם בדרך דבר שלא יכירונו מקומו בתקופה הנידונה, ומקורו באמץ לסגל את הצבאות לתנאים שבהם אין ביכולתם לטפל עדי. אלא שחילל הקרקע, מצדו, ישיב על כך חיש כי ה צבאות עמדו בפני כל התמורות בנושק שבעבר: הופעת מקליעים, ריכוזים לא-איאמנו של ארטילריה וטנקים, והוסיפו להתקיים גם לאחרי אלה. מעת יתפורו הם התפורות יתר, ייתפזרו ליתר-עוצמה, עלימנת להוסיף-ולהתקיים למרות כל-י נשק האטומיים.

מכל הרהורי השערות אלה — ואין הדבר יכול להיות שינת מזה, — ניתן להסיק מסקנה מוצקת אחת: עצמת-אויב, עצמה-הגנתית להבטחת גייסותינו ומתקנינו, ועצמה-הקבוצה לשם השמדת האויב — היא המפתח לנצחון ותנאי-ההשאות-הנכונים.

יש בין הוגי-המחשבה הצבאיים הטוענים כי אין לסבור בטבת-קרובה כי תוחתים אטומיים או קליעים-מונחים, כגון הקבוצה המונחית "קורפורל", והרקטת-הבליסטית קצרת-החיים "יוחנן הישר", יהיה להם מקום כלשהו במלחמה

קלי-מדיניות בתחום-הצבא הדוגל בפתרון הקיצוני בלבד — עליל לנצחון את כל החיות ממערכת הבריתות של אמריקה. באם נטען כי כלי-הנשק הגרעיניים הם אשר הנם האמצעי-המרתיע היחיד בפני תוקפנות מן המורה, כי אז הופכת הלחימה-עצמה אחת משתי המסקנות: או שבעלי-בריתנו יהיו סבורים אוי כי אין עוד הכרח בכל באמץ צבאי מצדם — או אפטר, שיגיעו לכלל הכרח כי יש להעדיף את השלום על מלחמה כמעט בעד כל מחיר שהוא. עם תום המוגנפולין האמריקאי בתחום עצמה גרעינית, עשויים מפגני כל-נשקנו בתחום זה אף לפעול ליתרונו של הצד הסוביאטי. כך, פיצוץ

ב"שוכנים אוי כי נצמד קדימה ביחד עם בעלי-בריתנו.

אגרות • השגים • מושגים

מיליטריזם — מהו ?

לאפשר כי אותם גורמים אשר לגביהם מצויה ההתנגדות האמיתית (למקומו של הצבא בחיי אומה) הריהו התפישות הצבאיות המובהקות בעיני אחריות וסמכות, אשר בלעדיתה שום ארגון צבאי לא היה ראוי לשמו. נהגו לתצניע על השירותים המזוינים כעל גופים בלתי דמוקרטיים; אולם אינה הם המוסדות האחרים שבה הרחיקו לכת, ובקצב מה מהיר, בבצית שילוב הגזעים וליכודם לגוף אחד? לא זו בלבד שכוחותיה המזוינים של האומה אינם מנוגדים לדמוקרטיה, או בגדר סכנה לגביה, אלא שהם אחת מחומותיה המגן

ומקורות ההשראה העיקריים אשר לה. מחירה העצום של מערכת כוחותינו הצבאית הוא אמנם מעין משאבה מרוקנת חמורה גבי משק האומה, ובמהלך השנים תמלאנה זעקות חרדיה ארנק את האויר. אכן, חסכון היהו דבר רצוי, וראוי לשבח — אולם לא במחיר בטחוננו הלאומי.

מספרם של ס. בארנרו ו.א. בייקון
„מדיניות הצבאית של אמריקה“.

רוח-יחידה

הסדר השגתי של העברת קצינים וחיילים לפי חור מיחידות שבארץ המטרופולין ליחידות שמעבר לים וכיו"ב, וכן זרימת האנשים המתמדת, הרגליו של הצבא וסדריו לפתן אנשי תחלופת ליחידות, קברו יחד והביאו לידי כך כי רגימנטים ותיקים נאים — כגון זה שנקרא פעם „רגימנט הפרשים השביעי של גנרל קאסטר“, הנודע בשעתו... הרגימנט ה-38 לחיל הרגלים, וכן הרגימנט ה-7, והשאר — אינם עוד אלא בחינת מספרים גרידא שברשימת יחידות הצבא; (1) גנרל אמריקאי שנפל בקרב הגדול האחרון עם שבטי האינדיאנים שבצפון-מערב ארה"ב (1876). — המעורר.
(2) מן השורש „אסכולה“, מקביל למושג Schooling באנגלית.

שוב אינם חלקיה החיים והנושמים שימחה של מסורת נמשכת והולכת.

השירותים המזוינים חייבים, בכל מאמץ שהוא, לכוון ולטפח את רוח היחידה... יחידה שהיא „בית-קבע“ לאנשים שבשירות הצבאי; פחות „רוטציה שגרתית, פחות העברת אנשים לפי חשבונות, הכונתם המקצועית“ ושיקוליה, פחות הדגשה על „אסכולה“ והכשרה אינדיבידואליים; יותר שלמות וליכוד של יחידות, — כאלה הנם הצרכים.

ממאמרו של האנטון ו. בולדווין, עורכו הצבאי של „ניו יורק טיימס“, כאחד ה- שבועונים האמריקאיים.

לעולם לא נזכה במלחמה הבאה בעזרת אותם דברים חסרי-פניס ודומת אשר אגף כוח האדם של המטה הכללי שלנו מכנה אותם „גופים“. הכרח הוא שתהיינה לנו יחידות

לזרה הרגשתי למראה גאותם המתבזבזת ליריק של ותיקים, אשר עשו מאמצים גדולים על מנת לחזור אל הרגימנטים שלהם, שמהם נרתקו בשל מסיבות השירות — — — אולם בשבם לא מצאו עוד כאלה את ה„אישיות“ הקולקטיבית שהיתה זכורה להם מלפני הפרדום זמנית מעל יחידות האם. עלינו להתקנא ביחידות חיל-הרגלים של צבא בריטניה, אשר שוכנת בהם רוח רמה של יחידה, הסיבה לכך מונחת

כאשר שרדו שנות רובתיים של אותו גודו של רגימנט גלוסטרשייר — אשר כמעט והושמד כולו בעמדת גבורה על גבעה מבודדת בקוריאה — חזרו לבריטניה, נתקבלו בה בטכסים, מתן הצטיינות-כבוד ובברכת-חילה כללית של הציבור, אשר אין ספק כי הוסיפו הרבה לרומדותו של אותו רגימנט. אכן, מה מספרם של אותם אמריקאים ה-

היוועות את מסורתן ומסורתה את נפשן למעוררו. ממכתבו של גנרל-מיוור „משמר הלאומי“ של ארה"ב, ב„ירחון כוחות-הקרב“.

בארגונם. כל חייל בריטי... שייך השתיכות-קבע לרגימנט מסוים. לכל רגימנט „אישיות קיבוצית“ משלו, אשר תולד ותחי העניקו לו מסורת, אשר הותיקים שביחידה מוסרים ומורשים אותה מיד אל יד.

ממכתבו של קורפורל אמריקאי, המשרת מעבר-לים, ב„ירחון כוחות-הקרב“.

יודעים, כי למשל, הגדוד ה-1 של רגימנט-הרגלים ה-21 מן הדיבזיה ה-24 — הוא היה זה אשר התנסה במבחן המר של הקרבות הראשונים בקוריאה?

ממאמרו של גנרל-מיוור בדימוס ה. ו. בלייקלי ב„השקפה הצבאית“, ארה"ב.

אורות • השגים • מושגים

בטחון — וגיוס-למחצה

לקיסרות יבשתית לכנס בגזרה נתונה כוחות שהיו עדיפים על אלה שבצד המגינים. קשיי ההתנגדות הופכים מניע לסופרים תבוניים לתפישתם הפסיבית — לנקוט עמדה אשר הנה אבסורדית, פשוטה במשמעה. צבא בו 50 דיביזיות לא יהיה בו כדי לודא בטחון מוחלט באירופה. אכן, ניתן לשאול: האם בכלל קים בעניינים צבאיים דבר-מה מעין זה. אולם ודאי הוא כי יהיה בכך כדי לשנות את המצב האסטרטגי הכללי, להקטין הסיכוי כי התוקפנות תתחולל — ולתרום תרומה להחזרת הרגשת בטחון באירופה.

ממאת השנים של מלחמה טוטלית,
ספרו של ריימונד ארוג, סופר מדיני
צרפתי נודע.

העולם חי במסיבות של "מלחמה-מוגבלת". מלחמה-למחצה מחייבת גיוס-למחצה. שמירה על שיווי המשקל בין יבשות העולם מכתיבה חובות גיוסיות. עלינו להשלים עם ההכרה כי יהיה עלינו להפסיד שטחי ארץ רבי-ערך בשבועות הראשונים ללחימה, או לקים מספר מספיק של דיביזיות בעתות שלום. יש לו למערב המשאבים הנחוצים בשביל לזכות במלחמה גוללת באם תבוא; ועל אחת כמה וכמה יש לו המשאבים בשביל החזרת מאון הכוחות המזוינים על כנו בזמן של "שלום-מלחמתי", ובו בזמן גם להפחתת הסיכון של התלקחות. כל השאלה אינה אלא זו: האם יהיה להן לארצות הדמוקרטיות האומץ בשביל לשאת במאמצי הגיוס-למחצה ובקרבתו ברם יצאו למסעם לגיונות-אויב. גיוס-למחצה אין בו כדי להבטיח הבטחה מלאה כי תוקנות אמנם תהרף. תמיד יש לחשוש כי אפשר יהיה לה

הניידות ומחירה

לעם דו"ח חד-משמעי על התוצאות בתחום הכספי שתנבענה מכך. בין המסקנות האלה — גם ההכרח בהרחבתו הנוספת של חיל-השריון.

מדברי קולונל-דיביזיונר אולמן, עורך
"כתבי-העת הצבאי השביצרי הכללי".

הניידות הפכה במידה כזו לגורם המכריע במלחמה החדשה עד אשר גם בשביל צבאנו או (השביצרי) הופכת הטקטיקה-הניידת לדבר אשר ההכרח מאלצנו לנקוט בו. אכן, גם לגבי תביעה זאת של ניידות ימצא ודאי פתרון שהיה תכליתי גם לגבי שביצריה, ושניתן יהיה לשאת בו. צריך רק שיהיה אומץ הלב להסיק בבהירות את המסקנות ולמסור

מוח ממושמע ופתוח

שאומר קלאוזביץ: — "דבקות נוקשה בדוגמאות ונוסחאות — הרמיזי היפוכו ממש של תכנון-מלחמה נאות, העוסק ברוב-ויעיקרו בדברים שבאפשרות, באלה העלולים לקרות בעניינים שבמזל-מוצלח או במזל-בייש. מכל צורות הפעילות האנושית, המלחמה היא הדומה ביותר למשחק קלפים, כי אין לך פעילות אנוש אשר תהא מושפעת השפעה כה מתמדה וכללית מידי המקרה והמזל."

מספרו של גנרל-מיור פון-פרייטאגלור
וינגהובן "כוחה של האישיות במלחמה",
שהופיע לראשונה ב־1911 ועתה נתפרסם
מחדש בתרגום אנגלי.

באם התמדה במושג-קדום מוליכה לקראת השליה-עצמית והתעלמות מהבלתי צפוי — הרי שהטרגדיה שבדבר עוד גוברת והולכת לגבי מי שמנסה לנהל מלחמה לפי שיקולים תיאורטיים שנתקבעו מראש. הרוצה להצליח במלחמה — צריך שיפיק מן הספרים רק את תכונת המוח-המאומן. באם יביא אתו תכניות מוכנות-מראש, אשר את צורתן צרו לא המסיבות שבפועל או אשר לא הוא עצמו שטיפחן — הרי זרם המאורעות יהרוס את המבצע, אשר הוא מתאמץ לבנותו, עוד בטרם יובא לידי סיום. לעולם לא יוכל להשיג כי אחרים יבינו לתכניות אשר לא-משלו הן, וככל שטובים יותר יהיו אלה המשתפים אתו פעולה, כן יקדימו לגלות את מיעוט יכולתו, וכן ימעטו לתת בו את אמונם. אכן, (כפי

מגמות ודרכים באימון צבאי

גנרל-בריג'ד לואיס א. הימאור

מגמות האימון הצבאי כיום

האימון של היום — צריך שיהיה בו יותר מאשר סתם שהיה בקרבנו של נפץ-גרעיני, עליו לשמש מענה על דרישותיו של שדה-הקרב של המחר. עלינו לברר ולודא היטב כי מאמנים אנו לקראת הדברים הנכונים והגישה הנכונה.

הגורמת להדף חזק ומעלה עננה דמוית-פטריה אשר ניתן לראותה ממרחקים עד 4.5—5 ק"מ.

אולם האימון של היום צריך שיהיה בו יותר מאשר סתם התקרבות רבה אל מקום הנפצים הגרעיניים שבסביבת "דורט רוק". צריך שיהיה בו משום מענה לתביעות שדה-הקרב של המחר. עלינו לברר ולודא היטב כי אמנם מאמנים אנו לקראת הדברים הנכונים, ובדרך הנכונה. טוב-טוב לנו כי נזכור שבין חליפות-השריון המושלמות ביותר, הן חזקות ביותר והנאות ביותר של אבירי ימי-הביניים ישנן אף כאלו אשר יצרו אותן כבר לאחר הופעת אבק-השריפה בשדה-הקרב. אותן "חליפות" — את צורתן צרו באופן שהיוו סדרה שלמה של שיפועים, בזווית-נטיה שונות, על-מנת שתוכלנה להסיט את הכדורים הפוגעים, כשם שהסיטו מתמיד את ה"חניתות. האבירים שביבשת אירופה התאמנו ודאי בשקידה בחליפות-שריון אלו; אך האמנם מתאמנים היו לקראת הדבר הנכון?

1200 האבירים הצרפתיים, שנטבחו בחציהן של הקשתות-הארוכות הבריטיות במערכת קראסי) ב-שנת 1346, התאמנו כיאות, אולם הם התאמנו לקראת סוג הלוחמה הבלתי-נאות. אותו צבא צרפתי פיגר אחר אורח-הפגיעה החדש. יתר-על-כן, זו היתה המאה של השריון העשוי לוחות-פלדה רצופים והפרשים הלכו ואיבדו את ניידותם, כתוצאה מ-ההפרזה בעומס השריון שבאה לשם הבטחתם. אכן, היתה זו מאה של מגמות צבאיות הנתונות בשינויים ובתמורות.

נמצא, שיכולים אנו להתאמן ולאמן, ואפילו אי-מון מאומן, ועם זאת אפשר שמאמצינו יהיו מכוננים לקראת טיפוס הלוחמה הבלתי-נאות. הצבא אינו

לפני עשר שנים היו שוכני נגסקי והירושמה בני-האדם היחידים אשר התנסו בנסיון של קרבה-מהודקת אל נפץ אטומי ממשי. בראשית קיץ 1955 המתניו גייסות מקרב צבא-ארה"ב לאורכו של תחום-היקף שמסביב לאזור הנפץ הצפוי של פצצה אטומית — על-מנת לנזע, לאחר שתתפוצץ, בטנקים ובמסיעי-גייסות M59 דרך אזור-ההדף, כדי "לנצל" ניצול-טקטי את תוצאות ההתפוצצות. במסגרת ה"סדרה השוטפת של ניסויים אטומיים בקרבת "סלע המדבר" (1) נועדו כ-9000 איש להיות עדים להתפוצצות אלו. — אחדים מהם ממרחק של כ-2300 מטרים בלבד מ"נקודת-האפס" שעל-פני הקרקע. מתחת לנפץ האוויר הצפוי כיום הצבא אינו חושב עוד במושגים של שאירים) (2) סתם, לאחר שתארע התפוצצות אטומית במלחמה, כי אם מתאמן כדי לפתח שאירים-לוחמים, ועל-מנת שיהיה מוכשר לנצל נפצי-ההדף אטומיים. בכל התמרונים, "תרגילי מוצב-הפיקוד" ו"משחקי-מלחמה" מפעיל הצבא הפעלה-טקטית כלי-נשק אטומיים — משני הצדדים. לשם השגת האווירה המציאותית, בתרגילים-טקטיים, ובתמרונים שבפועל, יש לו לצבא "מקדמה" נפצים אטומיים משלו, שיוצר במיוחד לכך — מין תחבולת

(1) "דורטרוק" ("Desert Rock") כשמו באנגלית.
(2) שאירים (survivors), אלה שרדו בחיים, אחרי אסון או קרב — או במשפחה לאחר מות אחד מבני המשפחה.
(3) מדמה — simulator.
(4) זכנ מוסיף המחבר בהערות שוליים: "אבידות אחרות במערכה זו היו: 1400 אצילים נושאי-כלים, 4000 פרשים חמושים ו-30,000 חיילים מן הסוגים הנחותים". אכן, מס' פרים אלה מסופקים הנם למדי, וההיסטוריון הצבאי אותו מצטט המחבר, ודאי שנחפס להפרזה גזכרת, אך אין בכך כדי לגרוע מהערכתו ההיסטורית הכללית הקולעת של בעל-המאמר, — המער.
(5) לעומת צורת השריון הקודמת שהיתה מקובלת בי-שלבם הראשונים בימי הביניים, שריון-טבעות שהיה כבד פחות וגמשי יותר. — המער.

האטומית. יתר על-כן, ל"משחק" — אשר תוצאותיו היו משביות-רציון — הוכנס סדר-המערכה) ה- סוביאטי. שהיה קים אז באירופה, בתור הכוח התוקפני הלוחם נגד יחידות בנות-הברית. "משחק-מלחמה" זה, שכונה "אלת-הקרב" ("Battle-Mace") נעשה בסיס לתחרון "רוח מערב" ("West-Wind") של הקורפוס השביעי, שנערך בסתיו 1954. שני הצדדים השתמשו בכלי-נשק אטומיים, ותוצאות שני התרגילים הללו הוסיפו תוספת-של-ממש לידיעותינו ולהתקדמותנו.

מאמצים אלה ואחרים מצד הצבא יצרו את המסד לבוחנים נוספים. אחריהם באו תרגילים "לכו ב-עקבותי" ("Follow-Me") ו"בולק כחול" ("Blue-Bolt") בארצות-הברית.

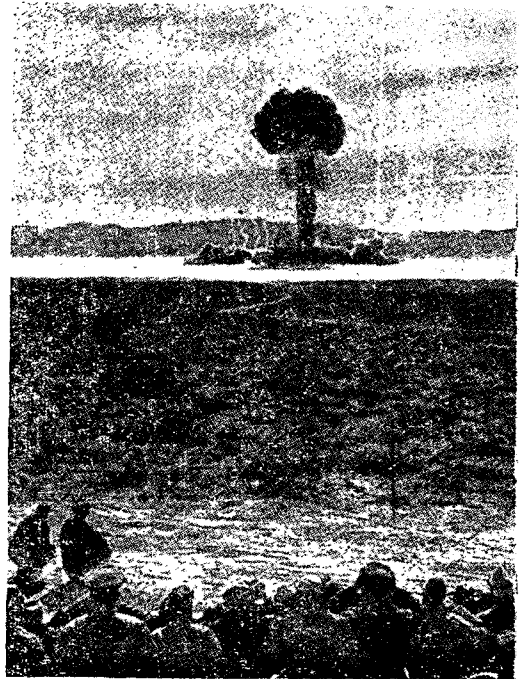
במשך תרגילים אלה, שנערכו בחורף שעבר ב-שטחי "מצודת-כנינג" ו"מצודת-הוד", נבחנו תפישות בענין ארגון, תפקידיהן ודרכי פעולתן של דיביזיות רגלים ושריון. מטרת בוחנים אלה היתה:

- לפתח צורות ארגון ומבנה שתהיינה נידות ו-גמישות יותר;

- להגיע לניצול מכסימלי של השכלולים הטכניים;
- להשיג, כמידת האפשר, נוסחה רצויה יותר ליחס בין עצמת-הקרב של יחידה לבין כוח-האדם ה-נדרש בעבורה).

לשנת 1955 מתוכנן התרגיל "זרדי ערבה" ("Sage-Brush"), אשר נועד להיות תרגיל משולב-חילות בקנה-מידה נרחב ויהיה מבוסס על תחרון חופשי של שני הצדדים). בו תהיה לתוקפן עליונות מס-פריית. שוב יובאו לידי שימוש כללי-נשק אטומיים על ידי שני הצדדים. במסגרת "זרדי ערבה" יבחנו, כמור-כן, תפישות הסיוע הקרבי והסיוע השירותי של "ארמית-השרדה הניסויית" לרמות הקורפוס והארמיה. במסגרת "זרדי ערבה" נועדים להתקים בסך-הכל 17 בחני גייסות, שכל אחד מהם הוא מעין תרגיל בפני עצמו.

"לוגקס 55" — תרגיל-מוצב-פיקוד לוגיסטי — נקבע אף הוא בתכנית של שנה זו במצודת-לי, בוירג'יניה שבארה"ב. זהו התרגיל השנתי מסדרה הנערכת כבר שנים אחדות. היא משמשת אמצעי-אימון לתלמידי הכיתות המתקדמות של בתי-הספר הטכניים והמנהלתיים של צבא ארה"ב. בתכנון-מטה ובפעולות-מטה ברמות הגבוהות, לשם סיוע לוגיסטי לארמיה הנמצאת בזירת-מבצעים פעילה. תרגילי "לוגקס" הפכו לחלק בלתי-נפרד מתכנית הלימודים בבתי-הספר הטכניים והמנהלתיים, ומספר ניכר של

הפיצוץ והצופים

מתכנן לעשות זאת, ומסיבה זו מנהלת סדרה נמ-שכת והולכת של בוחנים טקטיים וארגוניים, המתוכ-ננים לעיצוב הצבא לקראת הפעלתו התכליתית-יותר בלוחמה "אטומית". כמור-כן יש לזכור, כי צבא ארה"ב חייב להיות מוכן להלחם הן במלחמה אטומית והן בהתנגשויות מקומיות-מוגבלות, ובאלה המת-רחשות לא במרכזים הגדולים כי אם בתחומי ההיקף של ה"גושים".

גנרל-לויט גיימס ס. גאבין נתן הוראה בראשית 1954, שעה ששימש כמפקד הקורפוס-השביעי של צבא-ארה"ב באירופה, לערוך "משחק מלחמה" אטו-מי. חודשים אחדים של עבודה מאומצת ע"י מטות הקורפוס-השביעי והדיביזיות הניחו את היסוד ל-"משחק-מלחמה" היסטורי זה, כפי שאפשר לראותו כיום. זהו "משחק-מלחמה" היסטורי ורב-משמעות משום שבמסגרתו שלו נוצרה לראשונה, ואף נוסחה, התפישה בענין קבוצת-הקרב כתא-היסוד ללוחמה

⁽⁶⁾ דהינו, רשימת גופי-המשנה והיחידות של צבא מסוים, ותנוחתם לפי האזורים. ("Order of Battles").

⁽⁷⁾ דהינו, במלים אחרות, להפיק עצמת-קרב רבה יותר ע"י מספר אנשים נתון — או להפיק עצמת-קרב נתונה ע"י מספר אנשים תועט יותר.

⁽⁸⁾ דהינו — במקרה זה — לא תרגיל תדעודי מבוקר.

⁽⁹⁾ "Logex-55" פירושו "תרגיל לוגיסטי".

(Logistical Exercise)

הרצאות ועבודות מוקדש בהם להכנה לתרגיל זה. האימון הנוכחי של הצבא הפעיל הצבא הפעיל אינו עוד צבא רובאים, תותחנים, טבחים ופקידים בלבד. התותחן של מלחמת-העולם השניה יכול היה אמנם, בזמנו, לשרת מספר כלי-נשק בני קליברים שונים; אך עתה חיב התותחן להתמחות לשירות אחד הכלים האלה:

1. התותח "האטומי" בן 280 המ"מ.
2. הרקיטה "יוחנן הישר" ("Honest John").
3. הקליע-המונחה "ניקא" ("Nike"). ביונית "נצחון".
4. התותח הנ"מ "מאטאטא-השחקים" ("Skysweeper").
5. הקליע-המונחה "קורפורל" ("Corporal").
6. או כל אחד ממספר טיפוסים כלי-נשק ארטילריים בעלי הסע-עצמי.

אפילו לגדוד-המרגמות יש עתה מכים משלו.

צריח הטנק M48¹⁰ עמוס בלוחות-מחוגים, מכ-שירים, תחבולות ומתגים¹¹ חשמליים כמעט כמו מטוס קרב סילוני.

42 שבועות רצופים של אימון בבית-ספר נדר-שים כדי "לצר" בקראש-מומחה מוסמך לקליעים מונחים "ניקא".

כיום גדלה-והולכת בקביעות ההגנה הנגד-אווירית של צבא ארה"ב וכל שנה מופעלים בשירות פעיל גדודי "ניקא" נוספים. כן מוקמים-והולכים גדודי קליעני-קורפורל". בכלי-נשק חדשים אלה ואחרים מאמן צבא ארה"ב אלפי חיילים וקצינים.

בין ידיעות קצרות על תמרוניו, המופיעות מדי פעם בפעם בעתונות, תמצא גם דינים-וחשבוניות עתונאיים בענין האימון הבסיסי. אולם, בין שני ה"קצוות" הללו — תמרונים כלליים ואימון הפרט — משתרע תחומו של האימון היחידתי, אשר יחסית אינו זוכה לפרסום, ועם זאת הוא-הוא האימון ה"מרתק" יחידו את צוותת-הקרב להיותם כוחות לוחמים תכליתיים. אימון זה נמשך מדי יום ביומו בכל היחידות שבתקן הצבא. מאירופה עד פנמה, אלסקה והמזרח הרחוק, כל היחידות-הלוחמות ב-

אירופה עוברות מדי חודש אזהקות-כוננות ותוך שעות אחדות מרגע האזהקה נמצאות היחידות בשדה ב-פועל ממש. גדודים נדרשים לפנות כליל את הקסרקטינים שלהם תוך שעתיים. הם נושאים עמם תמיד את המטען הבסיסי של תחמושת-חיה, דלק ומזון. משמצרף אתה את התרגילים-הגדודיים, תר-גילי-מוצב-פיקוד ותמרונים, נמצא כי יחידות-לוח-מות אלה מבלות בשדה חלק גדול של ימות-השנה. תרגילי-מוצב-הפיקוד מתנהלים במחזור קבוע במשך כל השנה. הם שייכים לעתים במידה גדולה מאוד — לסוג העניינים שחובות סודיות חלות עליהם, על-כן קורא אתה בעתונות רק מעט על אימון זה.

האימון הבסיסי מהוה חלק גדול ממאמצו הצבאי בארץ המטרופולין, ארצות-הברית. המתקנים בהם הוא נערך, פתוחים לגישת העתונות והציבור, ועל-כן זוכה הוא, לעתים קרובות, במידה מרובה של "כיסוי" עתונאי.

ואולם, אני חוזר וקפנה את תשומת לבכם ל-אימון היחידתי שפסגתו היא בוחן-השדה השנתי של כל גדוד. לפני בוחן זה נבחנת, באופן דומה, כל מחלקה, פלוגה וסוללה.

בוחנים אלה הם תרגילים טקטיים מפרכים, ש-בהם נראים מפקדי גדודים, פלוגות ומחלקות — כשהם אדומי-עינים מחוסר-שינה וכן נראים צוותת-הטנקים, כיתות-הרגלים וצוותת-התותחים — כ-תוצאה משלושה ימים ושני לילות של "מציאות-טקטית" ללא מנוחה כלל, או עם מנוחה מועטת. "התוקפנים"¹² הם ממשיים, ואת אורדת המציאותיות מטפחים עד לקצה האפשרות. ביום האחרון של בוח-נים אלה "משחרר" הגדוד (ויהא זה גדוד טנקים או גדוד רגלים) את מלוא עצמת אשו בתחמושת חיה. וזאת לזכור כי, במשך שני ימים ושני לילות לפני-כן תמרנו אנשי הגדוד נגד תוקפנים ממשיים. ה-אנשים עיפים עד מות, ויש צורך בסגולות מנהיגות — ובמנהיגות — שיהיה בה כוח וכורש שכנוע, כדי להמריץ את האנשים להתקדם, למנעם מלהקדם, ולשמור על ערנותם לעת הגיעם לשלב הירי ה"חיי".

בשלב זה, מביימים את התוקפן באמצעות דמיים או כיוצא בזה — כי עתה מטיל הגדוד את אשו החיה על יעדים ממשיים. כל כלי-נשק חיב לירות — ולירות בדייקנות, משום שחיילים חיים של הגדוד נמצאים קדימה, באגפים ומתחת לאש זו. ה"מצי-אותיות" מתחילה במטען נאפלאם המוטל על היעד. אחריו באות פצצות, ואז מונחת אש ארטילרית, אשר מתחתיה נעים קדימה האנשים, הרגליים ואלה

¹⁰ גלגלו האחרון של הטנק "פאטון". — המער.
¹¹ מתג — switch
¹² כאן, ובמזדמנויות אחרות, מתכון הביטוי "תוקפן" ל"צד-שכנגד בתמרון" אשר מזה כמה שנים הונהג בצבא ארה"ב כי מציגות אותו יחידות שאומנו במיוחד לכך ("Agressor") ושאר מריקים והגורם, מבנם ואורח הפעלתם הטקטית שונים מאלה של צבא ארה"ב, על-ימנת להקנות לתרגילים את התחושה של "אויב ממשי". בענין זה ראה — "מערכות" חוב" ס"א עמ' 43, "האגרוסור" בפעולה, וחוב" ע"א עמ' 67, "ממשות באימונים" (ביחוד — עמ' 70) וכן עמ' 100, "רשמית תמרון אמריקאי".

שברכב. תקופה סופית זו של הבוחן היא גם אימון. אכן, זהו בוקר אשר בו מוטב לדקדק בביצוע, אם נבשל הגדוד. פירושו של דבר, בדרך-כלל, החלפת המפקד, ותמיד יחזור הגדוד על הבוחן תוך כמה חודשים.

זכרים אלה יתנו לך מעין מפתח לאימון של דייג. אימון המכוון להשגת הכשרה שלמה לקרב. מציאותיות באימון

העדות הטובה ביותר למאמצי הצבא להחזיר מציאותיות אל תוך האימון, משמשת הפעילות רבת-הפנים בתרגיל הגדול שבסביבת "דורט רוק".

התמרון אטומי זה נקבעה יחידה בת-2800 קציני-יום וחילים להמצאת סיוע לוגיסטי ולהשתתפות ביצירת התנאים לתרגיל. כתוספת לכך — קבוצת משקיפים בת 1000 איש שנבחרו מן הגלילות ה-צבאיים השונים. חברות-חבורות מיחידות שונות, (במספר כולל של 650 איש) נועדו אף הם להיות ציפים בהתנפצויות, על-מנת לחזור אחר-כך אל מקום חנית הקבע של יחידותיהם; ולבסוף — יחידות הבוחן, 2200 איש במספר כולל, המהווים את כוח-המשימה המשוריק, מפעילים את מערכת-הקשר של חיל-הרגלים ואת עמדות-התצפית של הארטי-לריה.

אנשי-צבא אלה למדו את האפשרויות והמגבלות של תחבולות גרעיניות שונות, בגחנם בחפירות באזור הקדמי, שעה שמופעלים נפצים אטומיים, יבדקם ציוד שהוצג השוף להתפוצצויות האטומיות. הפחד הגדול ביותר — הפחד מפני-הבלתי-נודע — הודבר, כאשר חוזרים החילים הללו ליחידותיהם בכל חלקי ארה"ב, הם מעבירים לחבריהם החילים את הידיעות אשר רכשו. דבר זה נעשה גם בדרך הרצאות שבתכנית "הסברה לגייסות" והן בשעת גלגיל ציזבאתים בחברותא בחדרי הקסרקט.

אזירת המציאותיות לזבשת גם צורות אחרות. ישנו ענין האימון הגופני המבוצע עתה בסדירות ובהתמדה, כושר הקליעה מקבל עתה הדגשה רבה מכפי שהיה אי-פעם, מאז מלחמת-העולם השנייה.

בעת האחרונה פיתחו הצבא והצי מטרת-דמות⁽¹³⁾ חדשה, מסוג המטרות-הקופצות המופעלות חשמלית. יכול אתה לירות ו"להמית" מטרת-דמות זו — הינו, היא תיפול כאשר יפגע בה קליע, אולם לא ותתהפך על-ידי משב רוח, היא קלה (ניתנת לנשיאה

על ידי איש אחד) ויכולה לרשום עד 600 פגיעות לדקה על לוח-הפיקוח הקטן שנמצא בקרי-היורים⁽¹⁴⁾. מטרה זו ניתנת להרמה מקו היריה באופן אבטומטי. פירוש הדבר שיכול אתה להציב את המטרות הללו בכל מקום שבו מצוי שטח-אש לכלי נשקך ואינך נזקק לחבלים ולגלגילות של מטנח הקבע. זוהי דרך חדשה ל"קחיית" את האויב, ואחר ל"המיתו" בתהליך של אימוני קלעות-שדה.

תחבולות-עור-חדישות אחרות נמצאות עתה ב-שלב של פיתוח, וגם תכליתן להוסיף אזירת מציאות-תיות לאימון.

תקופת-המעבר הנוכחית צבא ארה"ב נתון עתה בתקופת-מעבר גדולה. הגייסות הנוכחיים של הצבא והחיפוש אחר טקטיקה, אורחי-פעולה וצורות מבנה הולמים, אשר בהן אפשר יהיה לנהל התנגשות אטומית ואף לזכות בה מהזים, אולי את המשימה והמבחן הגדולים ביותר שעמדו לפני צבאנו אי-פעם בעת שלום, במשימה זו יש משום מבחן לכל קצין, בין קציני-צבא-קבע ובין קציני-מילואים; את מאמצו המשותף ואת מוחותיו, יש לכוון בגלוי לקראת העתיד, ולא להשהותם בעבר. גם דורנו הוא דור של שינויים ותמורות במגמות צבאיות.

בשחר המלחמה המאורגנת של בני-אנוש לחמו גייסות בהמון, ובנצחון היו זוכים האמיצים ביותר. החזקים ביותר או המרובים ביותר, מאוחר יותר נתגלה כי אנשים מאומנים-היטב יכולים להנחיל תבוסה למספר רב של אנשים שאימונו פגום — וכך הפך האימון לחלק קבוע של משלח-היד הצבאי. עם התקדמות האימון והלוחמה, גילה האדם כי יש לאגד למבנים את האנשים החמושים טוב יותר, אחר-כך למדו לדעת, כי אותם מבנים עצמם לא יתאימו לכלי-נשק שונים. החרכות לא התאימו למבנים אשר בהם לחמו בחניתות, והאנשים בעלי הקשתות והחצים היו זקוקים למרחב פתוח בשביל מערך-מפוזר של קלעים-מתגרים, כאשר הוכנסו לראשונה הסוסים לשימוש בצבא המצרים הקדמון-נים, לא השתמשו בהם לקים חיל-פרשים, אלא רתמום למרכבות-מלחמה. הצבאות האשוריים כללו פרשים ורגלים, אולם השתמשו בסוסים גם למר-כבות-מלחמה, היה על האדם להתנסות, אחר לבקש פתרון, ולבסוף לערוך ניסויים כדי שתתפתח ה-תפישה של חיל-הפרשים האמתי. לבסוף, פינתה ה-מרכבה את מקומה בפני השימוש בסוסים לצרכי חיל-פרשים, אולם הפתרונות באו לאיטם, נסיון

⁽¹³⁾ ראה מערכות חובי צ"ה, חירושי נשק וטכניקה.
⁽¹⁴⁾ הנמצא ברשותו של החונך, שהוא גם מפעיל מטרות-הדמות באמצעות כפתור חשמלי.

ניכר נדרש כדי ללמוד את העובדה, כי יש לחיל-
הפרשים החדש כוח-הלם רב יותר שעה שהוא
מסתער במבנה מהודק — ולהגשים מסקנה זו גם
באימון. נדרשו מקוריות וכושר-המצאה כדי להגביר
את תכליתיותו של חיל-הפרשים; הארכובה הומצאה
סופית בשנת 550 לספירת-הנוצרים — זמן רב אחרי
אלכסנדר הגדול והניבעל.

רואים אנו, איפוא, כי עברה תקופה ארוכה מאז
ניתן המכשיר — הסוס ועד אשר „ליטשו“ בני
האדם, והביאו לידי שלמות, את השימוש הצבאי
במכשיר זה.

תקופת דורנו סיפקה לנו מכשירים חדשים לרוב.
הממצאים השלימו את פועלם — אולם משימתם
של אלה מאתנו הלובשים מדים רק החלה. עלינו
לחקור, לארגן ולפעול כדי שינצר היסוד המתאים
אשר עליו נוכל להשתית את האימון העתידי, וממנו
נוכל להמשיך ולטפחו. מבקשים אנו לשמוע את
רעיונותיך, ואתה נקרא להשיר מבט נכחד. מעל
לכל ראוי לך ללמוד, כדי שתהיה מצויד מבחינה
מקצועית בשביל העתיד.

כמות עצומה של ספרות-דמיונית נכתבה על
הנושא: כיצד הפכה עתה החוקת כוחות-קרקע
לקראת מלחמות עתידות לאנכרוניזם יקר-מחיר,
כתוצאה מבואם של כלי-נשק וטיפוסי ציוד חדשים
ורבי-עצמה. הלך-מחשבה זה מוצא לו הד בלבו של
האמריקאי הממוצע. כולנו היינו רוצים ב"תחליף
זול" בשעת מלחמה. אולם שבילי-המלחמה של ה-
היסטוריה זרועים במיליוני מכוונות שניטשו על-ידי
אנשים, אשר לא נותר בהם עוד רצון הלחימה.
כאשר עוזב הרצון את האדם, עוזב האדם את ה-
מכוונות. טרם הומצאה המכונה שיש לה אומץ רוח
או תקיפות-רצון. האדם הנו — ותמיד יהיה —
הגורם-המכריע הסופי במלחמה. המכוונות שימושיות
הן וחיוניות, אולם לא תוכלנה לעולם לשמש תחליף
להייל — החייל אותו אנו חייבים לאמן.

טרם נקבע מה בדיוק יהיה אורח הארגון-מחדש
הדרוש למלחמה אטומית. אולם, יודעים אנו כי ה-
מבנה הארגוני צריך שיוכל להסתגל על נקלה
לפיוזר במצבי הגנה ולניצול מהיר של כלי-הנשק
אטומיים במצבי-התקפה. המבנים שבתוך הדיביזיה,

¹⁸ convertiplane — קונברטיפלאן.

¹⁹ כונת פסקה זו. להגדרת ניידות-האוויר של הצבא, כי-
היקף מבצעי וגם עולמי.

²⁰ בול ראן (Bull-Run) התבוסה הגדולה והקשה
אשר סבל צבא-הצפון מידי צבא הדרום במלחמת האזרחים
האמריקאית.

במיוחד, צריכים להיות עשויים תאים-תאים, כך
שאם כוח-משנה מסוים, זה או אחר, יפגע פגיעה
קשה, שלימות הדיביזיה ויכולת-פועלה לא תושפע
על-ידי-כך במידה מכרעת. פירושו של דבר — נטיה
לקראת קבוצות-קרב של חילות משולבים קטנות
יותר וניידות מאוד, בעלות יכולת רבה לקים קשר
בלינן לבין עצמן, ניתנות להטסה, בעלות עצמת אש
אדירה, והמסוגלות לניידות ומהירות טקטיות. ה-
הליקופטר, ואותו „אנדרווינגס“ המכונה „מטוס-
והליקופטר-לסירוגין“¹⁸ ישמשו לקדם יחידות, ול-
סנע להן, על-ידי „לפיתה אנכית“ ועל-ידי פעולתן
של „מפקדות לוגיסטיות“ אוויריות. מן ההכרח
שיפותחו ויבחנו תפישות ואורחי-פעולה חדשים לא
רק בתחום הטקטיקה כי אם גם בתחום הלוגיסטיקה.
לאזור הקרב הממשי יהיה עומק מוגדל, ו„חלל ריק“
צבאי ישתרע בין אוויר זה לבין שטחי הבסיס, ה-
רחוקים מאוד, המספקים סיוע לוגיסטי.

לארגון של צבאנו מן ההכרח שיהיו הכושר
להמצא בזמן ובמקום בהם ידרש, והגמישות
והניידות לנוע לשטח הכרעה אחר, שעה שידרש¹⁹.

מתי חייב הצבא להתחלק ולהתרבות

אם יגיע רגע הגיוס הפתאומי והמלא, תגלה כי
על „שכמי“ מנהיגותך מוטלות לפתע בעיות גדולות
וכברות: המנדית והדוחקת שבהן תהיה בעיית האימון
— אימון תוך תקופות-זמן קצרות. „המותרות“
היחסיות של זמן לשם אימון, שמהן נהנינו ב-
מלחמת-העולם השניה — לא ינתנו לנו שוב לעולם.
מצב דברים זה תובע כי עליך להיות בעל
ידיעה צבאית מעודכנת — בסיס אשר עליו תוכל
להשתית את ניצול מנהיגותך וחריצותך לשם פעולה
מנדית.

הבה ולא ניתן, כמנהיגים הפוליטיים, בטחון
מופרז באנשינו אלא אם כן ניתן להם אימון מצויק,
מקיף ואינטנסיבי. האמריקאי הוא בעל בטחון-עצמי,
ועשוי להתלהב. הוא היה נלהב כאשר צעד מושינג'י-
טון הבירה לקראת „מערכת בול-ראן“²⁰ ב-1861,
אולם יחד עם זאת היה בלתי-מאומן ובלתי-ממוש-
מע. יומיים נדרשו לו כדי לצעוד 25 ק"מ בלבד!
בין 30,000 אנשי גייסות שהוקצו לפיקודו של גנרל
מק-דאוואל, היו רק 800 חיילים מאומנים. בדרך
מסעם של אנשים בלתי-מאומנים אלה נותר משעול
של שמיות, מקטרני-חיילים וצרכי מזון שניטשו.
אנשים עזבו את השורות כרצונם, שתו מים ואכלו
פירות כאות נפשם, ושוטטו הילך והילך לאורך
הדרך. יש לזכור את שואת התבוסה שבאה כתוצאה

מכתבי-המיני-לקצונה שבידכם. הוכחתם את כושר רכם בקרבות בלוחמה ממשית. עתה, רובץ עליכם — ועל חבריכם-למקצוע בצבא-הקבע — משא כבד: הצורך להגביר את כושרכם המקצועי על ידי לימוד מקצועי. אם תצטרך מדינה זו שוב לשירות פעיל של כושר-הפיקוד שלכם, הרי תזדקק לכך מאוד. ובכל מספר ורמה שתוכלו להעמיד.

אולם אין בידינו כל מכוונות או כלי-נשק ש- יספקו כושר מנהיגות לימוד-נסיון ונוסך-השראה. אמונה הבוטח של האומה רובץ על שכמיכם לקראת שעת-חירום, כי תבוא.

(לפי הרצאה בכינוס קציני מילואים)

מכך על צבא זה של כוחות הצפון, כלקח מתמיד לתוצאותיו של חוסר אימון.

משימת האימון כיום מורכבת הרבה יותר. מעל גבחינה הפיסית, הטכנית ובחינת "חריצות הכפים" שבאימון, קים הצורך הדוחק והמתמיד לאמן ולהשל כך את מוחות האנשים ונפשותיהם לקראת מחצם האפשרי של כלי-נשק אטומיים שבידי האויב, ושל דרכי לוחמה-פסיכולוגית אויבת, שגם אחרי מחץ זה יגיחו חיילים-לוחמים פעילים ולא שרירים מוכי- הלים בעלמא.

אתם הנכם מפקדים. עמדתכם נקבעה — הינו מבחינת החוק; אולם עמדתכם אינה נובעת אך ורק

באימוני-תמרונים בקודיאה, מחסה רובאי בונקר אשר לפני כן הטיח לחוכו רימון-זרחן.

ליום קול-רובים ב. רין

דרכים באימון-מציאותי לקרב

הגורם המציל חיי-אדם והמוכה בנצחונות במרוצת השנים מאז 1776* נעשה רבות בתחום האימון הצבאי על-מנת להכשיר את חיילינו לקרב, ובמידת-מה אף ל"הכניסם" לתוכו. בתקופת שנים זו התקדם האימון מן השלב של "כיכר המסדרים — אל-תוך-המערכה" עד אל תקופתנו הנוכחית, תקופת "הצגת-אדם בהתנסות-של-אש וכניסה-לקרב".** מוחותיהם של אנשי-הצבא הוכיחו את סגולת הדמיון שלהם על ידי התפתחות מתמדת זו של אמ- צעים מושרשים-במציאות לאימון חיילים ולבחי- נתם: — הקורסים להסתננות, לקרב-מהודק וקרב גוף-אל-גוף, לקרב בערים; האש הארטילרית הנית- נת מעל לראשי הגייסות; הדגמות של דו-קרב בין טנקים בתחמושת "חיה" של מקלעים בני קליבר 0.30; ולבסוף — הצגת גייסות במבחן ההתנסות בנפץ- והדף של כלי-נשק אטומיים.

אולם — הטוב והמעולה שבאימון של היום צריך שיהלום את דרישותיו של הגרוע שבשדות- הקרב של המחר — שדה הקרב האטומי, כפי שמת- בטא אחד מידידי. פירושו של דבר, שיותר מאשר בזמן מן הזמנים הוטל על מוחותינו להכשיר את החיילים לקראת ההלם של פגישה במלחמה ממשית על ידי טיפוח גישה ברוכת-דמיון ומציאותית לענין האימון.

הכשרה זו — אי-אפשר שתהיה פסיבית. עליה להיות מפורשת ותקיפה. ברגעים ידועים חיבת היא להיות אכזרית בדריכותה הנמרצת, בלחצה הרב ובעצמתה — על-מנת שיוכל החייל ל"הגית" מתוכה בוטח ביכולתו, אפילו זועזוע קודם-לכן תוך כדי התהליך שעבר עליו בשדה-האימונים. צריך שתהיה

* השנה ממנה מונים האמריקאים את קיומם כמדינה עצמאית, ובה קם צבאם הראשון.
** באימונו של הצבא האמריקאי כולל מושג זה לא מעט מן המכונה "אימון במסלול קרב" בצבא הבריטי.

לו הרגשה כי שעה שהצבת הלכה-ונסגרה עליו, הפגין הוא, בכוחו-הוא, את היכולת לחמוק מתוך מלחציה או לשברה — ולהגיה כשליט על אותה מכונה אשר מלכתחילה חושלה נגדו. תכלית זו — היא התכלית שלהשגתה חייבים אנו להתמכר; ועל-מנת להשיגה צריך שנרבה להשתמש באמצעים מקוריים יותר. בעתיד חייבים אנו, למול אפשרויותיהם של כלי-נשק אטומיים, להניח על כף המאזניים אי-מון מחודש יותר, אשר בראשיתו יראה ודאי ללא-מעטים כחורג ממסגרת המקובל.

אכן, חייבים אנו להיות בטוחים בכך כי אמנם מתאמנים הננו לקראת אותה תכלית שהיא הנכונה בדור בו אנו חיים.

משאית באה וקרבה לקראת שדרתכם. אתה מב-חין בה בעיקר משום כך שבקצה הקדמי שלה תלוי השלט: חומרי נפץ, מראה זה — שגרתי הנו. מש-איות כאלה, כדוגמת אותו חלבן, מבצעות במשך כל היום, את נסיעות ההספקה שלהם אל שטחי המטחן. אולם משאית זו שונה מן השאר, כי אש אחזה בה! ולא זו בלבד, אלא שהיא נעצרת בצד שדרתך אתה, מה רשום בתא המתאים של מוחך על הדברים שיש לעשותם עתה? מה מספר מכשירי כיבוי-האש המגיחים עתה מן המשאיות שלך? מה מספר האנ-שים שעושים עתה דבר מן הדברים הנחוצים? כמה מהם ערים מיד לסכנה, או מוצאים את סיבתה? "תקרית" קטנה כזו — יהיה בה כדי למנוע את האימון השגרתי מליהפך לדבר משעמם, ועם זאת יש בה גם כדי ללמד לקח שימושי.

אכן, רבים הם הדברים אשר ניתן לעשותם על-מנת להכניס את התרגילים אל תוך תחומה של המציאות.

אם רצונך הוא כי יוחדרו מקצת חויות ופעולה-חיה לתוך שלב ההסתערות של תרגיל-רגלים פלו-גתי, אינך צריך אלא להשתמש בחוטי תיל-ממעיד, שנמתחו נמוך, מעל פני הקרקע — אנשים יתחילו נופלים, קסדות תשקשקנה, ורובים ירדדו ויפגעו באדמה. אף בקרב אמיתי יכול אתה לגרום בלילה אנדרלמוסיה ואבידות לכוח התוקף-רגלי על ידי שתשתמש בתיל-ממעיד כעין זה. לעולם אין אדם יודע מתי יבוא תורו להתגלגל ארצה; ושעה שאמנם נופל הוא — תהיה זו נפילת-חבטה לא מן הכפות! ביום ה"תפאורה", ומסגרת, הרי הם חלק של תמונה המתכוננת להיות מציאותית — אולם עתה חייב מאמן-הגייסות לדאוג גם לכך כי יקרה לחיי-

לים דבר מה הנוגע להם אישית, ובמישרין. הפתיח אותם, זעזע אותם, ונער אותם בטלטלת-גבר מתוך שאננותם. עורר את רגשותיהם ו"גדר" את הכידון, אם מותר להתבטא כך, ובמיוחד החדר בגייסות מק-צת רצון לנשוך ולפגוע.

הכנס לאימונים גם מצבים אחדים שאינם מן הרגילים (אולם מתקבלים על הדעת). למשל, מסע-בדרכים לאימון נהגים, אין זה הכרח כי כולו יהיה נהיגה משעממת ותו לא. אפשר גם לסדר כי פתאום תתחיל משאית לפלוט ענן-עשן ממש, לאחר "שנת-קלה במוקש". ראה-נא אז מה הם גילויי תכונת-המנהיגות שיבצבצרו-ויעלו מתוך מצב שכזה.

לימדו כיצד "להבעיר אש בטנק", שעה שהלז נפגע, ויהיה לך צות אשר לא רק התנסה בטעמה של מציאות הקרב, אלא אף למד כיצד מבצעים פינני מהיר מתוך הטנק! צא מחנייתך ומכר את חייך של "אויב"-תמרונים בחנית השדה שלו בלילה, על ידי גרימת אי-יכולת תנועה ממשית (אך לא נזקים) לכלי רכבו.

אין אלה אלא קווי-הדגמה לכך כיצד לתכנן תר-גילים אשר יסוד המציאותיות יוחדר לתוכם.

אפשר כי אתה אירת-מציאות תהיה בת-חלוף בלבד, אולם נודעת חשיבות להפתעה — כי מביא הנך את אנשיך לידי כך שגיבוי פתאומית. יתר-על-כן, מחזיק אתה את חושיהם במצב של ערנות, ואת מוחותיהם — במצב של חשדנות טקטית.

באם ידעו הם כי אצל ה"זקן" שמורים תמיד, מוכנים בשרוליו, מעשי הפתעה אחדים — כי אז תפתח אצלם על ידי כך התעניינות.

פעולת גייסות מוצנחים — זוהי השלכה אמיתית של המציאות, וכזאת הנה גם הנחתת גייסות באמצ-עות הליקופטר, או העלאתם בחוף באמצעות כלי שיט אמפיביים. הופעת צנחנים אויבים, ולפיתה אנכית" על ידי אויב — אלו הן אפשרויות טקטיות הקיימות-בתמידות, אשר גייסות הקרקע מכל החילות חייבים להיות מוכנים להתקל בהם פנים, ולעתיים, במהלכם של אימונים, יופיע הצורך כי תבנים דב-רים אלה.

נתאר נא לעצמנו כי רצונך לשלב "פעולת צנח-נים" כלשהי אל תוך תרגיל-גייסות לא-גדול — אולם עריכת הצנחה ממש מן האויר אינה נראית כמעשית. נמסרו הודעות לכולם כי צנחני-אויב נחתו באותה סביבה. תפקיד יחידתך הוא לתקוף את הצנ-

לשם מתן הרגשת-הממשות —
התיר מספר מצנחים ועטה בהם
שיחים*

מחסום-דרך הוא אחת הדוגמאות לכך. ידוע לך
כי יחידה מסוימת נועדה, במסגרת התרגיל, לעבור
על פני נקודה מסוימת; הרי שמקים אתה שם מח-
סום-דרך, אלא שיהיה צורך להלבישו מקצת „תפאור-
רה“. הסע כלי רכב באופן שירד לתוך תעלה שבצד
הדרך, בסמוך לאותו מחסום, וצוה על הנהג להשאר
שם שעות מספר, בהציגו „נפגע ופצוע“. יכול הוא
להבעיר גר עשן שעה שיקרבו הגייסות, או שיכול
אתה להבעיר בסמוך לאותו כלי-רכב מדורת עשן,
באופן אשר יסמל מקצת חורבן. אין זה אלא „צירור
בשולי הענין“. קל ופשוט לבימו, אולם יש בו כדי
להוסיף מקצת גיוון על פני נתיב המסע. לא-מעטים
הם „מצבים מפתיעים“ אחרים אשר ביכולתך לפת-
חם, ואל נא תהיה בישן ואל תהסס להשתמש אף
ב„מצבים“ אחדים כאלה מן הסוג של „לאחר קרב“,
אשר יציגו ויסמלו את כשלונה של איזו קבוצת חי-
לים שניסתה כאן מולה לפניכם, ואת סיכולו-עיי-
אויב של מאמץ קודם.

אם אינך זקוק אותה עת לשימוש במשאיותיך,
פור נא אחדות מהן במצב של „נפגעות“; ותמיד
יכול אתה להוסיף ל„אווירה הממשית“ על ידי
שתטיל על הנהגים לבקש (ולקבל) עזרה מיחידתך,
ואם תצליח לסדר שמשאית-מטבח (העמוסה „בהז-
דמנות נוחה“, מיכלי קפה חם) תשקע בבוץ במקום
ממקומות האזור — לא יהיה לך כלל צורך לטרות
ולהמריץ כי יגישו לה עזרה.

★

יהיו סוג תרגילך ותכניתך כאשר יהיו — תמיד
סדר שישוּבצו בהם תחבולות ולהטוטים כלשהם אשר
יביאו לידי מצבים-פתאומיים שמן הנמנע היה לראות
טבעם מראש. הללו יהיו בבחינת „אביזרי תפאורה“,
שתוכננו והוכנו מראש; וכדי להגשימם, השתמש-נא
בכוחותיה של איזו מפקדה, או יחידה אחרת, אשר
אינה מועסקת באורח פעיל בתרגיל. באם הכוחות

חנים ו„לצוד“ את כולם. והרי זו משימה תקינה לגבי
גייסות-עתודה השוהים באזורים-העורפיים.
על-מנת לעורר רושם של מציאות, נחוץ לדרבן
את הדמיון על ידי מקצת „אביזרי-תפאורה“. באזור
ההצנחה של „התוקפן“ יש להתיר מספר מצנחים
מקישוריהם ולפרשם, ובאחרים מהם צריך ל„עטות“
שיחים. אחרים צריך לתלות על עצים, ומספר מצנ-
חים יש לפזר על הקרקע. בדרך זו פותח הנך את
מהלך התרגיל על ידי מקצת ביום.

צנחני „התוקפן“ אפשר כי יהיו סמוכים למקום
או מרוחקים, אולם החשוב הוא כי גייסותיך יתקלו
באותו „אזור-ההצנחה“ בשלב מוקדם בעריכת סיוּרם.
אין צורך אלא במשאית ובמספר אנשים בעבור הת-
קנת אביזרי-תפאורה אלה במקומות המתאימים.

מעגנן אפילו, ומביא-תועלת, לראות מדי פעם
מהו משך הזמן שבו יצליח מקלע אחד, או רובאי
אחד, לעצור בעד כיתה, או מחלקה, או פלוגה. תמיד
יודמן כאן לקח אשר מן הראוי ללמדן, סמן את הזמ-
נים המדוייקים של „התחלה“ ו„סוף“ לגבי יחידתך
מין הרגע שהיא נעצרת לראשונה בהתקלה ב„התנג-
דות“ זו ועד לרגע בו היא מדבירה אותה. לא יזיק
גם להשאיר צנחן-„אויב“ אחד באותו אזור-ההצנחה
נדומה שלך על-מנת שיטריד את יחידת-המשנה
שלך הנושאת בתפקיד הסיוּר, ודאג-נא מראש כי יהיו
לו תחמושת-סרק וכן מחפה — וכי יוכל לזנק חיש
בהתרוצצו בשטח. לאחר-מכן, נסה נא להכריח את
פקודיך להגיש אומדן משלהם לעצמתו של „התוק-
פן“ אשר הטרידם. אפשר ותופתע על ידי אותם

זוחות. תכופות מדי יהיו הם מוגזמים ביותר !!
באם אינך מקוונן (או אף אינך יכול לכוונן) מס-
גרת-ביום מדוקדקת של תופעות שדה-קרב, בכל זאת
תמיד יכול הנך להשתמש באותה טכניקה המכונה
„מוצג לשימוש מדי צורך“ או „מצב מפתיע“. הדבר
נותן לך מקצת שינוי בקצב האימונים, ומסיע להח-
זיק את יחידתך במצב של ערנות והתעניינות.

- להוסיף גון של "מציאות".
- לעורר התעניינות בתרגיל.
- לגרום פיגור בלוח-הזמנים של היחידה.
- לשבש את הסדר והנוהג התקינים.

יש לקבוע-מראש, ולציין את תכליתם של ה"מצב" או של "כינון תפאורה" — וזאת באופן שיאפשר בקורת והערכות קונסטרוקטיביות בשיחת-הסיכום שתערך בשלהי התרגיל.

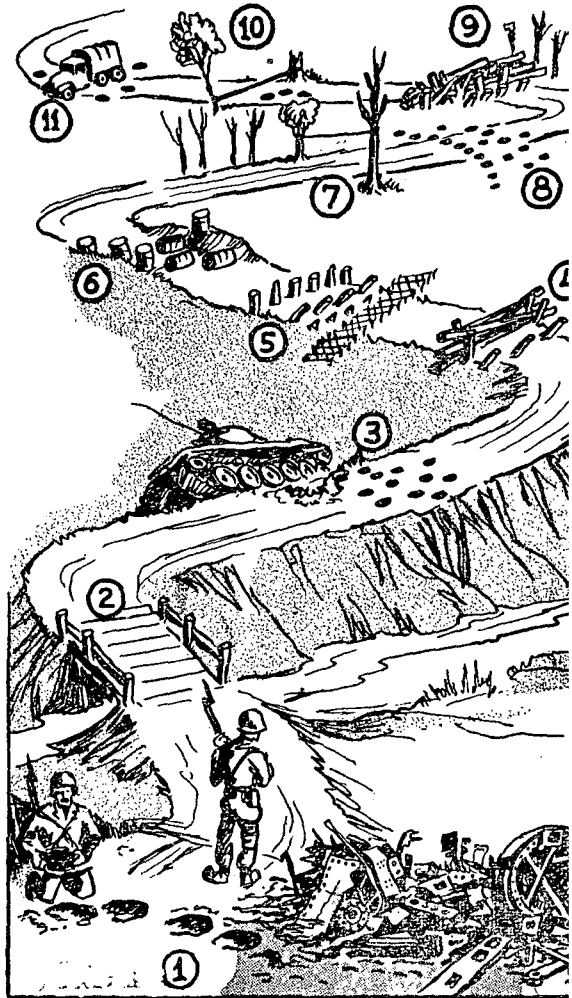
קיום הסודיות חשוב מאוד לגבי כל תרגיל, במידה שהעניין נוגע לעריכת הפתעות. יתכן כי אינך בוחן במיוחד את החיילים והיחידות לגבי סוג הפר- תעה זה או אחר, אולם ודאי שהגך מאמן אותם לקראת היכולת להגיב הגבות-נכונות לבלתי-מצופה ולמפתיע.

שבויים שבויים

שבה שבויים — ודאג לכך כי אותם שבויים ית- חרטו היטב על נפלים בשבי! צריך שמעמד-שבויים יראה בעיני החיילים כעסק ביש. באם ירוע לפני התרגיל כי כל השבויים שילכדו על ידי כוחות התוקפן ישלחו על-ידו מיד למסע-רגלי בן 40 ק"מ ומעלה — כי אז יאבדו החיילים בתמרון על-מנת להמנע מלנפול-בשבי. והרי זהו הדבר בו אנו רוצים. הצעד את שבוייך במסעות, והצעידם ארוכות ובקצב מהיר. באם שבוייך כשרים מבחינה גופנית — יוכלו לשאת בכך; ובאם אינם כאלה — כי אז יסבלו בשל כך, ולאחר-מכן נתוך יהיה להודיע על כך למפקדים. צעידה במסע הריחי אימון, אין להש- תמש באימון בתורת עונש. אולם הרי חשוב הוא להרחיק את השבויים מן החזית.

אל נא תאמינו לאותה אמת שגרה נושנה של חיילים: "בקרוב אמיתי הייתי קוטל אותו בטרם ילכדני!" באם נשבה חייל, הרי שאינו אלא שבוי, כל זמן שטרם שוחרר או נמלט; ובהיותו שבוי, אל נא תניחו לו כי יבלה את זמנו בנחותות. הכרח אותו להשאר על רגליו זמן רב ככל האפשר. אותו שבוי אשר אילצוהו לחלוץ את נעליו וכך ללכת "הביתה" לא יתן עוד לשבותו, פעם נוספת. ככל שיעמדו לו כוחותיו, למוד-ילמד לקח.

עשה את השביה לחוויה בלתי נעימה, אולם אל נא תשפיל חייל. הסתפק בכך כי מרוב צעידה "תו- עקנה" רגליו, חליצת נעלים היא בגדר אמצעי למנוע בריחה (באם מכסת השומרים שיכולת להפקיד על השבויים קטנה הנה). באם היה לך צורך לנע למקום אחר ולא יכולת לגרור את השבויים עמך, יכול אתה להשתמש באמצעי זה כדי להבטיח שה-

המערך סכמתי ואינו לפי קנה-מידה. תפקיד המחלקה — לטהר את הדרך. ה"תוקפן" נוקט באמצעי השהיה. ה"מוקשים" מתפוצצים והאבדות נקבעות בו במקום. (המספרים במעגלים — מצינים סוגי-מכשול שונים)

שהוקצו לתפקיד ה"תוקפן" בתרגיל גדולים דים, כי אז יוכלו הם להטות-שכמם לכך. אולם זכור כי במרכום של מצבי קרב רבים צריך שתהיינה יחידות-משנה שלך אתה, אשר הנן "נתונות בצרה".

אין זה מוטל עליך כי תסבך בצרות פלוגה של- מה, אולם יכול הנך, באופן המתקבל על הדעת, להכ- ניס כלי רכב אחדים ומקצת אנשים למצבים קשים אשר תכוננם מתכון לתכליות הבאות:

- להסיח את היחידה ממשימתה.
- להפריע את היחידה במילוי משימתה.

שבויו לא יוכל להרחיק לכת אל מעבר לטנח או אזור מסוים (ועקב כך לא יוכל להיות למקורידי-עות מועיל לאויב).

יכול אני להזכר במקרים רבים בהם "פושטים" בתמרון, אשר התגנבו בשקט מספיק כדי שיוכלו להגיע עד אל הזקיפים ולהתגבר עליהם, קרעו מידי הזקיף המתרשל את רובהו וכן תפשו או "חיבלו" בכלי נשק אחרים, כגון מקלעים.

יותר מבכל זמן אחר בתולדותנו הצבאיים חיוני הוא ללמד את הגייסות:
אל תכנעו!

אל תפלו בשבי!

דעו להמלט משבי!

כפי שלימדנו לקח מלחמת קיריאה, בהתקלות בצבאות שופעי-קלגסים, הופך גורם כוח האדם הצבאי שלנו לבעל ערך רב עוד יותר, ואיכותו חייבת להשתפר עוד יותר על-מנת לשמש מקצת איזון לאי-השוויון המספרי.

זכורני כיצד בשעת "לכידת" מוצב בן שלושה אנשים בחשיכה ב"מצודת נוכס" * קפצו עלי לפתע ארבעה אנשים אשר לא הצליחתי לראותם קודם לכן. אכן, היה זה לקח טוב לכל המשתתפים.

אותם חיילים הרגישו את עצמם מקצת לא נוח, מאחר ש"מעכו" את מפקד הגדוד שלהם בקפצם על ראשו ממש; אך אני מירתי לשבחם על גישתם התוקפנית. לאחר זמן מה הוצאתי במכה את הרובה מידי של טוראי מתרשל, ונמלטתי.

קולונל או טוראי — כולנו נאלצים בשעת רחוק לסמוך על יכולתנו הגופנית.

אנשי "התוקפן" * — צריך שימנעו חיי יריביהם

אם יפול בתפקידך לשמש מפקד "התוקפן" כי אז יהיה עליך לפעול בהתאם למלוא משמעותו של כינוי זה! ומוטב שתלמד כיצד להיות קשוח! באם תעשה מלאכתך כדבעי — הרי פירושו של דבר שתעבוד פי שניים קשה יותר מאשר יריבך; אולם תמורת זאת יצמח לך סיפוק מכך שהבאת במצוקה את "אויבך".

קבל תפקידך זה ברצינות, ולא בקלות-דעת. החדר לתוך אנשיך, ולתוך מלאכתם, את זעף-

* אחד מבסיסי האימונים הגדולים של צבא ארה"ב. — ** עין הערת שוליים 12 בעמ' 41.

באימון "מחלקה בהגנה" מומחשת הפעולה בקרב מגע והתנגשות גוף-אל-גוף

הנהימה — זאת הנשיכה; אל תנהג במשחק זה בעדיניות ונהג כמנהגם של הקשוחים בבני-אדם — כי ברוב המקרים לא תהיה לרשותך כל אותה עצמה שאתה זקוק לה, ובהתאם לכך יקשה תפקידך אתה. עליך לנסות ולהשיג כי מחלקה אחת משלך תהיה כשתיים; ובאם ישנו לך היכולת-המקצועית והגישה הנכונה — כי אז תצליח להשיג זאת.

באם תהיה הססן ונוהר — כי אז לא יפגרו כוחות יריביך מאחריך כי אם ידביקוך. ולעומת זאת, באם תנהג בהעזה — כי אז תכפה את רצונך אתה על הצד שכנגד ותחזיק אותו במצב בו הוא יהיה המגיב לפעולותיך אתה. קיצורו של דבר, תפוש את היומה בידיך ודבק בה מבלי-הפרד.

עליך לחשוב במהירות ולפעול חיש. בעוד שכווח היריב מגיב עדיין למהלך הראשון שלך, צריך שכבר תעסוק בהפעלת המהלך השני והשלישי — ותהרהר ברביעי.

"תוקפנים" צריך שידעו לחדור, ולחולל אנדר-למוסיה, עמוק-פנימה מאחורי קווי החזית של יריב, הנתון אותה שעה בתמרון מבצעי. עליהם להשתמש בכל מעשי-הערמה ותחבולה אפשריים כדי להפר את בטחון-מחשבתם של יריביהם, ולהשמיר" מבחינה צבאית את מתקני המפתח שלהם.

★

ספרי ההדרכה והתקנונים מדברים על מהירות, קצב-זריז, גמישות וכדומה. אין אלו מלים בטלות. בשבתנו בחדר הלימודים של בית-ספר צבאי נדים אנו לאות הסכמה ומביעים את אמונתנו באלה — ונודרים נדר לקיימן למעשה. אולם נסה-נא לעשות כל אלה בפועל, כשהנך מופיע בתור "תוקפן", ונודר נדר לפני מוזכב הטקטיקה כי ביום הראשון תת-אמץ ותדגים אחד מדברים אלה.

זמננו הוא זמן פטרולים-בהליקופטרים, זמננו של אנשים אשר משגרים אותם לשליחותם בשעות דמי-דומים ומנחיתים אותם בעורף האויב, אנשים המסורים גלים להפוך לחסר-בטחון אף את אזור העורף הברי-טוח ביותר. בטחונו העצמי של חייל נבנה והולך כאשר הנך נותן לו את ההודמנות שיתנסה בהתגברות על אי-הודאות והחשש הכרוכים בחשיכה, ודא והבטח כי אנשיך, מכל סוגי-יחידה שהוא, ילמדו לפעול בחשיכה, ולא רק לעמוד או להסתובב באפס-מעשה.

גרימת מוכחה ואכידות

החשיכה מטפחת את ההרגשה כי עוסקים אנו במציאות. היא "מצררת" את "הנוף והתפאורה" של מלחמה ואת אוירתה — כי היא הופכת, בהתרחש-מותך, מכשולים מצומצמים לגדולי-ממדים והיא עוטפת איצטלה של מסחורין על פני הנוף ופני הקרקע אשר נראים כה "יומיומיים" בשעות האור.

האנשים "נדרכים" עד אל רמות-רגישות גבוהות יותר בלילה — בתנאי אמנם, שאינם נמים! יש ביניהם אשר חושיהם נעשים עירניים ודרוכים יותר בלילה; אולם עם חלוף השעות, תוך העדר פעולה, עלולה השעה לפעול גם כסם מרדים לבני אדם.

אכן, זהו הזמן בשביל יצירת מוכחה ובהלה.

אפשר ובשעת תרגילים ותמרונים לא יזכו אותך בציוני הערכה בעד הצלחות פעולותיך; אך אין ספק כי עליך לצאת ממש מעורך על-מנת שתצליח להביא במוכחה את יריבך. ככל שיפלו פניו בשל תעלולך, כן ייטב! ככל שתצליח להבליט את חול-שותיו ולהפגין את כוחך — כן ייטב! ואל תשכח להעניק ציונים לשבח בכתב לאלה מאנשיך אשר פעלם הטקטי עלה יפה. באם תכתוב ציון-לשבח אחד בעד תפקיד מנהלי שבוצע היטב — כי או חיב הנך לשמור את שלושת מכתבי-הציון שלאחר זה — בעבור פעולות טקטיות אשר בוצעו בהצלחה שלמעלה מהרגיל.

תהיה זו מחשבה בריאה באם תחליט לגשת גישה-חדשה אל אנשי פלוגת המפקדה, ולעשות חיילים כשירים-ממש מאותם טבחים, פקידים, כתב-בנים ומכונאים אשר חסר להם כה הרבה מאימון הלחימה היומיומי הניתן לחייל. לעולם אל תזניח הודמנות להפיק תועלת ממתנדבים ומרוח התנדבות. הקרן סביבך רוח זאת; ופצה גילויים מצולחים של רוח זו על ידי מתן הערכות-בכתב לשבחו של המגלה איתן.

בחר לך, למשל, את המהירות — ואזי רכז את כל פקודיך בקיומה-בפועל של זו. למחרת, בחר את הגמישות — וראה עדיכמה יכול הנך לבלבל את מחשבת יריבך על ידי שתשנה ותחליף את הרכב כוחך, תעתיק מכאן לכאן יחידות-משנה, ותשנה את האחוזים ביחס-ההרכב שבגופי-המשנה, בין סוגי-החיל וכלי-הנשק השונים. על ידי שתנקוט צעדים כאלה, תמצא מאמן לא רק את פלגתך אתה אלא אף את הצד שכנגד.

על מפקדו של ה"תוקפן" ועל חייל ה"תוקפן" — על שניהם, בשה, מוטלת משימת האימון; ואתה — החובה לפעול בחריפות, להכנס לעצמות היריב, לא לנהוג כמקובל, להעזיז, ולא לרחם על עצמך ועל יריבך. ה"אויב" המופיע בתמרון — כל כמה שיהיה בלתי-רגיל, או בלתי-עדין, לא יהיה בכך אלא משום מילוי חלקו בהשגת מטרת האימון.

הלילה הוא הזמן לפעולה

הלילה לא למנוחה נועד. בשביל בעל הרוח התוקפנית, אין החשיכה אלא מגן ושריון; ואילו בשביל הנרפה, העצל והשאנן, דומה היא לאותו חול בו שוקעת רגלו של דורך. אין לך שעות אימון-נים יפות יותר בשביל פיתוח רוחם ובטחונם העצמי של הפרט ושל היחידה הועירה.

הלילה הוא הזמן בו תלמד את אנשיך לנצל את אפשרויות שטחי האויב, בין שיהיה זה רק מקצת מאחורי קוי היריב או עמוק בתוך מערכו.

פצצות-זרחן-לבן מוסיפות גוון-מציאות דרמטי לאימון-הלילה.

קבע "מחיר" על "ראשיהם" של קצינים ביחידות הפועלות נגדך. בשעת תרגילי יחידות קטנות. הקדם והודיע בעוד מועד על הגמול שינתן: "חופשת שלושה ימים לאנשים אשר ישכילו לשובת מפקד-פלוגה או מפקד-גדוד", או שתסתפק ב"אחד הקצינים". אל נא תחכה לתמרון רחב-מידות, ועשה זאת כבר בהזדמנות של תרגילי-גייסות מצומצמים יותר. נהג כך בקביעות — ואזי ירבו אצלך לא רק חיילים המתאמצים מאמץ-יתר אלא אף חיילים הזוכים מדי פעם לתגמול.

הזמן המתאים ביותר בשביל כגון-דא — אלה הם תרגילי הלילה. כי הדבר יאלץ את הקצינים להיות מתוחים ודרוכים; אלא שצריך כי לא "יסתרו" אחרנית, יתמהמו אי-שם, בעוד שהשאר פעילים, כי אם עליהם לנהוג בהעזה העולה אפילו על הרגיל, כדי להפגין את תכונות-ההנהגה.

הכנס עם יחידתך לתמרון מתוך החלטה לנצח. פשיטות לילה ופטרולים אפשר ולא יזכו את צדך אתה בכיבוש-שיטח, אולם חיוניים הם בשביל אימון אנשיך בהרגלי תוקפנות ותכונותיה. כאן הזדמנותך לגלות את החולשות שביחידה יריבה; ואם תשכיל לתדור אל שטח אויב, שומה עליך לגרום שם לאנדרלמוסיה הגונה.

אמנם לא תוכל ודאי לסמן חריצים-חריצים נוספים על כת רוביך, חריץ לכל הריגה — אולם יהיה באפשרותך להכתים טנקי-אויב בצבע, מעשה המסמל את העובדה כי יכולי-יכולת להבעירם באמצעות "בקבוקי-מולוטוב"! פחיות ריקות של משחת-נעלים או של משחת-סיכה-לעור אשר מילאו אותן צבע צהוב סמך, ונתחבה לתוכן גם חתיכת בד או טפוג, יתאימו מאוד לסימון סימני-הריסה כאלה. טעק לפושטי הפשיטות ולאנשי הפטרולים פחיות כאלו במספר רב. באם כונתך היא כי אנשיך יורקו "כלי-חבלה" כאלה אל מטרותיהם, כי אז מוטב לציידם בבקבוקים קטנים ממולאי צבע. בשני המקרים התוצאה תהיה כי נהגו של כלי-הרכב או צותו יהיו אנוסים לעסוק בגירודה וסילוקה של "מלאכת האמנות" שלך, שדבקה ברכבם. להלכה, תהיה התוצאה כי חיסלת מספר כלי-רכב אויבים אשר לא יופיעו עוד למחרת ב"שדה-הקרב".

אל לך לגרום נזקים לציוד, אולם רשאי הנך להטיל בו ערבוביה ולפזרו ולגלגלו בסביבה. פרט לסגן זה של גרימת נזקים לציוד, הרי משובח אותו פטרול אשר יגרום לערבוביה ואי-סדר רבים ככל האפשר באזור אשר חדר לתוכו. יש באפשרותך

ללמד לקח נאה את המתרשלים והשאננים באמצעות להטוטים מן הסוג שלהלן: —

- חפש בכלי הרכב אחרי כלי-נשק שנשכחו בהם — וגנוב אותם. גרום צרות לאותו חייל אשר לא מצאת אותו אוזח ממש בנשקו או ישן אתו.
- שלח ירך אל מתחת לשולי האוהלים ומשש שם — ואפשר כי תצליח "למשוך" אקדח או קרבין.
- סלק מכסה מפלג-הזורם, נתק את חוטי מערכת החשמל שברכב או הוצא אויר מתוך הצמיגים — אולם אל תשים סוכר אל תוך מיכלי הדלק.
- כפוף את "השלטיות" המכונות אל מוצב-הפיקוד, באופן שתציינה כיוון הפוך, או קרע אותן ממקורן והשליכן אל תוך תעלה.
- עצור שיירות-רכב באמצעות סימני פנס-כים, וקח-בשבי לפחות את נהגו של כלי הרכב הנע-בראש, או "צפה" עליו כי ידליק את מלוא האורות, "למען בטחון התנועה בדרך" — ואחר-כך תניח לו להמשיך במסעו.
- פרוק מעל זקיפים נשקם, וקחם בשבי. הסר נעליהם והתיבאם. אחר-כך יכול הנך להסתלק חיש מהר מהמקום בו השארת "נפגע" זה — אולם שים נא לבך אל אותות ההזעקה (והבהלה) אשר הוא יפיץ ויעורר.
- העמד-פנים כאילו מחפש הנך אחר פושטים (דהינו — אחר פטרולך אתה), לאחר שבוצעה זה עתה פשיטה על ידם, או אם התרה בך זקיף הצד-היריב.
- באם נמצא הנך "במצב ביש", שקשה לחמוק מתוכו — נסה לצאת מהצרה על ידי העמדת-פנים בוטחת ("בלוף") ונסה לקרב ככל האפשר אל הזקיף המתרה.
- נסה, באם תוכל, להגיע עד אל אוהל של מוצב-פיקוד, וחדור לתוכו, מתחת לאחד מצדיו, וחטוף את תשקיפי-המפות הטקטיים, באם יחידי הנך — כי או חטוף כל תעודות שתודמנה תחת ירך — והסתלק!
- הפעל גרות-עשן בחנית-שדה אויבת או באזור מוצב-פיקוד — ואזי נסה לתדור לתוך מוצב-הפיקוד, על-מנת לקרוע תשקיף מעל מפת-מצב או לגנוב תעודות. זהו נהג-התחבולה הטוב ביותר בעבור ביצוע פשיטה על מוצב-פיקוד.
- צעק פעמים אחדות "גו", "גו"! כשהנך חובש את מסכת הגו ומשכנע כל אחד לחבוש את מסכתו שלו. אזי התגנב בעקיפין אל מקום בו

תוכל ללכוד משהו, או לגרום אנדרלמוסיה נוספת.
פיצד, להבקיר-טנקים

מצויות דרכים אחדות בשביל להציג באופן סמי-לי טנק אשר "הוכרע" — מבלי שתצטרך להציתו ממש.

ראשית כל, באם הנך פועל בתפקידו של פושט — צריך שתשא אתך גרות עשן ורימוני-עשן במספר מספיק. השימוש בראשונים מסיע ליצור רושם שיהא קרוב ככל האפשר לתמונת המציאות; ואילו האחרון נים באים בחשבון מטעמי נוחות-הביצוע או הסכון — או משום שאין לרשותך אלא הרימונים בלבד — והנך נאלץ אזי להסתפק ברושם פחות-מובהק.

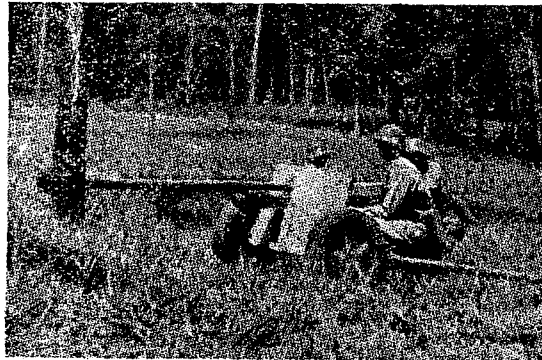
באם שמת-עיןך בטנק אשר לפי מסיבות "הקרב" אפשר לחשוב אותו ל"טנק שנפגע" — סע עד אל אותו הטנק, תן לו אות כי יעצר, ואל תאמר שום דבר נוסף — בתנאי, כמובן, שפס הכד הלבן, שלבשת, המסמן אותך כשופט, מוכר למשתתפים בתמרון וכי אנשי הטנק הבחינו בו. לאחר זאת גלגל אל מתחת לטנק, כמטר בערך, נר-עשן מודלק. באם המדובר ברימון — זרוק אותו באופן שיכנס מרחק מספיק אל מתחת לטנק; לאחר זאת, כשהעשן מתחיל להתמר אל-על ו"חובק" את הטנק תראו — אתה וגם אנשי "האויב" — כיצד אנשי צות הטנק קופצים בחפזה מתוך הטנק, ולא סתם זוחלים ויוצ-אים מתוכו בניחותא.

בשביל כל תרגילים ניידים, בהם מופעל טנק מול טנק, מן הראוי כי יהיה לכל טנק לפחות רימון-עשן אחד הקשור אל גופו מבחוץ — באופן שאפשר יהיה לו לטנק, משיקבל הוראה על כך מן השופט (על ידי אלוטו, או בעל-פה, באם נמצא הוא במקום)

ביום אויב — היא מציאותי!

צויד אנשי היחידה ולבושם — פרט לקסדה —

כולו משלל גרמני.

להפעיל במהירות את הרימון ועל ידי כך להציג באורח סמלי את מצבו הוא בתור "טנק שהוצא מכלל פעולה".

תוכל להפיק תועלת רבה ברבים מתוך תרגילך — ולעורר התעניינות גדולה בהרבה מצד אנשי צות — באם תנהג כך בקביעות ובהתמדה.

פיצד לשוות צביון מציאותי למסעות

הדרישה הרגילה היא לדשדש בגל 25 ק"מ ביום. אל נא תניח להם, למסעות יום כאלה, להיות מסעות-סתם; שלב לתוך כל אחד מהם לפחות הפתעה אחת. וזו חִבְת־להיות הפתעת קרב אמיתית, ולא סתם סעיף בתכנית שירות הבידור.

והרי רעיונות-זוטא אחרים בענין זה:

גשר הרום. התקן את גפצי הט.ג.ט. שלך מן העבר-ההוא של הגשר, באופן שאפשר יהיה "לת-פוש" את השדרה כשהיא נמצאת על הגשר עצמו. את מטעני הט.ג.ט. שלך אפשר לשים במים; יהיה ביכולתך ליצור ערבוביה ומבוכה "כיד המלך" — אולם הקפד ודרוש פעולה ומעשים מאלה אשר לא צוינו כנפגעים.

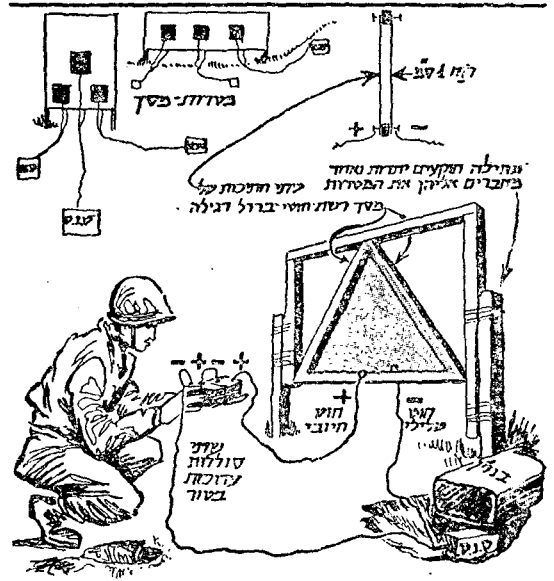
שדה מוקשים. הניחו, ושרכב בו אף "מלכודת פתאים" במספר מספיק. הפעל את יחידתך בסילוק המוקשים. צריך שאנשי "תוקפן" אחדים, הנמצאים בסמוך, יפתחו באש על יחידתך. דרוש פעולה מאנשי יחידתך. דרוש אומדנות לעצמת התוקפן במקום, ודרוש מהירות. גם לגבי תגובות-הפעולה וגם לגבי מתן האומדן. בדוק את דיוקו של הדיווח על האויב, ועל המתרחש.

פעולת חיל-הרגלים של ה"תוקפן". את זו יהיה מן-המועיל לשלב בכל שלב משלבי המסע. אנשי "תוקפן" רגליים אשר נצטוו לנוע לאורך נתיב המסע, צריך שישאו אתם רימוני-עשן ונרות-עשן. תן לאנשי "התוקפן" חופש-פעולה כראות עיניהם לעורר מבוכה זאנדרלמוסיה ולערוך מארבים.

פעולת שריון. יתכן כי יעמדו לרשות התרגיל כיתת טנקים או מחלקת טנקים, וכי אפשר יהיה לשכנעם כי יקדישו שעה מזמנם לתכליות הנראות לך. אם רק ישנה לך אפשרות כלשהי, הרי צריך שהתותח הראשי של הטנק יכה תחמושת טרק. אם אין רכב קרב משורין מצוי כי או השתמש במספר מסיעי-גייסות או ג'יפים, נושאי דמי-שריון. הטל עליהם להלום בשדרת המסע מאחור, ולאחר זאת — לשיטט לצדי אגפיה ולפני חזיתה.

פעולת מטוסים על מטוסי סילון L19 מ"המטוסים הקלים" שברשות הצבאי. אפשר להטיל כי יפגעו

כלי-הרכב הנע בראש פוגע במוקש. שאר הנהגים עוצרים את כלי רכבם, כשהם יוצאים מתוכם — פותחים אנשי הגריליה באש. אמן את שיירותיך לכך כי יהיה להם מעין פק"ל לקראת מצבים כאלה. מוקשים לאורך נתיבים שפוננו ממוקשים. יש להתקין מוקשים בשוליהם של הדרכים, על-מנת "לתפוס" נהגים אשר עוקפים הקפות רחבות בצדי הכביש, ואינם נעים למישרין בעקבותיהם של כלי-רכב קודמים, באזורים אשר ידוע כי שרדו בהם עדיין אי-אלה מוקשים.

מסרת-מסך מתנפצת

הקלע הפוגע במסרת-המסך (העשויה שתי חתיכות רשת חוטי ברזל מחוברות לטוללות חשמליות) סוגר את המעגל-החשמלי, ומפוצץ את מטען הט.נ.ט. הקבור באדמה ליד המסרה. כתוצאה מכך נופלת המסרה ומעידה על הפגיעה. הערה: פצוץ מעין זה בחלון בית עלול לגרום לשריפה!

גשרים שפוצצו. יש לשער כי לא יהיה ביכולתך לפוצץ שום גשרים, אולם יכול אתה לשים ציונים מיוחדים ובאמצעות ט.נ.ט. ונרות-עשן יכול הנך לערוך התפוצצות בצד הגשר, שעה שהוא מתחיל להיות נראה לשיירה המתקרבת. השתדל להביא לידי כך ששיירתך תשתמש במעברות-נהר או שתפ-נה אל גתיב אחר. יש להשתמש תכופות בהפתעה מסוג זה.

מתרסיס. גלגל אל הכביש חביות גפט גדולות אחדות. פזר גם מספר "תופי" בנוזן ריקים ומלכד את אלה ע"י מטעני נפץ קטנים אחדים.

משאית תחמושת בוערת. הנה כאן ענין אשר אנשיך זכור-יזכורוהו: — משאית תחמושת בוערת, האצה לאורך הדרך, משמיעה טרטור ממש של התנפצויות חלקיות. השתמש להתקנת כלי-רכב זה בשלטים התקינים לציון משאית תחמושת. העמס עליה ארגוני תחמושת ריקים, ואותם תערוך נדבכים נדבכים, תחבר בחבלים ותצמיד למקומם במסמרים, באופן שיהיה למשאית מראה של כלי רכב עמוס. תקע נרות-עשן לתוך ארגו של חול רטוב הנמצא בתחתית המשאית. הדלק את נר-העשן והסע את המכונית מהר, תוך תקוה ותפילה שלא תלוך רוח שתנשוב אל גבך. עוזר-הנהג, חבוש מסכת גז, יצדיק את נוכחותו במקום על ידי שידליק מדי פעם זיקוקי די-גור, ויטילם על תחתית ארגו המשאית, פנימה.

אלה הם אחדים מאותם דברים אשר ניתן לע-שותם כדי שיהיו למסעות הללו ריחה וטעמה של המציאות. אולם, המציאות ביותר בכל הדברים אשר יש בכוחך לעשות הוא, שעם סיום המסע, תכניס את גייסותיך במישרין לתוך פעולה טקטית. תכנן את לוח-הזמנים שלך כך שאפילו מסע ארוך יסתים, בתוך נקודת שיא בקרבי-אש. התנגשות זו ב"אויב" — אין הכרח שתהיה ממושכת ביותר. אולם יש הכרח שתקיפם, ושהגייסות יהגסו בה.

בשדרה בטיסות אחדות הבאות ברוחי זמן ידועים. אולם עליך לבחון תחילה את נתיב המסע על-מנת לעמוד על המכשולים המצויים לאורכו, אשר הטיס צריך לדעת על אודותיהם. אל-נא תרשה טיסות למטה מגובה אשר נקבע כגובה-מינימום ל"מהלך-מות" כאלה נגד גייסות קרקע.

"מלכודת פחאים". העמד בצד הדרך ארגו בקבוקי קוקה-קולה או בירה⁽¹⁾; מלכד אותו באופן שהנגיעה תפעיל מטען הנמצא במרחק מספר מטרים. באורח דומה אפשר להשתמש בתור "פתיונות" גם בתפצים אחרים כגון פנסי-כיס, עטים נובעים, כלי-נשק.

ע"י פעולות מסוג זה אפשר להכניס "חיים" אף במסעות-ממונעים: יכול אתה לפתח את ה"משחק" שמסביב לענין זה, או לצמצו, הכל לפי נוחותך או צרכיך. את הנהגים בשיירת משאיות יש לאמן ולעשותם ערניים לקראת מארבי גריליה, ולכך כיצד להחליץ מתוכם. מכין ה"מצבים" להלן — ארבעת הראשונים רגילים ביותר בפעולות גריליה, ואפשר לערכם ולהכניס-מראש לאורך נתיבי-שיירות: —

(1) להבדיל מחיל האויר בתור שכזה. בארה"ב, לפי הסכם בין חיל-האויר לחיל הצבא (צבא היבשה), רשאי האחרון לקיים ברשותו מטוסים קלי-משקל וכן הליקופטרים — לצרכי קישור, פינוי ופגעים, תספוקת-דחופה, סיור-קרב, תצפית-ארטילריה, וכיו"ב.
(2) או "טמפון"...

„נוסח 1914“ — ימי השגשוג של מלחמת החפירות

„בתום המלחה“ — הכניסה למחפורת שופצה בנדבכי שקי חול; חפירת-הגישה כבר כרויה, ומתחילים לפרוס על-פניה את יריעת רשת-ההסוואה.

איש צבאי-טריטוריאלי מגיח מן המחפורת העמוקה באזור בו שוכנה מפקדת הדיביזיה. רשת להסוואה מטשטשת את המחפורת אף לגבי טיור-מן-האוויר.

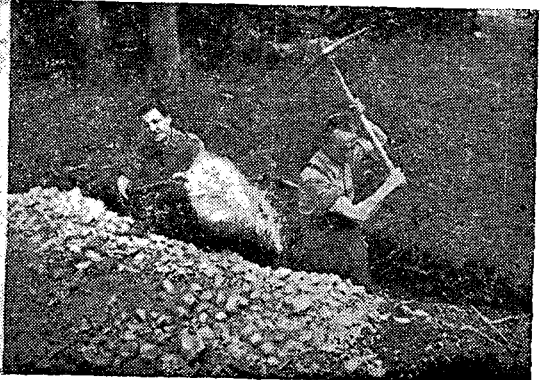
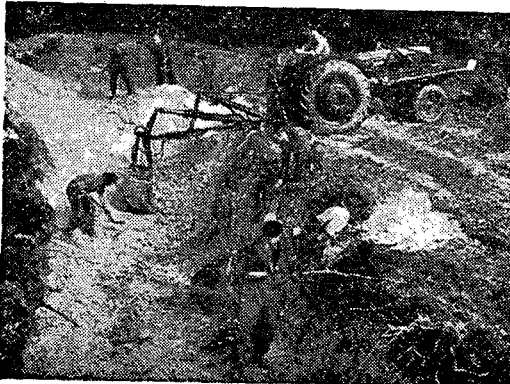
**כשם שחפרו במלחמת-העולם הראשונה...
כך-ועוד יותר-יהיה הכרח לחפור במלחמה בעתיד**

אחד הציוויים הראשונים לקראת אפשרות של מלחמה „אטומית“, אך, יחד-עם-זה, גם צורך ממש מול ארטיילריה היורה פגזים בעלי מרעומי-קורבה — הוא ההכרח לחפור לעומק ולצייד את החפירה בכיסוי-ראש הגון (ובלי לשכוח את תחמושתו) אכן, חפירה — פירושה זיעה. בין חיילי צבאות העולם השונים ידוע החייל הבריטי באי-נסייתו לחפור. אופי הלחימה שלו, כמלחמת-העולם השנייה, עודדה את נטיותיו אלה, וכדברי אחד ממוצביאיו, החייל הבריטי כמעט ולא חפר במהלכה, אלא רק „גירד“. דוקא משום כך מאלף ביותר המאמץ הנוכחי לאמן את ידי החייל הבריטי לתלום במכוש ולחפור באת. אופייניים לכך התצלומים שלהלן, שצולמו בתמרון נרחב של דיביזיה טריטוריאלית. נראה כי לא לשוא נזרקה לתוך שורות הצבא הבריטי הסיסמה: „כריה כהלכה — או כליה בטוחה“.

בידי מכונה וכידי אדם

אפשר ותינתן למפקדת דיביזיה עורת מכונת-החפירה המשוכללת לכינון עמדותיה המוגנות. אך גם אז תדרש עבודת השלמה של חופרים באת.

לאבטחה העצמית של חייל — אין דרך אלא מלאכת האת-המכוש. המתחיל מה ללא דחיות, והמשלים אותה למועד — הוא שישאר בחיים.

תשובה לקמ"ן הגדודי

מתפקידו של קצין-המטה בנושא שהוא ממונה עליו, לאסוף את כל האינפורמציה, לשקול ולעבד אותה, ולהגיש למפקד רק את אותם הנתונים העלולים להשפיע על ביצוע תכניתו. בהערכת המצב מתיחס המפקד לנתונים אלה כעובדות, והוא שוקל אותם ומסיק מהם מסקנות.

מה צריך המפקד לדעת בתחום פעולתו של הקמ"ן. אין מי שיפקפק בכך שהמפקד היה שמח לשמוע מהקמ"ן את התשובה לשאלה: „מה יעשה האויב?”

אולם הנסיון הוכיח, שרק במקרים מועטים ביחס הצליח קמ"ן לתת תשובה מדויקת לשאלה זו, ולכן יאלץ המפקד להסתפק בתשובה לשאלה: „מה יכול האויב לעשות?” והיינו: דרכי-הפעולה האפשריות של האויב, בדרך הטבע האויב עושה רק את מה שהוא יכול לעשות, לפיכך במידה והקמ"ן מצליח למסור למפקדו תמונה נכונה של דרכי-הפעולה האפשריות, הרי ממילא הן כוללות גם את דרך-הפעולה-האפשרית שאותה יבצע האויב.

כאן נשאלת שאלה, כיצד יגיע הקמ"ן להצגה נכונה של דרכי-הפעולה האפשריות של האויב.

התנאי להערכת דרכי-הפעולה האפשריות הוא, ידיעה נכונה ומושלמת של מצב האויב והקרע. הקמ"ן מגיע לידיעת מצב האויב לאחר תהליך של איסוף ידיעות, עיבודן, וצירופן לתמונה מושלמת. מכאן אנו רואים שעד לשלב הערכת דרכי-הפעולה אפשריות עוסק הקמ"ן בעובדות, ומשלב זה ואילך הוא עוסק בהערכות.

אל נהיה פוזיזים להסיק מכאן, כפי שניסית אתה לתאר במסקנותיך, כי הקמ"ן מפעיל את המחשבה החל בשלב הערכת דרכי פעולה-אפשריות של האויב, ואילו בשלב גיבוש תחזית מצב האויב פועל הוא בתהליך מיכני בלבד. כל קמ"ן מנוסה יודע שתחזית מצב האויב אינה מוגשת על מגש; על הקמ"ן לעמול ולחשוב הרבה:

עליו להחליט איזה ידיעות לאסוף;

מי יאסוף ידיעות אלו;

כיצד יתגבר על הפרצות הרבות, שישנם בתהליך

גיבוש תמורת המצב;

כיצד יגבשו, מתוך קטעי ופרורי-ידיעות, תמונה

קראתי בעיון את רשימתך ב„מערכות” צ"ה, התרשמתי מאוד מתודתך הגדולה למעמדו של קצין-המודיעין, כפי שבאה לידי ביטוי בתיאור אכזבתך הגדולה בתמרון הגדודי, אולם איני שותף לנימה הסרגית באופן הרצאת הדברים, וכן אינני מקבל מסקנותיך. ברי לי, אילו ידע מפקד גדודך להבהיר לך כהלכה את תורת-המודיעין, כפי שהיא נלמדת בצה"ל, היתה אכזבתך נמנעת. אך מכיון שהצגת את השאלות אשתדל לענות עליהן.

ראשית, עלי להעמידך על טעות חמורה, המשתמעת מתוך דבריך. סיפרת לנו כי לאחר שתיארת בקבוצת הסיור את העובדות על האויב והקרע, וצית להמשיך בהערכת דרכי-הפעולה-האפשריות של האויב, ושל כוחותינו. מבלי לדון עדיין בסוגיה, האם צריך הקמ"ן להגיש דרכי-הפעולה-האפשריות לאויב או לאו — הרי אין ויכוח על כך, שאין הקמ"ן עוסק בדרכי הפעולה האפשריות לכוחותינו. אין זה בתחום תפקידו ואין עליו לעשות זאת, ויתכן שמכאן נובעת אי-ההבנה לגבי „מה בין הערכת הקמ"ן להערכת המצב של המפקד” כפי שבאה לידי ביטוי בדבריך.

הנושא הנידון איננו נושא עצמאי וקשה לענות עליו תשובות ישירות, כי הרי נושא זה הנו קטע קטן במסכת תורת-המודיעין ותורת-המטה.

השאלות שהועלו על ידך, הועלו מנקודת המבט של הקמ"ן הגדודי, ונגעו בתחום מוגדר ומצומצם של „הגשת נתוני המודיעין בשלב המחשב”, אולם מתוך דרישה ביןך לבין המפקד הועלו בעיות דוקטריניות, שכוונו יפה לכל דרג פיקודי, לפיכך אנסה בתשובתי להפריד בין הבעיות הנוגעות לדוקטרינת-המודיעין בנושא הנידון, ובין הבעיות המיוחסות לקמ"ן הגדודי.

אשתדל כמובן, להצטמצם בשאלות הקונקרטיות, ובמידה ואחרוג אל תחומי תורת-המודיעין בכללותה, או תורת-המטה, הרי יהיה זה רק באותן הנקודות, שהבנתן הכרחית כרגע להבנת הבעיות הקונקרטיות. לראשונה עלינו להבהיר לעצמנו מה צריך הקמ"ן להגיש למפקד בגשתו, לבצע הערכת מצב.

לכשיגש המפקד לבצע הערכת-מצב, אסור שיהיה עליו לחטט בים של עובדות בכל נושאי המטה.

ים, עולה לעתים לאין ערוך על בקיאותו של קצין-המטה. לפיכך לא ניתן לתחום במדויק באותו נושא את הגבול בו מפסיק לחשוב קצין-המטה ומתחיל לחשוב המפקד (מטבע הדברים שגבול זה נובע מהערכת המפקד את קצין-המטה ואת יכולתו).

התשובה השניה — נובעת ממערכת וחשיבותם של נתוני המודיעין בשיקולי המפקד. יהיה זה בלתי הגיוני ובלתי-מעשי לנסות לקבוע מודד קבוע מראש לחשיבותו של כל גורם מהגורמים המיוצגים ע"י קצין-המטה; מטבע הדברים שהשימה ותנאי-הכביצוע יתאימו בכל מקרה את ערכו של כל גורם. לעתים, בעקב התנאים, ישפיע גורם האש יותר מגורמי ההנדסה או האפסנאות — ולעתים עלולה התמונה להיות הפוכה. אולם נתוני-המודיעין יהיו נתוני-היסוד בכל מקרה, ועליהם יבנה המפקד תכניתו; לכן מידת השפעתם בשיקולי המפקד עולה לאין ערוך על מידת השפעתו של כל גורם אחר. מכאן גם מעמדו המיוחד של הקמ"ן, זיקתו הישירה למפקד, השתתפותו הקבועה בחברת פיקוד קדמית וכו'.

אין קצין המטה בבחינת חי הנושא את עצמו

אולם דא-עקא, עקב חשיבות מרובה זו אין המפקד רשאי לקבל "בעינים עצומות" את הערכת הקמ"ן; במידה והמפקד יסתמך על הערכת הקמ"ן מבלי לבחון ולבדוק אישית כיצד הגיע הקמ"ן להערכתו זו — עלולה שגיאתו של הקמ"ן לגרום להשמטת הבסיס משיקולי המפקד, ולהביא לאסון רבתי.

השאלה הבאה, שעלינו לברר היא, כיצד משתלם ביס נתוני הקמ"ן בתהליך הערכת המצב של המפקד. ברשימתך תיארתי כיצד נפגעת בראותך את המג"ד מתחיל בהערכת מצב בשיקול של כל עובדה בנפרד מבלי להתייחס לכל הנאמר על ידך. גם במק-

מתוך קטעי ופירורי ידיעות לגבש תמונה מושלמת מושלמת על מצב האויב, למרות מאמצי האויב להסתיר תמונה זאת ממנו.

נעבור עתה ונראה מהי המסגרת המקובלת להגשת נתוני המודיעין למפקד.

הגשת נתוני המודיעין ע"י הקמ"ן נעשית בצורת "סיכום מודיעין" — לרוב לתקופה שבין הדו"ח העתי האחרון, לבין המועד שהמפקד קבע לביצוע הערכת המצב. סיכום זה מכיל שני חלקים יסודיים: החלק הראשון כולל את העובדות, ובנוי לפי המתכונת של סעיפי המשנה הבאים:

- סיכום מצב האויב (סדר כוחות, הערכות).
- סיכום פעולות האויב.
- סיכום גורמים אחרים (מנהלה, מוראל, תחזוקה, זמן ומרחב לתגבורות וכו').
- הערכת קרקע (סעיף זה יכלל בדו"ח רק לעתים). החלק השני כולל את הערכת דרכי-הפעולה האפשריות-שלה-האויב וסדר הסתברותן.

כאן הגענו לנקודה שכה הסעירה אותך, מדוע לא נדרשת להגיש דרכי-פעולה אפשריות (לאויב בלבד).

הקמ"ן מגיש הערכות על דרכי-פעולה אפשריות — פרט למקרה שנצטווה במפורש שלא להגישן. (אגב, אני מתקן בזאת את דברי המג"ד שלך). מכאן אתה למד כי קימת גמישות בצורה הסופית של הגשת הנתונים ע"י הקמ"ן. עלול אתה לשאול: "גמישות זו לשם מה?" שתי תשובות לשאלה: התשובה הראשונה נכונה לגבי כל קצין-מטה, ואילו התשובה השניה נובעת ממעמדו המיוחד של קצין-המודיעין.

התשובה הראשונה — אם להדגימה באופן ציורי, הייתי אומר שאין קצין-המטה בבחינת חי הנושא את עצמו: קצין-המטה הנו אבר מאברי המפקד וחלק ממערכת המחשבה שלו. הוא פועל ונדרחף ע"י המפקד, ומתפקידו לסייע למפקד ביעוץ ובשליטה, ולאפשר למפקד להחליט את החלטותיו בתנאים הטובים ביותר. בקיאותו המקצועית של המפקד, בנושא מסו-

כדי להסביר זאת מן ההכרח לעמוד על ההבדל שבין הערכת המצב של הקמ"ן לבין הערכת המצב של המפקד, ולהוכיח כי אין האחת יכולה לבוא במקום השנייה, וכי הכרח למפקד לחזור ולנתח את גורמי הקרקע והאויב.

אנסה לעשות זאת בדרך של השוואת הערכת המצב של הקמ"ן להערכת המצב של המפקד, זו לעומת זו:

רה זה איני מקבל את ההסבר שקיבלת מפי המג"ד: "איני זקוק להערכות אלא לעובדות". כן איני מקבל את סברתך שאין בידי הקמ"ן הכלים כדי להתחרות בהערכת המצב ע"י המג"ד. שהרי גם אם יקבל המפקד את הערכותיו של קצין המודיעין, אין המפקד פטור מלשקול את גורמי הקרקע והאויב ולהתייחס חיל את הערכת המצב מדרכי-הפעולה האפשריות כפי שהוצגו לו ע"י הקמ"ן.

הערכת המצב של המפקד	הערכת המצב של הקמ"ן
---------------------	---------------------

התכלית

מטרת הערכת המצב של המפקד — להגיע לתכנית לשם ביצוע משימתו.

מטרת הערכת מצב הקמ"ן — להגיע למיצוי דרכי-הפעולה האפשריות של האויב.

הרקע

הבסיס להערכת המצב של המפקד מורכב מהגורמים דלהלן: המשימה, הקרקע, מצב האויב ומצב כוחותינו.

הבסיס להערכת המצב של הקמ"ן מורכב מהגורמים דלהלן: המשימה, ניתוח הקרקע מבחינת האויב, ומצב האויב.

אופן גיבוש דרכי-הפעולה-האפשריות

המפקד צובר מסקנות חלקיות מניתוח עובדות בודדות בקרקע ויחסי-כוחות, זמן ומרחב וגורמים נוספים, ומגבשם לדרכי-פעולה-אפשריות לאויב וליחידותינו.

הקמ"ן איננו יכול לשקול כל עובדה בנפרד ולהציא ממנה מסקנות, אלא — כתוצאה מתמונת המצב המסתכמת בסיכום המודיעין — הוא בוחר את האפשרויות החלקיות של האויב בצורות המלחמה, בכיוונים ובצירים, ביעדים, באיגודי-כוחות ובקצב-זמן. מתוך כלל האפשרויות הללו הוא מגבש דרכי-פעולה אפשריות לאויב (בלבד).

דרכי הפעולה האפשריות של האויב

במבצע התקפתי, כאשר נשקלים תחילה דרכי הפעולה האפשריות של כוחותינו תהיה משמעותן של דרכי-הפעולה-האפשריות של האויב: "מה יכול האויב לעשות כנגד האפשרויות הקונקרטיות שאני מציג, או בדרך?"

משמעותן של דרכי-הפעולה האפשריות (של האויב) בהערכת המצב של הקמ"ן הן: "מה יכול האויב לעשות על-מנת להפריע לי במילוי משימתו?"

בביצוע הערכת מצב מלאה ע"י המפקד, כולל שיקול עובדות קרקע ואויב שנשקלו כבר ע"י הקמ"ן. לאור ההסבר הנ"ל עלול הנך לחזור ולשאול את שאלתך: "אם כך — לשם מה על הקמ"ן להעריך דרכי-פעולה-אפשריות? הרי ממילא שוקל המפקד את העובדות לפרטיהן!"

א. מן ההשואה דלעיל ניתן לגבש מספר משמעויות: א. בגלל הרקע השונה עלולים המפקד והקמ"ן להגיע לדרכי-פעולה-אפשריות שונות.

על הקמ"ן להעריך דרכי-פעולה-אפשריות הן לצרכי המפקד והן לצרכי עצמו.

ב. מתוך העובדות מגבש הקמ"ן אפשרויות, ומתוך דרכי-פעולה-אפשריות לאויב, ואילו המפקד, מתוך אותן העובדות מסיק מסקנות חלקיות, המתגבשות לדרכי-פעולה-אפשריות הן לאויב והן לנו. ג. המסקנות החלקיות, הנצברות בשלב ניתוח גורמי הקרקע בתהליך הערכת המצב של המפקד חיוניות ביותר למפקד בשלב המעבר מדרך-הפעולה האפשרית הנבחרת (שהיא מסקנת הערכת המצב) לתכנית מפורטת.

בראש וראשונה משתמש המפקד בהערכת דרכי-הפעולה-האפשריות המוגשת ע"י הקמ"ן לצרכי בחינה והשוואה, ומתוך בחינה והשוואה זו יכול להוכח באם מיצה את כל דרכי-הפעולה-האפשריות לאויב, או שמא השמיט והחסיר. האפשרות השניה לשימוש

המשמעויות האלה יבהירו לך בודאי את הצורך

בהערכת דרכי-הפעולה-האפשריות המוגשת ע"י ה"קמ"ן היא במקרה של הערכת-מצב מהירה ע"י המפקד. במקרה זה יצטרך המפקד להחליט על ביצוע שלב בתכניתו, או על הכנסת שינויים בתכנית ה"מקורית, מבלי שתהא לו שהות לבצע הערכת-מצב מלאה; לפיכך עלול הוא לדרוש מהקמ"ן הערכת דרכי-הפעולה-האפשריות, ולהתחיל את הערכת-מצב שלו משלב זה.

הקמ"ן ח"ב להעריך את דרכי-הפעולה האפשריות לאויב גם לצרכי עצמו. עליך לזכור כי בהגשת הנתונים עדיין לא גמר הקמ"ן תפקידו: כי לאחר שהחליט המפקד על תכניתו, שומה על הקמ"ן לעקוב בתמידות אחר האויב, על-מנת ללמוד לפי השינויים החלים בתמונת המצב — באיזה מדרכי-הפעולה-האפשריות נוקט האויב למעשה.

ענין זה טעון הבהרה ופירוט נוספים. כאשר ניגש המפקד לבחירת דרך-פעולה של כוחותינו מבין ה"דרכים האפשריות, עומדות בפניו מספר דרכי-פעולה-אפשריות של האויב. אין ביכולתו של המפקד לבחור דרך-פעולה העונה על כל דרכי-הפעולה האפשריות של האויב. לפיכך יפעל המפקד באחד משני האופנים דלהלן: האחד — המפקד יקבע את תכניתו בהתחשב עם דרך-הפעולה-של-האויב המסור כנת ב יותר לכוחותינו; אם האויב ינקוט דרך-פעולה אחרת — הרי תהא זו נוחה יותר לכוחותינו ונקל יהיה להתגבר עליה ע"י שינויים בתכנית. השני: — המפקד ינקוט "סיכון-מחושב" מראש, ויקבע את תכניתו בהתחשב בדרך-הפעולה-של-ה"אויב המסתברת ביותר למפקד (ומטבע הדברים לא תמיד הדרך המסתברת זהה דוקא עם הדרך המסור-כנת).

לאחר שנקבעה התכנית ע"י המפקד, והיא מגיעה לכלל ביצוע, אין האויב יכול להגיב בבת-אחת בכל דרכי-הפעולה האפשריות כפי שהוערכו ע"י הקמ"ן והמפקד. לפיכך יהיו מאמצי האיסוף של הקמ"ן מכוונים לאיתור וזיהוי דרך הפעולה, שבה נוקט האויב. ע"י כך יאפשר למפקד לנהל את הקרב.

בטרם נברר כיצד מישמים את נוהלי-המטה שפורטו לעיל לגבי רמת הגדוד והקמ"ן הגדודי, הבה ונסקור מהו המיוחד לגדוד ובמה הוא שונה מן העוצבה בנושא זה.

א. טוח הפעולה המוגבל של הגדוד מאפשר למפקד לצפות ולהתרשם מהשטח ומקערות האויב; ל-פיכך מבוצע שלב המחשב בגדוד בקבוצת הסיוור מעמדת תצפית.

ב. ההיקף המצומצם של נושאי המודיעין, והגזרה המוגבלת מאפשרת למפקד לשמור במוחו את תמונת המצב.

ג. הגדוד שואב חלק ניכר מידיעותיו מהדרגים הגבוהים, ופועל בתחום דרכי-הפעולה-האפשריות שהוערכו ע"י הדרג הגבוה.

ד. הקמ"ן הגדודי הנו עפ"ר קצין צעיר, חסר נסיון וידיעות מספיקות להעריך דרכי פעולה אפשריות של עוצבה. הגדוד יצטרך לעתים להתמודד עם חטיבה או יותר (בקרב הגנה או נסיגה). ההפרש הקיים ברמתם של המפקד והקמ"ן בגדוד, גדולים בהרבה מאלה שבדרגים אחרים.

ה. הגדוד הנו סוכנות-האיסוף העיקרית של החטיבה, ובתור שכזה, יהיו מחלקת המודיעין הג"דודית והקמ"ן עסוקים מאוד בביצוע פקודות-איסוף שהוכתבו ע"י החטיבה.

הנקודות שפורטו לעיל הן נקודות אובייקטיביות, הנובעות מעצם מהותו של הגדוד כיחידת-היסוד של חיל-הרגלים, פרט לנקודה ד', המסבירה את הכשרתו הבלתי מספקת של הקמ"ן הגדודי.

עלולה להשאל השאלה: אם כן, מדוע לא לקבוע לתפקיד קמ"ן גדודי קצין בכיר יותר ומנוסה, וע"י כך לשמור על אחדות הדוקטרינה בכל הדרגים? מבלי להתעלם מהקושי בהכשרת קצינים וב"שיבוצם בגדודים, בטוחני שניתן היה להכשיר קצין נוסף בגדוד, ברמת מ"פ, לתפקיד קמ"ן. אך נראה לי שאין צורך בגדוד בקמ"ן ברמה גבוהה יותר. מתוך הסעיפים שפורטו לעיל רואים אנו שתנאי-הפעולה של הגדוד מאפשרים למפקד להקיף באופן בלתי אמצעי את עיקר נושאי עבודתו, ולקיים בידו את השליטה.

תפקיד קצין-המטה נוצר ברגע שאמצעי-המלחמה נעשו מורכבים יותר, והצריכו ידיעות בשטחים רבים ומגוונים, וכן מרגע שזירת הקרבות התרחבה ולא אפשרה למפקד להתרשם ממראה עיניו ולקיים את השליטה באופן בלתי אמצעי. מאחר ובדרג הגדודי אין שתי הסיבות הנ"ל באות לידי ביטוי באופן חריף, הרי ממילא "קציני-המטה" בגדוד הנם עוזרים אישיים, המשחררים את המפקד מהתעסקות בפרטים טכניים, ואילו פונקציית היועץ למפקד, חשיבותה שניה במעלה בדרג זה.

מסכים אני אתך שעיקר תפקידו של הקמ"ן הגדודי צריך להתרכז בהפעלת סוכנויות האיסוף

לקמ"ן עוצבתי — רצוי לקבוע ככלל, שקמ"ן עוצבתי מגיש תמיד דרכי-הפעולה-אפשריות, כי הרי המפקד רשאי ממילא שלא לקבל את הערכותיו. עצם הגשת דרכי-הפעולה האפשריות ב"סיכום-המודיעין" מאפשרת לקמ"ן ראית תכלית עבודתו, ומונעת הרג-שות מעין אלו שנתנסית בהם. ז. כורובסקי א/א

הקמ"ן והערכת המצב (א)

להמנות בתכונותיו של קצין-המודיעין, והוא: הכרת האויב, ותחושה נכונה לגביו. קצין מודיעין המגיע לסיכום עובדות כתוצאה ממגע רצוף עם האויב, לימוד שיטתי וצרוף ידיעות בודדות רבות, יש לו סיכוי לרכוש מידה גדולה של הכרות ותחושה לגבי האויב. בתנאים אלה יש להערכתו ערך למרות שהנו קצין זוטא, שבידיעותיו ובהכשרתו הוא נופל ב-הרבה מהמג"ד.

המג"ד אמר לך: "ידידי! למי משנינו, לדעתך, יותר נסיון בשטח הצבאי?" בקשר לכך רצוני ל-הפנות את תשומת לבך להבדל שבין רמת ידיעה של מפקד שמטרתה ביצוע ולבין מידת-ידיעה של קצין-מטה שמטרתה יעוץ או הסבת תשומת לב המפקד בלבד. ברור לי, כי הידיעה והנסיון הצבאי של קצין-המודיעין אינם מספיקים לצורך תפעול היחידה בה הוא משרת, אך נראה לי, כי הוא מסוגל לרכוש ידיעה צבאית שתאפשר לו מתן הערכה מיעצת ביחס לאויב.

אתה מציע להבהיר לקצין-המודיעין, כי כל עוד לא נתבקש להגיש הערכה אין מתפקידו לתת אותה. אין לי ספק, כי המפקד רשאי בכל עת לקבוע זאת ככלל, אך עליך לזכור, כי באם לא יוכשר קצין-המודיעין לסכם את העובדות בהערכת-מצב לא יהיה מסוגל לעשות זאת גם כשיתבקש לכך ע"י המפקד. עליך להבין, כי סיום חלקו של קצין-המודיעין בקבוצת הסיוור ע"י מתן הערכת-מצב הוא לכן הכרח לימודי, למרות שבמציאות של גדודי חי"ר, ובפרט בתמרון, עלול המג"ד לותר על כך. איני יודע על סמך מה נוצר אצרך הרושם ש-כקצין-מודיעין אתה מעין מג"ד קטן. אם זו היתה גישתך איני מתפלל על שזכית במקלחת. לא ברור לי גם על סמך מה הגעת בהערכה שהשמעת לניתוח דרכי הפעולה האפשריות של כוחותינו. איני חושב שכך לימדו אותך בקורס. אני יכול לתאר לעצמי אפשרות שכקצין-מודיעין תשאל ביחס לאפשרות תנועת כוחותינו בציר מסוים, ביחס לדרך הגישה

בגדוד, ובארגון ושליטה על מערכת דיווח-המודיעין, אולם איני מסכים למסקנתך שאין להכשיר את ה-קמ"ן הגדודי והחטיבתי בהערכת-מצב-מודיעין. על הקמ"ן הגדודי להתאמן ולהתנסות בהערכות-מצב של קצין-מודיעין על-מנת שיכשר למלא בע-תיד תפקידי מודיעין בדרגים גבוהים יותר. ואשר

רצוני להעיר לרס"ן י. נסיהו, מספר הערות למאמרו שהופיעו בחוברת צ"ה. כדי להבטיח שנהיה שנינו על "גל" אחד הבה גשתלד לרענן בזכרוננו את עיקרי הדברים בקשר לחלקו של קצין המודיעין בקבוצת הסיוור. מוטל עליך, כקמ"ן, להגיש למפקד עובדות בצורת ידיעות מעובדות ומסוכמות על הזירה והאויב. המפקד בודק או חוקר אותך בשאלות כדי לבחון את מידת דיוקן של העובדות המוצגות, וכך הוא קובע לעצמו עמדה ביחס לכל עובדה וידיעה שהצגת בפניו. לעתים הוא אף "יונק" ממך אי-אלו עובדות נוספות, החשובות לו לצרכי תכנונו. לאחר שהצגת את העובדות אתה משמיע את ההערכה ביחס לדרכי הפעולה האפשריות של האויב. במידת האפשר אתה מחזה דעה על סיכויי התגשמותן ע"י מתן סדר הסתברות (מעין סדר עדיפויות).

המפקד, העורך, הערכת מצב שיטתית ושוקל כל עובדה ועובדה, אינו משתמש בהערכה המסכמת שהשמעת כב"עובדה". הוא עצמו מגיע לסיכום דרכי פעולה אפשריות של האויב כתוצאה מצירוף ה-משמעותיות הנובעות מהעובדות שהוגשו על ידך. בשלב זה של הערכת המצב משהו המפקד את דרכי הפעולה האפשריות שהוא הגיע אליהן עם אלו ש-הוצגו על ידך.

הבה נראה עתה מהם יתרונותיה של שיטה זו לעומת השיטה בה מציג הקמ"ן עובדות בלבד. נראה לי שקצין-מודיעין אשר יזכור במשך כל תהליך עבודתו כי עליו להיות מוכן למתן הערכה ביחס לדרכי הפעולה האפשריות של האויב, עולים סיכויי לעבוד באופן תכליתי יותר, ופוחתת הסכנה שמרוב עצים לא יראה את היער. הוא יראה לפניו תמונה כוללת ולא ידיעות בודדות בלבד, וסיכויי לפעול ביתר תכליתיות לאיסוף מלוא הידיעות ה-דרושות למפקד לתכנונו — גדולים יותר. יתכן שבתמרון עליו אתה מספר, אשר לתוכו "נפלת" לא בא לידי ביטוי צד נוסף שצריך

הנחה ביותר ליעד, או כיצד עלול האויב להגיב על צעד זה או אחר של כוחותינו. אך מכאן ועד להצגת דרכי פעולה אפשריות של כוחותינו עדיין המרחק רב.

ברור כי המג"ד, לאחר ששמע בין הערכותיך הערכה על דרכי הפעולה האפשריות של כוחותינו, נאלץ להבהיר לך שבשטח זה נסיונו וידיעותיו מאפיינים לו לותר על שירותך. אך איני חושב שהמג"ד ינתר על הערכתך ביחס לדרכי הפעולה האפשריות של האויב, ובפרט אם הערכה זו תתבסס על הנסיון שתרכוש תוך מגע של ממש עם האויב.

המג"ד העיר לך שהוא מוכן גם לותר על אותן עובדות קרקע שהוא יכול לראותן במו עיניו. בנושא זה הייתי מיעץ לך לזכור, כי בעת תיאור הקרקע אתה מזהה את התנאים העיקריים שבשטח כדי להבטיח שפה משותפת בין כל משתתפי קבוצת-הסיוור. לעתים קרובות יש ביכולתך, על סמך סיורים קודמים, לימוד תוצאות סיורים, סיורי-אוויר, צי-לומי-אוויר ועוד לצין גם עובדות אשר המג"ד ויתר משתתפי קבוצת-הסיוור לא יכלו לראותן.

תהיה זו שגיאה אם לא תביאן לידיעתם. ודאי, במקרים בהם כל עובדות הקרקע ידועות למשתתפי

קבוצת-הסיוור אינך צריך לכלול גם דברים אלה ב-עובדות המוגשות על ידך.

אני משוכנע, כי באם תדע להצטמצם בנושא זה לפרטים החשובים למפקד, לצורך הכנת תכניתו, לא תצא בהרגשה הרעה, שהיתה מנת חלקך בתמרון זה. בסיכומי של דבר ידוע לך ודאי, כי הבעיה הי-עקרונית אשר אתה מעלה: האם על הקמ"ן להציג עובדות בלבד או עובדות בתוספת הערכה, היא נושא נכבד, ועליו נסוב השוני בתפיסת המטה ובארגון הצבאות השונים בעולם. אנו מעדיפים את השיטה בה מגיש הקמ"ן הערכת דרכי פעולה אפשריות של האויב אם כי ברמת הגדוד יש בכך קושי מסוים. למרות הקושי העדפנו לשמור בשטח זה על ה-אחידות לכל אורך המבנה. אמנם, יתכן כי עקביות בגישה זו מחייבת רמת ידיעה ותכנית קידום גבוהות יותר לקמ"ן.

נראה לי, כי חלק מן הקשיים נובעים מן השיטה של: — "יקום הקמ"ן וישא דברו". את אלה אפשר למנוע ע"י כך שהערכת-המודיעין תשולב בהערכת-המצב לכל ארכה. כונתי לכך, שקציני-המודיעין יאמרו את אשר יש לו לומר בדיון בכל סעיף וסעיף, תוך כדי מהלך הערכת המצב. והרי הדבר אינו נוגד את העקרון שהערכת המצב היא הערכת מצב של יחיד.

הקמ"ן והערכת המצב (ב)

מיותר להצביע איזו משתי האפשרויות היא הטובה והנכונה ומאיזו משתיהן אפשר להפיק את מקסימום התועלת.

ולמרות זאת רבים המפקדים אשר באשמתם הופך הקמ"ן ל"מג"ד קטן". יתכן והדבר מקורו בצורות התטלגים השונים והתמרונים שבהם הצנת הערכת המודיעין היא פתוחה לקבוצת סיוור, וכונתה להניח את דעתם של שופטים.

הבה נראה כיצד מוגשת הערכת המודיעין לפי האפשרות הראשונה שהיא, לדעתי, עדיפה על ה-שניה.

קבוצת הסיוור מתרכזת בעמדת התצפית בשטח. מפקד הגדוד מצביע על היעד ומוסר את משימת הגדוד, פונה לקמ"ן לזהות למשתתפים בקבוצת הסיוור את השטח ולהציג את העובדות והמשמ-עויות לגבי הקרקע.

סעיף הקרקע מוגש ע"י הקמ"ן לפי סעיפי הערכת המצב בשיטה הבאה:

איני יודע אם הייתי מדריכו של כותב מאמר זה, אך מוצא אני לנכון לחשוב ולהבהיר לג"ל מספר דברים אשר יתכן ולא ירד לעומקן ולא הביגן כראוי במסגרת "בית האולפנא למודיעין".

כמו כן ברצוני לעמוד על מספר נקודות, אשר כפי הנראה אינן נהירות אף לכמה מבין מפקדי צה"ל באשר להערכת המודיעין ותפקידה בהערכת המצב של המפקד.

הערכת המודיעין ערוכה במקביל להערכת המצב של המפקד. הדבר בא לודא שילוב הערכת ה-מודיעין בהערכת המצב.

קיימות שתי אפשרויות של הגשת הערכת ה-מודיעין:

1. הערכת מודיעין שתהיה משולבת בהערכת המצב של המפקד.
2. הערכת מודיעין כדוגמה "יקום הקמ"ן וישא את דברו".

סעיף זה ינותח בעיקר בדרגים גבהים, לגבי דרג גדודי — בגלל זירת-הקרב המצומצמת — אין מקום להרחבה אלא באם הפעולה פורצת למרחבים גדולים כגון במשמר קדמי, בנסיגה וכד'.

2. פרוט היעד.

לאחר שהוסקו המסקנות ע"י המג"ד לגבי "קרקע כללי", "ישלוף" הקמ"ן מפה מוגדלת של היעד או תצלום-אוויר מתאים ויגיש את העובדות ו-משמעותן לגבי מבנה היעד. כאן יש לעמוד ב-עיקר לגבי אותם שטחים שאינם נראים מעמדת התצפית, אותם שטחים הנמצאים בשטח-מת אשר הקמ"ן — לאחר סיורים מתמידים, עיון מקיף בתצ"א — חייב להיות בקי בהם יותר מאשר המג"ד. הקמ"ן יציג את המשמעות של עובדות הקרקע, יצביע על ארגון יעד האויב להגנה, הסיוע הקיים בין המוצבים, על עמדות האש של האויב, על המחסה הקיים ביעד על פרצות בגדר, מיקוש וכו'.

המפקד יישם מיד עובדות ומשמעותן אלו, ל-עתים יראה המג"ד משמעות אחרת לגבי עוב-דות שהציג הקמ"ן, ישאף ו"ימצוץ" מפי הקמ"ן עובדות נוספות הנראות לו כחיוניות ושהקמ"ן לא מצא לנכון להציגם. המפקד יסיק את מסקני-תיו לגבי היעד לאור המשימה, יקבע את השטח החיוני, מקומות הפרצה האפשריים, את ארגון הלחימה על היעד וההתארגנות בו להגנה.

3. סביבת היעד.

לאחר שהוסקו המסקנות ע"י המג"ד ומתקבלות אפשרויות הפריצה ליעד האויב ועדיפות ביעדים, יציג הקמ"ן לאור הנ"ל את עובדות הקרקע לגבי סביבת היעד, את מבנה הקרקע, קפלי קרקע, מצוקים וכו' — פרטים אשר יוכלו להצביע על אפשרויות הזינוק אל היעד, אפשרויות התנועה בהסתר ובמחסה בסביבות היעד, ושטחי ההערכות ובסיסי-אש אפשריים. אף כאן יסיק המג"ד מיד את מסקנותיו לאור העובדות והמשמעות ש-הוצגו ונתבררו לו ע"י שאלותיו בשעת ניתוח סעיף זה.

4. דרכי גישה.

לאור סיכום חלקי זה יתכן ותצטייר כבר תמונה מסוימת לגבי כונת המפקד לביצוע המשימה, דבר שיקל על הקמ"ן להציג את בעיות הקרקע לגבי אפשרויות דרכי הגישה אל היעד.

לאחר שנותחו בעיות הקרקע ומוצו כל הבעיות לגבי אלו, יצוה המג"ד על הקמ"ן לגשת להערכת האויב. אותו סעיף שאין לו בתמרונים כל שימוש, כי מי כמג"ד עצמו מכיר את האויב" העומד למולו, מי כמג"ד מכיר את שיטות הלחימה של האויב" שישב עמו על אותו ספסל הלימודים באולפני הטק-טיקה של צה"ל, מי כמוהו מכיר את הרכבו של אותו כוח שמולו ?

אך לא כך יהיה למעשה בעת מלחמה. הקמ"ן חייב להיות המומחה לעניני האויב, הוא-הוא הי-יודע על בורים את מבנהו, שיטות הלחימה שלו וכו'. כאן ירגיש הקמ"ן את עצמו על גבי הסוס. זהו הנעלם שאין המפקד רואו, זהו נושא הנמצא כולו ב"שטח מת". ואף כאן יגיש הקמ"ן את סעיפי האויב לפי סעיפי הערכת המצב הבאים :

5. כוחות אויב כלליים.

הקמ"ן יציג את הערכות האויב בקוים כלליים, כשהמפקד, בעזרת קציני המטה, מסיק את המס-קנות לאור הערכות כוחותינו הכלליים בגזרת ה-קרב ובגזרה הסמוכה לה.

6. כוחות אויב קונקרטיים.

עתה יציג הקמ"ן את כוחות האויב הקונקרטיים שנגדם פועלים כוחותינו. יציג את המערך הי-מדויק של האויב על היעד, את מקום כלי הנשק, את שטחי האש, משימות אש הסכנה והמגן, עובדות אלו כשלעצמן הנון משמעותיות של פרטי הידיעות שנאספו ע"י הקמ"ן (לעולם לא ימצא המפקד את ידיו ורגליו בידיעות וקטעי ידיעות שהושגו ע"י התצפיות והסיורים).

המפקד יעריך את כוחותיו מול כוחות אויב אלה, יסיק את המסקנות ויגיע להחלטות כלליות ב-נוגע לאיגוד הכוחות, הנחתות האש וכו'.

7. כוחות העלולים להפריע.

הקמ"ן ימשיך ויציג את האויב הקרוב העלול להפריע בביצוע המשימה, יציג את העתודות הי-אפשריות ועצמתן, מוצבי אויב שכנים, מוצבי חוץ וכו'.

את כל הידיעות על האויב חייב הקמ"ן להציג מבחינת איכות וכמות, דבר המוצא את ביטויו ב-הערכת המודיעין.

לאחר שנותחו בעיות יחסי-הכוחות יגש המפקד לניתוח הסעיף "זמן ומרחב".

8. זמן ומרחב.

תפקידו העיקרי של הקמ"ן בסעיף זה להגיש פרטים — מבחינת זמן — על אפשרויות תג-

בורות-האויב להגיע לזירה. יש והקמ"ן יתערב בטוגע לקביעת חישובי זמן תנועת כוחותינו בי- התאם לטיב הדרך או הציר, המוכרים לו. הקמ"ן יגיש גם את טבלאת "אור שמש וירח". לאחר ניתוח הנ"ל יחליט המפקד על הקצאת ה- כוחות לחסימה מול תגבורות האויב, יקבע את קצב ביצוע המשימה ויחליט לגבי לוח זמנים ושעת ה"ש".

אך בזה אינה מסתימת הערכת המצב של ה- מפקד. עתה יגש המג"ד לניתוח האפשרויות הפתור- חות לשני הצדדים וכאן המקום להגשת דרכי ה- פעולה האפשרויות של האויב ע"י הקמ"ן. הטעות העיקרית — בדברי כותב המאמר שאליו מתיחסים דברי — היא באי הבנת סעיף זה. אין תפקידו של הקמ"ן להגיש את דרכי הפעולה האפשרויות של כוחות האויב ושל כוחותינו. על הקמ"ן להגיש רק את דרכי הפעולה האפשרויות של האויב. את אפשר- רויות כוחותינו יקבע המפקד בלבד.

9 דרכי פעולה אפשרויות של האויב.

יש להבדיל בשני מושגים של ניתוח דרכי ה- פעולה האפשרויות של האויב:

א. דרך פעולה אפשרית של האויב מבחינה כללית;

ב. דרך פעולה אפשרית של האויב לגבי אפ- שרויות כוחותינו.

א. דרך פעולה אפשרית של האויב מבחינה כללית.

כאן הכוונה לסיכום המשמעויות שנאמרו כבר בסעיפי הערכת המודיעין הקודמים:

בסעיף "פירוט היעד" והאויב הקונקרטי" הו- צגו אפשרויות התגוננות האויב בכוחות עצמו. בסעיף "זמן ומרחב" והאויב העלול להפריע" הוצגו אפשרויות האויב מבחינת תגבורות ו- זמן הגיעם.

עתה יסכם הקמ"ן את האמור בסעיפים ה- קודמים בצורה הבאה.

(1) סיכום שיטת ההגנה של האויב בכוחות עצמו.

(2) אפשרויות תגבורות קרובות מבחינת עצ- מה, כיוון וזמן.

(3) אפשרויות תגבורות רחוקות מבחינת עצ- מה, כיוון וזמן.

תפקידו של סיכום זה הוא לתת תמונה שלמה

של הנאמר בהערכת המודיעין ולסכם את אפשרויות האויב והקרקע ביחד.

ב. דרך פעולה אפשרית של האויב לגבי אפשר- רויות כוחותינו.

דרכי פעולה אפשריות אלו יוצגו ע"י הקמ"ן לאחר שהמג"ד: —

מיצה את האפשרויות ההגיוניות של כו- חותינו;

בחן אותן מבחינת יתרונות ומגבלות;

בחר את האפשרויות היעילה.

או יציג הקמ"ן את דרכי הפעולה האפשרויות של האויב לגבי האפשרויות היעילה של כוחו- תינו. הצגת הנ"ל תאפשר למפקד לעמוד על המגבלות שבאפשרות הנבחרת שלו. או יוכל לצמצם את המגבלות ולתקן את האפ- שרות הנבחרת ולהגיע לתכנית יעילה.

הדבר ידמה למשחק השחמט, שבו משחק ה- מפקד מול יריבו האויב, המיוצג ע"י הקמ"ן. בה במידה שהקמ"ן יהיה בעל רמה מתאימה וידע ל- הגיש נכונה את אפשרויות האויב, באותה מידה תתקן האפשרויות הנבחרת של כוחותינו והתכנית תהיה יעילה יותר. המג"ד עצמו ייטה לרוב לעצום עינו האחת, כדי לא לראות את כל האפשרויות של האויב העלולות לפעמים לערער מיסודה את "התכ- נית" שהגיע אליה בלא ניתוח מקיף ויסודי. מן ההכרח כי ימצא "גבר" בקבוצת הסיור שיעשה זאת במסירות ובנאמנות. ואם הקמ"ן של היום אינו עדיין ברמה מקצועית ותפישה טקטית מתאימה, יש ל- עשות את הדרוש, כדי להעמידו בדרגה אחת גבוה מן הנוכחי. ולהביאו לרמה המתאימה.

ועתה — לבעית איסוף הידיעות.

ברור כי דבר ראשון בעבודת המודיעין הוא איסוף הידיעות. קמ"ן אשר לא ידע "לאסוף ידיעות" לעולם לא יגיע להערכת מודיעין. ואין הערכת מודיעין" בלי ידיעות טובות, נכונות, ובזמן.

כדי שהקמ"ן ידע לתכנן את איסוף הידיעות מן ההכרח כי אייפעם "אסף" ידיעות בעצמו. במלים אחרות: שלבי התפתחותו של הקמ"ן לפני בואו לקורס השתלמות קציני מודיעין חייבים לדעת ליהות דרך הטוראי, הסייר, המ"כ, מ"כ הסיירים, המ"מ, ורצוי אף המ"פ.

או אז יוכל למלא תפקידו ביעילות הן באיסוף הידיעות והן בהפיכתן למודיעין ויכול להגישן ל- מפקדו כשהן ברמה המתאימה.

רס"ן רומי

עוד „לפיתוח תחושת מודיעין-השדה“

להלן (מענין, ששגיאה זו הנה דוקא אותו נושא אשר סגן יגר לא כללו בין תפקידי הקמ"ן — ולדעתו, לא בצדק).

ובכן — ניטול ספר „במהרב“ ונפתח בפרק י"ג. ראשית דבר נקרא את הפרק ונסביר פסוקיו כ"פשוטם, למען יובן המסופר לכל המשתתפים. לאחר מכן יש לנתחו לאור מטרותנו:

(א) המשימה אשר הוטלה על השליחים.

(ב) פירוט הידיעות אשר נצטוו להביא.

(ג) ביצוע התפקיד ע"י השליחים הסיירים.

(ד) חזרת השליחים והתחקיר ע"י משה.

(ה) שגיאת המודיעין ולקחה.

והנה אנו קוראים: (פסוק 17) „... ויאמר (משה) אליהם: עלו זה כנגב ועליתם את ההר וראיתי את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה — החזק הוא הרפה, המעט הוא אם רב, ומה הארץ אשר הוא יושב בה הטובה היא אם רעה ומה הערים אשר הוא יושב בהנה — הבמחניים אם במבצרים, ומה הארץ, השמנה היא אם רזה — היש בה עץ אם אין, והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי ענבים.“ פסוקים אלה הנם פקודת המבצע של משה אל סייריו, הם התדריך אשר נתן להם טרם צאתם. האלמנטים המעניינים אותנו הם:

פירוט הידיעות הדרושות: משה עומד לכבוש ארץ זו ולכן ברצונו לדעת:

השטח — מה הוא, הארץ פוריה או דלה, מיוערת או חסרת עצים.

אוכלוסין — העמים היושבים בארץ זו.

עצמת האויב ומצבו — החזק כוחו או חלש, הרב מספרו או מועט.

ביצורים ומערך כוחות — היושב עם זה בכפרים או חצרים פתוחים או במבצרים.

בלשוננו כיום — המפקד מסר לסייריו את הרישיותו ביחס לידיעות החסרות לו. הוא מוסיף ורמזה להם את גורת הסיור — כנגב ובהר (הר חברון). בשלב זה מן הראוי לעיין במפת הארץ. בני ישראל יושבים במדבר פארן. האזור הראשון שעליהם לעבור בו בהמשך התקדמותם יהיה הנגב ואחריו הר-חברון. המפקד מבקש עתה לדעת את השלב הראשון והשני אשר לפניו, והסיום — כי לשוננו: תאריך וזמן החיבור — גם הוא ישנו: והזמן „זמן ביכורי ענבים“ כלומר ראשית הקיץ.

לפנינו „פקודת מבצע“ לפעולת מודיעין להשגת

ברשימתו הנ"ל (חוברת צ"ג) ביסס המחבר (סגן יגר) את הצורך בפיתוח תחושת המודיעין — או כפי לשונו, „מודיעין-השדה“ — בקרב חיילי היחידות. אין ספק שבלי יומת הקמ"ן ופעילותו אין לפתח תחושה זו והצעותיו של סגן יגר בדבר עריכת תרגילים שונים עשויות לקדם את המאמצים אשר הקמ"ן יצטרך להשקיעם, למען ישאו פרי שעה שיחידתו תצא לתפקידיה הקרביים.

באחת היחידות, בה שכתתי, נוכחו המפקדים לדעת שאין די בתרגיל ובהסברה. יש צורך בעוד משהו, אשר יעורר באנשים ענין ורצון לדעת יותר „מודיעין“ (הזוכרים אתם שהיה זמן כאשר רבים חשבו שמודיעין-קרבי הוא גם לשכת-מודיעין, ולא אחת הטרד תורן המודיעין בשאלות כגון: „מתי תהיה הצגת קולנוע?“ או: „אולי תאמר לי מתי יוצא אבטובוס ל-X“).

אחד מקציני היחידה הציע אז לנצל למטרה זו את הימים הגשומים, בהם, בדרך כלל, קשה לבצע תרגילים מוצלחים, או את ימי הישיבה הממושכים במשלטים, וזאת בלי לגרוע מעקרונות האנשים ומבלי לסבך את מפקד יחידת-המשנה בתיאומים רבים. לפי הצעתו ערכנו „משחקי מודיעין“ אשר מטרתם היתה לפתח באנשים תשומת לב לפרטים קטנים לכאורה ולהראות את חשיבותו של כל פריט, ולו הקטן ביותר, אם ישובץ למקומו הנכון בתמונה הכללית. כבסיס ל„משחקים“ אלו שימשו קטעי-סיפורים, תמונות וכד', ועל המשתתפים הוטל לפענחם, ולגלות בהם כל פרט ופרט. ע"י כך למדו לא רק להסתכל אלא גם לראות, ולא רק לראות את הקליפה ה-היצונית, אלא לחדוד לפני-ולפנים של הענין. ל-דוגמה: הצגנו מספר תמונות-טוף וביקשנו לדעת מתי צולמו (עונת השנה, שעת היום), ברור, שעם זאת הוזכרו גשכחות בדבר אורך הצל וכיוונו, שעון השמש, זיהוי עצמים טופוגרפיים וכדומה.

אחד התרגילים היפים ורבי הענין ביותר היה על רקע תג"כ. המדובר כמובן בפרשת המרגלים בספר „במהרב“.

תחילה הוקרא הפרק כולו והוסברו הפסוקים כפשוטם. אחרי כן נשאל כל איש בתורה, לחזות דעתו ונתבקש לומר כיצד הביין הוא את המסופר.

תוך ניתוח הפרק הוכרר לנו שהוא מכיל בצורה סיפורית ובקיצור את תורת המודיעין כולה, ואפילו שגיאת מודיעין רצינית יש בו, עליה יורחב הדיבור

הידיעות הדרושות למפקד כדי לשלבן בהערכת הימצב הכוללת שלו; והם: השטח — כלומר זירת הקרב; האויב — כוחו ומצבו.

והנה הולכים הסיירים ויוצאים לדרכם. כנראה ייחס משה חשיבות רבה לסיור זה, כי קבע כסיירים מראשי השבטים (כבר אז ידעו שהסייר צריך להיות החייל הטוב ביותר ביחידה). מתוך הכתוב נרמז שהם נחלקו חוליות חוליות למטרות שונות, כי אחרת קשה להבין כיצד סימו פעולה זו, כולל הליכה בשני הכיוונים, תוך 40 יום. הם פעלו במצווה רחוקה אל שולחיהם, למסור את דו"ח הסיור שלהם. וכאן נכשל משה בשגיאת מודיעין רצינית, בלשון הפסוק מסופר: „וילכו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר פארן קדשה וישבו אותם דבר ואת כל העדה ויראום את פרי הארץ“.

תחקיר הסיירים — במקום שיבוצע ע"י משה לבדו ועם כל סייר ביחידות, נעשה בנוכחות העם כולו וכל הסיירים בצותא, ואין למשה שהות לחקורם ביחידות ובישוב הדעת. מהמשך המסופר אנו מתרשמים כאילו הושפעו הסיירים, זה מדבריו של זה (מלבד שני האופוזיציונרים!).

השמועה על שוב הסיירים הקהילה את כל העם, כולם צמאים לדעת על ארצם החזשה הזו וכולם שומעים את הדו"ח. טרם ערך המפקד את הערכת המצב שלו — תוך שילוב האלמנטים המודיעיניים הידיעות הנוגעות לכוחותיו הוא — וכבר פקודיו חרצו משפטם, בכו „וילזנו על משה“ וכי.

המסקנה היא שאילו חקר משה את הסיירים

ביחידות והיה משביעם לסודיות, היה מצליח לשקול דברי עשרת הסיירים כנגד השניים, לקבוע מהמנותו ורצינותו של כל סייר, ואחר אילו הוא עצמו היה פונה אל העם ומסביר את מצב העניינים ותכניתו לכיבוש הארץ, יתכן והעם היה חש כי בכוחו לבצע את המשימה.

תוך הרחבת הדיבור על אותם עניינים אשר ניתנו כאן בקיצור וברמז בלבד, נוכל ללמוד מפרשה זו את חשיבות המודיעין המעובד והמהימן, את חשיבות שיבוצן של כל הידיעות מסוכניות-איסוף שונות ואת האיסור המוחלט להסתמך על ידיעה אחת (וב- עיקר בטרם נבדקה) ולראותה כמודיעין מושלם. כמו כן נסיק מכאן עוד מסקנה, על התפקיד הנוסף אשר לקמ"ן היחידה (והוא אותו תפקיד אשר סגן יגר לא ציין): חינוך חיילי היחידה לסודיות לגבי הידיעות אשר בידיהם וחינוכם למסור את הידיעות לאלה אשר בתוקף תפקידם חייבים לדעתן, ורק לאלה.

לא בכל יחידה מתמנה הקמ"ן לתפקיד קצין-בטחון יחידתי, אך מתפקידו האורגני של כל קמ"ן להקדיש תשומת לבו לבעיית שמירת הידיעות. שאם לא-כן עלולה עצת סגן יגר „לפתח את רצון ה- רכילות“ להתקבל יתר על המידה, וכל המחנה יהיה שותף לידיעות המושגות ע"י הצופים והסיירים, דבר העלול להעמיד בספק את הצלחת פעולותינו, וב- נסיבות ידיעות אף לסייע בידי האויב.

על כן — אל-נא יזלזל הקמ"ן בתפקידו הנוסף הזה ויקדיש גם לו תשומת לב מלאה.

המדור „כלי-קרב“ שבחוברת זו — מוקדש כולו לנשק-רגלים נגד-טנקי. הסקירה על הקנה-ללא-רתע בן 106 המ"מ האמריקאי תמשיך בתיאור הזין הגדודי החדש מסוג אשר הוחל בו בחוברת צ"ה, בסקירה על ה„באט“ (“BAT”) הבריטי; וכן מצינת היא את האפשרויות ליצירת מעין עתודות של נשק נגד-טנקי בלתי-משורין קל-תנועה לרשות מפקדות ברמת חטיבה ודיביזיה — בדומה לאלו המשתמעות מן הסקירה שבחוב' צ"ה על הקליעים המונחים-מרחוק הנגד-טנקיים הצרפתיים.

התפתחות נוספת של אפשרויות במגמה השנייה נובעת כנראה מטיפוחו של כלי הרכב הנגד-טנקי הקל החדש „אונטוס“, המשמש מעין שלב-שני לקנה בן 106 המ"מ הנ"ל מוסע-הג"פ. אל כלי-רגלים מובהקים, המופעלים כרגלים, חוזרים אנו ברשימה על ה„תופתן“ הקנדי החדש, המעלה מעין סינתיזה של ה„בווקת“ לסוגיהן וקנים-ללא-רתע (על הראשונות ראה „מערכות“ ס"ו—ס"ז עמ' 121, חוב' ס"ח עמ' 66, ר"ט עמ' 87; ולגבי האחרונים — נ"ח עמ' 28 ו-40, וחוב' ע"ב—ע"ג עמ' 129, עמודה ב', ועמ' 130).

למותר לומר כי כלים מהסוגים הנ"ל או דומיהם, אשר צוינו כאן, לפי הדוגמאות שלהם שבעולם ה„מערבי“, ודאי שקיימים גם אצל הגושים האחרים של „כוח מזוין“ שבעולם.

קפ' ויליאם ב. ויר

נשק גדודי נגד-טנקי

בגלגול אמריקאי חדש

טחי-שריון בזויות העשויות להחליש את פגיעת הפגזים; רוחי-מת בין שכבות שריון הגורעות מעצמת מחצם של הקליעים. באלה גלחם התותח באמצעות קליעים שמהירות תעופתם רבה ביותר והם עשויים פלדה מוקשית; מטענים חלולים; קליעים גלסטיים וכלי-נשק גדולי קוטר. יכולתו של הרגלי להתמיד ולהנתר-בחיים היתה תלויה בכך כי יהיו לו לכלי-הנשק התכונות הבאות:

1. תותח-תכליתי (אפקטיבי) שישנה לזה של תותח הטנק.
2. מידת-דיוק המספקת כדי לפגוע בטנק כבר בפגז הראשון, או השני.
3. קליע בעל עצמה המספקת כדי למחוץ טנק בפגיעה יחידה.
4. יכולת-ניידות על פני שטחים-ללא-דרך ש-תתקרב לזו של טנק.

הרי שעל כלי-הנשק הנגד-טנקי שלנו להיות בעל קוטר גדול, ועם זאת עליו להיות קל דיו בשביל שאפשר יהיה לשאתו ביד, וכן צריך שאפשר יהיה להרכיבו על כלי-רכב קטן ולא-יקר. הקנה-

הטנקים הראשונים התגלגלו-ברעם אלי-קרב ב- מערכת נהר הסומה, ב-1916. ממותות אטיות ודקות-שריון אלו מחצו את רצועות התיל-הדוקרני, ניפצו את קנייהם-מקליעים האויבים ופילסו-נתיב בשביל הרגלים. מעתה הכרח היה לשנות את אורח-ניהולה של הלוחמה על פני הקרקע.

אותו שימוש בטנקים במלחמת-העולם הראשונה היה צר ומוגבל. התקופה שבין מלחמת-העולם הראשונה לשניה הניחה למתכננים שהות לבצע שכי-לולים נרחבים במבנה המכני; ואף השקטיקאים לא פיגרו אחריהם. במשך מלחמת-העולם השניה הפך הטנק לאחד מכלי-הנשק המכריעים ביותר בקרב קרקע.

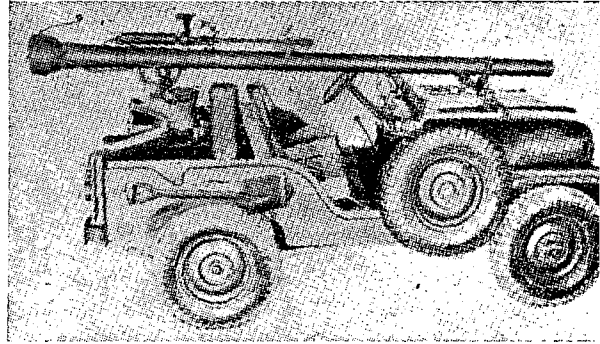
בעית ההשארות-בחיים

המפלצת נוצרה; עתה היה על הרגלים, באם רצונם להתר-בחיים בשדה-המערכה, להשמידה. בין התותח והשריון התפתח מאבק-„נדנדה“ לעל-יונות, בו האירה ההצלחה פנים לצד זה או אחר לסירוגין. אמצעי התחרות מצד השריון היו: לוחות שריון מקושחים; עובי-שריון מוגבר; הטית מש-

במשך מלחמת-העולם השנייה הגביר צבא ארה"ב את פיתוח כלי-הנשק ללא-רתע. קנים-ללא-רתע בני 57 מ"מ ו-75 מ"מ שפותחו זה עתה ניתנו בידי יחידות-ניסוי גבירות של הדיביזיה המוטסת ה-17 באירופה ויחידות שלחמו באוקיינוס ב-1945. הערות מעודדות שבאו מיחידות-ניסוי אלו הדגישו את דיוק האש-הישירה ואת תכליתיותם של כלי נשק אלה בהשמדת תחפורות אויב, בונקרים וכלי נשק מופ-על-יצות. אולם היתה לקנים אלה מגרעת — הפגזים חלוליה-המטען שלהם יכלו לחדור רק דרך 7—10 ס"מ של שריון המוצב בזוית אנכית או כמעט אנכית.

הדבר נבע בראש וראשונה מכך שהתחמרות לקנים-ללא-רתע היתה מיוצבת בשעת תעופתה על ידי תנועה-סיבובית. אותה תנועה-סיבובית הקנתה לקליע כוח צנטרופוגלי ניכר. התוצאה היתה התפורות סילון הנפץ מן החומר שבמטען החלול, דבר שגרם לאבדן 70% בערך מעצמת-התדירה של ה-מטען. עד מהרה הובהר כי הן הקנה-ללא-רתע בן ה-57 והן בן 75 המ"מ אין בהם כדי מענה על צרכינו הנגד טנקים.

המבוקש: — כלי-נשק נגד-טנקי טוב יותר הצורך בכלי-נשק בעל קוטר גדול יותר שיירה פגז יותר תכליתי, גרם לכך שהקנה-לא-רתע 105 המ"מ (M-27), נתוסף ב-1953 על לוח-התקן-והציוד של פלוגת הנשק-המסייע. כלי-נשק זה תוכנן כדי לספק הגנה נגד-טנקית לגדוד-הרגלים — וכן ב-תפקיד-משני לספק סיוע-ישיירי ליחידות רוב-איות. ה- M-27 השמיד אמנם טנקים; אולם כפי

ציוד הקנה בן 106 המ"מ, בהיותו מורכב על גבי ג'יפ בציר נראים חלקי התלת-רגל, וכן הגלגל, העשוי להפוך את הנשק למעין "מריצה" שעה שיהיה צורך לסגלו בכוחות אדם על פני השטח. שיסלג למקלע הצמוד מעל לקנה-לא-רתע. עיקר תפקידו — לשמש כ"ממשש" המטרות, וקובע את אופי-הירי עליהן, ודאי תוך שימוש בתחמושת נותבת.

ללא-רתע בן 106 המ"מ הוא כלי-הנשק היחיד הקיים כיום ההולם את כל הדרישות הללו.

התפתחות הקנה-ללא-רתע

קנים-ללא-רתע אינם בגדר רעיון חדש. הגם-יונת לחסל את הרתע — תחילתם עוד בעת בנית התותחים הראשונים. ליאונרדו דה וינצ'י ניסה לירות בעת-בעונה-אחת בשני תותחים מחוברים, שקניהם פונים לכיוונים מנוגדים. ב-1918 ערך צי ארה"ב מבחנים בתותח, הפתוח משני קצוותיו ומג-גנון טעינה במרכזו, אשר ירה קדימה את הקליע ואחורה תערובת של פרט-עופרת וואולין, שמשקלה היה שווה לזה של הקליע. הגרמנים תכננו תותח אשר היה ביסודו צינור-קנה פתוח. הוא ירה קליע במשקל של 100 ק"ג — וזרק אחורה תרמיל בעל אותו משקל.

כלי-הנשק ללא-רתע המוצלח הראשון נעשה על ידי הרוסים, אשר השתמשו בו נגד הפינים ב-1940. באותו כלי, שפעל לפי אותו עקרון עצמו של תופעת "הפלטות הגזים" בו משתמשים אנו כיום, נקדחו חורים בסדן התותח — והללו אפשרו לכמות מסוימת של הגזים מן החומר-ההודף "להמלט" אחור. שאר הגזים שפעלו את פעולתם בתוך "תא השריפה" הפעילו דחיפות כלפי הכתלים הקדמי והאחורי של התא. לחץ הדחיפות כלפי שני כתלים אלו היה שווה בעצמתו ומנוגד בכיוונו. סוף סוף היה כאן כלי נשק אשר ביטל כל רתע בשעת הירי. וחשוב מזה: — משקלו הכולל של קנה-ללא-רתע זה הופחת בהרבה (לעומת כלי נשק רגיל באותו קוטר) כיון שהוא לא הצריך מנגנונים סופג-רתע כבדים, וכן לא כתלים עבים לצינור-הקנה ולתא-השריפה.

האופייניות הנם אמנם אסורים בפרסום, אולם מותר לומר כי קליעי 106 המ"מ עשויים להדביר את שריונו של כל טנק הידוע כיום.

ניידות

הבחינה הרביעית בין אלה שהוזכרו קודם — הניידות — היא זו אשר בה זכה קנה 106 המ"מ ליתרון הרב ביותר על פני הכלי בן ה-105 המ"מ. לא זו בלבד שבן 106 מ"מ הוא קל ב-100 ק"ג יותר, אלא שהוא אף גבנה ותוכנן לתכלית נוחות-יתר בנשיאה ושל ניידות רבה יותר. אפשר להרכיבו על גבי ג'יפ תוך שימוש בנקודות-משען מסוימות שבו, או שאפשר להציבו על התלת-רגל על פני הקרקע. שתי רגליו האחוריות של התלת-רגל מצוידות בידיות נשיאה, והרגל הקדמית מסתימת ב-גלגל קטן. על פני קרקע שטוחה, יכול אדם אחד להזיז את כלי הנשק למרחקים קצרים, כדחפו אותו כמעין מריצה. הצות בן שלושת האנשים יכול להניעו לאורך משעולים, או על פני קרקע שטוחה למדי. למרחקים ניכרים.

את הקנה עצמו ניתן להפריד מעל התלת-רגל. כשהם בנבדל, הם מהווים שני מטענים בני 125 ק"ג ו-100 ק"ג בקירוב. דבר זה מתיר לצוות לטלטל את כלי הנשק אל כל עמדת-ירי שהיא. התחמושת הקלה-יותר עושה אף את התספוקת בטלטלת יד בת-ביצוע יותר.

בן 106 המ"מ מיועד לפלוגת הנשק המסייע שבגדוד הרגלים. יהיו לגדוד, איפוא, ששה קנים-ללא-רתע 106 מ"מ (שלוש כיתות, שני כלים לכל כיתה) במחיר של 8000 דולר לכל קנה-ללא-רתע. מחיר נמוך למדי חלף הגנה מפני טנק שמחירו 200,000 דולר!

שמראה טבלה מס. 1 — היו טבועות בו המגבלות החמורות של ניידות מועטת, משקל מופרז ויכולת מוגבלת להדברת שריון.

בסוף 1953, "הונח במקרה" הקנה-ללא-רתע 105 המ"מ בתור כלי שאין רמתו מספקת. ה"תחלופת" החדשה שלו הוא הקנה-ללא-רתע 106 המ"מ (M-40) השואה בין תכונותיהם החיונית של הקנים-ללא-רתע "בן 105 המ"מ" ו"בן 106 המ"מ" מראה כי כלי ה-106 המ"מ הולם את ארבע הדרישות העיקריות: טוח, דיוק, יכולת הדברת-שריון וניידות.

הקנה-ללא-רתע 106 המ"מ הוכיח עצמו ככלי-הנשק הטוב יותר, בכל המובנים. ועוד שתי תכונות בולטות מהוות את "תוספת היתרון" של קנה 106 המ"מ.

טבלה מס. 1

השוואה בין הקנים-ללא-רתע 105 מ"מ ו-106 מ"מ		
נתונים ותכונות	קנה-ללא-רתע 105 מ"מ	קנה-ללא-רתע 106 מ"מ
טוח מכסימלי	8400 מ'	7600 מ'
טוח תכליתי-מכסימלי	900 מ'	1200 מ'
למטרות נעות	1350 מ'	1350 מ'
למטרות נייחות	385 מ' לשניה	503 מ' לשניה
מסלול הקליע	קמור במקצת	שטוח
משקל	320 ק"ג	215 ק"ג
משקל התחמושת	21 ק"ג	15,5 ק"ג
משקל העומס על כלי הרכב (קנה, 4 פגזים, 3 אנשים)	680 ק"ג	545 ק"ג
מחיר הכלי	\$ 7800	\$ 8800 (*)
מחיר הג'יפ	—\$ 2100	—\$ 2100

(*) סכום אשר יפחת משיחל ייצור המוני.

- יש לו בתחום טוח הפעולה הנגד-טנקית טוח המגדיל את סיכוי הפגיעה כבר בפגז הראשון.
- תחמושתו, שתוכננה במיוחד, עדיפה בהרבה על זו של הכלי בן ה-105 המ"מ. לאמתו של דבר הכלי בן 106 המ"מ אינו גדול יותר מזה בן ה-105 מ"מ — הן צינור-הקנה והן הפגז קוטרם הוא 105 מ"מ. אולם עצמתו גדולה בהרבה.
- הקליע של הקנה 105 המ"מ (פגז-ח"ם-נגד-טנקי HEAT, לפי ראשי התיבות הלועזיים) יחדור 12-13 ס"מ של לוח שריון.

טיפוסי תחמושת הקנה בן 106 המ"מ ותכונותיהם

(*) הקנה-ללא-רתע החדש מכונה "בן 106 מ"מ" כדי להמנע מבלבול בתחמושת, מאחר שהפגזים של אחד הכלים האלה אינם עשויים לשימוש בכלי האחר.

לגלול צרפתי של "ניידות מקומית" לקנה-ללא-רתע כבד: קנה בן 105 מ"מ על דו-רגל

לפי מקורות צרפתיים חודר דרך 50 ס"מ שריון בטוח 1000 מ'

ניתן לכונן יחידות נגד-טנקיות נוספות של כלים בני 106 מ"מ, אשר תעמודנה לרשותן הישירה של רמות פיקוד גבוהות יותר. כך, ברמת הרגימנט תהיה פלוגה בת 18 כלים כאלה מאפשרת לרגימנט לתגבר את יחידות-המשנה שלו אשר שריון-אויב מאים עליהן. כלי נשק נוספים אלה היו אף משמשים כמערכת-הגנה נגד-טנקית בעלת עוצמה ועומק גדול-ים. ואולם, אין הכוונה כי הקנה-ללא-רתע ישמש תחליף לטנק.

אין הוא יכול לנקוט באותה טקטיקה תוקפנית נועזת האופיינית למבצעי-טנקים מצליחים. לעת עתה חסר הוא הן את מחפה השריון של טנק זהן את השפעת-ההלם אשר לו. סגולותיו העיקריות הן עצמת אש, ניידות, גמישות באשר לצורות ההצבה והטלטלה — וכן מחיר זול ומהירות ייצור.

הצורך ב"מחצית הטנקית" שבצות הרגלים-טנקים בעינו עומד, אולם יש לו עתה בן-ברית. הקנה-ללא-רתע 106 מ"מ לוחם בטנקים אויבים — ומשחרר טנקים משלנו למשימות תוקפניות.

האם הקנה-ללא-רתע בן 106 המ"מ הוא "סוף פוטוק" בהגנה הנגד-טנקית?

הקנה-ללא-רתע בן ה-106 המ"מ מספק את הצורך במשחית-שריון רבי-עוצמה, אולם אפשר ל-צפות לשינויים מסויימים בו. בין השכלולים, ה-עשויים להפוך כלי-נשק זה לתכליתי יותר נמנים:

1. רכב מסנע טוב יותר (היינו, כלי-רכב זחלי-בשלמות, ובעל שריון קל).
2. כלי-נשק קל יותר, שינצר ממתכות קלות-משקל.

3. אפשרות לפרק את כלי הנשק למטענים שלא יעלו על 45 ק"ג.

4. תחמושת משופרת בעלת קליעים רבי-עוצמה יותר, ואשר תהיה יעילה יותר מבחינת ניצול אבק-השריפה ההודף שבה (לשם השגת הפחתה בהדף האחורי).

שכלולים כאלה — לעתיד נועזו. אשר להות, יודעים אנו כי הקלע המפעיל קנה-ללא-רתע בן 106 מ"מ — יש ביכולתו להשמיד כל אחת מהממוזות המיכניות בנות זמננו. שכן כלי נשקו שלו מקנה לו תגבורת-עוצמה זו.

כלי נגד-טנקי חדש לצבא-קנדה

סינתזה של שני עקרונות

פיתוח-החימוש של צבא קנדה היה המוסד האחראי לתכונת הכלי, על אביזריו, הוא השגיח מקרוב על מלאכת הפיתוח ושיתף בה פעולה לכל שלביה. הכלי "נולד" כפרי שיתוף הפעולה המהודק שבין אנשי המדע והקצינים הטכניים של הצבא.

המענין, והמגרה את הסקרנות, שבכלי זה הוא הגדרתו כ"נשק שהוא שילוב של קנה-ללא-רתע ושל מטול-רקטי" — דהיינו, יש לשער, לא כלי ש-מצרף בתוכו את המגבלות וההכבדות שבשני טיפוסי הנשק הנ"ל כי אם, כנראה, מכשיר קרב אשר מיצריו הצליחו לזנוג בו את יתרונותיהם העיקריים, תוך התגברות במידה-מסוימת, לפחות, על מגרעו-תיהם. אכן, בנקודה מענינת זו ממעטים לעת עתה מקורות הצבא הקנדי לפרסם את מידת הישגם, ואינם מרחיבים דיבור על פרטי אורח תעופתו ופעולתו של הקליע ועל עצם מנגנון ההפעלה. הם מסתפקים בציון כללי, זהו, בראש וראשונה, נשק רגלים המאפשר לחייל-הרגלי לאסור-קרב על שריון אויב באורח רבי-תכלית בהרבה מכפי שניתן היה לעשות זאת בכלי נשק דומים שהשתמשו בהם כ-

שלוש-חמש השנים האחרונות היו עדות לנס-יונת חידוש הנשק הנגד-טנקי, ברוב הצבאות ב-עולם אשר רמתם הטכנית והיכולת התעשיתית של ארצותיהם מאפשרת להם להיות יוזמים ומחדשים בתחום חיוני זה של חימוש חדיש. יש מהם שניסו בשכלולו ופיתוחו של הקיס, ויש אשר עלו על דרכים חדשות לגמרי. עתה נצטרף לרשימת המנסים והמתחדשים גם צבא קנדה, אשר הודיע לפני חודשים לא רבים כי פותח על ידו כלי נשק חדש להתגוננות נגד-טנקית של הרגלים. העתונות הצבאית של קנדה מצינת כי לגבי צבאה יש ענין מיוחד בכלי הנשק החדש משום שהכלי עצמו, בשלמותו, וכן תחמושתו — ובמיוחד מציינים הם את מערכת הפעולה-ה"שליטה-בירי שלו — כולם נתכנו, פותחו ויוצרו בתוככי קנדה בלבד. אכן, נראה כי סבורים שהיה זה מעשה רב במסכת פועלה של "מועצת המחקר ל-צרכי הגנה" של קנדה, אשר בוצע ב"המוסד הקנדי למחקר חימוש ולפיתוח", מציינים כי עצם התפיסה שהונחה ביסוד כלי הנשק החדש, והתכונות המציי-נות אותו במיוחד, מקורן בקרב צבא קנדה. מנהל-

דה היסטורית זו, מגלים מה טוחו של הכלי החדש; אך מניסוחי הדברים על ידם משתמעת המסקנה כי טוחו ארוך בהרבה מזה של הכלים הנ"ל.

ה"תופתן" הנישא על ידי חייל יחיד — ניתן לירות בו מעל לכתף במצבי עמידה, כריעה או ישיבה. כן מאפשר תלת-הרגל, המחובר אליו קבע, גם ירי מגובה-הקרקע, כשהיורה נמצא במצב שכוב. יתרון לו לכלי החדש על ה"בוזקה" בכך שנעדר בו ה"סילון האחורי" של ניצוצות וגזים-נדלקים. ולא לה הפועלים ב"תופתן" אין צורך בכפפות שרי-פה" (כפפה העשויה אובסט, למניעת כויות) ולא במסיכות-מגן. ציונים אחרים ממקורות קנדיים מד-גישים את מידת הדיוק הרבה אשר לכלי החדש — אך עם זאת מזכירים תמיד כי פרטי פועלו של הכלי עודם כלולים ברשימת איסורי-הפרסום הרשמית. התצלומים של הפגנת הכלי על ידי אנשי חיל החימוש הקנדי מאפשרים לקבל מושג מה עליו.

מלחמת העולם השנייה; הכלי—אשר כונה "האלאר" (מן השורש Hell דהיינו "תופת", השם ניתן לכלי בעקבות קריאת קצין אחד למראה פעולתו: "הרי זה נשק-תופת ממש!") — יורה קליע אשר עצמת-הבעירה שהוא מצירה פורצת לו דרך בתוך מלוא עוביו של שריון כבד, והמקרין חום כה נמרץ עד כי "פגיעה כמעט בכל מקום שהוא בטנק תבטיח את השמדתו".

הפיתוח הרב של קליעי ה"מטען החלול" במהלך מלחמת-העולם השנייה — שנורה, בצבא הבריטי, מתוך ה"פיאט", ובצבא ארה"ב מתוך "באזוקה", ובדומה לה המטול-הרקטי שבצבא הגרמני — הע-ניק אמנם לאיש הרגלים כלי נשק שיכול היה ל-שאתם אתו לקרב ולהפעילם נגד שריון אויב הפעלה בת-תכלית. אכן, הכלים משני הסוגים גם יחד איל-צווה לסמוך על יכולת התמדתו וקליעתו בטוחים קצרים מאוד*. אין המקורות הקנדיים, המציינים עוב-

* אכן, בענין זה הרי גם הקנה-לארטע — המופע כאן כאילו כ"צד שני של המטבע" — אינו חופשי מאותה מגרעת עצמה. על כן כל עוד לא נתפרסמו ביאורים נוספים — ציון זה הריהו תמוה במקצת. — המער.

"הדבר"

צבא ארה"ב ו"צבא-הצי" האמריקאי ("מארינס"). אין זה עוד נשק-ניסוי — כי על כן לפחות הזמנה אחת בהיקף של 13 מיליון דולר לכלי-נשק חמושים אלה נמסרה כבר לביהח"ר המיצר. כאן, רק העתיד — והנסיון — עשויים להעיד האם אמנם יצדיק הוא בשלמות את משמעותה של המלה היונית "אונטוס" ("הדבר") המשמש לו כשם.

החיפוש אחר כלי-מסנע נגד-טנקי בשביל חיל-הרגלים, אשר יהלום באמת ובשלמות את צרכי ה-רגלי — המתגונן או התוקף — שעה שהלו נתקל במפלצת שריון, עודנו נמשך. אחד מקרני הגישוש האחרונים שבחיפוש זה — ה"אונטוס", כלי הרכב קל-השריון ווריו-התנועה הנושא עליו "סוללה" של קנים-נגד-טנקיים, והוא ילד-טיפוחם של

(BAT) נושא אתו גם ה"אונטוס" "קנים" בני 50 מ"מ לאיכון מטרות. הללו משמשים לטיווח מוקדם על המטרות על מנת לאפשר אח"כ ירי מדויק בקנים בני 106 המ"מ שתחמושתם יקרה, כבדת משקל, וכמותה על רכב-לוחם שכזה — מועטת מאוד.

הכלי החדש בעל השם המורכב "קנה ללא-רתע רב-קני בני 106 מ"מ, בעל הסע עצמי M-50" (לפי כינויו האמריקאי הרשמי) שוקל בכללו 8.5 טון, הוא זחלי-בשלמות, מששת קניו ניתן להסיר מעליו שניים לשם הפעלה על פני קרקע. כן נושא הוא ארבעה "קנים" בני 50 מ"מ לאיכון מטרות, כנ"ל, ו- מקלע 0.30 אחד. את הרכב משרת צוות בן שלושה, ששת כלי הנשק הראשיים — ניתן לירות בהם בכל אחד בנפרד, או במטחים בני 2 קנים (ביחוד לצורך התמדה באש הניתנת לטירוגין משלושת ה"צמדים") — או במטח כללי מששתם — כשהי תותחן שמפעילם נמצא בתוך "תא" הרכב, ניתן לירות בכלי הנשק הראשיים או באלה המשניים — באמצעות דושת רגל, או בהדקיד. המטח הכולל ניתן כמובן רק במקרים של הכרח חיוני להשיג פגיעה במטרה בעלת ערך ראשון במעלה.

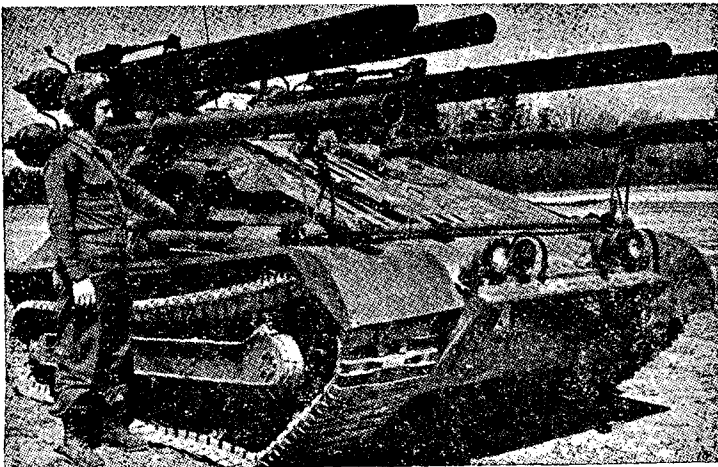
המנוע שברכב — בן 145 כ"ס, כבמשאית צב"אית בת 2.5 טון; המהירות נחשבת ל"בינונית" ואילו כושר הטיפוס של כלי הרכב — כ"מצויק", מאחר שה"אונטוס" מסוגל לטפס במעלה בן 60°, ובאותה הקלות והזריזות להודחל אל מעבר תומה אנכית נמוכה.

אכן, כאן גלגול חדש של "משחית טנקים" הר עשוי להשתלב במבנה יחידות חיל-הרגלים, אך אין לומר כי זהו כלי מן הזולים לרכישה, או להפעלה.

אם לגבי ה"קנה בן 106 המ"מ" האמריקאי החדש קיימות עדיין המגבלות של העדר מחפה-שריון ומיעוט השפעת הלם (ונוסיף על-כך — גיידות מוגבלת-יחסית בתנאי שטח מבוטר-מאוד) — הרי בא "אונטוס" ומנסה לפתור, לפחות במקצת, בעיות לא-קלות אלו לגבי נשק נ"ס שאינו טנק, יש האומרים כי בואו מבשר "תפיסה חדשה בלוחמת השריון".

הכלי נושא עליו ששה קנים-ללא-רתע בני 106 מ"מ; ושריונו אינו כבד כלל, אולם יש בו כדי להגן על ה"אונטוס" (אך לא על כלי נשק, המוצבים במגולה על "גגו" של כלי-הרכב) לפחות בפני כדורי רים או רסיסים — ואילו את עיקר בטחונו נועד לשאוב ממהירותו ותמרינותו הרבות; וכן, ודאי — מכוח פגיעתו, הנובע לא במעט מן הזריזות בה יכול הוא לכוון את קנה-ראשו כלפי המטרה. בשל צירוף זה של תכונות יש המכונים כלי זה "נשק פגע-וברח". אנשי "צבא-הצוי" סבורים כי כלי זה, הקל-יחסית וניתן לטלטלה הן במטוס והן בספינות זעירות, עשוי לפתור חלק מבעיות הרגלים בשעת עליה על חוף אויב ולנוכח איום שריון אויב, כל עוד לא הובאו לעזרתם הטנקים, אכן, במקצת שאלה היא האם בחלקות שטח כה מצומצמות כפי שהנם לעתים המאחזים הראשונים בחוף-אויב-מוגן, ואשר כה מעט טות בהן האפשרויות לניצול סגולות מהירות-התנועה והתמרינות, עשוי כלי רכב זה, קל-השריון ושהנו גבה-מבנה יחסית, ליהנות מאריכות-ימים כל שהיא, תחת מטר קליעים ובלי מחפה, אולם אין ספק כי ערכו רב בלוחמה נידת וגמישה, וביחוד בשטחים מבוטרים ובעלי מחפה.

כמו הקנה בן 106 המ"מ מונע-הגיפ (המכונה עתה בצבא ארה"ב, נשק נגד-טנקי גודרי) —

הדבר ("אונטוס")

באת מערכות

אגרות קוראים

הכוח העברי העלום בהתהוותו נקוק להבהרת אתגרות, לביהון הצעות, להקלת פרכים.
 "באת-מערכות" נוצרה על ידי מקום להבטת הרפורמי והיפוליו של קהל הקוראים והשי"א. אצל באתו זו יוכל הקורא הער, החורף לבאות הכוח והמילוי משימותיו, להגיב על אולגים אתגרים, לערער על הנחות מקובלות ולהיות יוצר הצעות מחבלות ואתקלות.

להכשרת מפקדים בקורס מ"פים

חדשה) מהוות, כידוע, תנאי להעלאת בדרגה.

לא נהיר לי כיצד משתיתים תכנית אימונים בקורס מ"פים על בעיות סעד, חינך, אפסניה, נוהלים וכיוצא באלה. ספק אם בכלל ניתן ללמד בעיות יום-יומיות אפורות בטגרת של קורס. הקורס היעיל ביותר לתכלית זו היא היחידה עצמה, בה רוכש המפקד נסיון בבעיות אלה ובאחרות, כי עמדו פנים-אליפנים עם המציאות. נוהל הזמנת שטחי-אימונים, הוראות בטחון, נוהל גיפוק ציוד, הדיווחים למיניהם וכ"ו — מתפרסמים בפקודות-מטכ"ל ובפנקסי-שדה וצריך רק לעיין בהם. אך מכאן ועד להכנסת נושאים אלה כלקחים והישיגים בקורסים למפקדי חיל-רגלים עוד הדרך ארוכה. אגב אורחא, כיצד מתכון הכותב להקנותם בקורס? ע"י הרצאות?

אין זה נכון שבימי שלום יש להכשיר מפקדים בעיקר בבעיות יום-יומיות המטרידות את המפקד בלי הרף. אינני מניח כי י.מ. התכון לכך ברצינות, שהרי כל בר-בירב יודע כי בימי שלום יש להכשיר המפקדים למלחמה, קודם כל ומעל לכל לחימה, לפיקוד על יחידות, בכל צורות הקרב ובתנאי קרקע משתנים, ומלאכה זו נעשית בעיקרה בבסיסי הדרכה ארציים, בהם מרוכזים האמצעים הדרושים, ואשר בכוחם להקנות תורה מוסמכת ואחידה לכלל המפקדים של צה"ל.

הקורסים דחוסים, לרוב, בחומר רבי-היקף ה-

ב"במת-מערכות", חוברת צ"ה, ייחד סרן י. מויאל את הדיבור על הכשרת מפקדים בקורס מ"פים. לדעתו יש להכשיר את המ"פ בראש ובראשונה בנושאים הבאים:

1. הכרת נוהל הזמנת שטחי-אימונים, הוראות בטחון, שיטות פיקוח ודיווח.
2. בעיות אפסנאות.
3. סעד
4. חינך.
5. שיפוט.

את שאר הידיעות, שמשך הקורס אינו מאפשר להקנות, יש להקנות בהשתלמויות מרוכזות, ע"י האנשים המתאימים שבגדוד או בחטיבה". לא הייתי בא לטעון נגד הכותב לולא כתב "שאר הידיעות". למה כונתו ב"שאר הידיעות"? האם נתכון ל"תטל"גים ולתרגילי הביצוע שבקורס? ואולי ל"שניהם כאחד? כלום לאלה יקרא "שאר הידיעות"? מבלי להפחית מערכם של הנושאים שהעלה סרן י. מויאל, החשובים כשלעצמם, הרי הסי"הם שמקומם ב"שאר הידיעות" ולא ההיפך. י.מ. סבור כי כך הוא הדבר בכל קורס, ללא הבדל דמתו, וטוען לשיטה זו אף בקורסי מ"מים ומ"כים.

נכון הוא כי המפקדים לדרגותיהם חייבים לקבל הכשרה מתאימה בנושאים אלה. אומנם מקבלים הם הכשרה זו בהתאם לתכנית ליקודם הקצין. למשל, השתלמויות בחוק-צבאי (ענתה בחוקת השיפוט ה-

של קורס המ"פ"ים. אך בנקודה אחת הריני תמים — דעה עם סרן י. מויאל, הקובע בעצמו את סולם העדיפויות: מוכרח לדעת, צריך לדעת, רצוי לדעת. מ. יעקובויץ רב-סרן

מוקנה בפרק זמן קצר, יחסית. לכן יש הכרח להתרכז בעיקר, לדגול בשיטת עדיפויות ולבכר נושא מסוים על משנה. אין בכונתי, ואף איני מוסמך, להיות שופרו

הערות למאמר „טוב יכול להיות טוב יותר“

(„מערכות“ צ"ד — יולי 1955)

אחד מחילי הכתה, שעדיין אינו יודע את הטעינה הנכונה.

לשלב 5. — נוסף על ציון הטנח ע"י המדריך יש ללמד את החייל להעלות ולהוריד את הגררה גם לפקודה „הוסף 100!“ „הורד 200!“ וכו', מאחר שבתנאי־שדה פקודות אלו תנתנה בשעת בקרת האש ע"י המ"כ.

לשלב 7. לפקודה „קום!“ אין לעבור למצב „נוח“. הן הקימה עצמה דומה לזינוק בתחרות־ריצה ולכן תעשה תוך ריצה קלה של צעדים מספר. נוסף על כך, בהיות החייל בשדה, תחת אש, הן לא יקום ויעבור לנוח, אלא יקפוץ וירוך, ולכן יש להרגילו כבר מלכתחילה שבקימו מיד יפתח בריצה.

לשלב 4. יש להדגיש שאת הכדורים פורקים לתוך יד שמאל — סיבוב הרובה עם גחוונו שמאלה, ופריקת הכדורים לתוך היד. אין לתת לכדורים להתפור, משום שאי הם מתלכלכים או אובדים — בעיקר בשעת הפריקה בלילה.

„סרן יעקב“ (מילואים)

במידה ואנו שואפים להפוך את מערך השיעור לשלב של שיעור אידיאלי, ונכנסים לפרטים, כפי שעשה זאת אותו מאמר, הרי שיש להעיר מספר הערות:

לשלב 2. — הצגת תכלית.

(א) את הקישור לשיעורים הקודמים, עדיף להעשות לפני הצגת מטרת השיעור. על ידי כך יוכנס החייל לאוירת השיעור וינתן לו בסיס שיהיה מובן לו, ושממנו אפשר להמשיך הלאה.

(ב) את הקישור לשיעורים הקודמים טוב לעשות ע"י שאלות לחניכים. לדוגמא: ש. מהו משקל הרובה? ת. — 3,9 ק"ג ללא כידון. ש. — מהו הטנח היעיל של הרובה? ת. — 440 מ' למטרה בודדת; 600 מ' למטרה מקובצת.

יש להוסיף עוד מספר שאלות שתגענה בקצרה בכל הנושאים שנלמדו. יש לכתוב בגוף המערך הן את השאלות והן את התשובות. אפשר לשלב בשלב זה גם הצגת שכנוע: ביצוע טעינה של חייל מאומן וביצוע של

בתחום הדין והמשפט נצבא

להיות בעל נסיון (לא השכלה) צבאי, ובודאי גם נסיון־חיים קטן בהרבה מאשר איש-מילואים, טוראי (או סג"מ קבע) בגיל מבוגר יותר.

על כן: כל זמן שהחברות בבית־הדין איננה נקבעת על פי פור, או לפי תור — אלא לסמכות הממנה ישנה האפשרות לבחור בשופטים — אין לדעתי, הצדקה לסטות מהנהג הקיים.

נאשם צעיר, טירון בצבא וב"דרכי צבא, ירגיש עצמו בידיים נאמנות יותר, כשיראה גם „אחד כ" מוהו" בין השופטים.

(ב) „התנהגות מביישת“ — „התנהגות כלתי הו" למת“.

ארשה לעצמי להתחסם למאמרו של נשיא בית־הדין הצבאי העליון בגליון צ"ד, ולחליק על כמה מהנהגותיה, אם כי לא ישבתי ולא התנסיתי עד כה בבית־דין משני עברי הדוכן.

(א) הביטתי מדבריו של אלוף־משנה נ. שדמי, שמטיל הוא ספק ביעילותה של אותה פסקה בחוקת תש"ח, המחייבת שבהרכבו של כל בית דין צבאי לפחות שופט אחד יהיה בעל דרגה צבאית שוה להדרגתו של הנאשם.

לדעתי, התופעות המצדיקות את החששות ש"מביע אל"מ שדמי אינן מחוייבות מציאות בכל מקרה. להיפך — יכול אני לציין אפשרויות שונות משלו. למשל, אם ישב בדין סרן צעיר, יכול הוא

לא שוכנעתי שיש הבדל של ממש בין שני הירושאים, אלא אם כן ישנה כאן הגדרה שרירותית של דרגת ההתנהגות השלילית. ולעצם הסעיף:

כבר לפני שנים, כאשר עיינתי לראשונה בחוקת תש"ח, ושמעתי את ההרצאות הראשונות — הקשיתי רבות על סעיף זה. לימדתי אחר כך זכות על קיומו של סעיף זה באפשרות הגמישות שפסקה זו נותנת לשופטים, בבואם להכריע במקרים מסופקפים, מקרים אשר אין סעיף בחוקה החל עליהם, אבל הנראים — בעיני השופטים — בכל זאת כראויים לתגובה או עונש.

ע"י כך ניתנה אפשרות למנגנון המחוקק לרשום לפניו מקרים שלא נכללו משום-מה עד כה ברשימת העבירות, ולמנגנון השפיטה למנוע "המלטות העברין בין שורות החוק".

(ג) "הצמדת" חייל לדרגה, ו"צמידות" דרגת טוראי לחייל כעונש.

השולל את זכות-הקיום של הוראת "גרוש מ"

הצבא, אינו צריך — לדעתי — למצוא לה תחליף בהצעה הנ"ל.

(1) אין לנו זכות לשלול מבן-אדם (והרי כולנו גורסים כי חייל הוא כזה) את האפשרות להיטיב את דרכו — "לחזור בתשובה", ולתפוס מחדש עמדה לפי התנהגותו המחודשת וכשרונותיו. כמוכן, אין המדובר במקרים שיש בדבר משום סכנה ליחידה או לציבור בכללו, אבל על מקרים אלו עונה ה"עונש המקסימלי".

(2) איש היודע כי "איך שלא אעשה ומה שלא אעשה, אני לא אוכה לשבח ולעליה, ועל כן — שב ואל-תעשה" — עלול להשפיע השפעה שלילית ביותר על סביבתו, ונוכחותו ביחידתו מן ההכרח שתחזור תחת סמכות דרגת-הפיקוד הישירה ה"נמוכה" — בגלל עליונות ידיעותיו של האיש ויכולתו. על כן יש לבקש למקרים נדירים אלה פתרון מיוחד, אולי בכיוון תנאי-חיים מיוחדים ל-נידון, שירתיעו אחרים מללכת בדרכיו.

י. פ.

בשולי התחיקה

חוק לתיקון דיני עונשין (דרכי ענישה) תשי"ד — חוקת השיפוט תש"ח.

יוכל להתבע עליה לבתי-הדין של הצבא ויהיה צפוי לאותו העונש אשר היה צפוי לו בבתי-הדין הכלליים.

בבתי הדין הכלליים, כלומר בבתי המשפט של המדינה, ינהגו השופטים בעת הטלת העונש לפי הוראות החוק שבא לתקן את דרכי הענישה, ואילו בבתי-הדין הצבאיים ינהגו אחרת. מכאן שתיוצר הפליה בין חייל שנותן דינו בפני בית-משפט כללי ובין חייל הנותן דינו על אותה עבירה עצמה בפני בית-דין-צבאי. היתכן?

סעיף 40 מחוק לתיקון דיני עונשין המפרט סעיפים שונים מפקודת החוק הפלילי, 1936, ומחוקים אחרים, שדנו בדרכי ענישה ושבוטלו ע"י המחוקק עקב החיקוק החדש, אינו מזכיר כלל את חוקת-השיפוט וכאילו מתעלם מקיומה.

נוצר, איפוא, מצב שהתקנות בחוקת-השיפוט החדש בדרכי ענישה גשארן בתקפן (כי לא בוטלו) והגן מנגודות להוראות החיקוק החדש ואין להפעילן במקביל.

החיקוק החדש מושתת על מחקרים קרימינולוגיים מודרניים ושמם מעיד עליו כי בא לתקן את דרכי הענישה. אך המחוקק סתם ולא פירש מה

בעיות רבות, חשובות ומסובכות, מתעוררות תוך עיון בחוק לתיקון דיני עונשין (דרכי ענישה) תשי"ד בשאלת יישומו לחוקת השיפוט תש"ח.

לפי סעיף 43 מהחוק:

"הוראות חוק זה חלות בין על עבירות על פקודת החוק הפלילי, 1936, ובין על עבירות לפי כל דין אחר".

לפי פקודת הפרשנות "דין" כולל את חוקת השיפוט תש"ח, והמונח "בית-המשפט" כולל בית-דין צבאי, כי "בית-המשפט — כל בית-משפט מוסמך בישראל", משמע הוראות החוק חלות גם על כל העבירות לפי החוקה ומחייבות את בית-הדין-הצבאי הבעיה מחריפה כאשר העבירה, עליה נתבע החייל בפני בית-דין-צבאי הוזרמה לחוקת-השיפוט והועברה לשיפוט צבאי מפקודת החוק הפלילי, 1936, או מהחוק הפלילי הכללי שחל במדינה ע"י הוראות התקנה 97 מהחוקה. תקנה זו אומרת:

"כל חייל אשר במסגרת הצבא, או עקב השתייכותו לצבא, עבר עבירה שנענשים עליה לפי החוק הפלילי הכללי הקיים, או שיהיה בתוקף במדינה מזמן לזמן, ושההשתייכות לצבא אינה משחררת במפורש מהאחריות לעבירה כזו —

מצבו המשפחתי, מצבו הכלכלי ומצב בריאותו של הנאשם ובני משפחתו, ועל נסיבות פרטיות מיוחדות, אם ישנן, שהביאוהו לידי עבירה. בית המשפט חָב לדרוש תזכיר זה, אם בדעתו לגזור עונש מאסר, שלא-על-תנאי, לתקופה העולה על שנה אחת. אין הוראה מקבילה בחוקת-השיפוט. אפשר להמשיך ב"דוגמאות נוספות, של הבדלים בדרכי הענישה לפי החוק וחוקת-השפוט.

יתכן ובית-הדין-הצבאי העליון יתבקש לעמוד על בעיות אלה ויפסוק הלכות בנידון. אך אין זה מן הנמנע שהמחוקק יתן דעתו למצב שנוצר ויקבע במפורש דרכי ענישה אחידים או מקבילים או אף מוגדרים אם ימצא טעם לכך. ויפה שעה אחת קודם.*

יצחק הכהן סגן-אלוף

בטבת תשט"ו (1.1.56) מצא פתרון לבעיה זו ודן על כך במיוחד בסעיף 541, המדבר על תחולת חוק לתיקון דיני העונשין (סעיפים 1-5, 1-7 עד 11) גם לגבי חוקת השיפוט תש"ח וגם לגבי תשט"ו.

הדין לגבי התקנות הדנות בדרכי ענישה שבחוקת-השיפוט? התנגשות רעיונות בולטת נראית תוך השוואת סעיף 15 של החוק לתקנה 102 לחוקת-השיפוט: היוצא מהכלל ב"חוק" מהוה את הכלל ב"חוקה". בעוד החוק דוגל בכלל של עונשים חופ-פים, צמודה חוקת-השיפוט להלכת עונשים מצטבר-רים.

הגורמים המנייים בתקנה 103 לחוקה ושהוכחת לפחות אחד מהם הוא תנאי להפעלת סמכות בית-הדין-הצבאי לשחרור העברין על תנאי, אינם נזכרים כלל בסעיף 18 מהחוק. בניגוד לנאמר בתקנה 103 מהחוקה, מקנה החוק סמכות מלאה לבית-המשפט להטיל, תמורת מאסר, מאסר-על-תנאי. לפי סעיף 19 מהחוק רשאי בית-המשפט, לפני שיטיל עונש, לדרוש תזכיר בכתב של קצין מבחן על עברה.

(סוף מעמוד 85)

היו אורחיה של אלכסנדריה, בה נתקיימה אותו זמן אחת התחרויות על אליפות הכדור-סל. המשלחת האיטלקית בקרה בבית-הקברות-הצבאי ליד אל-עלמיין על-מנת לכבד את זכר התללים האיטלקיים. במוצאי ה-2 ביוני, בשלב הסיום של תחרויות כדור-הסל, הואיל נשיא מועצת המיניסטרים עבדול נאצר להעניק לכל חברי המשלחות, בשדה התח-ריות, את מדליית ההוקרה הספורטיבית המצרית.

במוצאי ה-3 ביולי התכנסו כל המשלחות, וכל משתתפי תחרויות הכדור-סל, באולם מלון "קונ-טיננטל" לסעודת הסיום התגיגית המסורתית. השי-תתף בה גם סגן-נשיא מועצת המיניסטרים המצרית, ו"האזירה היתה ידידותית ונעימה ביותר".

אשר לתחרויות כדור-הסל, הנחילה הקבוצה ה-אמריקאית בהתחרות הגמר תבוסה לקבוצה המצרית לאחר האבקות נמרצת ביותר. התוצאות הסופיות היו כדלהלן: — (1 ארה"ב — 5 נצחונות. 2 מצרים — 4 נצחונות. 3 יון — 3 נצחונות. 4 צרפת — 2. 5 הולנד — 1. 6 סוריה — 0.

המושב הבא יתקיים במונקו — או בפורטוגל, באם נסיכות מונקו תסרב לשאת בתפקידי ארגון המושב. ישיבתו של הועד המבצע תתקיים בתקופת הביניים באיטליה.

שלושת "קרבות-החמש" שימשו נושא לבחינה מעמיקה על ידי הועדות המתאימות. נקבעו תקנות שונות — ביניהן, למשל, שלגבי "קרבת-החמש" האזירי יקבעו 2 סולמי סיוג נפרדים: האחד ל-מטוסי סילון, והאחר למטוסי בוכנה.

לפי הצעת הנשיא תורברון, בחרה האסיפה ב"סיום המושב, פה אחד כבחר-כבוד בוועד-הבינלאומי של אספורט-צבאי את נשיא מועצת המיניסטרים המצרי, קולונל עבדול נאצר. "הלו קיבל לראיון את חברי המשלחות ב-2 ביוני, הודה להם על ה"בחרה והביע את מיטב איחוליו לעבודתו העתידה של הועד".

במשך ימי עבודתו הספיקו המשלחות לבצע תכנית עשירה של ביקורים וטיולים. במשך יומיים

"קציר"

יוש, שבשעתו היה אחד המצטיינים בקורס ועתה קצין מצליח, ניחן בעין בוחנת. הוא הוסיף: "גוכחתי לדעת שתכונותיו של מפקד בקורס עוברות "בירושה" לחניכיו. אולי נשמע הדבר מוזר במקצת, אולם, התזכור כיצד הסתכלנו משך הקורס על המדריכים? הן ראינו אותם כבחרי הקצועה שבצבא, ניסינו לחקות אותם בדיבורם, בהליכותיהם ובהתנהגותם. הם שימשו לנו דוגמא בכל, לגו, כלומר לך ולי, שיחק המול ונפלנו לידו של מדריך מגושה שהתייחס ברצינות לתפקידו. קלטנו ממנו את הטוב והדבר נטמע בנו במרוצת הימים, לכן, אין לתמוה על כך שתכונותיו נוהגים היטב את יחידותיהם. אני זוכר מקרה אחד שחשבתי עליו רבות לאחר מכן:

לפני יציאה לסדרות בשדה היינו צריכים לאחסן את כל חפצינו במחסן ולהשאיר את האוהלים ריקים ונקיים זאת המזרונים מקופלים, כך היה הנוהג בקורס, ואי זוכר אתה? כשקיבלנו הוראה זו לפני היציאה לסדרה הראשונה לא מילאנו אתריה, פשוט התעצלנו לסתוב את הכל עד המתסן שהיה רחוק מהשטח שלנו. השארנו באוהלנו מחברות, ספרים, חולצות ועוד. אולם כדי שהדבר לא יתגלה החבאנו הכל בתוך המזרונים, התברר אחר כך שרוב חניכי הפלוגה עשו כמונו. בשיחה המחלקתית שהיתה לנו כמה ימים אחר שתורנו למחנה אמר המ"מ שלנו בין השאר, שמסופק הוא אם יוכל מי שהוא מאנשי המחלקה להיות קצין, הכרזה זו הלמה בנו קשות, לא יכולנו אז להבין כיצד יכול מפקד המחלקה לפסוק גזירה זו? הרי עברו רק מספר שבועות מאז הגענו לקורס והסדרה ממנה חורגו היתה לנו "טבילת השדה" הראשונה. הופתענו עוד יותר כשהוא הסתמך על דבר פעוט, לדעתנו, על ענין המזרונים. הוא הסביר לנו שאנחנו ידענו על קיומה של הפקודה ועובדה היא שאז אשר השארנו באוהלים החבאנו מתחת למזרונים. הוא אמר לנו אז שמסנותיו לא היו קיצוניות כל כך, אילו היינו משאירים את מטלטלנו על המזרונים בצורה גלויה, היה או מקום להניח שהזמן שניתן לסידורים יתכן ולא הספיק, או אולי הפקודה לא הועברה או לא הובנה כרוחה, על-כל פנים, אמר, היה או מקום לביחור, אולם, המעשה שעשינו ע"י החבאת החפצים מעיד על רצון לעקוף, לרמות. הוא אמר אז שדבר כזה אינו יאה לאלה המתעתדים להיות קצינים.

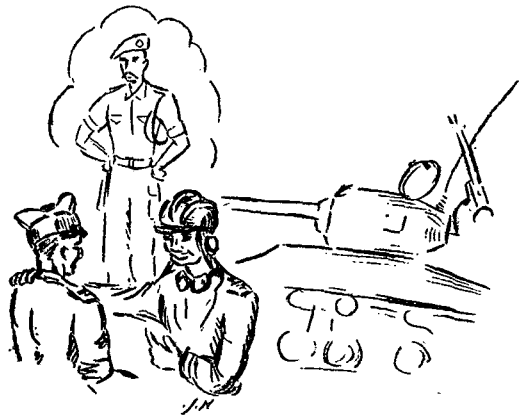
הוא הסביר לנו שלקצין יש הודמנויות רבות לעקוף פקודות ושלא תמיד ניתן לבקר את מעשיו, אך תוצאות

היה זה באחד הימים הצוננים והקררים האופייניים לנוב. היחידות שהשתתפו בתמרון הארוך התאספו על-מנת לשמוע את סיכום הקרבות מפי אלוף-הפקוד. אחת אחת קרבו הצוותות על מפקדיהם והגיעו למקום הריכוז באחד הואדיות. הנה רק עתה הגיעה, שדרת הטנקים המאובקת, נעצרה, ומתוכה קפצו בכבודת החיילים הלאים.

"שלום דני" — קרא אחד מהם לעבר קצין ח"ר בדרגת סגן שישב בראש מחלקתו. דני זה, שהיה מפקד-מחלקה, הסתכל לעבר הקורא, נעץ בו מבט תוהה ולפתע הכיר בו את חברו "יוש הגדול", שפקד על אחת ממחלקות הטנקים שהשתתפו בתמרון. שניהם הכירו זה את זה עוד מאותם הימים כשהיו חניכי מחלקה אחת בביה"ס לקצינים, יוש הושיב את מחלקתו במקום שיועד לה, מסר הוראות בקצרה לחייליו, ואחר ניגש אל דני, לחץ את ידו, והם החליפו ביניהם אותן שאלות רגילות הנשאלות ע"י חברים אחר פרידה ארוכה, שוחחו על התמרון ועד מהרה נמצאו מגלגלים ביניהם שיחה עירנית.

"שמתי לב" אמר דני, "שתניכים שהיו אתנו בקורס הקצינים במחלקה ד אינם מצליחים כיום בתפקידיהם כמפקד דים. מוראל יחידותיהם אינו גבוה, וחיליהם מציפים את משרדי הגזורים בבקשות העברה".

"ומה הפלא בדבר" ענה יוש הגדול, "זוכר אתה את מפקד-מחלקתם בקורס? זה שקראו לו מוקה, גבוה היה, רחב כתפיו, ובעל שפם דק וארוך, שהיה חסר טקט ונהג נתגותו כלפי מחלקתו וכלפי חבריו לעבודה היתה שיתת היום של התבריה".

"זוכר אתה את מפקד מחלקתם בקורס?"

שימצאו במסדר זמי יהיו אותם בעלי הרובים. בשעה היה "מורח" את התרגילים וזאת מכיון שאין "בקורת". תמיד אפשר למצוא אותו ישן באהל הסיידים שלו. כמובן שאת המדריכים הכיתתיים הוא שולח להודיך מבלי שיחליפם אי פעם. וכיצד הוא יכול לדעת מהי רמת האימונים במחלקה ובכיתות שלו? כיצד יעורר את רוח ההתחרות בין הכיתות? איך יכיד כל אחד מהתבריה אם כל הגמגמ בנין מחלקתו נעשה פעם בשבוע במסדר בוקר רגיל, ופעמים בשבוע במסדרי "תרגול גוסף".

"תאר לך" המשיך הגיינטי בסיפורו. "חזרנו פעם בצה"רים למאהל המחלקתי אחרי המון "גלות" בשרב. היינו עייפים ורצוצים. נפלנו חסרי אונים בצל העצים למנוחה קצרה שלפני הארוחה. היה שקט מסביב. לא היה כוח לדבר. רק נחרתו של מוקה החרידה את צמרות העצים. אך כשהיה נודע לו שהמ"ם עלול לבקר את המחלקה, היה קם מרבצו וזתמלא רוח-חיים, שעובתו מיד כשהמ"ם התרחק מהמחלקה."

לא יכולנו להבין מדוע תמיד היה רץ לאכול הראשון. פעם כשחזרנו מהשדה, נתן הוראה שכ"א מאתנו ישתה חצי מימיה מים. הוא, שלא רץ אתנו כל היום כילה שתי מימיות. הוא חשב שלא שמנו לב לעובדה זו, אך — בכלל — אילו כמה מהמדריכים היו יודעים שכל תנועה שלהם נבחנת ע"י עשרות זוגות עיניים יתכן והיו מתנהגים אחרת. הגיינטי אמר שהם היו סולחים למ"ם על התנהגותו, אילו לא היה מבלבל להם כל שבוע את המוח על "הדוגמא האישית" בה חיב מפקד. "כנראה שמשוהו הציק לו על אף הכל".

השמש נעלמה מאחורי רכסי הגבעות. בכל השטח צפו מדורות אש קטנות, עליהם התחממו ארוחות הערב של החיילים. התיחיות האחרונות שהשתתפו בתמרזן הגיעו ותפשו את מקומן. מקום הכינוס המה עתה מהמוני חיילים קורנים, מלאי חיות ורשמים.

דני ישב והסתכל עמוקות בפניו של יוש. כמה השתנה — חשב. והרי עברו רק שנתיים מאז סיימו את הקורס ועזבו את שערי ביה"ס כמוסמכים לנהוג במחלקות ח"ר.

עתה, משהחל "יוש הגדול" להוכר באותם הימים של הקורס, לא יכול היה להפסיק בעד דיבורו. שתק רגע. מצחו התכוץ, ונראה כמההדר עמוקות. הוא הצית סיגריה מעוכה ואחר אמר לפתע:

"דני, אתה מסתכל בי. וזכר אתה כיצד המ"ם שלנו היה בוחן אותנו במבטו? כשפגש בנו בפעם הראשונה וקרא בשמות את אנשי המחלקה הפסיק בעד דיבורו. שתק רגע. מצחו עתה אני זוכר היטב את אותם הרגעים הראשונים כשקרא בשמי, הרים את עיניו מעל גליון הנייר אותו אחז, והסתכל

"כשהוא מתעורר הוא מחליט על מספר הרובים המלוכלכים שימצא במסדר"

מעשים כגון אלה בקרב, מי יחזום המ"ם התרה בנו לבל ישנו מקרים כאלה ועוב את אולם ההרצאות.

אתה זוכר כיצד אחד מהחבריה התפרץ אז ואמר שהמ"ם שלנו רוצה להחזיר בנו משמעת מתוך הכרה... שבהכרת. אולם, למרות הערה עוקצנית זו, שנדמה היה שהתאימה לנסיבות, הודיע לנו קצין המשמעת מיד לאחר הסדרה השניה שהיינו המחלקה היחידה שלא השאירה דבר באותלים. מכיון שלפני בואי לקורס הקצינים עסקתי בהדרכה והדרך בה טיפל המ"ם שלנו ב"בעיות החפצים" מצאה חן בעיני, שאלתי את הגיינטי מהמחלקה הגרוועה של מוקה מה היתה התגובה אצלם על אותה תופעה; פשוט היה מעניין לדעת. הגיינטי, שבימים הראשונים היה בין העליונים שבחבריה התהלך אז, שבועות מספר אחרי התחלת הקורס, שפוף וקודר. הוא סיפר שמוקה שלהם הופיע בפני המחלקה וללא כל הסבר הודיע על מסדר עונשין בלילה. וכשהם התיצבו ב"אותן השעות הקטנות" אמר להם שהמ"ם נוף בו על זה שמחלקה שלו השאירה חפצים באוהלים במקום לאחסן אותם זהו רוצה שהמחלקה שלו תהיה הטובה ביותר בביה"ס. כמובן שהתוצאה מאותו "הטיפול" של מוקה היתה, שמח לקתו ניסתה לפני הסדרה השניה לתחוב את החפצים עמוק יותר במזוונים. היתה הרגשה במחלקה של מוקה שהוא דואג רק לשמו הטוב. הם ידעו שמסדרי עונש יהיו בין אם המחלקה תהיה בסדר ובין אם לאו. הגיינטי אמר שמוקה מוצא תמיד תואנות והחברה אמרו אז, שבכל בוקר, כשמוקה מתעורר משנתו, הריהו מחליט על מספר הרובים המלוכלכים

הוא כילה שתי מימיו

מלים טובות על מבצע שהצליח או על כיתה שהצטיינה ידענו שאכן ראויים אנו לכך. הצלחתו היתה הצלחתנו וכשלונו כשלונו. עד מהרה התלכדנו כמשפחה מגובשת.

פעם החליף את אחד המדריכים הכיתתיים והוא פקד על תרגיל בשדה. היה זה תרגיל פשוט כשתולית מקלע מדומה של האויב הפתיעה את הכיתה בשעת סיור. מחצית הכיתה שלנו הסתערה על האויב בעוד חולית המקלע שלנו ועוד כמה רובאים חיפו על תנועת המסתערים.

הייתי בין המסתערים. לאחר שעלינו על היעד וביצענו אותה, צריכה היתה להגיע אלינו חולית המקלע המחפיה. הם אמנם באו, אולם התנהלו בכבודת והגיעו לאחר זמן רב. המ"מ סיכם את התרגיל ולבסוף אמר שתולית המקלע שלנו לא חשה ליעד במהירות. הוא אמר שהמסתערים לאחר העלייה על היעד זקוקים לסייע של. אש ואדם. חולית המקלע באיחורה, סיכנה את מלוי המשימה והפקירה את חי האנשיים.

"רואה אתה", אמר יושי, "המ"מ חשף כל בעיה לכל צדדיה. הוא לא סיכם באופן יבש את התרגילים אלא ניסה להדגיש גם את האחריות ההדדית, ואשמת כשלונו רבצה לא רק על החניך המפקד אלא על כל אחד בכיתה עד האחרון. כשנתן עונש היה מלווה בהסבר קצר. המיד היה זה עונש שהיה צמוד למעשה שנעשה. פעם, כשאחד מהחברים העליר ימים"ם השתולל וקפץ על רגליו בשעת "תרגול סדר" פקד עליו לכלות את מרצו ע"י ריצה סביב למגרש המסדרים."

אנו שהיינו רגילים בתחילת הקורס לעונשים אלה, חשבנו שהמ"מ יפסיק את הריצה שלו ויחזירו למחלקה אחרי סיבוב אחד או שניים, כרגיל.

אולם והוא רץ 10 סיבובים ואין עוד כל סימן "חרטה" מצד המ"מ. רק כשעברו 20 דקות החזירו לשורה ואמר לנו בתיווך קלי, שאם מטילים הרבה עונשים ניטל עוקצם. יש להטיל מעט עונשים אולם באם ניתן עונש הוא חייב לשמש דוגמא בחריפותו. כך אמר המ"מ וכך נהג.

*

גיפ קטן הגיע למרכז הכינוס מתוכו יצא אלוף הפיקוד, עלה לחצינחל ששימש זמנית כבמה.

הם הושלך מסביב. בסכמו את התמרון אמר האלוף בין השאר:

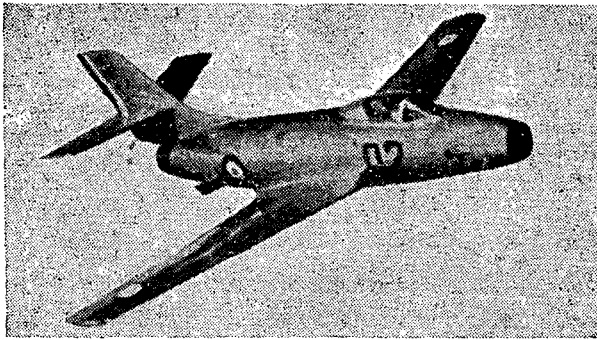
"היו יחידות שהוכיחו רמה גבוהה של אימון וכושר לחימה. אולם לעומתם היו יחידות..."

יש הסתכל עמוקות לעיניו של דני. דני גם הוא החזיר לו מבט. שניהם חייכו.

בי כמעט דקה שלמה. חשתי אז שהוא מעונין להכיר אותי, שלא אהיה לגביו סתם "מספר" במחלקה, אלא גפש חיה. כבר אז ידעתי שהתופעה מקורס המ"מ"ים, בו התניכים הנחשלים לא צפו מעל פני השטח ולא נגלו, לא תתוור יותר. ובאמת, זוכר אתה שפעם החליט לתת לנו מסדר "תרגול נוסף" (הא קראו לאותם צרמוניות "תרגול נוסף", אולם ידוע ידענו שאלה הם פשוט מסדרי עונש. וכי מה היינו אז, מטומטמים? כשלא הסוינו היטב את האוהלים בשדה אמרו לנו לצאת למסדר עם חגוריקרבי. קראו לנו "תרגול נוסף". כאילו אחרי מסדר כזה נעשינו מומחים יותר בהסואה. ובכן, היינו צריכים לצאת למסדר דומה. היה זה לילה חשוך כשהחניך התורן שהתמנה מבין אנשי המחלקה התחנן שנסתדר מהר מכיון שהוא היה צריך למסור את המחלקה למ"מ ולא נותר לו זמן רב לכך. יוסקה הלך לאט ונשאר האחרון שלא נכנס לשורה. משום מה נכנס בו "דיבוק" והוא החל מהתל בחניך התורן. המ"מ עמד בצד וראה את כל המחנה, למחרת הוא שילח את יוסקה מעם המחלקה והעביר אותו לפלוגה אחרת. המ"מ הסביר לנו שתניך ממונה משלנו אינו יכול לאחוז באמצעים משמעתיים כלפי מחלקתו הוא באין לו סמכות כשל מדריכים אחרים. הוא בטוח שיוסקה היה תושש להתנהג כך כלפי מדריך. במעשהו זה של יוסקה הוא ראה פתח להריסת הרוח החברית של המחלקה, וכמובן מקרה חמור של הפרה משמעתית. לכן ביקש להעבירו לפלוגה אחרת. עובדה זו הטביעה חותמה עלינו. המ"מ הכריחנו להסתגל לפקודות של חברים כשהיו בתורנות, ומאז הפך אצלנו הדבר להרגל.

המ"מ דיבר תמיד קצרות ולענין. הוא לא שיבח אותנו בכל יום ולא נוף בנו בכל רגע. אולם כשהיה אומר כמה

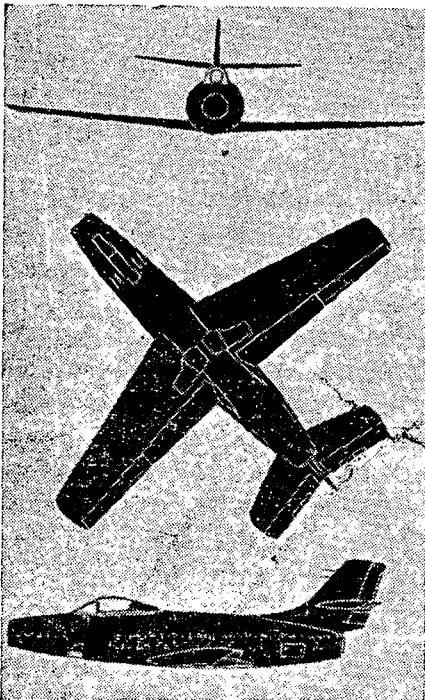
דף היכר מטוסים

אוראגאן (מ.ד. 450)

«אוראגאן» היה הראשון במטוסי הקרב הסילוניים של צרפת אשר הגיע לידי ייצור בסדרה בשנים שלאחר מלחמת-העולם השניה. בין תפקידיו השונים (יריטה, ליווי וכיו"ב) נמנה גם זה של סיוע-ישיר לגייסות קרקע והתקפת-סער על מטרות קרקע וגייסות.

בלמי-האוויר מורכבים בתחתית חלקו האחורי של גוף המטוס. חלקו האחורי של תא-הטייס עשוי מתכת.

תכונות אופיניות:

מוטת כנפים — 12.220 מטר

אורך — 10.740 מטר

גובה — 4.140 מטר

מנוע סילון — «היספנו-נאנצ»

עצמת המנוע — 2.270 קג"ר

דלק — גפט (קרוסין)

מהירות מכסימלית — 940 ק"מ (584 מיל) בשעה

מהירות-מכסימום ב-12.000 מטר גובה —

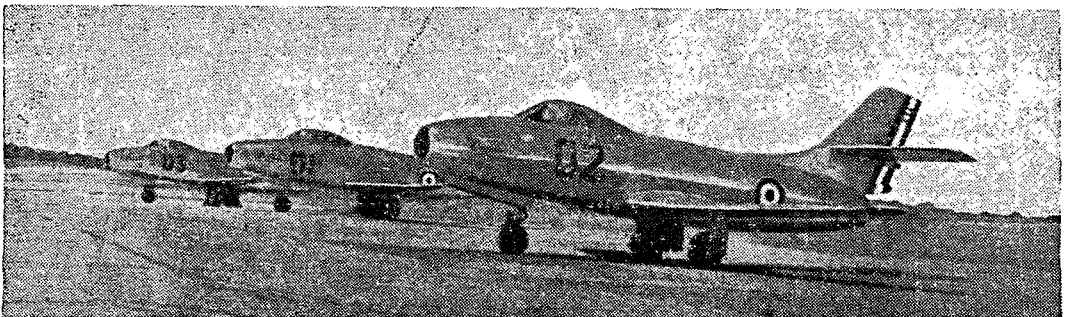
830 ק"מ (515 מיל) בשעה

משך טיסה — 72 דקות

חימוש — 4 תותחים-אבטומטיים «היספנו», בני 20

מ"מ, קבועים מתחת לחרטום המטוס (125 כדור

רים לתותח); 16 רקיטות בנות 90 מ"מ; פצצות.

צבא ארץ-קטנה למול לחמה-חרישה

מאת : קול-לויט, פון מוראלט

במסגרת הערכת סיכויי העולם „למחרת ז'צבה“ — הלשלוט או למלחמה — מעלה אחד הקצינים בצבא השביצרי, המושכים בעט סופרים, קול-לויט⁽¹⁾ (פון מוראלט), באחד הגליונות האחרונים של „החייל השביצרי“, אשר נועד בראש וראשונה לשכבת הסמלים של צבא שביצריה המיליציוני, ציונים להכנות וצעדים להגנת ארצנו אשר בשום אופן אין להזניחם ולדחותם למועד מאוחר יותר. כוננו כמובן לצרכי הגנת שביצריה, אך מערכת האמצעים והדרישות שהוא מעלה, חלה במידה מכרעת גם על שאר מדינות לא-גדולות. את המסלול לבעיות מעמדה המיוחד של שביצריה, משלם הוא בשתי הערות: על הצורך להוסיף-ולקיים את הנייטרליות השביצ-רית; ועל כך ש„אין באים בחשבון לגבי שביצריה“ התערבות מדינות אחרות בענייניה הצבאיים, כגון דרישות להקטנת ממדי הצבא, פיקוח על סידוריה הצבאיים, או טיסה מעל לשטחה לצורך צילומי מתקנים צבאיים, וכיו"ב.

ככל שמוסיפה להתקיים סכנת מלחמה — זקוק מערך ההגנה של המדינה, בראש וראשונה, לסדרת הפעולות והסידורים המפורטת להלן:

● רכישת מטוסים, רכב שריון, כלי ארטילריה, מרגמות וכלים-אבטומטיים מרובים; וכן אמצעים חזקים להגנה נגד-שריונית ונגד-מטוסית (כגון, ל-משל, הרקטות מבקשות-המטרה החדשות). בצד אלה יש לרכוש עוד לחילות השונים „ציד מגוון רב, ההכרחי לחלוטין לצרכיה של מלחמה חדישה“.

נוסף על כך, בתנאיה של מלחמת המחר — וביחוד לנוכח אפשרות הפעלתם של כלי-נשק אטום מיים, שתתכן בכל שעה — הכרחית עוד שורה שלמה של צעדים וסידורים: —

● „ריווח“ ופיזור מוגברים, ובראש וראשונה ביחס לגייסות הלוחמים — אולם רק במידה שלא תפגע הנהלת הקרב ותאפשר למנוע בכל התנאים את הסתננות האויב, וביחוד בלילה ובערפל;

(1) מבריו של איש צבא זה נתפרסמו כבר בעבר מעל עמוד „מערכות“.
(2) כונת המחבר כאן היא גם לארטילריה הבינאית.

● אורח אל-ריכוזי של הבאת הגייסות ועריכתם בעמדות-הכן — הן כשעומדים להכניסם למערך ההגנה, והן בשעת תכונה להתקפות-הנגד הנחוצות.

● תפעול אמצעי האש מעמדות פזורות ולא מרוכז-זות, וביחוד כשהללו מוצבים באזורים „עורפיים“ יותר של מערך ההגנה ובמצבים בהם יש לצפות להתקפות בכלי-נשק אטומיים — באופן שבכל שעה אפשר יהיה לרכז, כדי יצירת „מרכז כובד“, בינקודות-המוקד של המערכת את האש שתונחת מ-העמדות הללו;

● לעומת זאת, את קרב חיל-הרגלים יש לנהל גם לעתיד בכוחות ובאמצעים חזקים, בכדי שניתן יהיה לקיים בו את כוח-ההלם ועצמת האש הנחוצים לכך;

● ידרש ניצול מרחיק לכת של הלילה לצורך כל תווות הגייסות, (ברגל ובממונע), הערכות לעמדות הכן, התקפות-נגד, נסיגות, וכיו"ב — וגם כאן יהיה צורך בריווח מוגבר של העוצבות והיחידות, ושל אפשרות הפעלת כלי נשק אטומיים ושימוש בקרניים אינפרא-אדומות;

● כן נחוצים ביצורי-שדה מותקנים-היטב ומוס-ויס-כהלכה, אשר יגנו על הגייסות הלוחמים מעל-לכל מפני כלי הנשק האטומיים השונים והארטילריה הכבדה);

אשר להסוואה, תרי יש להזכיר פעם-נוספת כי לפי הנסיונות החדישים עבר זמנו של רשתות הסוואה, משום שניתן „למחוק“ את אלה על ידי צילום-צבעוני מיוחד, ועל ידי כך לראות את העצמים הצבאיים שכוסו על ידי הרשתות. את ביצורי-השדה יש להבטיח-היטב, מכל הבחינות, באמצעות הריסות מוכנות מראש, שדות-מוקשים נרחבים ואש חסימה מאורגנת-כראוי — על-מנת שתיל-הרגלים, וכן חיל-התותחנים (כולל נשק נגד-שריוני או נגד-מטוסי) אמנם יוכלו להחזיק בפועל בעמדותיהם ולהגן עליהן בהצלחה;

● המטוסים, מחסני התחמושת והדלק שלנו, ו-כיו"ב — וכן כל שתודות בעלות מימדים ניכרים

יותר — צריך שיהיו מוחזקים למלחמה עתידה במהפרות-מקלט תת-קרקעיות או מאובטחות-בפני-פצצות. על-מנת שיהיו מוגנים דים בפני נשק אטומי, הפצצות והפגזות ;

● אסור שהעוצבות והיחידות תוספנה להיות גדולות וכבדות-נתנועה כפי שהנך, כי במלחמה עתידה יהיה כרח להעמיד את „ניליות“ הגייסות כקודמת לכל ;

● לעומת זאת, על אף הקטנת תכני-אדם בעוצבות, יהיה הכרח בהגדלת עצמת האש, ולדעת מומחים — הדבר אפשרי בהחלט ;

● צריך שבכל מקום תהיינה מצויות במידה מספקת עתודות מקומיות וניידות חזקות, אשר תח-סומנה מחדש את הפרצות שתובקענה על ידי כלי-נשק אטומיים, ארטילריה או טנקים, ואשר תלחומנה, תוך פרקי זמן שעדיין יש בהם כדי להועיל, לחימה של-משל להדברת גייסות מוטסים שנחתו מאחורי החזית. מעל לכל, צריך שתעמודנה בנקודות ההכן, פזורות ולא במרכז, עתודות מרובות — ניידות ובעלות עצמת אש חזקה — אשר תוכלנה לנהל פעולת הגנה-גמישה לכל עומקו של מרחב ההתנגד-דות, וכן לבלום עוד בשעה הנכונה את הבקעות היריב, לכשתקרינה, או אף למנוע בעדן ;

● יש לשאוף למיכון ומינוע מרחיקי זכת של הר-צבא, על-מנת שניתן יהיה להתיצב בשעה הנכונה, וביכולת-פעולה מספקת, כנגד המבקעים המתהוים במהירות של יריב חזק ובעל ניידות מובהקת ;

● אין לקים בעתיד את האספקה והפינוי אך ורק באמצעות ישרדות כלי-רכב הרתוקות לכבישים ו-דרכים, כי אם על-ידי הליקופטרים וטיפוסי-מטוסים אשר נועדו והותאמו במיוחד לכך. הללו מסוגלים

לנחות ולהמריא בכל פני-קרקע ואף בחלקת-נחיתה הקטנה ביותר, בקרבתם הבלתי אמצעית של הר-גייסות. על ידי פיוורן וביטולן ההדרגי של שיירות כלי הרכב, אפשר יהיה לסייע סיוע רב לניידות הגייסות הלוחמים ולריווח מערכיהם, ואילו את רכב המנוע ואנשיו שהיו מתפנה עקב כך, ניתן היה אזי להפעיל ביחידות מסוג אחר ולתכלית נחוצות אחרות ;

● את ההגנה על האוכלוסיה האזרחית נחוץ יהיה לקים בכל המצבים, כי בטחון אוכלוסיתנו והמשך קיומה, לא זו בלבד שישפיעו השפעה גדולה על מהלך הקרבות בחזית, כי אם חשיבותם הנה מכרעת גם לעתיד ארצנו. באותם מקומות צפופי אוכלוסיה, בהם לא ניתן יהיה מטעמים פיננסיים — או בזמן שיהיה בידנו עד לפרוץ מלחמה — להקים די מק-לטים מובטחי הפגזה והפצצה, ומערכת אמצעים ראויה נגד כלי-הנשק האטומיים השונים, יהיה הכרח לבצע בהם בעוד מועד פינוי של חלק גדול מן האוכלוסיה על-מנת למנוע אבידות גדולות העלולות להגרם לה בלעדיהם.

קולי-לויט' מוראלט מדגיש שאין להניח כי היקף השימוש בפצצות (ובכלי נשק אחרים) אטור מיות ומימניות יגדל בהרבה. אולם שכלולם הנמשך של „כלי נשק מקובלים“, יגרום לממדי פגיעה ואבידות כה עצומים עד שכל הסידורים ואמצעי-הזהירות אשר עליהם הצביע לעיל, — לא יפחת הצורך בהם אף במלחמה שתתנהל רק באמצעים „מקובלים-משוכללים“.

ניכרות כבר מגמות בצבא שביצריה לבצע כמה מהצעותיו של קולי-לויט' פון מוראלט. אך ישנם סימנים לכך שינסו להגשים את רובן.

מסקינה ואימון

מחשבות והצעות של קצינים אמריקניים

באחד מגיליונות ש.ז. של „ירחון כוחות הקרב“ של צבא ארה"ב, מופיעות שתי רשימות הנשענות על נסיונם של כותביהן והן מעלות גישות והצעות בתחום הטקטיקה-של-שדה-הקרב (ובמקצת — אף בתחום האימון לקראת שדה-הקרב). הקפיטן „איזי“* כותב, ברשימתו הניתנת-להלן, על —

האבידות ביום-הקרב הראשון

חיל-רגלים שהיא ביומה הראשון בפעולות קרב, מצטברים לפנינו הסברים אפשריים רבים לאחוז האבידות הגבוה: העדרה של הנהגה מנוסה, זרותו של שדה-קרב ממש, פתה, — וכל אלה יחד, ועוד דברים רבים. אולם, מיד משמוצאים אנו תשובות מגששות אלו לשאלתו של אותו קורפורל מזוקרת ועולה לפנינו שאלה חשובה עוד יותר:

„תמה אני“, אמר לי קורפורל קשיש ואפור-שער בבוקר אחד, ליד פתחו של בית-חולים — „מדוע יורה בי מישהו ביום הארוך הראשון, בכל פעם שמשליכים אותי לתוך קרב?“

שעה שבדקים אנו את נסיונה העגום של כל יחידת * קל — כנוי חתימה.

מה ביכולתנו לעשות כדי לזנוע את אבידות היום הראשון? מנהיגות לקויה היא הסיבה העיקרית לאבידות היום הראשון. אין די לומר: "לכל אחד מוכרחה פעם להיות פעם ראשונה", וכן אין די להניח כי מנהיגות שהיתה טובה בתקופה שבטרם קרב בהכרח תוסיף ותהיה טובה גם בקרב. המסקנה היחידה, אולי, שניתן להסיקה באשר למנהיגות היא זאת: ראה את המנהיגות בקרב הראשון כענין בפני עצמו, אל תניח הנחה-לעתידי כלשהי, ובל תהיו לך אשליות לגבי מידת הממש והתכליתי שבה. במשך הזמן יתגלה יסוד-האימון שהוטמן באנשים, והמוכשרים ביותר — הם שינתרו בחיים; אולם הבעיה היא כיצד להפחית את דמי-הלימוד של התפתחות זאת (דמים ממש) עד למינימום. טיבה אחרת לאבידות בלתי-הכרחיות נעוצה בחיילים הפדטים — כולל המפקדים. במשך השעות והימים שלפני התקלם ממש עם האויב, אין הם מועסקים דיה-צורך — בעוד שקיימים דברים רבים לעשותם. על המפקדים לדאוג לכך, תכופות מדי מרשים הם לעצמם את המותרות של עצלות, ואנשיהם נוטלים דוגמה מהם.

מה צריכים אנשים אלה לעשות במשך התקופות ה-סקטות? ראשית, עליהם להכין שוחות-שועל הולמות. שנית, עליהם לשפר את מערכת-ההגנה שלהם, על ידי שיקמו עמדות-תצפית, ויבדקו את סידורי הקשר שבין איש-לאיש. שלישית, על המפקדים להטיל חובות מפורשות על כל איש; חייבים הם ליצור עבודה אם יש צורך בכך, באופן שלכל אורכה של שרשרת הפיקוד, הן ב"מעלה" והן ב"מורד" תקיין תנועה מתמדת, של בקורת מכאן ודיווח מכאן. הנטיון הוא, כמובן, הדבר הראשון שטעון בדיקה, אולם הקשר ומידת הממש שבתצפית-הלילה חשובים לא פחות.

עלינו להביא מראש בחשבון את גורם המהומה השוררת בשדה-המערכה. אימון על ידי תרגילים בתנאי אש-חיה ותוך ביום שאון הקרב, הוא טוב ויפה כשלעצמו בגבולות האפי-שריוית שלו. אולם דרוש משהו יותר מזה. על האנשים לדעת מה לעשות שעזה שנראה להם כי ניתכת עליהם אש הבאה מצד כוחות-יראנו. עליהם לדעת איך לנהוג באבידות. עליהם לתדול מצחוק על ה"בלבולים" המתרחשים בתמרונים שלוש-הימים בהם נתנסו פעם, ולהתחיל להכין אותה "בלבולת" לא היתה אלא בגדר צלה תחזור של זו העלילה להתחלות במציאות.

על היחידות לקבוע סידורים מראש, בפרטים רבים ככל האפשר — לקראת אותו רגע בו יירו עליהן בפעם הראשונה. אילו הייתי שוב מפקד מחלקה, הייתי מעביר את מחלקתי,

(*) כאן, ובכמה מקומות להלן, מתכוון בעל הרשימה בראש וראשונה לתנועה באניות-גייסות — לפי שנסיון צבא אלהים מתבסס על משלוחי הגייסות אל זירות שמעבר לים.

בתקופת-האימון האחרונה שלפני המשלוח לזירת הקרבות, דרך תרגיל אשר תוכנן במיוחד כדי להרגיל את המחלקה לאותה צורת החיים אשר אפשר ויצטרכו לחיות בה באזור הקרב במשך שנים או שלושת הימים והלילות הראשונים. תרגיל מעין זה היה מאפשר לאנשים ולמפקדיהם לבצע את תהליך הסתגלותם האישית לתנאים אלה, הנקרים לו לאדם אחת בחיים. התרגיל היה דורש ממחלקה הטעונה חגור-קרב מלא לצעוד מתוך שטח-כיננס שלידי "נמלא" או "שדה-תעופה" מדומים, לעשות את הלילה בעמדה טקטית שבסמוך מאחרי קו-המערכה, ולמחרת בבוקר לתקוף יעד-מחלקתי.

בכל הדרישות האלו יש לשים דגש חזק על הרעיון, כי מטרתו האמיתית של התרגיל היא ללמוד כיצד להשאר בחיים על אף היותך "ירוק". בתרגיל ההתקפה, למשל, ללמדו המפקדים כי יש ביכולתם לעשות הערכות-מצב מציאותיות יותר, אם יקחו בחשבון את נטית אנשיהם לרוץ ולשכב לתפישת מחסה, מיד עם הפתח האש עליהם. מפקדי יחידות יכולים להפיק תועלת משעות רבות ה-עומדות לרשותם במשך התנועה (ל-אנור-הקרב — שעות שאחרת יבוצבו ללא תועלת — אם ינהלו שיחות עם אנשיהם בענין מצבים משוערים שונים. בדרך זו, למשל: "גיוס, הגן מפקד כיתה בגוף-המחלקה הימני, אש מק"ב-אויב עברה מעל לראשך והחטיאה אותך. אולם שניים מאנשיך נפגעו. מה תעשה אתה?")

אפשר והתשובות לא תהינה מזהירות, אולם אין זה חשוב: הדיון בבעיה יגרום לאנשים שיתשובו על אודות ההיבול העצום שיגרום על ידי תחמושת-חיה הנורית כלפיהם, וככל שירבו לחשוב מה לעשות כדי להשאר ברי-תכלית לקרב, כן יצטרכו מפקדיהם לדאוג פחות לאפשרות שמא אנשיהם אלה יהוממו ויודעו עד היותם בלתי מועילים בשדה הקרב.

סוג זה של אימון — תכליתיותו רבה ביותר בדמה הנמוכה ביותר, אם יראה מפקד היחידה את אנשיו כשהם יושבים על הסיפון, או מתכנסים בקבוצות צפופות בפינות תאי מגורי הגייסות שבאניה, ומשוחחים על נושאים אלה עם מפקדיהם, כשהם מחשבים את הדברים שיש לעשותם משתעלה היחידה בחוף — הרי שעליו להיות מרוצה באמת. תפקידו הבא הוא לכנס את מפקדי-המשגה, כדי להבטיח ש-תגובת-השרשרת שנתהוותה כאן תוסיף להתקיים בפועל. אין זו כלל התשובה לקורפורל שנפגע פעמיים, אולם זהו הדבר שיוכל מפקד מחלקתו לעשותו על מנת למנוע אבידות יומדראשון — אם יוטל עליו עוד פעם להביא מחלקה אל זירת מלחמה. זהו רמז לאותו ניתוח אשר אנשי הרגלים חייבים לנתח בעיות דומות רבות, באם רצוננו כי האבידות תזבזבנה למינימום, וכי נוסף לזכות במלחמות בעתיד.

בתחום אחר — חיפוש הדרך הנכונה כיצד לפגוע באויב — דנה רשימתו של קול-לווי' גיימס ו. גראהאס, אשר תכנה (שעליו, כמובן, ניתן לחלוק — ובודאי יש חולקים עליו גם בתוך צבא ארה"ב, עצמו) מתבטא בשמה:

האם תמיד עלינו להסתער?

איש אינו טוען בדצינות כי, משהוטלה עלינו משימת התקפה, יהיה עלינו לעשות איזה דבר אחד מאשר להסתער על יעד, שחוששים אנו כי תפוס הוא על ידי האויב. אולם

האם, בהתקפה, עלינו תמיד לתקוף את היעד? — משתמש אני במונח "הסתער" במובנו המדויק — פריסה, אש הסתערות ורובים מכודנים.

מה נעשה אם יעדנו יראה כבלתי תפוס?

רבים הטוענים כי הסתערות „בלתי־הכרחית“ מבזבזת זמן, מקריבה את הסודיות וההפתעה, מוציאה תחמושת, ומחריפה את בעיות השליטה — וכל זה ללא תכלית אם מתברר כי היעד אינו תפוס.

אף כי קו מחשבה זה נראה הגיוני לכאורה, הרי אינו עשוי לעמוד בפני בדיקה מדויקת. סבור אני כי תמיד עלינו לערוך הסתערות. הרוקטרינות שלנו אינן מכילות רמו כלשהו על דרך אחרת לכיבוש יעדים בהתקפה לאור היום. העדר ציונים לכך אינו מקרי, הוא גורע להסיר כל ספק בענין היותנו חייבים להסתער.

בתפיסתו של הגנרל ג'ורג' פאטון בענין ה„אש המהלכת“ (אשר לראשונה טופחה בחיפה רחב בשנות 1943—1944 לגבי הדיביויות שהתאמנו או בממלכה המאוחדת בבריטניה לקראת הפלישה לגרמניה), הושם הדגש על אש־הסתערות. הדבר שלו התכוון גנרל פאטון היה, פשוט: לירות מרגע עזיבת קו־ההתחלה ועד לכיבוש היעד. איני זוכר שהיו קיימים ספקות בענין מידת הסיכוי לכך שאמנם ימצא אויב במקום. ודאי שהיינו בטוחים כולנו כי לא נשלח לנוע על פני החוף של אנגליה למען מסע־צעדה שגרתי. על־כ־פניהם, הודגשו או הן ההשפעה מטילת המורא אשר תהיה לנפש כזה של אש מתקדמת על הגרמנים באם ימצאו באותו מקום, והן העידוד הפסיכולוגי שתביא אש־הסתערות לגייסותינו אנו. אש־מהלכת הוכנסה לשימוש נרחב בזירה האירופית לאחר הששה ביוני 1944, ומעולם לא ראו אותה כאמצעי האחרון שיש לאחוז בו באם לא הועילו השאר. היא היתה חלק מקיבל של ההתקפה, אשר באה אבטומטית — כמעט כמו הארוחה החמה האחרונה שלפני קרב.

השוני העיקרי בין אותה האש־מהלכת לבין אש ההס־תערות של ימינו הוא, שעמדת־ההסתערות תפשה את מקום קו ההתחלה כנקודת־המוצא מאנה מתחיל מתן אש זוי). יתרונות שיגוי זה ברורים הם. אין כוונותינו מתגלות בטרם זמן, השליטה נעשית קלה יותר, ומוצאת כמות פחותה של תחמושת, בעוד הרישג נשאר אותו הישג עצמו. אורט שני המקרים נשענים על מחשבת יסוד. בהתקפה אין אנו „משששים“ ובודקים את היעד, אין אנו מפטרלים אותו ואין אנו מתגנבים אליו; אנו נסתערים עליו.

וכי מדוע לא נסתער עליו?

כיון — כך אמרים אותם אנשים — שאין הדבר הכרחי, אם מתגלה כי אין היעד תפוס על ידי האויב.

הבה ונבחן טענה זו. ההסתערות היא מבצע של מחלקה רובאית. הפלוגה, במקרה הטוב יותר, משמשת כדג־מתאם בלבד. אין זה מן הראוי שהחלטות באשר להתקפה תיעשנה בדרג הגבוה מזה של המחלקה הרובאית. מהו האמצעי החוקי שבילי מפקד הפלוגה במסגרת סולם הסמכויות והנהלה, שיאפשר לו לותר על ההסתערות על ידי מחלקותיו, או לאסור עליה? מה יוכל לטעון בפני ועדת חקירה שעיה שהתביעה תביא כעדות את תמצית הקטע מתוך פקודת המבצע שלו, בלשון מעין זו:

(“ קו ההתחלה — הקו בו יוצאים משטח ההסתערות.

(” חזירות מעין “קומנדו” בצבא ארה”ב.

א. מחלקה מס’ 1, תחוקף ותכבוש את גבעה 1.

ב. אין להסתער (אלא אם לא תהיה ברירה).

מכאן שההחלטה להסתער או לא צריכה להיות נתונה בידי מפקד המחלקה.

הבה ונבים כאן את המסיבות בשבילו ונעקוב אחריו, דרך הערכת המצב שלו.

הוא נמצא במרחק 100—150 מטר מיעדו בעמדת ההס־תערות אותה בחר לפני כן. שתי דרכי הפעולה הפתוחות לפניו הן: להסתער או לא להסתער. אין הוא רואה סימן המעיד על מציאות האויב. האם לא חזרו ושנו באוזני כי לעולם אין מתגלה סימן כזה? אף הגנרל פאטון, שעיה שקרא לשימוש באש־מהלכת, קרוב לוודאי שגם הוא חשב על נקודה זו עצמה.

על כן, אם אינך בטוח האם מצוי שם האויב אם לא — הסתער! אולם כיצד תוכל להיות בטוח? אינך יכול, ועל כן אל נא נשלול מהחיל שלנו מכל טעם שהוא את המחשבה, אותו תעניק לו אש־ההסתערות הקיבוצית.

הבה ונקוה כי במצב זה יחליט אותו מפקד מחלקה להסתער. וכי מה הם הנתונים במצב זה שימנעו אותו מלהסתער? הבה ונציין אל תוך מחשבותינו:

תחמושת? מה ערכם של מספר כדורים פחות או יותר? אצטרך להם לשם התארגנות־מחדש? אפתור בעיה זו מש־תופיע.

סודיות והפתעה? אם מפקדי רוצים שאתגנב עד אל גבעה זו, תושבני כי היו מציידים את המחלקה בכמה סכינים ובצבע להשחרת פניהם, ואולי היו מספחים אלינו מספר ריג’ריים.”)

איבוד שליטה? מי אומר זאת? אני פורש את זרועותי כמקביל והכיתות מהות את שרשרת הקלעים. לפחות הולכות הן ונעות קדימה. אילו היינו זוחלים בשורה־עורפית, או אילו היינו מתפזלים לחוליות־חוליות, אזי יקשה לכנס את „הלהקה“ לעריכת „ההצגה“.

איבוד זמן? לא הוטלו עלי שום מועד ושעה לסיים את הקרב הזה. אין זה חלק של משימתי, כמפקד מחלקה, לכבוש את היעד הזה לזמן מסוים כלשהו. אמתי, יכול אני לדוח ל„זקן“ כי הגבעה נראית ריקה מאדם, אולם דבר זה יחד עם זמן לשיקוליו הוא, עלול לגזול זמן לא פחות מאשר תגזול הסתערות. מכל מקום נראה לי שיכול אני לנוע עד שם תוך כדי יריה בפחות זמן, מאשר בכל דרך אחרת.

יתגלו יעדים נוספים אחרי יעד זה? אף זוהי אחת מאותן בעיות שתפתרנה בבוא שעתן. ככל שמפקד מוכשר הנוג, הרי איננו עונד סמל־דרגה מזהב זה של סגן־משנה, עלימנת שאחשוב על האסטרטגיה של מסע־המלחמה כולו; תפקידי הוא — לכבוש גבעה זו.

טמכות ואחריות? מאחר שניתנה לי משימת התקפה, איני חושב כי יש לי זכות חוקית להפכה למשימת פטרול. אם היו המפקדות־הממונות סבורות כי אין איש על הגבעה, היו בודאי מוציאות פקודה על התקדמות אל קרדיות מסוים. או שהיו מחלקות מחדש גזרות־אחריות.

וזהו העצה שבפי החושבים כמוני הסתער על כל יעד מיעדך, אחא, אם תוקף אתה לאור היום! אין אנו מודים אפילו שהדבר ינזול זמן רב יותר, אולם משוכנעים הגנו כי מצרך יטב בהרבה — מבחינה חוקית, רוחנית ופיסית.

ובכן — הוא הסתער, אם כי טובים ביותר היו אולי הסכמים שמחלקתו לא תיגוק גם אם לא יבצע הסתערות, לא מצא מפקד המחלקה שלנו כל סיבה נכוחה שלא להסתער.

פיקוד והנהגה

חמישה עיקרי המפקד

(לפי מחשבותיו של המרשל ליאונטי)

- עשה את כל מלאכת המפקד שלך — אך שום דבר מעבר לה;
 - עזור לפעולה עצמית את המפקדים הכפופים לך;
 - קיים מגע ישיר עם פקודיך.
- פירושו של דבר לפני מפקד: — לתאם, להחליט ולפקח, אך לא לעשות דבר אשר כפוף לפקודתך יכול לעשותו. אין פירושו של דבר לולול בפרטים. אורבא, הכרחי לבחון מדי פעם, ע"י בדיקות ובקורת אישית, את הפרטים בהגשמתם, כי בהם עשויה להיות תלויה ההצלחה. בעיקר יש לשמור ככלהאפשר על רוח ושכל פנויים וחפשיים, למען תוכל להיטיב להכין ע"י חשיבתך את החלטותיך, ולמען תיטיב לעקוב אחרי ביצוע החלטות אלו, להשגיח עליו כשהגנך פנוי ממלאכת הביצוע, ולעמוד על המשמר — כשענין סקודה על הכל.

בסוגנו הנאה של "בית הספר הצבאי המיוחד", מפואר המסורת, של צבא צרפת נקרא על שם מקום הושבו המסורתי של ב"ת הספר "סאן טיר" שבקרבת פריס, אם כי בשנים האחרונות שוכן בית הספר בקאטקידאן שבמרחבי בראסן. אחד מגלגלות השנה האחרונה הוקדש בחלקו לזכרה, לדמותו ולמחשבותיו של אחד הגודעים במנהיגי צבא צרפת במאה הזאת — מרשל ליאונטי. עם מלאת מאה שנים להולדתו, המרשל, אשר מילא תפקיד מרכזי בבניית המשען הצבאי הגדול של צרפת בצפון אפריקה ובהשתלטות על ארץ-מרוקו הפראית ושבתיה הששים-לכרב, מסמל בעיני אנשי הצבא הצרפתיים את דמות המפקד והמנצח היודע להוליך את אנשיו למילוי משימתם — ולהשיגה.

אחד המאמרים העיקריים שבגליון עומד על חמשה עיקרי המפקד אשר היו בעיני המרשל היסוד וה"סוד" של חכמת הפיקוד שלו. — והנה עיקרים אלה נמצאים הולמים את זרמי המחשבה החדישים ביותר בתחום הפסיכולוגיה הצבאית ומתודיקת הפיקוד.

מה תוכנם?

המאמר "לקח ליאונטי", פותח בנוסחה מסכמת ללקחו של ליאונטי המתבטא ב"אמנות ההגשמה". ההגשמה עצמה מושגת על שני יסודות נפרדים: — על "מבניקה-אגרסיבית", שהיפעלה באורח מושלם להשגת המטרה היעודה — והיגיון על הארגון; ועל "הורם-המניע אשר מפעילה ומפעמה — הוא הפיקוד".

עם כל דייקנותו וקפדנותו הארגונית של ליאונטי, לא הארגון ("המכונה") הוא שהעסיק בראש-ראשונה את מחשבתו הצבאית, כי אם האדם שבמסגרת הצבא ובמצבאות המלחמה. על כן אין לקחו העיקרי אלא לקח פיקוד. אגב אין בכוחו של הלקח להוריש ללומדיו את הפרט מ"זיה האישית הגדולה של המרשל עצמו, אך יש בו כדי להקנות להם מתודים ואורח-יגיון.

הראשון בעיקרים המופקים מלקח ליאונטי הוא: האצלה ("דלגציה" בלע"ז) רחבה על סמכויות למפקדים-כפופים. שוני דרכים להאצלת-סמכויות: חלוקתן במרכז לפי ענפים-ענפים — או העתקת הסמכויות, בכללותן, אל אזורי-הפיקוד השונים. ליאונטי, ש"דאג פחות לארגון מאשר למתן ההזדמנות המפעילה" — התעניין פחות באבירי-הטרנסמיסיה של מכונה-מאשר באורגנים המניעים שבה; — והוא ראה את העיקר בתוך הטניה. בסתרו בכך לאימץ את הדוקטרינה הצרפתית שבדורות האחרונים, מכאן — שלוש "מצותי-המפקד" שלו:

1) מבחר אמרותיו והגיגיו ניתן בשעתו במדור, דברי-מפקדים "במערכות" טובי-ניס.

התנאי (או הסיג) היחידו לשיטה זו של האצלת סמכויות — והוא מן הדברים החשובים ביותר שבמתנד זה של פיקוד — מתבטא בדרישה לעורר את המפקדים הכפופים לפעולה העצמית; כי לפי ליאוטי, אין הפיקוד מונופולין של המפקד — הוא גם חלק מתפקידם של הכפופים לו, הוא מתגלם בתהליך הביצוע של פקודתו כמו במתן הפקודה על דרך, ביצועה של פקודה איננו בגדר העברה מכנית, כי אם מהוה פקודות משנה; כדי להגשים את ציותו למפקד חייב הכפוף לו לתת פקודות משלו. על כן, המפקד הפוקד גורם בזה להפעלת שרשרת פיקוד — היינו, שרשרת תאמי פיקוד חיים — הלא הם המפקדים. ליאוטי טען — והוכיח — כי "אין הביצוע אלא דרג בפיקוד; כי אין ביצוע ללא גילוי יזמה — ועל מפקד לעורר ולדרבן, עד לשלב הנמוך ביותר, את הביצועות יומתה של הפקודות". כאן מופיע "הצד השני של המשפט", הכרוך אורגנית בשיטת "אליריכוז" — ההכרח לקים את המגע הישיר עם פקודי.

עיקרה היסוד השני של ליאוטי אומר: — על מפקד ליטול על-עצמו את תחומי האחריות שלו, ולשאת בהם — ולא לנהוג כמי ששומר על הסמכויות, אך מעביר לאחרים את תחומי האחריות. עליו לשאת באחריות בפני מפקדיו והוא בפני עצמו, אולם גם — ומעל-לכל — בפני הכלל אשר המפקד בידיו את תפקידו. כי מפקד צבאי — נפשות מופי קודת בידיו, הכרח הוא, כי יהיה לו חוש חברתי אמיתי, וכי דאוג ידאג לגורל אותו ציבור אדם שעליו הוא נשען, ובו הוא תלוי, ושכפניו הוא נושא בתובנות, כמסקנה טבעית, עשוי מפקד אמיתי להגיע לכך, כי הוא שייצג בפני "המחלקות" וה"שירותים" של מפקדו הוא — על אף תגרו כותיהם, השליליות לעתים קרובות — את האדם בתוך הכלל הנתון למרותו, את מציאותו ואת צרכיו; דהיינו, שיהיה — כמובן ידוע — מיצגה (במוסדות פנימה — ולא אודוקא בהופעה דמוגית) של דעת הציבור שבתוך הכלל הצבאי הסר למשמעתו.

מתוד כזה, המשמש כחורו של "מלמו" שבידי הפיקוד, לא יתכן כלל מבלי שתהיה לרשות המפקד צורה ישירה וחיה של פיקוד. והרי הגענו אל העיקר השלישי: — פיקוד אישי של המפקד, "עד לתחתית הפירמידה".

גם אלה הם תולדותיו ההכרחיות של המתנד האליריכוזי. כי דוקא המפקד המגשים "אליריכוז" לגבי כלל סמכויותיו, ומפקיד חלק ניכר מהן בידי מפקדים כפופים — הוא אשר צריך לדקוק ולהחמיר בפיקוד על ביצועו.

פיקוד אישי — פירושו פיקוד ע"י המפקד, או ע"י נציגו או שליחו האישי — אך לעולם לא ע"י המבצע, ומעל-לכל — לעולם לא באמצעות הניר, לא ע"י דו"ח ביצועי (היתה זו אחת משנאותיו הגדולות: שנאת ההרגל הצבאי לסמוך על דו"ח, גם כאן סתר את כל המבנה של המנהלה הצרפתית, כצבאית כאזרחית, אשר לפי מושגיה — משמעותו של פיקוד זהו דרישת הגשת דו"ח ביצועי).

פיקוד "עד לתחתית הפירמידה" — פירושו לא פיקוד "הירארכי", דרך "שליבים", כשבכל שלב מתנספת "השתקפות" מיוחדת משלה — כי אם היופוכו של דבר: — פיקוד על "סופירבריס", הניזע — על פני כל הדרגים, ומעליהם — עד אל היסוד האחרון, זה המגשים את הביצוע ממש.

פיקוד ישיר המגיע עד אל המבצע "העיר"; פיקוד ישיר המגיע עד אל הציבור הגדול... כי הביצוע — הוא הוא אבן הבוחן (ואמת המידה) היחידה לפיקוד ולכושר הפיקוד. ואין המפקד נושא באחריות רק למחשבה ולתפיסה שמתוכן נולדו פקודותיו, כי אם אף להוצאתן לפועל ע"ד גמירה. ומכאן — נובע עוד עיקר, העיקר הרביעי — הרצון להוציא לפועל עד גמירה!

בעיני ליאוטי, שהוא עצמו היה אדם ומפקד אשר שכן בקרבו "דבוק" ממש של שאיפה להוציא החלטות אלה לפועל, שימש רצון ההוצאה אלה לפועל סימנו המובהק של מפקד. מן הרצון (או "הדבוק") הוזה להגשים ע"ד גמירה את המשימות שהוחלט עליהן, נובעות שלוש מסקנות מחייבות: — הדאגה להחליט ברעידה נכון — להחליט באופן שיהא מכון לביצוע — ולבסוף, ללוות את החלטה עד לסוף ההגשמתה.

להחליט ברעידה נכון — משמעותו, לא אודוקא החלטה מתוך דחיפה פנימית פתאומית, או "בשביל לגמור סוף-סוף את העסק", או כדי להפגין העזה או מהירות החלטה; שכן, כל אלה, הם מסימני אי-בטחון, פנימי אצל מפקדים. להחליט ברעידה נכון — פירושו, בדרך כלל, להחליט כשהגך נוטל לך את כל הזמן הדרוש לשיקול והחלטה. אולם — גם לא להפסיד זמן. החלטה כזו היא החלטה המתקבלת אחרי ש' נראים כל נתוני החיזויים של הבעיה.

בנתונים חיזויים אלה כלולים לרוב גם גורמי סיכון וגם סיכויים למעשים. לאחר שקלו אותם, חייב המפקד להפעיל את כוח החלטה שלו, ולהתייצב מולם, בבוא הרגע, מהו רגע זה? זהו אותו רגע, אשר החל ממנו ככל שידחה המפקד את החלטתו, ברצונו להפחית את הסיכונים — כן ירבו; וכן יקטין את הסיכויים למעשים משלו, תחת להגדילם. להחליט באופן מתון לביצוע — אין פירושו החלטה שנובעת מ"מחשבה בקורתית" כללית ומופשטת, כי אם החלטה רצונית, הבאה מתוך מחשבה רצונית, כשתכלית ה' מחשבה — להגיע לירי ניסוח החלטות, ולהשיג תוצאות. (גם בנקודה זו מעיר בעל המאמר, צרפתי המורשש במסורת עמו ובתרבותו, כי אכן מצויה כאן באורח-מחשבתו של ליאוטי סתירת-מה לסגנון החינוך השכלי המקובל בצרפת מהדורות) הבעיה כאן היא "לחשוב את הביצוע, ולעבור — ע"י המחשבה, את המרחק המפריד בין הניר לביצוע".

אכן, "לחשוב את הביצוע", משמעו — לחשב את החלטה תוך הבאתם בחשבון של מבצעה, כלומר, הן אלה אשר יוטל עליהם להוציא אלה לפועל, והן אלה אשר יצטרכו לקבל על-עצמם את דינה. כמעט ונוצר כאן ההכרח לחשוב את החלטה דרך מבצעה, מתוך הזדהות מסוימת אתם, ועם מציאותם וישותם.

ועל כן — הכרח ללוות את החלטה עד סוף הגשמתה. כי אין די בכך כי מטה יערוך פקודות לענין: ברורות, עובדתיות, דינמיות. נחוץ שאתה-עצמך תלווה אותן לאורך כל נתיבן, דרך כל הרשת הסועפת של מבצעהן.

ומכאן המעבר אל — העיקר החמישי, שהוא — ה"ת

חשבות באדם. בעל-המאמר (מי שהיה ידימינו של ליאוטי בשליטה על מרוקו, בהכבשה) מציין כי זהו אולי החשוב בכל ה"עיקרים", אולם גם הקשה וה"עדין" ביותר לניסוח כ"לקח", כאשר

יותר מה"עיקרים" האחרים היה הוא מעורה ואתו ברוחו ובאופיו האישיים של בעליה "עיקרים" עצמן. ערכו המכריע, שבגללו יש להחשב באנשים שבהם נוגעיהובר עם כל פעולה ועם כל החלטה, מותנה ע"י העובדה כי "כל ארגון הוא קודם-כל מבנה הבנוי בני-אדם, בנוי באמצעות בני-אדם — ובשביל בני-אדם". תפיסת-יסוד זו מפרט בעל-המאמר — בין השאר — באמרו: — "כי הלא המדובר הוא באנשים בשרודם, על יצירתם ושכלם, על אופים ואישיותם המיוחדת-להם. ומכאן — אותו תפקיד ראשון במעלה אשר חייבת למלא, בארגונו של הפיקוד והשירותים הצבאיים, הפסיכולוגיה האנושית — הפסיכולוגיה-של-הפרט והפסיכולוגיה-של-החמון". כדברי ליאוטי: הדבר הממשי — הוא ראשית-לכל ופתח-לכל: והמצויאות-הממשית הראשונה בין הנתונים בפניהם מתיצב המפקד, הלא-היא — האדם.

ואתו גליון של "סאן-סיר" אינו חסר-ענין גם בחלקו האחרים, שאינם עוסקים בסוגית ליאוטי ותורתו; אכן, הענין כאן מתבטא גם במה שכלול בגליון, גם במה שאינו מצוי בו.

בסאון זה של חניכי ביה"ס-לקצינים הנודע — לא רב בו התומר (פרט לתורת-הפיקוד של ליאוטי אשר הועלתה כסקירה זו) אשר ניתן לכנותו "תומר צבאי מקצועי". מצויים בו דברים השייכים להוי ביה"ס, מסורתו וזכרונותיו. הקצין העוסק בחלק לא קטן של סוריה-הפנים שבביה"ס — והמכונה מאז "אבא השיטה", משמיע את דברו במדורו הנורא את שמו. הנין, מאנשי המערכת, מקדיש רשימה לתיאור הטכס המסורתי שנערך ביום 2 בדצמבר — יומה של מערכת אוסטרלין (דרך אגב — השנה תמלאנה 150 שנה לאותה "מערכת שלושת הקיסרים").

אולם מצויים בחוברת, ובהרחבה, יסודות מסוג אחר לגמרי, ובפתח הגליון ניתן מאמר מקיף-למדי מאת זאן האמז'לד על "תפקידו של ארגון האומות המאוחדות". אחד מגוליי חובת-העולות ושירות-העולות שבדורנו, ד"ר אלברט שוויצר הנודע, תרם את הכרוי — "בעית האתיקה בהתפת-

חברות-נוף צבאית

פעולות הארגון הבינלאומי לאספורט-צבאי

חות המתשבה האנושית", בהם הוא דן "מהו הנוהג הנכון והטוב שיש לנוהג בו כלפי הזולת". בסקירה זו, המבליטה את אחדות המין האנושי בכמיהותו ולבטויו, תופשים את מקומם גם הנביאים הישראלים של המאה ה-8 שלפני ספירת-הגזרים — עמוס, הושע, וישעיהו. (דרך אגב, בין הצילומים האמנותיים המלוים אותה סקירה, שאף תפקידם כנראה להדגיש את אחדות המין האנושי—ד"ר שוויצר עצמו, "הודי מדלה-החדשה", "בן שחורים מקאמרון" — מופיע גם תצלום "כמעט רמברנדטי" של "ישראלי מדרום מדוק").

אכן, אין החוברת מסתפקת בצד כללי-אנושי זה של הצגת בעיות דורנו. חלק רב תופסים בה מאמרים וסקירות (לאו דוקא בעלי צביון צבאי-בולט) על חבלים מסוימים בצרפת — למעשה, חבלים הסמוכים לגבולה הסורתי. פראנש-קונטא, אזור עיר המבצר והמצרים, באלפור (פער-באלפור, הנודע משלוש מלחמות: 1870—1871, 1914—1918, 1939—1945) וצפון סאבויה הצרפתית, וחבל-האלפים הצרפתי בכללו. כאן עומדים גם על אופים וסגנונם הכללי של המתנוות ותושביהם, ורשמי המתבונן בהם, אך גם (באופן כללי) על תנאי טופוגרפיה ומזג אויר, במיוחד על ככללתם של כמה מאזורים אלה.

תעודה בפני עצמה בחוברת זו הם דבריו של גנרל-הארמיה קאטרו, המספר בפירוט על חייו, פעלו ומותו של קול-לוטי אמיליאקוארי, נסיך גרוזוי צעיר, הניך סאן-סיר בשנות העשרים, קצין לגיון-הזרים מאז, מנאמני דה-גול, ממשחירי סוריה בשורות צבא-צרפת החפשיית, מפקד גדוד בתגנת-התפארת בכיר-חכים, ומפקד "תצי בריגדה" של הלגיון במערכת אל-עלמיין, בה מצא את מותו בשעת ביצוע התקפה מן המכריעות.

הרושם הכללי — בסאון של חניכים-קצינים בצבא אשר רקע של תרבות מורשת לו, ואשר את הישג החינוך הצבאי מבקש הוא, כנראה, להשיג גם בדרכים אשר במכס ראשון אינן נראות כצבאיות ודוקא, אך יש לשער כי גם הן תורמות לבצרון אישיותם ולחיסון רוחם של אלה שלמענם נועד הכטאון.

סקירה מאלפת על פעולותיו ודיוניו של הארגון הבינלאומי לאספורט-צבאי נתפרסמה באחד מגליוני-נות קיץ 1955 של "הבלדר הצבאי" (Corriere Militare) של צבא איטליה. הכותרת הראשית אומרת: "ההתאגרות של הוועד הבינלאומי לאספורט-צבאי תקום באיטליה"; אולם שתי כותרות-המשנה מוסיפות: "המושב השני של הוועד נתקים בקהיר וערך עריכתו חודשה את תקונו הועד", וכן "עבדול נאצר — חבר כבוד של המוסד".

להלן — עיקרי הדברים שבאותה סקירה. בסוף מאי ובראשית יוני ש.ז. נתקיימה בקהיר, בעת האליפות הצבאית הבינלאומית של כדור-סל, האסיפה הכללית של "הוועד הבינלאומי לאספורט-צבאי". השתתפו באותה התכנסות נציגיהן של הי-ארצות הבאות: ארגנטינה, בלגיה, מצרים, צרפת, יון, עיראק, איטליה, לבנון, הולנד, פורטוגל, סוריה, אד"ב, שביצריה וזורכיה. מהרכבה של המשלחת האיטלקית אנו למדים על הנהגה לשתף במשלחת

אתלטיקה קלה — ארה"ב (מחליפה — תורכיה) — ראשית אבגוסט.
 כדורסל — סוריה (מחליפה — תורכיה) — השבוע הראשון בספטמבר.
 התאגרות — איטליה (מחליפה — מצרים) — במחצית הראשונה של מאי.
 מרוץ-שדה — בלגיה (איטליה) — סוף מרס.
 כדורגל — פורטוגל (השלב המסיים) — ראשית אפריל, ויום הסיום ב-8 באפריל.
 קרב-חמש צבאי — צרפת (ארגנטינה) סוף ספטמבר או ראשית אוקטובר.
 קרב-חמש אודי — שבדיה, — 15—20 ביולי או החל מ-20 בספטמבר.
 קרב-חמש ימי — יון — אבגוסט.
 קליעה — יון (צרפת) — אבגוסט.
 מגלשים — גרביה — המועד טרם נקבע.
 האבקות — תורכיה (מצרים) — דצמבר.
 סיוף — מצרים (לבנון) — פברואר.
 התעמלות — מצרים — אפריל.
 שחיה — הולנד (תורכיה) — יולי.

הסקירה שבעתון האיטלקי מציינת כי המשלחת האיטלקית הודיעה על השתתפות ארצה בתחרויות האתלטיקה הקלה, ההתאגרות, המגלשים, ושלושת "קרבות-החמש" שברשימה הנ"ל. כן ציינה היא כי קרוב לודאי שתשתתף בתחרויות הקליעה ובהתמודדות הכדורגל.

"כך החליטה אסיפת הועד, בהצבעה סודית, כי יחס לתחרויות השונות, כי אסור יהיה להזמין להשתתפות בהן, או אף לנכחות בהן, את נציגיהן של ארצות שלא תהיינה חברות בארגון".
 (סוף בעמוד 73)

את ראשי הפעילות הספורטיבית בשלושת השירים תימ"ה-המזוינים (במקרה זה — קפיטן-אנית-מערבה ייצג את הצי, קולונל את חיל-האוויר וקולונל-לויטננט — את צבא-היבשה). קולונל אמין המצרי ארגן את הסידורים כשביל מושב הועד, שנתקים באולם מלון "קונטיננטל". חלקו העיקרי של המושב הוקדש לעיבודו מחדש של התקנון — "עריכה מחודשת אשר הפכה הכרחית עקב ההתפתחות הרגולה שנתרחשה בשנים האחרונות בעבודת הועד הבינלאומי לאספורט צבאי". היכוח הראשי אשר עורר דיונים ערים ביותר היה בדבר תנאי קבלתן של חברות חדשות לארגון; לבסוף הוחלט לבטל את הכלל אשר לפיו מספיקים היו $\frac{2}{3}$ בלבד מן הקולות כדי לקבל חברה חדשה — והונהג שוב אותו סידור שהיה קיים בשנותיו הראשונות של הועד ואשר לפיו כל קבלת חברה חדשה מצריכה החלטה פה אחד, בהצבעה סודית.

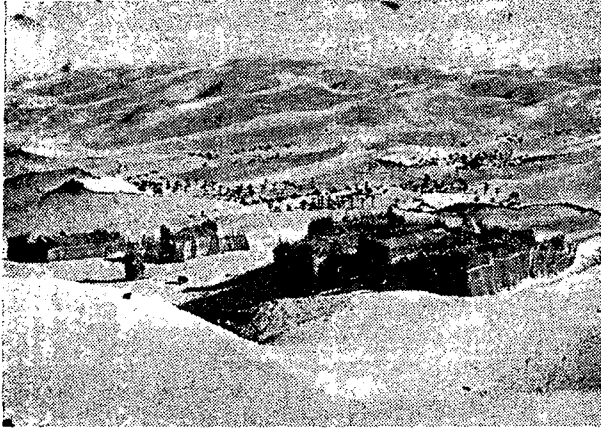
התקנון החדש יקבל את ניסוחו הסופי מידי מזכירות הועד, אשר תמסרו לאחר זאת בהקדם האפשרי לכל אחת מהמשלחות. הללו, מצדן, תצטרכנה לקבל את אישורם של המטות הכלליים של כל צבא וצבא — ולהודיע את התשובה למזכירות הועד לא יאוחר מ-31.12.55.

בסדר היום נכללה גם בחירתם של שני חברי הועד-המבצע — דהיינו, יושב-הראש והמזכיר. פה אחד וללא הצבעה אישרה האסיפה מחדש את המיור תורפגורן (משבדיה) כנשיא הועד ואת הקפיטן מולא מבלגיה כמזכיר — ו"עבודתם המצוינת של שני קצינים רבי-כשרון אלה זכתה להערכה רבה ביותר". האסיפה קבעה את לוח הפעילות לקראת שנת 1956. ההופעות תחולקנה לפי הארצות והזמנים, באורח דלהן:

חברי מושב הועד של הארגון הבין-לאומי לאספורט-צבאי — ואתס ראש ממשלת מצרים, קול-לויס גמאל עבד-א-נאצר, "חבר-כבוד" של הועד.

שטח־צחיח, שויתור עליו אינו נראה לבריטניה

סביבתו השוממה של נְהַה־המדבר בוריימי משמשת נושא להתדיינות מדינית — ר' בומן האחרון אף להתנגשויות־קרוב — בין בריטניה, אפיטרופוסם של שייכים מקר־מקומיים לבין סעודיה.

כאן מקימת בריטניה „איסטרטיה“ שכיי־רה מבני־השבטים בפיקוד קצינים ברי־טיים, להתוקת חלקת־המדבר חסרת־הערך לכאורה — אך בעלת הסיכויים־לנפט.

ישוב מועט ושימון רב. „ישוב“ שבאחד מנאות המוכר של בוריימי, סלע מחלוקת בין השייכים של „חוף האמנה“ (קרי, בריטניה) לסעודיה. התמרים גדלים בחלקות מישור־מלוח אשר למר־גלות גבעות־החול הנישאות.

שינוי הלבוש: מבני־שבטים סתם — ל„איסטרטיות“ של חוף־האמנה שבעומן, החומר הגלמי

הרס־ד צועק דברי פקודה בן שטח החסות הבריטי של עֶדֶן, בו פועלות איסטרטיות־עדן המשמ־שות אבי־טיפוס לגיס ה־דש.

הקצינים הם בריטיים, אנשי האיסטרטיה — מבני השבטים אך עמוד התוף — רבי־סמלים — באים מן השטחים בהם כבר הקימה לה בריטניה מקודם איסטרטיות ולגינות זוברי ערבית. בטאָרֶיָה, בסיס אימונים בחוף המפרץ הפרסי, קצין בריטי מחיל התותחנים מאמן את אנשי ה„איסטרטיות“ בהלכות מקלע־ברן.

רס־ר־אפסנאי „מן הירדן“ נראה כערבי ארץ־ישראלי אשר נמנה על התמרים אשר גויסו בארץ, ושהה שנים בר־גרמניה, כשבוי במלחמה.

מסע טנקים במדבר

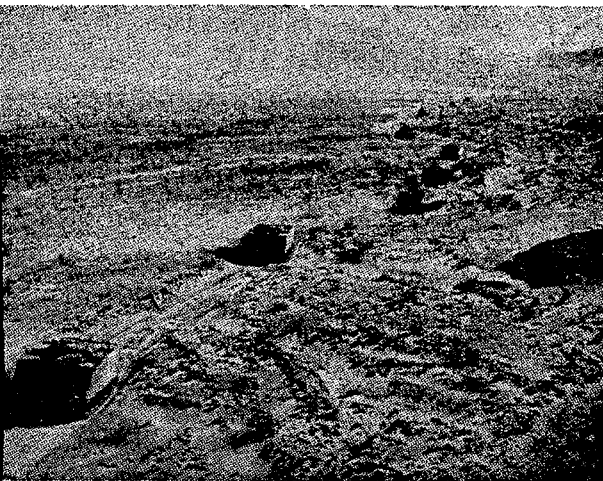
מאת: אנטוני לכירו (קולילויט בעתות צבא ארה"ב)

ממכשולים מעברים צרים וירחיכום בדחפורים. כוח המשימה עזב את "מחנה ארויך" ב־7 בבוקר, 18 באפריל, כשהרוח נושבת במהירות של כ־80 ק"מ לשעה והטמפרטורה 45° בערך. על־כן, התדריך המוקדם של היום הראשון, שאמר: "שטוח מאוד, הררי מאוד, יבש מאוד, מאובק, חם, מעט מאוד צמחיה" — נתגלה כנכון רק בחלקו.

כוח המשימה התקדם צפונה בשתי שדרות, כשמרחק של דקה נסיעה מפריד בין יחידות המסע. אחר עברו כ־13 ק"מ הוא "נצטנף" במערך הגנה היקפי שהיה דומה במידה רבה למערך החניה של עגלות־הקרון של שיירות העוברות באזור אינדיאני לפני מאה שנה.

על אף הרוח החזקה הופיעו עד מהרה יחידות אויריה שהמריאו מאגם בייסיקל (אחד מאגמי הר אשלג המאובשים הנפוצים כל־כך באזור), כשהם מתעופפים על פני השדרה, בשמשן כ"חיל פרשים אויריים", מעין זה אשר לו טוען גנ"ל לויט ג'י. גאבין).

מסע שריון במדבר מוהאבה, מטיעי־גייסות־משוריניים M-59 וטנקים "פאסון" משרכים דרכם.

כוח־המשימה "תערך" היה צירוף יחידות מאולתר שהורכב ב"מחנה־ארויך" בחודש מרס. הוא נבנה סביב גדוד הטנקים ה־723 של דיביזיית הרגלים ה־71, וצויד בחמישים וחמישה טנקים בינוניים M48 (פאסון), שני טנקים־קלים M41, במחלקת־הסיוור עשרים וארבעה מטיעי־גייסות־משוריניים M59 וארבעה הוביצרים בני 105 מ"מ, בעלי הסע־עצמי, וכן כ־200 כלי־רכב גלגליים. "מצודת הוד" שבטכסס סיפקה את יתר היסודות מהם הורכב כוח המשימה. הדיביזיה־המשוריינת ה־4 שלה "תרמה" את יחידות־המשנה הרגליות מגדוד חיל־הרגלים־המשורין ה־510. הללו כללו את פלוגה ג' ואת מחלקה 1 של פלוגה ב', סוללה א' של גדוד ארטילריה־השדה־המשוריינת ה־22, ומחלקה 1 של פלוגה ג' של גדוד חיל־הנדסה־המשורין ה־24, "נתרמו" אף הם על ידי הדיביזיה־המשוריינת ה־4. הדיביזיה־המשוריינת ה־1 שלה את היסודות מהם הורכבה פלוגת־האויריה הזמנית ה־1 ובה שבעה הליקופטרים H-19, שלושה הליקופטרים קלים לסיוור H-23, ושלושה מטוסים קלים "ביקר" מתוצרת "דה־היבלנד".

המסע בן שלושה הימים של "תערך" ממחנהו שבמדבר מוהאבה כדרום־קליפורניה אל מישור־ייקוה במדבר נאָנדה, היה, כשלעצמו, מבצע הראוי לציון. כלי הרכב הוחללים נסעו כל הזמן בשטח־לא־דרך. פני הקרקע היו לרוב משטחי־מדבר אכולי־סחף ומחוספסים, ומדי פעם — הרים, האדמה היתה בדרך־כלל יציבה, פרט לזרועות הנחר שנת־בשו, ואזורי הפיצה, שבאפיקו של נהר אמרגוזה — אשר אין מימיו עולים וממלאים את האפיק אלא בחודשי דצמבר, ינואר ופברואר. טנק הסוטה מן הדרך באחדים מאזורי הפיצה שלו, עלול בהחלט לשקוע ולהעלים מן העין, פני הקרקע לא הפריעו לראות, מלבד כאשר עבר הכוח דרך מעברי־הרים ומיצרים אחדים. במספר מקומות היה צורך שהפלסים ינקו

(1) בעל הספר "לוחמה־מוטסת" (Airborn Warfare), ביום מסגני ראשהמטה של צבא ארה"ב.

ביום השלישי ירד בהליקופטר גנרל-מיוור ויליאם דין, סגן מפקד הארמיה הששית, כדי להתבונן בכוח המשימה.

שעה שהגנרל, בעל "מדליית הכבוד", התבונן בכוח הגדול המתגלגל ועובר לידו — טנקים, מג"מים, עמוסי רגלים, הוביצרים בעלי הסע-עצמי, והמטוסים הקלים המזמזמים מעל לשדרה — הוא נזכר בימים הראשונים הגואשים של מלחמת קוריאה, כאשר היה עליו להטיל לקרב את דיביזיית הרגלים ה-24 שלו. שנמצאה מתחת לתקן, נגד המוני גייסות בעלי יתרון מספרי מכריע.

"חבריה, אילו היו לנו אלה", אמר, בנפנופו בידו לעבר השדרה המגיחה מאבק המדבר. "אילו היו לנו אחדים מהליקופטרים אלה מעל אותו נהר שליד טאיוון! הם משנים את הכל לגבי קישור ומגע!"

*

ביום זה, האחרון למסע, גשבה רוח חזקה, בי משרין במצח השדרה ולאורכה. בעטפה אותה בי ענני אבק מעוכבים. הראות היתה כה גרועה עד שלעתים קרובות לא יכלו מפקדי הטנקים לראות את התותחים 90 המ"מ שלהם עצמם, שלא לדבר על הטנק שלפניהם. גנרל שאָלדון אמר אחר-כך כי מעולם לא ראה תנאים גרועים יותר לנהיגה בי טנקים. היה זה יום שהוקדש בעיקרו לחציית משטחי מלח וביצות, ולשקיעת החמה הגיע כוח המשימה למקום החניה שלו. צפונית למחנה "דורט רוק" שבסמוך ל"הרגולגולות". משקיפים אחדים סברו כי קצב המסע ביומים הראשונים היה איטי מדי, וכי כוח המשימה לא הצליח לנצל ניצול מלא את גיירותו.

הטכניקה במסע, אנשי הנדסת השריון, מדמים את גישורו של נהר כשהם מניחים על פני כביש (ה"נהר") שעל שדרת השריון לחצותו, קורות עץ שסולסלו למקום עיי הליקופטר. ענין "טכני" זה שימש הזדמנות גם לתרגול טקטית: הגישה אל נקודת החציה, הבטחתה, כינון "ראש נשר" זמני קטן, הפצעה של השדרה בעבר ההוא, סדרי בטיחות וריחוק בשעת השתחלות השדרה ב"מיצר" זה.

צוותי סיוור קדומני מסוג חדש. מפקד הצות — בגיפ, טנקיביוני על צותו, וטנקיביוניסות משורין וביחת רגלים, הליקופטרסטייר H-23.

כאשר נתקלה מחלקת הסיוור באויב מבוים — ססומן על ידי התפוצצות דינמיט במעבר-אבאואץ, שבגובה של כ-1000 מ' — הטיסה לשם פלוגת האויב מחלקת-רגלים, כדי לתפוש את הדרך בי מעבר. לפני שיוכל היה הכוח להגיע מהרי אבאואץ, היה עליו לפרוץ דרך שדה זרוע מוקשים ממשיים, אשר חומשו אמנם רק בנפצים בלבד. אחר זאת ירד כוח המשימה, "תער" אל תוך אפיקו היבש, האפור והשומם של נהר אמרגווה שב"עמק-המות", חצה אותו ועבר אל תוך הרי איבכס, ו"נצטנף" ללילה, בנתיב-הגישה אל המעבר. אותו יום עבר כשבועים ושניים ק"מ.

איפול מוחלט קיים בלילה, האנשים קיבלו טעודות חמות בארוחות בוקר וערב, אך אכלו מנות-קרב קרות לארוחת-הצהרים, בהיותם בתנועה.

ביום השני עבר כוח-המשימה רק כארבעים ו- ארבעה ק"מ, וחנה ב"מעבר האיש המת" של רכס הרי גרינוטר. קיים אופיניים לתרגיל הטקטי היו הנחת אדני-מעבר על ידי הפלטים כדי שיוכלו הטנקים והמג"מים לחצות שני כבישים, סלולים ומזיפתים, שדומו להיות נחלים, מבלי שייגרמו להם נזק. הליקופטרים הטיסו חיילים רגליים כדי לתפוש מראש נקודות חציה אלה על-פני הכביש.

שתהיה דרושה בקרב. אומרים כי יש למג"ם זה מהירות מכסימום של 50 ק"מ לשעה, בעוד אשר מהירות ה-M-75 כפי שנמסר, היא כ-70 ק"מ לשעה. הדעה הכללית היתה כי ה-M-59 הוא כלי רכב נוח ויעיל יותר להסעה, מאשר ה-M-75.

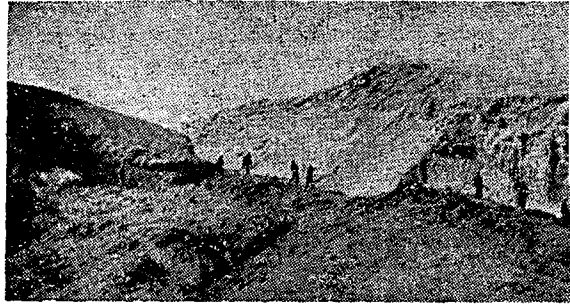
„אלה כלי-רכב יעילים למדי“ — אמר קפיטן רולאנד מקמילאן, מפלוגה ג' של גדוד-הרגלים-המשורין ה-510. — „הם מביאים אותך למקום אליו פניך מועדות, ובעית התחזוקה והטיפול בהן אינה גדולה מזו של כל כלי רכב זחלי אחר. הם עולים להפליא במעלה גבעה. יש להם שפע של עצמה, אם הנהגים מחזיקים אותם במצב טוב.“

המג"ם M-59 הוא רחב ונמוך מה-M-75 וקפיטן מקמילאן אמר כי הוא נוהג בפלוגתו מתוך המג"ם שלו. הודות לכך שיש ביכולתו לשבת לצד הנהג, הוסיף ואמר, יכול הוא להשגיח על המהירות ולפקח עליו טוב יותר.

היו מספר קילקולים בקרב הטנקים והמג"מים, רובם — עקב אבק המדבר שגרם לשחיקה. כוח-המשימה הכניס 850 גלון של שמן „טרי“ אל תוך כלי-הרכב כאשר יצא לדרכו. כאשר הגיע אל מקום החניה הסופי שלו, הזמין 1500 גלונים נוספים לשם החלפת-שמן מוחלטת.

נתרו לו לכתחילה ימי המתנה עד ליום הפיצוץ, והוא השתמש בהם כדי לערוך בדיק כללי לצידו. אולם מאחר שהפיצוץ נדחה לילה אחר לילה החל מה-26 באפריל, התנסו אנשי כוח-המשימה „תער“ בשפע של חייהילים קשים בשדה. הם נמצאו באוהלי טיירים בליל ה-25/26 באפריל, שעה שסופה.

הטקטיקה במסע — רגלים-מוסעים בהכסתח-נתיב: — הליקופטרים נושאי גייסות H-19 מטיסים מחלקת רגלים מעל לשדרת טנקים, על מנת לתפוס את הגבעות החולשות על המסך נתיבה של השדרה.

הטקטיקה במסע — רגלים-מוסעים בהכסתח-נתיב: — אנשי רגלים, שיצאו מתוך מטייני-הגייסות-המשוריינים שלהם, מתקדמים בכדי לתפוש בידיהם את הרכסים החולשים על מיצר-המעבר אל תוך „עמק המות“ — על מנת שכוח המשימה יוכל לעבור בתוך המיצר בסוחות.

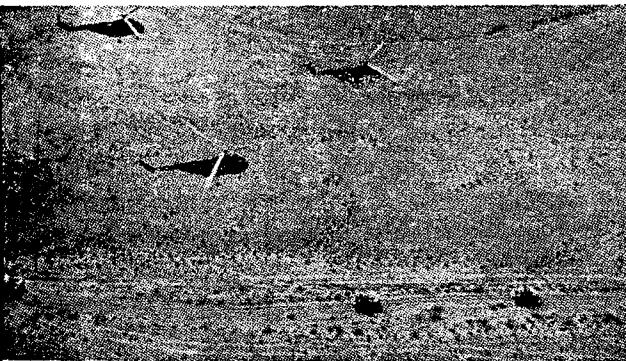
אולם תוך ארבע שעות אחרי הגיעו למישור יוקה, כבר כינס כוח-המשימה „תער“ את כל אחד מתשעים כלי הרכב הזחליים שלו אל תוך החניה, כשכל אחד מאלה הגיע לשם בכוחו הוא. אלה אשר נתקלקלו בדרך תוקנו בו במקום. בדרך היה צורך להחליף את מנועיהם, בני 810 כוחות-הסוס, של שני טנקים, מסיבות שלא נבעו מבלאי רגיל. אחד נתקלקל משום הקלה שנגרמה על ידי אבק שחדר אל תוך מסנן-אבק, והאחר — מרטיטת המנוע. יצוין כי גדוד הטנקים ה-732 השתמש מקודם בטנקים לצורך אימונם של שלושה-עשר גדודי טנקים, במשך ששה שבועות כל אחד.

צריכת הדלק המדויקת של ה„פאטונים“ אסורה בפרסום; אולם נודע כי הם צרכו מ-3.4 עד 4.8 גלון לכל מיל². שיעור צריכה זה נחשב למצוין בהתחשב בפני הקרקע הקשים. האומדנים שלפני המסע נתבססו על חישוב של 5 גלון למיל.

בכוח המשימה נמצא ד"ר הווארד אולטון מ-„לשכת-המחקר למשאבי כוח-האדם“ שבמצודת נוקס, בקנטאקי, והוא ערך מחקרים מבוקרים על צריכת דלק במחלקות גבחרות. מסקנותיו טרם נמסרו לפרסום.

ניתן היה לאמוד כי המג"מים צרכו בנויך ב-שיעור של גלון עד גלון וחצי לכל מיל. אחדים מאנשי צוות המג"מים אמרו כי מוטב היה אילו כלי-רכבם היו מהירים יותר. אולם אחרים סוברים כי האנשים לא היו מתלוננים על-כך לולא אומנו תחילה במג"ם ב-M-75. שהוא מהיר במקצת מן ה-M-59 הם חשבו כי ישנה ל-M-59 כל המהירות

(¹) מיל — כ-1.6 ק"מ.
(²) על הקורא לזכור שעל אף המספר-המצוין M-75, הרי כלי-רכב זה הנו למעשה מדגם מוקדם יותר מאשר M-59.

עם פרצת-ידוּח בעצמת הוריקן, שגשבה עד מהירות של כ-145 ק"מ לשעה, פגעה באזור והפילה 115 אוהל-כיתה במתנה "דורטר-רוק". אך משנמשכו ה-דחיות והלכה הובאו אוהל-כיתה בשביל כוח-המשימה.

סיסמתו של "מרכז-השריון" היא: "חיל-הקרב המכריע". אפשר בהחלט כי אכן כך הוא. טוב הרבר בעבור כל יחידה לחוש כי היא הטובה ביותר. אולם נסיונו של כוח-המשימה "תער" — אין פירושו כי צבא ארצות-הברית עומד להפוך את דיביזיות ה-רגלים שלו לדיביזיות שריון. ישנם מקימות רבים בעולם בהם יתכן כי השריון לא יהיה כלי הנשק הטוב ביותר. יתכן כי דיביזיות הרגלים תקבלנה מג"מים במידה חלקית — כתוצאה מ"תפוח 2"; אולם בכל זאת תשארנה בבחינת חיל-רגלים.

נסיונו של כוח-המשימה "תער" משמש גורם מדרבן לגבי מנהיגי הצבא. השקועים במחשבה מאומצת על הדרכים להפוך את הצבא לניד יותר. הם עורכים כבר עתה ניסויים בשלושה טיפוסים של מנועי דיוזל בשביל טנקים, בכונה להקנות לטנקים טוח גדול יותר בפחות דלק. נמצאים ברשותנו ה-M-75 וה-M-59 ונערכים והולכים ניסויים במסיעי-גייסות-משוריינים אחרים.

אחת המטרות של המחשבה הנוכחית בצבא היא — לבסס על כלי-רכב וחללים חלק גדול ככל ה-אפשר של הצבא, ככל שיתירו זאת פני הקרקע. מחשבה אחת היא לפתח "M-59" בשביל כיס דל", לשימוש כללי ברגימנט הרגלים — יתכן הן ב-גירסה-גלגלית והן בגרסה וחלית. כבר עתה משג-שים ופורחים רעיונות כאלה משממות מישר-יוקה.

..תפוח 2" - הסתערות-שריון בשטח נפץ-אטומי

(ממתנה בקליפורניה — אל שה-ניסוי אטומי בנבאדה)

כשגם הצותות וגם הרגלים נמצאים בתוך רכב-השריון, זינק הכוח דרך אזור הסכנה, מבלי שניזוק ומבלי שנתקל בדבר שיעכבנו. הוא החל לנוע שמונה דקות מאז טלטל גל-הזעזוע את הטנקים כבדי-הגוף מטיפוס "פאטון" M-48, ויכול היה להתחיל לנוע אפילו מהר יותר. חיל-רגלים "רגיל" ספק אם יכול להגיב כה מהר.

המבחן העלה כמה שאלות ברורות מאליהן: האם צריך שתהיינה לנו דיביזיות משוריינות רבות יותר? האם אין עלינו לתת לחיל-הרגלים שפע של מג"מים (מסיעי-גייסות-משוריינים)? האם כוח-המשימה "תער" הוא אב-טיפוס טוב בעבור "קבר-המשימה".

עדים ומתרחשים — אנשי צבא.

מקצת ממאות אנשי הכוחות המזוינים שחוצבו בחפירה פתוחה, נביהם לעבר נקודת הפיצוץ — כ-3.5 ק"מ ממנה, כששלהבת הפיצוץ מאירה אותם ועיניהם עצומות.

טענתם של אנשי-טנקים כי השריון הוא שיהיה החיל המכריע במלחמה אטומית, הועמדה במבחן רב-רושם ביום ה-5 במאי לפני שחר, שעה שהטנקים והמג"מים (מסיעי-גייסות-משוריינים) של כוח-המשימה "תער" פרצו קדימה תחת הנפץ השוצף, דמוי הפטרייה, של "תפוח 2", דקות ספורות לאחר שעת האפס. מפלצות הפלדה ניצרו-ודחו מעליהן את החום, וההדף והקרינה האטומיים, כשהיושבים בתוכן אינם גיזוקים. היתה זו הפעם הראשונה שאנשים נמצאו מעל פני הקרקע על מישר-יוקה בשעת התפוצצות אטומית.

שעה שנע כוח-המשימה קדימה, הוא התנה נתיב שטקטיקאים וטכנאים צבאיים יצטרכו לעקוב אחריו ולבחננו במדוקדק; כי הם הם אלה אשר יחליטו מהי המשמעות אשר יתכן ונודעת לנתיב זה לגבי ה-עתיד. אולם, אלה שהשתתפו באותו מבחן או היו עדים לו היה ברור להם כי טענת אנשי-השריון היא רבת-רושם.

"תפוח 2" היה שם-הצופן של הצבא לאותה תחבולת אטומית שבתוכה היתה "ארווה" עצמתם של 30.000 עד 35.000 טון של דיגמיט.

מששחררה עצמה זו, הניח לה כוח המשימה "תער" כי תשא-ותעבור תחילה מעל לראשו, ואז,

הפועלים — בהמתנה. טנקי "פאטון" פרוסים בצורת "תריז" במישור, כשמגדל הפיצוץ נראה מרחוק. הצריחים והתותחים מופנים מכיוון מגדל הפיצוץ והלאה.

נמצא כוח-המשימה "תער" כשהוא פרוש במבנה דמוי תריז, נכון לקרב. הגעתי שמה בגיפ ב-0330 וטיפסתי אל תוך טנק מס' 21, מחלקה 2, פלוגה ב'. באור הירח המלא התלוי מעל "הר-המכרה" בלטו גופי ה"פאטונים", כשתותחי 90 המ"מ שלהם אומרים עצמה בתוך הדממה המהורהרת של המדבר.

באשר פנתה העין, נצטירן צלליות גרוטסקיות של ענפי "עצי יהושע". עצי-יוקה גוצים נתבלטו מעל לשיחי המרנה.

נצנוץ מבהיק בראש מגדל בן כ-150 מטר, סימן מעל גוף ישימון זה, את המבנה דמוי-התיבה שהכיל בתוכו את "תפוח 2".

מימין נמצאו הטנקים של פלוגה א', במרכז — פלוגה ג' ובאגף השמאלי, מדורגת כלפי העורף, היתה פלוגה ב'. בין פלוגה א' לפלוגה ג' נמצאו בארבעה טנקים, קול-לויט' ג'והן ג. זילוק ומטהו. יחידות-המשנה של טנקים הקרובות-ביותר נמצאו כ-2800 מ' ממגדל הפיצוץ.

במרחק של כ-3500 מ' מהמגדל נמצאו פרושים בקו עשרים וארבעה מג"מים עמוסי רגלים. מאחוריהם נמצאו הפלסים, הארטילריה וכלי-הרכב ל-בדק-טנקים. בתוך תשעים כלי-רכב וחללים אלה המתינו 460 חיילים, אחדים מהם דרוכים, אחרים שלוי-רות, אך כולם מכירים וחשים כי הם חלוצי מבחן היסטורי בעל משמעות רבה.

מאחור "הר-המכרה", במרחק של כ-4500 מ', נמצאו יותר מ-300 אנשים נוספים משל כוח-המשימה. גנ"ב-ריג' צ'ארלס א. שאלדון — מפקד המרכז לאימון קרב-שריון "במחנה אירבין" ב-קליפורניה — צפה אף הוא במבחן מ"הר-המכרה". האנשים היו עייפים למדי משלושת לילות-השימורים הקודמים, שכן המבחנים נדחו מדי פעם עקב מזג-האוויר, ואלה שיכלו עתה לחטוף תנומה

צת-קרב" ללוחמה אטומית? שאלות מעין אלו כבר נבחנות-והולכות עתה בניסויים הנערכים במצודת בנינג' וב"מצודת הוד" בסוגיית הארגון-מחדש של גופי-הצבא. יש לשער כי לקחי "תפוח 2" יעזרו לאנשי-המחקר.

*

נאמר זה יהיה דו"ח על ה"מפגש" בין כוח-המשימה "תער" ובין הפצצה האטומית — דו"ח הנמסר על ידי משקיף אשר נלנה אל כוח המשימה למסעו זה. אותו כוח-משימה "עשה היסטוריה" מכמה בחינת שונות. היתה זו היחידה-המשוריינת הראשונה שתימרנה "ביום" של הפעלת פצצה אטומית בשדה-קרב. היתה זו אף הפעם הראשונה שאנשים נמצאו מעל לפני הקרקע באזור-המבחן בעת התפוצצות אטומית.

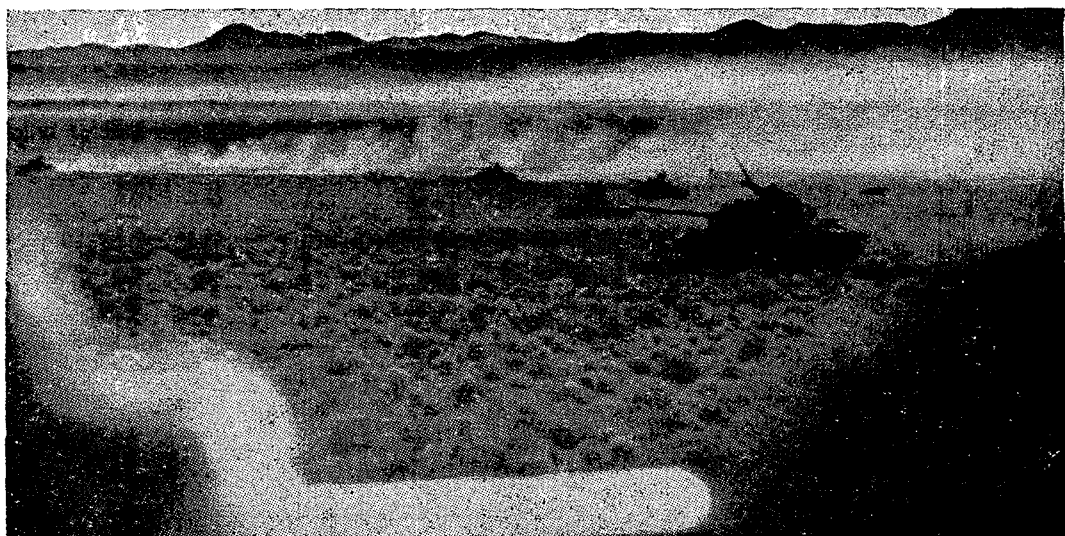
לפני שהגיע כוח המשימה למקום חנית-השדה שלו במישור יוקה, ביצע מסע בשטח-לא-דרך ל-אורך כ-277 ק"מ, ועל פני אותה כברת-דרך עבר אחדים מהשטחים קשי-המעבר הגרועים שבעולם. היה זה המסע הארוך ביותר שנעשה אי-פעם על ידי הטנק "פאטון" M-48 וע"י המג"מ M-59, כוח-המשימה "תער" ביצע כל אלה ללא מאמץ-יתר מיוחד.

בבוקר בהיר, מואר הירח, של יום ה-5 במאי,

עדים ומתרחשים — אזרחים.

נושאי-משרה בהנהגה האזרחית, אנשי עתונות ומשקיפים אזרחים — על גבעה, מרחק של כ-12 ק"מ מנקודת הפיצוץ, מקצתם מפנים ראשיהם מכיוון הפיצוץ והלאה והאחרים מתכוננים דרך משקפים מאפילות ומשקפות.

הפועלים — בהסתערות. מתוך פתחו של טוען-התוחח בטנק מס' 21 — מראה שנקי "פאטון" הנעים בהתקפה מדומה, על פני מדבר נבאדה, 8 דקות לאחר שפצצת אטום "סקטית" נתפוצצה 3000 מ' מן הקרוב שבהם. מאחרי הסנקים באו רגלים במסיעי-גייסות-משוריינים. ומעליהם ססיעבר גף של הליקופטרים H-19, בנושאו מחלקת רגלים אל היעד — רכס גבוה משמאל ל"נקודת-אפס-קרקע".

מבהיק. אור מזור זרם דרך שני חרכי הזכוכית, ודומה היה כי הוא בוקע-יובא דרך השריון עצמו. הוא השתהה למשך זמן שנראה כארוך, לכאורה, בשביל אור שאינו נובע ממקור נראה לעין. אחרי כ-20 שניות נמוג האור, האדמה רעדה, הטנק הזדעזע והתפוצצות אדירה לחצה על האזנים והחזה. בתוך הטנק הורגש ההדף-האטומי כהתנגשותם של דורי פלדה בקולות נפק, ובפנים הטנק "רתח" ממש אבק חונק. קולות-המחץ של ההתפוצצות עוד לא נסתימו שעה שהלויטננט-משנה ראלף הוארד הוציא לפעולה את מחלקתו בת חמשת הטנקים. הצריח סכּוּפנה כדי לכּוּן את התותח לקראת המקום בו בקעה פרצה הפצצה האטומית קו אויב מדומה. תוך חצי דקה היה פגז הסרק הראשון בן 90 המ"מ בדרך.

לכל אורך הקו נפתחה אש תותחים ואש מקלעי 50 ו-30, ותוך דקה נהמו מנועי כל כלי-הרכב בכוננות לתנועה. כוח-המשימה יכול היה להסתער דקה אחר הפיצוץ האטומי. אולם לשם בטחון, ו- מטעמים מדעיים, קבעו מנהלי המבחן את רגע הזינוק לשמונה דקות אחר הפיצוץ.

תוך שלוש דקות — ואפשר היה לעשות זאת בחצי רגע לו התירו זאת כללי-המבחן — הוקם

קלה — עשו זאת. קוימה דממה-אלחוטית, כדי לא להפריע לשימוש במכשירים העדינים לצורך ה- מבחן, והצתות האזינו להוראות ולפקודות בקו-י-טלפון-קרקע שקישרו כל כלי-רכב עם המפקדה.

כל התותחים הוטטו אחורה, בכיוון הפוך לזה של מגדל הפיצוץ, כדי להמנע מהשפעות אטומיות אפשריות בקנים ודרך המכשירים האופטיים. כל הפתחים נסגרו ו"נחתמו" מלבד — לפחות בטנק מס' 21 — שני חרכי-זכוכית שפנו לכיוון ההפוך מזה של המגדל. המנועים חוממו תחילה ואחר-כך, כחצי שעה לפני ההתפוצצות — הופסקה פעולתם — אף זאת כדי להמנע מהפרעות למכשירי המבחן. מועד ההתפוצצות האטומית נקבע ל-5.10 בבוקר, ועם התקרב הזמן הכריז קול בטלפון: "השעה עתה היא 'רגע הפיצוץ' פחות שלושים דקות. ודאי הוא כי הפיצוץ יבוצע."

היתה זו חצי שעה ארוכה, והיא נסתימה במניח שלושים השניות האחרונות שנשמעה שלא בכירור מחמת נהמתה של משאבת-אוויר אשר אליה חיברו אנשי הצות את מסכות-הגז שלהם.

*
"תפוח 2" התפוצץ בדיוק בזמן. פנים הטנק הפך לפתע בהיר הרבה יותר מאור היום-המדברי ה-

קשר אלחוט, דבר שהוכיח כי ציוד האלחוט לא היה פגיע להשפעות ההדף, הקרינה והחום של ההתפוצצות האטומית הגדולה.

שמונה דקות אחר הפיצוץ שטף כל הכוח קדימה. מפתח המטעין של טנק מס' 21 יכולתי לראות את הכוח כולו יורק אשתות-חיים. מעל כוח המשימה "תער" תלוי היה בגובה מועט הענן העכור דמוי-הפטרייה אשר עד מהרה תימר ועלה עד לגובה של 12 ק"מ. כמה מכלי-הרכב של האגף הימני התקרבו עד כ-900 מ' מנקודת אפס-קרקע, (שמתחת לנקודת-ההתפוצצות שבאור), ומשם הופנו אחורה על ידי קציני בטחון-רדיוולוגי. אזי סב ופנה כוח-המשימה כולו, כשפלוגה ב' משמשת לו ציר-תפנית — ונע בנהימה מערבה. לקראת "רכס-הסינקלינה" שהיזה את היעד, כ-13 ק"מ משם.

תשע דקות אחר הפיצוץ אספו לתוכם הליקופטרים H-19, מרצועת המראה, שנמצאה כ-15 ק"מ מנקודת-אפס-קרקע, מחלקת רגלים — והנחיתה על היעד תשע דקות לאחר-מכן. אחר, כאשר הגיע השריון כבר חזרו ההליקופטרים מטיסה נוספת, בהביאם חביות דלק בעבור הטנקים והמג"מים. כוח המשימה "תער", על אנשיו וכלי-רכבו, חצה את השדה האטומי ללא אבידות ונוקים. ה"אבידה" היחידה היתה אצבע שנמעכה מתחת מכסה של כניסה.

*

תהיה זו טעות באם נניח לסיפור מעשה זה שיקטין בעינינו את כוחה של פצצה אטומית טקטית בעלת עצמה של 30,000 עד 35,000 טון דיני מיט. הנוף, במרחק של קילומטרים על קילומטרים מסביב, דומה היה לתופת מלוהטה. גל החום הבעיר מאות "עצי-הושע" ועצי-יוקה. היה זה מחזה מוזר ומעורר יראת.

היו להתפוצצות אף השפעות רבות-רושם אחרות. טנק "פאטון" אחד, שהיה ריק מאדם, והוצב בזווית בת ארבעים וחמש מעלות במרחק של כ-450 מ'

מנקודת האפס (הקרקעית), התהפך "פעם וחצי". הוא נמצא שכוב על צריחו, שני וחליו נקרעו מעליו. טנק "פאטון" אחר, במרחק של כ-450 מ' מן המגדל, ושפניו היו מופנים במישרין אל המגדל, בדומה להצבת הטנקים של כוח-המשימה, גולגל אתו כשלושה מטרים על כל ארבעים ושמונה הטונות שלו. "פאטון" אחר, שהוצב בצדו כלפי המגדל ב-מרחק של 450 מ' — זחלו הימני נקרע מעליו, המתכת הקלה שלו נכרכה סביב התותח והדלק שלו בשפך החוצה. במרחק של כ-550 מ', נתרסק ל-חתיכות טנק-קל M-24, צריחו וזחלו נזרקו למרחק של 100 מ' ותותחו הועף ל-300 מ'. ג'יפ, שעמד בהדפים אטומיים קודמים והוצב הפעם במרחק של כ-450 מ' — נעלם מבלי שיצאה ממנו שריד.

כן היו להתפוצצות כמה תוצאות יוצאות דופן ומזרות. אנשי כוח המשימה "תער" לא חשו בשום השפעות של גורם החום. אולם, עדשותיהם של שני זרקורים צבאיים גדולים שהוחבאו מאחורי רכס בן 17 מ' במרחק של כ-4.5 ק"מ על "הרה-המכרה", ניתכו והפכו בלתי-שקופות — אף כי הזכוכית הופר-נתה שלא לכיוון ההתפוצצות. כמו כן באזורי עורף אלה "נמצצו" החוצה החלונות הפלסטיים של הלי-קופטרים, וחלונות של כלי-רכב אחרים נתנפצו. במג"מים אחדים של "תער" "נמצצו" החוצה לוחות אלומיניום אחדים שכיסו את המנועים.

כל זה מראה, כי יש לנהוג בדרך-ארץ בעצמתה של הפצצה האטומית הטקטית. אולם, עם זאת, ניתן לחשב את כוחה והשפעותיה באופן מדויק למדי. המבחן הראה כי המפקד, הבוחר את מטרות ה-אטומית כראוי, יכול להשתמש בנשק אטומי תוך בטחון לכוחותיו הוא, ויכול לנצל בן-רגע את השפעתו ההרסנית אל האויב; או באם הוא-הוא, אשר נועד להיות המטרה לפצצה — יכול הוא להקטין מאוד את אבידותיו על-ידי כך שיפרוס את כוחותיו בשדה-הקרב התפרסות נכונה.

תחרות רשימות

מ.ט. 9

הקורא!

מערכת "מערכות" מזמינה אותך לכתוב רשימה על הנושא:
כמה עשוי להבנות איש צבא כיום מקריאתו בהיסטוריה
צבאית לתקופותיה השונות.

תנאי התחרות:

1. התחרות פתוחה לכל חייל בצה"ל — בשירות סדיר או בשירות מילואים — עד דרגת רב-סרן ועד בכלל.
2. גדלה של הרשימה — לא יותר מ-600 מילים.
3. הרשימה הזוכה תתפרסם ב"מערכות".
4. הזוכה יקבל פרס: מספרי "מערכות", לפי בחירתו, בסכום של 5 (חמש) ל"י. הפרס — נוסף לשכר-הסופרים.
5. המערכת רשאית לפרסם, לפי בחירתה, כל רשימה שתתקבל לתחרות, בתשלום שכר-סופרים.
6. לתחרות תכנסנה אותן רשימות שתגענה למערכת (ת.ד. 168, תל-אביב) עד יום 15.2.1956.

תחרות רשימות מס' 8

מה וכיצד, צריך לעשות מפקד כחה ומפקד מחלקה, כדי להעלות את הכושר הגופני של פיקודיו?

ק"מ ריצה ב־15 דקות ושלוש שכיבות־סמיכה. בגמר השבוע הרביעי — 4 ק"מ ריצה ב־20 דקות וארבע שכיבות־סמיכה. בגמר כל שבוע יש לצין את ההישגים אשר הושגו ולשבח את הראויים לכך. בשלב אימוני הסירוניס ניתן האימון הגופני לפחות במסגרת מחלקתית. השפעת המ"כ על כיתתו בתחום זה תהיה קטנה. ההדגשה בתקופת הסירוניס חייבת להיות על נורמות ברורות שכל חייל ידע שהוא חייב להשיג, ועל משיכת הכיתה במסגרת המחלקה, והמחלקה במסגרת הפלוגה, למאמץ יחידתי שאיפתו תהיה פשוטה: "ביחידתנו כולם ישיגו אותה נורמה". שיעורי האימון הגופני ינתנו ע"י מד"סים, מ"כים או המ"מ עצמו. במידה והמ"כ והמ"מ לא יעבירו את האימון הגופני בעצמם עליהם לבקר לעתים קרובות בשיעורים, להסביר את חשיבות האימון הגופני ולהצטרף לריצות מחלקתיות ולמשחקים ככל שבאפשרותם. בתקופת הסירוניס ישתתף הסגל הפיקודי בהתעמלות־בוקר של היחידה 3 פעמים בשבוע, ויחל הימים יעשו התעמלות או ריצת־בוקר, בעצמם. מלבד שעות האימון הגופני אשר נקבעו בתכנית אשר היחס ביניהן ובין שיעורי ת"ס תס"ח חייב להיות 1:4, יש לנצל כל הזדמנות לפיתוח נוסף, ולהלן דוגמאות:

1. בשיעורי אנ"ק עבור מקום-למקום בריצה, כאשר הרובים ב"טול".
2. נוע לכל שיעור בשדה, ובחזרה ממנו, בהליכה מהירה משולבת בריצה.
3. בהפסקות ערוך התחרויות מל' יורוק אבן יותר רחוק, ומי יקלע בעץ או בפת. ברר מיהו אלוף־הכיתה בשכיבת־סמיכה.
4. שכח על קיומם של מכוניות ונוע רק ברגל.
5. גמור כל שבוע במאמץ מרובו והכן את האנשים לקראתו מראש. אמור להם: "ביום ששי נרוץ 4 ק"מ בריצה מחר לקתית עם רובה, אני רוצה שכולם יגיעו לסיומ. אם אחר מכם יפסיק — הכיתה תסחוב אותו".
6. ארגן ספורט סבלאי בין הכיתות, ובחר מקצועות שכולם יכולים להשתתף בהם.

מבין הרשימות שהגיעו למערכת נמצאה רשימתו של טרן אליהו אורן ראויה לפרס. הרשימה נבחרה בשל פשטותה ובשל ה"פרוור־איות" שבה; והרי לרשימה "פרוואית" מעין־זו, הממחישה את הטיפול היומיומי בכושרו הפיזי של החייל, צפתה המערכת בשעת הצגת הנושא. ניכר בה ברשימה זו, שהיא מוסרת סיכום קצר לנסיון שגובש במשך זמן רב. המערכת מוצאת לנכון לצין במיוחד את רשימתיהם של סג"מ ראובן נבט ושל טוראי שמזאל אפורי אשר קטעים מהם מתפרסמים בשולי הרשימה הנבחרת.

*

על מנת לקבוע מה יעשה מפקד־הכיתה ומפקד־המחלקה להעלאת הכושר הגופני ביחידתו, נזכיר לעצמנו תחילה מהי מטרת הכושר הגופני.

א. כושר לשמו — הינו היכולת לרוץ, לזחול, לסטס במעלה גבעות, להתגבר על מכשולים שונים, ולכסוף להשאר רענן יחסית על מנת להלחם.

ב. פיתוח תכונות כגון בסחון ואומץ, וחינוך להתמדה וסבלות.

ג. חינוך לפעולה בצות ויכולת לשתף פעולה.

ועכשיו, לאחר שקבענו המטרה, נראה כיצד להשיגה.

הסירוניס התיצבו ביחידה למפקד מחלקתי ראשון. מפקד המחלקה יסביר לחייליו את מטרת האימונים לתקופה זו ראשונה וידיגיש את ההכרח להשיג כושר גופני בלעדיו לא נוכל לעבור לאימוני שדאות ואימונים מתקדמים אחרים. בהזדמנות זו יש לקבוע נורמות אשר ניתן להשיגן והמת קבלות על הדעת.

לדוגמא:

בגמר השבוע הראשון — 1 ק"מ ריצה ב־5 דקות, ושתי שכיבות־סמיכה. בגמר השבוע השני — 2 ק"מ ריצה ב־10 דקות ושלוש שכיבות־סמיכה. בגמר השבוע השלישי — 3

אנחנו רואים שאנו הולכים ומשיגים את מטרה מס' 1, כלומר את פיתוח הכושר לשמו. — ומה בדבר מטרות 2 ו-3? את אלו נשיג בדרך הגישה העקיפה. לאחר השלב הראשון של הטירונות נתחיל במעבר-מטלול ובמשחקי כדור-כוח ו-רונבי (משחק אשר עדיין אינו מפותח אצלנו). בכל משחק כזה חייבים המפקדים להשתתף עם החיילים. גם בשלב זה יש להמשיך בקביעת נורמות ברורות וליצור לחץ על כל טירון אשר לא עמד בהן. אין לקבוע את הנורמות באופן שרירותי אלא בהתחשבות עם החומר האנושי העומד ל-רשותך. כאן יש להקפיד במיוחד שאיך מבקש שיאים של כוודים אלא רמה כללית הגונה.

אם נתבונן בחיילים בהמשך השירות, לאחר תקופת הטירונות, ניתקל בדרך כלל בחיילים בעלי סבילות גופנית גבוהה, אבל ללא כושר גופני מספיק. אם בתקופת הטירונות אפשר להטיל את האחריות על הכונת השיעורים וההישגים על מפקד-המלווה, הרי בתקופת ההמשך חייב כל מפקד לראות עצמו כאחראי אישית למצבו הגופני של כל חייל ביחידתו. גם כאן אני רואה את הפתרון בקביעת נורמות אשר כל חייל חייב לעמוד בהן. לדוגמא: ריצת 4 ק"מ עם רובה כאמצע השבוע וריצת 6 ק"מ עם רובה בסוף השבוע. בריצה זאת ישתתפו כולם, כולל מ"כ ומ"מ. ריצות אלו תהינה

חובה, אם "סתחוב" רשת כדור-עף ותקבע אותה בקרבת המעונות ותדאג גם לכדור, תיוכח שישחקו בו. ימי ספורט פלוגתיים וגדודיים יערכו ממילא לעתים רחוקות, דבר ה-מחייב כל מפקד לדאוג ליחידתו בנפרד. דאמה זאת תתבטא בשמירת הכושר הקים בתקופה שהיחידה אינה באימונים ובקביעת ההישג אשר יש להגיע אליו בכל תקופת-אימון. אני רואה מעבר מרחק מסוים עם חגור-קרב או חגור-כבד במהירות מנימלית כבוזחן יחידתי והישגו כהישג אשר תמיד אפשר לשאוף להשיג בפעם הבאה הישג טוב ממנו.

כמו כן אפשר להשתמש במספר סבלאות גרפיות אשר תלוינה בשק"ם ואשר תבליטנה את הישגי הכיתות והמח-לקות.

טיכום:

- א. כושר גופני היא "מחלה" הכרחית ומדבקת. במידה והמפקדים יחלו בה — גם החיילים יהיו שותפים.
 - ב. שתף עצמך בכל מאמץ ושמש דוגמא אישית.
 - ג. שאף וערוך התחרויות אשר כל היחידה תוכל להשתתף בהם.
 - ד. שים דגש על מאמץ משותף של כל הכיתה או המחלקה.
- ארץ אליהו, סרן

מתוך רשימתו של סגן-משה ראובן נבט:

...התעמלות בוקר טובה ומרעננת חשובה גם לקיום המוראל של היחידה. יחידה שהתעמלה בבוקר היא רעננה במשך כל היום ומבצעת את אימוניה במרץ. כעוד שיחידה שלא התעמלה בבוקר נרפית במשך כל היום ומצב רוחה ירוד.

מתוך רשימתו של טוראי שמואל אפורי:

...אחר זה נראו התגובים כשהם רצים על נשקם ותגורם המלא ומשהגיעו אל מגדל-הבטון הסמוך טיפסו בעזרת חבל על גגו. שם הקביל את פניהם מפקד-המחלקה שהעניק להם את הדרגות. מיד אח"כ קפצו התגובים על ברונט שהוחזק בידי כמה חיילים. היה זה טיפוס מוצלח ואקטואלי לקורס מ"כים.

זהו מקרה בודד. אולם סבורני שאפשר להעתיק את הדוגמה ולשכך הרבה פעולות מסוג זה במערכת העבודה השגרתית והיום-יומית של החייל מבלי לזנוח, כמובן, גם

את העקרון השני שהומחש במעשה הנזכר: "פרס עבור מאמץ".

ההתעמלות חייבת להעשות גם בערב, ואף אחרי האימו-נים, ולו גם במשך זמן קצר ביותר. התרגילים — אל להם להיות שגרתיים אך עם זאת עליהם להיות תכליתיים, ולהביא לתפעול כל הגוף (יש לכלול בהתעמלות תרגולי ידים, רגלים, ראש וגוף, כפיפות, נשימה). חשוב מאוד שהמ"מ יסביר את התועלת שבכל תרגיל ותרגיל, ובמיוחד יש להמליץ על התרגילים בעזרת הרובה. בהתחשב בעונות השנה, הרי בקיץ יש לעסוק יותר בתרגולי-כוח ובחורף בתרגילי ריצה ומאמץ ממושך.

ממדרה הספרים

אף האסטרטגיה המוצלחת והקולעת ביותר — הצלחתה במציאות מותנית, קודם-כל, ביכולת להישג-טקטי. כי בלעדי הישג זה בפועל לא „תלך“ שים תח בולה אסטרטגית ומבצעית אף כשהיא רבת-השראה. על כן טבעי הוא כי מהסקירות על שני הספרים, שלדעת מבקרים לא מעטים חתומים הם בתוכם של „קלאסיות“ (דעה, שעליה חולקים מספר מבקרים אחרים) המופיעים בימים הקרובים בים בעברית בהוצאת „מערכות“ — תנתן תחילה הסקירה על ספרו של בריג׳ ג׳. ס. מר של „אנשים מול אשׁ“. כי, אכן, זהו ספר על תקלות-שבמציאות, בהן עלול להתקל כל מעשה טקטי — ועל בעיותיו של המפקד הקרוי להתגבר על תקלות וקשים אלה, ושבוטיב התגברותו מותנה, לרוב, בסופו-של-דבר, ההישג הטקטי שיש להשיגו.

ברם, אף תקיפות הרעה, כוח הרצון, הכשרון ואומץ-לב והכושר הטקטי המרובים ביותר עלולים להתגבר ולרדת-לטמיון אם לא יודרכו על ידי תפישה איסטרטגית נכונה ושנונה.

בנידון רציני על אופיה, צרכיה וציחיה של תפישה אסטרטגית כזו — אין כל האפשרות לפסוח על ספרו של הוגה-המלחמה הבריטי הנודע, ק׳. ב. לידל-הארט — ספר המופיע עתה כבר ב„גלגול“ מורחב ומושלם ע״י המחבר בשלישית — אולם, כאו כן עתה — הרעיון על אסטרטגיה של גישה עקיפה אל האויב, גישה אל נקודות-התורף הפיזיות והפסיכולוגיות שלו משמש בו כציר מתשבה מרכזי. בגלגול אחרון זה מקיף הספר אף את תקופת מלחמת-העולם השנייה (ובמקצת את זו שלאחריה, בדמות מלחמת ישראל-ערב) והוא מכיל ניתוח נוקב של התפתחות אסטרטגית ומבצעית בשנות 45—1940, שלא היה כלול בקודמו.

ספר על:

בעיות פיקוד (ופקודים) במציאות-קרב

בראש וראשונה, החשיבות אשר המחבר (הנמנה על צבא שבעיקרו ממונע הנו) מיחס לחיל-הרגלים וללוחם-הפרט. וכן הרצון למילוי משימתו המשותפת: הדרכת חיילינו והכשרתם.

להלן מביאים אנו בפני הקורא קטעים אחדים מ„אנשים מול אשׁ“ בתרגום הפשי.

אשליות

כל אלה אשר גילו ב-39—1940 התענינות ב- בעיות המלחמה לא חדלו מלרומם ולגשא את תפקידה הראשון במעלה של המנוחה. המכונה שאין גבול לעצמתה, היתה לדידם מוכשרת לבצע הכל, ידעה הכל, עשתה הכל. מוחות האנשים ורוחם — והדברים אמורים באנשי-צבא כבאזרחים — היו כה מהופנטים על ידי המנוע עד כי הדבר כמעט וגרר את אמריקה אלי שואה, המחסור בחיל-הרגלים הגיע ב-1944 למדרגה כזו שפילד-מרשל מונטגומרי) נאלץ להפעיל חיילי ארטילריה נ״מ, ושירותי-

לפני קרוב לעשר שנים הופיע הספר „אנשים מול אשׁ“ לקולונל (כיום — בריג׳-גנ׳) א. ל. א. מרשל, שהוא פרי-מחקר אשר הוטל בימי מלחמת העולם השנייה על קצין אמריקאי זה לערוך על אופן התנהגותם של אנשים בהיותם נתונים תחת אש אויב. על-מנת למלא את משימתו זו, נלווה עורך המחקר אל גופי-גייסות אמריקאיים שונים בכל זירות-המבצעים שעל פני כדור הארץ. מרשימותיו ביקש להסיק מסקנות מסוימות, אשר יהיה בהן כדי להועיל למדריכים שהוטלה עליהם הכשרת החיילים. תיאוריה, שהגם חיים מאוד, מיוסדים בחלקם הניכר על שיחות עם קצינים וחיילים ותשובותיהם לשאלות שהוצגו בפניהם. הוא אינו משתדל ליפות את ה- מציאות או להקנות גון רומנטי ל„דו״ח“ שלו. אחד המניעים להציג בפני ציבורנו את עבודתו זו, הנה:

(1) למעשה — הגנרל מרשל, ראש-המטה של צבא-ארצות-הברית, על יסוד הדו״חות מן המפקדים בזירת המבצעים.

מאבק גוף-אל-גוף משדות-מערכה ידועים. עודנו מצוי וקיים בשדות-קרב אחרים. ואף באותם שהוא בהם נעלם, הרי גם שם ה' מרחק המפריד לרוב בין היריבים אינו אלא מרחק של עשרות מטרים אחדים בלבד. קיים ועומד הגורם-המתמיד, זה הפשוט ביותר, ועם זאת אף המורכב ביותר שבכל המדע-הצבאי — האדם.

האדם בשדה המערכה

המציאות החמורה של שדה המערכה — היא הדבר אשר יש להכשיר את הרגלי לקראתו. צריך שידע כי לא הרומנים, לא התיאורים של סופרי-המלחמה ולא שחקני הוליבוד — אין ביכולתם ל-הראות לו מה היא המלחמה.

כך, למשל, יש ומשתדלים הרבה לבאר לחיילים על שום מה מצויות מלחמות, או מהם הקוים ה' אופייניים המציינים את האויב, מסבירים להם ה' טקטיקה מהי, וכן האסטרטגיה, ומהן דרכי מחשבתו של הפיקוד-הגבוה, אך עם זאת, שוכחים להעמידם על טיב נסיונותיו ותגובותיו של הפרט במערכה, ובסופו של חשבון, הרי זהו הדבר הקובע.

כן יש אימרים כי אופן השימוש בשטח, מקום הצבתו של כלי הנשק ותנועותיו של אדם הנם הגורמים הראשיים להשגת ההצלחה. דעתי אני היא כי זוהי טעות מובהקת.

הדבר שחשיבותו ראשונה-במעלה — הוא ש' האדם ידע-ידוע את תפקידו ואת מקומו בתוך התא-הלוחם שאליו הוא משתיך, ושידע לאיזה גילויי חולשה אנרשית יהיה הוא עצמו חשוף, משלא יתנו לו עוד פני-השטח מחפה, או משיקרה מעצור בכלי נשקו.

רק אותה יחידה אשר טיבה האנושי עולה על ערך הציוד שהיא שליטה עליו — היא היחידה המסוגלת להלחם. רוב גילויי מורד-לב בשדה הקרב — מקורם בהעדר השליטה העצמית של הפרטים עצמם.

מורד-לבו של איש אחד רובץ על אחרותו של הכלל, אך, לעומת זאת, די ברצונו של יחיד כדי שגיתן יהיה להחזיר את הכל לתיקונו, בין שהמדובר הוא בקיבוץ אנשים שלם או בצירופם של שני פרטים בלבד. עזרת-גומלין הדדית בכל צמד אנשים היא מן האחד לשני ומן השני לראשון, והיא — כפי שמשוכנע מרשל — מהוה את הגורם היחיד שיש בו כדי לאפשר את הנצחון על הפחד, ואת היכולת להגיב בהתאם לתביעות השעה.

חקר מעמיק של המבצעים אשר במסגרתם פעל

הקרקע של האויריה בתורת רגלים: — ורק תוספת זו של לוחמים רגליים היא שאפשרה את האופני-מינה-הנגדית בחבל הארדנים.

החשיבות אשר הוענקה למנוע — היו לה, במשך כל מתלך המלחמה, תוצאות שליליות. בגללה היו הרגלים נגועים בתסביך נחיתות ממש, מצב דברים שהנו בלתי מוצדק לחלוטין. גהפוך הוא: המלחמה הממוכנת דורשת לוחמים-רגליים בהמון, התיאוריות של דה-גול או של פון-סאקט על צבאות-מקצוע קטנים מתעלמות ממושג המלחמה-הטוטלית. כי הרי המלחמה הטוטלית כרוכה במכות-הלם של המוני לוחמים — דהיינו, של חיל-הרגלים.

לעולם לא תתרחש מלחמה שתהיה מלחמת-מכונות מובהקת. המכונה — אין בכוחה לפעול מאליה. ערכה לא בא לה אלא מן האיש המפעיל אותה. האדם — גורם זה אשר הנטיה הקיימת היא להשכיחו מלב — הוא המוסיף לתפוש מקום ב' מרכזה של הפעולה. ככל שהמאמצים המיכניים הנם רביעצמה יותר — כן נאלצות היחידות להתפור יותר לשם עריכת מערכה; וכן מוטל על הפרט להוכיח יזמה ומרץ. אין כל ספק כי קיום ליכודן של יחידות במסגרת הטקטיקה של זמננו היא ה' חיונית שבבעיות ניהול המלחמה. האמצעי היחיד בשביל להתגבר על קושי זה הוא חינוכו של הלוחם הפרט לגילוי יזמה, לאמאץ, להבין הבן היטב את מצב הדברים ולהתגבר על הפחד ע"י אומץ לבו האיש.

חינוך זה מחיב את נטישתה של התפישת-המסורתית בענין משמעת חיצונית ופורמלית ב' תכלית. חיבים להגיע לידי יכולת לשכנע את האיש בערכו-הוא בתורת לוחם, בחשיבותו ליחידה, על כל אשר הגה מיצגת. מעל לכל, הכרחי להוכיח לו כי אין הוא עוזב לנפשו, על אף היותו מבודד בשדה-הקרב. חולשתו העיקרית של הצבא האמריקאי נעוצה בהעדר ידיעה מדויקת לאיזו מטרות ותכליות חייב האימון להוליך את החייל, והרי מדובר כאן בכל הפשטות, בהשגת תכלית-הקרב, ותהא האש צפופה ובת-ממש ככל שתהיה.

בחירת האנשים, הכשרתם הגופנית, חינוכם — כל אלה אינם באים אלא לסייע להגברת דיוקה של אשנו ונמרצותה. כוחו הנפשי של האדם אינו מסוגל לעמוד בפני השפעותיו של הקרב אלא שעה שהוא חש את עצמו אדון מוחלט לכלי-נשקו.

יש אנשים הטוענים כי לגבי איש הרגלים אין הקרב-בטנחם-קצרים אלא בגדר מושג שאבד עליו בלה. אין לך דבר מוטעה מזה. באם גם נעלם ה'

חיל-הרגלים האמריקאי מאפשר להסיק את המסקנה כי ההפעלה הנכונה של כלי-הנשק היא בלבד ה- מוליכה אל ההצלחה. אין לך כללים אחרים. הדבר החשוב הוא להקנות הכרה זו לחיל-הרגלים. כאן מתיצבים זו לעומת זה שני ארחי-פעולה: לדמות את החייל למעין אבטומט או לראותו בתור יצור בר-דעת. נראה שלא הדרך האחת ולא השניה נכונות כשלעצמם. המציאות מלמדת כי רק המגע עם חברים אחרים הוא המשרה את אומץ-הלב הדרוש בתוך אש-הקרב. כאן מגיעים אנו לגורם האנושי. משוכנע הנני כי הודאות שהנה מצויים לצדך חברים החשים וסובלים כמוך — יוצרת את אותו זרם החמימות והכוח המביא לידי כך שהעין מכוננת למטרה והאצבע לוחצת על ההדק... כך הוא לגבי כל משתתף בקרב: קודם שירגיש עצמו נשען על כלי נשק, צריך שיחוש עצמו נתמך על ידי חבריו.

חללו-הריק של שדה-הקרב

שדה הקרב — כקפוא-מכפור הנו. זהו השומם והמבודד שבמקומות בהם נקראים בני אדם להפגש. רושמו של פחד המות על איש-הרגלים קטן מן הרושם של תחושת החלל-הריק. איש אינו נראה שם, ואפילו אסור עליו להראות כלל. שם שלטת דומיה מוחלטת.

החלל-הריק הזה הוא התופש את האדם בגרונו ומשתק את מחשבתו ואת אבריו. במצבים תקינים, קשורות הסכנות של יום-יום לתנועותיהם של עצ-מים נראים בעין. ואילו בשדה-הקרב הסכנה נוכחת בתמידות, אולם לא ניתן כלל להבחין בה. וזהו הדבר היוצר את האימה.

החייל מרגיש כי לפתע נעזב כליל. חש הוא בסכנה מבלי שתהיה לו יכולת להכירה ומבלי יכולת להאבק אתה. הרגשה זו של עזובה וחוסר יכולת — היא המעלה את תחושת הפחד.

הבה ונחשוב על ההכשרה וההדרכה אשר ניתנת כיום למשתתף בקרב. מה עושים כדי להקנות לו את אותם כוחות-הרוח שהנם הכרחיים על-מנת ל-התגבר על מצב-נפש זה?

שעה שיחידה חודרת לתוך שדה-הקרב ומגיעה עד אל אזור פעולתם של כלי הנשק של חיל-הרגלים, ממחיש לפתע המשתתף בקרב לעצמו את העובדה כי הנו נמצא במצב שונה לגמרי מזה שלקראתו הכשירוהו. המציאות היא כי שום דבר אינו נראה לעינו. תאש אינה באה משום עבר — וככל זאת תאש הנה-הנה שם. הוא חש כיצד היא פורצת מכל עבר. ובאותו רגע בדיוק נעלם הדבר היחיד אשר

היה לו ערך לגביו — היחידה; אנשיה תפשו מחפה, וגם כל אחד מאלה אשר עדיין נראים לעינו אינו נעזב-אין-עו. מושג הומון קפא; האויב נשאר מוסתר. האיש הנו בודד, עוזב, אבוד. להכשיר משתתף-בקרב ולחנכו — פירושו ככה להכין אדם שיוכל להשתלט על עצמו במצב-נפש זה. הוא יהיה מוכן לנוס במצב מעין זה — אך בה-במידה יהיה גם מוכן לצית באם ישמע לצדו קול אשר יתן לו פקודה. אולם לרוע המזל, נדירות מאוד בשדה-הקרב הפקודות הברורות והנשמעות. ההדרכה כולה חייבת להיות מכוונת לכך ש-האנשים יחוסנו מראש בפני "הלם החלל הריק" הזה, בו חשים הם עם המגע הראשון באויב. למה נזכרה, איפוא, עד אשר יתנסו בכך במציאות המלחמה עצמה? הן הדבר עשוי להביא עלינו אסונות.

התרופה — אש

כדי שהמשתתף בקרב יוכל להשתלט על רגעי משבר אלה, אין לך אלא תרופה אחת ויחידה — האש מכלי נשקו הוא. כל זמן שאנשי היחידה יורים — רוחם מחזיקה מעמד. הרצון והנבונות לירות הם קוראופי המציין את החייל הטוב. על ידי עשותם כך, מאפשרים הם לשאר לנוע, ומסיעים לזרוע פחד בקרב האויב. כללו של דבר, הדבר החסר ביותר בשדה-הקרב הרי היא אש מכוונת-היטב ומתמידה. דבר זה נכון הוא לגבי מבצעים זעירים כשם שהנו נכון ביחס למבצעים גדולים. אש אשר מטרתה נבחרה בחירה קולעת, ואשר כוונה לשעה הנאותה — נודעת לה חשיבות מכרעת לגבי תוצאת הפעולה כולה. מחקר מעמיק העלה את העובדה כי מאז עלו הגייסות האמריקאיים בחוף נורמנדיה ובמשך כל יממת הקרב הראשונה, לא נישא הקרב בפועל אלא על ידי חמש פלוגות רגלים, ובהן רק חמישית האנשים ירו אש תכליתית. רק אחת ויחידה מיחידות-משנה אלו הצליחה להקים בסיס-אש למתן ירי-מסיע. היחידה שהתקדמה יותר מן השאר הודיעה כי "לא ראתה אלא ששה גרמנים חיים".

הרי זוהי דוגמה המוכיחה הוכחה חותכת הן את מציאותו של אותו "חלל ריק" השורר בשדה-הקרב והן את חשיבותה של האש, אשר רק מינוטם של משתתפי הקרב מספיקה, ודאי שתהיה בזה משום הגזמה באם יטען הטוען שהעליה בחופי נורמנדיה הצליחה רק תודות לחמש הפלוגות הללו, אולם בלעדיהם לא היה נוצר "ראש-החוף", ויתכן שבעלי-הברית אף לא היו מגיעים לידי נצחונם באירופה. (סוף בעמוד 102)

חומר מקצועי

(על אודות מאמרו של הגנרל-מיוה הגרמני הנס פון אהלפן, שהועתק לעברית מעתון-קצינים שווייצרי ונדפס בישראל ב"מערכות-הפלס" — מאסף לבעיות המהנדס הצבאי, חוב' ב.)

מֵאֵמֶר שֶׁהִלּוּ הָעֵבְרִי שֶׁל פְּתַבְעֵת
מִקְבְּלוּ בְּמִלּוּאוֹ, כְּלִשׁוֹנוֹ הַמְשַׁרְדֵּת
הַמְבִיאָה בְּסֻפּוֹק „דְּגִמָּאוֹת לְמוֹפֵת”
בֶּן שְׁבָרָה הַתְּנַדְרוֹת-הָאוֹיֵב
הַטּוֹרְדֵת...

יִתְכַן... יִתְכַן וְרֵאִיָּה-מִבְּצֵעֵת
הִיא הַקֶּרֶת לְפַעֲמִים — כֶּךָ הִרְהַרְתִּי
בְּלִי אֵמֶר —
וְסִפְרוֹת מִקְצוֹעֵיִת הִיא סִפְרוֹת
מִקְצוֹעֵיִת...

וּמְדַע הוּא מְדַע... וְהַחֲמֵר הוּא חֲמֵר...
יִתְכַן. כֶּךָ עֵינֵי מִי בַחֲמֵר הֵנִי ל'
עַד סוֹפוֹ, עַד הַגֵּשׁ הָעֵבְרִית לִי.
בְּלִי חֲסֵר.
אֵת פְּסוּקֵי הַסִּכּוּם שֶׁל אוֹתוֹ גִּנְרֵל
הֵנִס־פּוֹן-בְּלִיצְקֵרִיג-אוֹנְד־פּוֹן-
הוֹרְסֵט-וֹסֵל...

אֵת פְּסוּקוֹ הַמְסַבֵּם בְּפִתְגָם-לְעוֹלִיל
אֵת מִבְּצַע-הַכְּבוֹשׁ הַמְצַלַּח וְקוֹבַע:
„הַעוֹזֵר לְעֲצָמוֹ —
יַעֲזֹרוּ אֱלֹהִים”...
אֲזוֹ שְׁמַעְתִּי — הַכְּתָב הָעֵבְרִי מִשׁוֹע...

וְאָמַר: יֵשׁ כְּעַת עֵינֵינִים שְׂרָבָה
דְּחִיפּוֹתָם שְׁבַעֲתִים, אֲךָ שְׂמָא
יֵשׁ טַעַם
לְהַשְׁהוֹת כְּתִיבְתָם לְשׁוֹבַע הַבָּא...
וְעַל זֶה הָעֵינֵן
לְעַמֵּד הַפַּעַם.

כֵּן, אוֹתוֹ מֵאֵמֶר — כִּנְרָאָה לֹא בְּטַל
בְּשֵׁשִׁים הוּא, לְכַבֵּד-עֵינֵן וְרֵב-עֲרֹךְ.
וְאוֹלֵי בְּאֵמֶת אֵי אֶפְשֵׁר לְנֹתֵר
בְּשׁוּם אֶפֶן
עַל פְּרָק כְּזֶה בַחֲבֵרֵת...

לְשִׁכְּלֵל הַכְּלִים, לְהִיטִיב הַמְּלֵאכָה,
לְהוֹסִיף מִמְּחִיּוֹת וְתַבּוּנוֹת-כְּפִים,
לְהַמְרִיץ מַעֲשֵׂה וְלַחֲדַשׁ הַלְקָה —
זוֹ תוֹרַת הָאוֹרָח וּמִצְוֹת הַחֵלִי.

גַּם לְלַקַּח שֶׁל מֵה־בְּכֶךָ בּוֹז לֹא נָבוֹז
וְעַל כֵּל אֲבִיזוֹר נִתְּן דַּעַת
וְיִדְעֵנוּ כִּי יֵשׁ וּפְרִסְת־הַסּוּם
גוֹרְלָם שֶׁל גִּיסוֹת קוֹבַעַת.

כִּי מִכֵּל מִלְּמַדֵּי הַמְּאֵמָנִים אֵת יָדִי
— כֶּךָ יֵאמֶר הַחֶכֶם — הַשְּׁכַלְתִּי.
וְאִם יֵשׁ לְלַמֵּד לְקַח מִפִּי אֲשַׁמְדָּאִי
גַּם מִמֶּנּוּ אֶלְמֵד וְקַבְּלִתִּי.

כֶּךָ יֵאמֶר הַחֶכֶם וְיִצְדֵק. כֵּן, רַעִי.
וּמִזֹּאת הַבְּחִינָה יִתְכַן כִּי יֵשׁ פְּתַח-
וּמְקוֹם בְּ„מֵאֵסָף הַמְּהַנְדֵּס הַצְּבָאִי”
לְאוֹתוֹ מֵאֵמֶר שְׁנַתְּקַלְתִּי בּוֹ פְּתַע.

יֵשׁ מְקוֹם אוֹלֵי, כֵּן, מִבְּחִינַת
תוֹרַה-אוֹר,
בַּחֲבֵרֵת עֵבְרִית מִקְצוֹעֵיִת מְפֻרְשֵׁת,
לְאִרְטִיקֵל מֵאֵת גִּנְרֵל-מִיזֹר
הֵנִס־פּוֹן-וֹרְמִכְט־פּוֹן-דוֹנְרֹוֹטֵר.

מֵאֵמֶר עֵינֵי מִמִּיטֵב הַסּוּג.
הַמוֹנָה עַל פִּי סֹדֵר שׁוֹרָה מֵאֲלֵפֵת
שֶׁל סְבוֹת הַצְּלַחָה בְּכַבוֹשׁ קְרִמְנִצְיוֹג,
חֲרֹף כֵּל עֲכוּבִים שְׁגֵרְמוּ מִפַּח גִּפְשׁ...

מֵאֵמֶר הַמְּסַפֵּר מֵעֵינֵן-לְעֵינֵן
אֵיךְ סִיעוּ סוֹיֵךְ-כֵּל-סוֹף הַמּוֹזֵל וְהַדַּעַת
לְגֵשֶׁר בֵּין „קְבוּצַת הַשְּׂרִיזוֹן גִּתְרִקֵן”
וְ„קְבוּצַת שְׂרִיזוֹן קְלִיסֵט” וְלִסְגֵר
הַטְּבַעַת...

אָבֶל שָׁמָּה מֵתוֹךְ הַתְּחַשְׁבוֹת בְּנוֹסְבוֹת
 שְׁאִינֶן קְלִילוֹת כְּגֵרֵגֶר הַדָּחִין,
 טוֹב הָיָה (עִם שְׁמִירַת מַעֲלוֹמְיוֹ
 הַרְבוֹת
 וּמִבְּלִי לְהַחֲסִיר מַעֲקָר הַתְּכֵן)
 לְמַסְרוֹ (אִם אֶפְשָׁר...) לְקוֹרָא הַעֲבָרִי
 בְּתַמְצִית, לֹא מִפִּי הַגְּבוּרָה
 הַמִּיּוֹרִית...
 כֵּן לְמַסֵּר (אִם הִכְרַח הוּא)
 אֶת טַעַם הַפְּרִי
 מֵתוֹךְ יַחַס פְּחוֹת מְקַצְוֵעִי...
 לְתוֹכְרַת...
 אָכֵן צָר כִּי בְּמָקוֹם לְהִבְיֵא
 אֶת בְּרֻחוֹת
 הַכְּבוֹד וְהַיִּקָּר הַשְּׁמֹרוֹת עִמּוֹ
 לֹא-מִתְמוּל לְמַפְעֵל הוֹצָאת
 „מַעֲרֻכוֹת“
 נִטְפָּלִים אָנוּ לְמַאֲמַר שְׁסַמְנוּ...
 9.12.55 „דבר“

מְקוֹמָהּ שֶׁל אוֹתָהּ הוֹצָאָה —
 עִם עֲרִית
 מִפְּעֻלֵי קְרִיַת-סֵפֶר אֲשֶׁר בְּמַסְכַּת.
 הִיא מוֹפֵת לְמִלְאָכָה עִמְקָנִית, יְסוּדִית,
 פּוֹרְיָה וּמְסוּרָה, מְקִיפָה וּמְסַמְכַת.
 אֵין סֵפֶק בְּדַבְּרֵךְ! אֶךְ כִּכְלֵל הַשְּׁטָחִים,
 בְּתַחֲמוּמֵי הָעֵיוֹן וְהַמַּעֲשֵׁ-בְפַעֵל,
 לְפַעֲמִים, כִּנְרָאָה, גַּם בְּכָאֵן יֵשׁ,
 אַחִים,
 סִפְנָה שֶׁל זִיקָה „בְּלַעֲדִית“ לְמַקְצוֹעֵ...
 כֵּן, הַחֲמֵר הוּא חֲמֵר... מִדָּע הוּא
 מִדָּע...
 הוֹעֲלָתָהּ שֶׁל גִּישָׁה מְקַצְוֵעִית
 יְדוּעָה לִי.
 אֶךְ כְּלָנוּ מוֹטֵב נִזְהָר בְּכַגּוֹן-דָּא
 מְקַרְטוֹב דְּפּוֹרְמַצְיָה פְּרוֹפְסִיוֹנִילִית.
 נחן א.

של איש-חיל-ההנדסה, שאין בו כשלעצמו מאותה
 רוח-לואי דוקא.

והרי הקטע כלשוננו:

אין בכך כל התרברבות אם טוענים, שאופיו
 המיוחד של חיל-ההנדסה מאפשר לו יותר מלחילות
 אחרים, להתמודד כבר בימי שלום עם חיכוכים.
 וזאת בשעת לחימה בכוחות הטבע והעזרה לציבור האז-
 רחים. ודאי שדרוש למטרה זו ציוד טוב של ידיעות
 טקטיות וידיעות פלסים מקצועיות. הסיסמה העיקר-
 רית היא בפתגם העתיק „עוזר לעצמך ויעזור לך
 אלהים“.

הוצאת „מערכות“ מודה בהזדמנות זו על הציין
 הנאה שחולק בבתי-השיר לפעלה, ומקוה כי תשומת
 לבו של משורר וידיד כנתן א. לא תפסח על מלאכת
 „מערכות“ גם בעתיד.

הוצאת „מערכות“ נהגה מתמיד, בשעת מתן
 חומר-לקח מנסיון מלחמת העולם השנייה ממקורות
 גרמניים (דבר שהוחל בו מ-1948), לעקור מתוכו
 גילויי התמוגגות גרמנית; והזדמנויות לכך — בהן
 נהגה כן — היו לה לעשרות.

דעתו של נתן א. כי בד-בבד עם „מכל קלמדי
 השפֵּלְתִי“, יש, בשל „גסיבות שאינן קלילות כגרגר
 הדוחן“, לשנות במידת הניתן מ„טַעַם הַפְּרִי“ — וזה
 הנה עם דעתה ונוהגה של הוצאת „מערכות“.
 כמובן, יש ויקרה המקרה — ויסתנן „מסתנן“
 לשורות המודפסות...

אכן, הקורא את הקטע כולו, הנרמז בשיר, קטע
 מסיכומו של מאמר המנתח מצבי-טקטיים שונים,
 מהררי אולימפוס ועד לגדות הדניפר, אפשר והת-
 רשמותו תהיה לא-דוקא כי כאן גילוי התמוגגות
 גרמנית; כי אם יתכן ויראה בו גוון-התנשאות חילי

הנה דוגמה אחרת לעצמת אשו של חיל הרגלים: ב־19 בדצמבר 1944, בצומת דרכים אחת, פתחו 12 רובאים אמריקאים באש על דבר־מה אשר הם חשבוהו לפטרול סטירים. הם סברו כי הנה עצרו בעד התקדמותו של פטרול על ידי האבידות אשר גרמו לו. ואילו במציאות היתה זו פלגת החלוץ של רגימנט רגלים גרמני אשר הוא עצמו נע בראשה של דיבזיה משוריינת שלמה. יחידות־המשנה ה־ראשונות של האויב, שהופתעו על ידי האש, נרתעו אחורה והודיעו כי הן נתקלו ביריב רב־עצמה. ה־פיקוד הגבוה הגרמני קיבל מסקנתם זו כעובדה, הורה מיד לגייסותיו לבצע עקיפה נרחבת — ויתכן כי על ידי כך הביא לידי הפסדו במערכת הארדנים. הירי ממלא תפקיד חשיבותו ראשונה־במעלה. יש איפוא לשים דגש במהלך הכשרתו של החייל בהדרכה ואימון בירי. חייב הוא לדעת להיטיב לירות לפי יזמתו הוא; ומבלי להזניח את ירי־הפרט, צריך מפעם

ספר על:

גורמים ומגמות במבצעי־מלחמה

מאת פרופ. א. פרסטון

מאז מלחמת־העולם הראשונה מעורר קפיטן לידל־הארט, יותר מאשר כל אדם אחר, את המחשבה על בעיות צבאיות. אפילו אלה שאינם מסכימים לדעותיו, והללו רבים הם, נכונים להודות בכך. בימי מלחמת־הראשונה, בשמשו קפיטן ב־רגימנט חיל־הרגלים־הקל הוורקשירי, "הרגימנט ה־פרטי של המלך", עסק לידל־הארט בענין התפתחות אורחי־הפעולה של אימון בנוסח "תרגולת קרב". ב־1918 הוטלה עליו משימת העריכה־מחדש של תקנון שירות־השדה הבריטי, תוך החדרתם והכללתם של אורחי־הפעולה הגרמניים החדשים של הסתננות והתקפת־הלם. "ספר־ההדרכה לחיל־הרגלים הבריטי" מ־1920 וכרך על אימון בנשק קל, שהיוו את הבסיס לאימון חיל־הרגלים בתקופה שבין שתי מלחמות ה־עולם, היו פרי עטו.

ב־1924, בהשתחררו משירות צבאי מחמת פציעו, נעשה לידל־הארט תחילה לסופרו הצבאי של ה־"דיילי טלגרף", ומאוחר יותר של ה־"טיימס" הלונדוני, ושם מצא כר נרחב לאותה יכולת־הבעה ש־נתגלתה עוד בעבודתו על ספר־ההדרכה. ב־1931 היה כבר כה מפורסם כמבקר צבאי וכמנתח־בעיות

בפעם לתרגל את מתן האש על ידי יחידות־משנה המופעלת לפי פקודה. אורח־ירי אחרון זה מצריך כי תהיה מפותחת אצל המפקד מהירות־התגובות; על ידי־כך שיעלו ויבצבו לפתע לפניו מטרות מכל עבריו — יאמנהו לקבל החלטות במהירות, ולהפעיל בקרב את יחידתו אף במצבים הבלתי צפויים ביותר. ואילו היחידה עצמה צריך שתסגל לעצמה את משמעת־האש, אשר תודות לה ניתן, לפי רצון המפקד, להגביר את אינטנסיביות האש, או את ריכוזה, או לגרוע מאלה — היינו, משמעת־אש, שתקוים אף בשטף מהלכו של קרב. ולא זו בלבד, אלא שיש אף להתאמץ ולעורר בקרב החייל חשק ולהיטות לענין הירי: כי משתתף בקרב בעל רצון לקים־אש, מביט קדימה, והוא מבקש מאליו לשכלל את יעילות הפעולה של כלי־נשקו.

בלי העדיפות־באש — לא ה"מסה" רבת המספר והמרוכזת, ולא נידותם של הגייסות, אין בהן לכש־עצמן כדי לזכות במערכות.

צבאיות, שכאשר הוצג לפני קהל שומעים מכובד ב"מכון השירותים המאוחדים" צוין כאדם "ששמו לא רק בבריטניה אלא אף בארצות אחרות, ואשר השקפותיו רכשו להן כבוד אפילו בקרב אויבינו הוותיקים, הגרמנים".

אותה שעה כבר תורגמו כתביו של לידל־הארט לגרמנית ולרוסית. הוא היה תומך נלהב בשיבה אל לחמה נידת על ידי ניצול הטנק, וכתביו על נושא זה נקראו על ידי אנשים כגודריאן, שטען בהיותו שבוי מלחמה בידי בעלות־הברית כי הרבה ללמוד מלידל־הארט. אולם באנגליה לא עשו דברי ה־מצדדים בטנק רושם רב. ב־1935 הוציאה עדיין בריטניה על רגימנטים־שלי־פרשים סכום כפול מ־אשר על טנקים.

דעות אחרות שהטעו על ידי לידל־הארט לא זו

בלבד שהתעלמו מהן אלא שהן נתקבלו אף בהתנגדות חריפה. ההרצאה ב"מכון השירותים המאוחדים", אשר הוזכרה לעיל, קראה לחזור אל המדיניות הבריטית המסורתית של הסגר כלכלי, הגתמך על ידי עצמה ימית. ב-1937 טען לידל-הארט ב"טיימס" לכך שעל בריטניה להתחייב רק התחייבויות מוגבלות להפעלת כוחות יבשה ביבשת אירופה במקרה ש-תפרוץ מלחמת גוספת. השקפות אלו גררו התנגדויות נרגזות. על אף "מסע-הצלב" הממושך שלו לשוב ללחמה ביידת שתהא מבוססת על הטנג, הודבק לו כינוי של "בעל אורח-מחשבה הגנתית"; ובשעת מלחמת-העולם השניה הגיע מבקר צבאי אמריקאי עד כדי כך שהכריז כי לידל-הארט היה התגלמות הרוח שהולוכה לדונקירק. תשובתו של לידל-הארט להאשמות כאלה היתה כי אילו היו קיימות שלוש דיביות הטנגים שלהם טען ב"התחייבויות המוגבלות" שלו, ולו היו אלו נשלחות לצרפת ומופעלות עם כוחות צרפתיים דומים, היו מספיקות כדי לעצור את הפלישה הנאצית לארצות-המערב.

צאתה של המהדורה החדשה של ספר-המפתח של לידל-הארט על התיאוריה האסטרטגית שלו, מהווה הזדמנות להפנות מחדש מבט על תרומותיו למחשבה הצבאית בחזום זה. החל העיקרי של הספר החדש הזה יצא לאור לראשונה ב-1929 בשם "המלחמות המכריעות של ההיסטוריה" והיה סקר-רתם של כ-280 מסעי-מלחמה מכריעים שנבררו ממהלך ההסטוריה כולה. המהדב הראה כי רק בששה מקרים הושג נצחון על ידי גישה אסטרטגית "ישי-רה". אפילו בששת היוצאים-מהכלל הללו, הלכה הגישה האסטרטגית הישירה בד בבד או עם אסטרטגיה-רבתי "עקיפה", או עם תמרון טקטי עקיף. הוא טוען, על כן, כי הדרך הטובה ביותר לזכות במלחמות היא להשתמש באסטרטגיה של גישה עקיפה. הוא שמר על השקפה זו בכל המהדורות של הספר. שהופיעו זו אחר זו, תחת שמות שונים, ואשר חלו בהן רק שינויים פעוטים ובלתי-חשובים בסיפורים המתארים מסעי-המלחמה שלפני 1914, אולם גוספו פרקים על היסטוריה מאוחרת יותר, וניתוח גוסף.

חשוב להבין כי עקיפות — או "לזכנסות" — אינן הכרח שתושג דוקא על ידי תמרון מאגף. לפי השקפתו של לידל-הארט חייבת היא להיות פסיכ-לוגית כשם שעליה להיות פיסית, או אפילו פסיכ-לוגית במקום פיסית. גישה מפקד האויב בלזכנסות — דהיינו גישה שלא במישרין — משפיעה עליו

בכך שהיא מפתיעה אותו, ועל-כן מבלבלת את מחשבותיו ו"משבשת" אותו. מאחר שלחץ נפשי חשוב פי כמה מלחץ פיסית, גם לדעת התלכה הצבאית הדבקה-במקובל, טוען לידל-הארט כי הגישה העקיפה שלו בלבד היא המבטיחה נצחון שלם, לי-עומת זאת, גישה ישירה, אפילו על ידי כוח מכריע-בעדיפותו ונגד אויב שעובר עליו תהליך של התפרקות נפשית, אינה יכולה אלא לפרוץ אל תוך עמדת אויב, אך לא לשברו כליל.

מהניתוח הכללי שהוא מנתח נצחונות בעבר, מסיק לידל-הארט כי שום מצביא אין לו הצדקה בהנחיתו על אויב, הנמצא בעמדה מוכנה מראש, התקפה ישירה, היינו באותה דרך לה מצפה המפקד האויב, במקום לבקש להפר את שיווי משקלו של האויב על ידי התקפה; על שיווי משקל זה להיות כבר מופר, באמצעי זה או אחר, לפני שתפתח התקפתם עליו. יתר על כן, אין לבקש להגיע לידי מערכה כתכלית בפני עצמה. לידל-הארט טוען כי מאז פרסום מחקרו של קלאוזוויץ על המלחמה הנפוליונית, לא נטו מצביאים להבין נכונה את תורתו של איש הצבא הגרמני, ונטו לאמונה כי המפתח היחיד לנצחון הוא לגלות את כוחות האויב ולהשמדם. לידל-הארט טוען כי אין זו הלכת ה-מלחמה הנכונה. הוא אומר כי "תלמידים אדוקים אולם חסרי הבנה" הרחיקו-לכת בפירוש תורתו של אותו מורה-הלכה יותר מכפי שהתכון הלה, ועל ידי-כך גרמו לטבח ההמונים בחזית המערבית ב-מלחמת-העולם הראשונה.

ברור כי מחשבתו של לידל-הארט על אסטרטגיה, כמו חידושי הטקטיים בספר-ההדרכה לחיל-הרגלים ומסותיו על האסטרטגיה-רבתי הבריטית ועל ההתחייבויות למשלוח-צבא ליבשת אירופה, היו מאמץ למצוא דרך להמנע מחזרה על אותה שחיטה-בהמון, אולם, למרות שידועה היטב נטייתו לצדד בזכות מבקעי-טנגים עמוקים אל תוך שטח אויב, דחו אנשי-צבא רבים את התיאוריה האסטרטגית של לידל-הארט כ"הגנתית", ונטו לראות בה עלבון לאומי-לבו המסורתי של החיל הבריטי. הם האשימוהו בדוגמטיות ובדבקות בדוקטרינה (וייתכן כי יש שמץ אמת בכך). בחוסר גמישות מספקת, (כעוד ש-הגמישות שזורה כחוט השני בכל התיאוריות שלו), ובברירה מכוונת של דוגמאות הסטוריות ועיוות פניהן כדי להוכיח את צדקת דעתו.

ואכן, אפשר לגלות מסעי-מלחמה בהם הולוכה גישה ישירה לנצחון, ומסעי מלחמה רבים עוד יותר

בהם לא הביאה העקיפות לשום תוצאה ממשית. מלחמת קרים, שלא הוזכרה על ידי לידל-הארט משום שלא היתה מלחמה מכרעת, היא דוגמה לכך. הגישה למערכת אלמה דומה שהיא ישירה הן מ- בחינה אסטרטגית והן מבחינה טקטית; אולם היא נסתומה בנצחון. אילו באה בעקבותיה התקפה ישירה על סבסטופול, יתכן כי המצודה היתה נופלת; אולם הגישה העקיפה של ראגלאן הוליכה אך ורק לקפאון. את עמדתו הכללית של לידל-הארט לא ניתן לערער על ידי הבאת עדות מעין זו. אמת כי הוא בורר במתכון את דוגמאותיו כדי להוכיח את אשר ברצונו להוכיח; אולם היקף העדות שהוא ממציא, די בו כדי לתת תוקף להכללתו. האומרת שעל מצביאים ל"תבל" את השענותם על אומץ-לב ועל עדיפות מספרית, במידה רבה יותר של ערמה, ובגמישות וניידות רבות יותר.

אחת הסיבות לכך שדרישה זו נדחתה, נעוצה בעובדה שהשמיע אותה אדם שלא היה עוד איש צבא לפי מקצועו, ואשר לא נמנע מלהכריז כי ל- עתים קרובות היו דבריהם של מבקרים צבאיים על תיאוריה צבאית נכוחים יותר מאשר דברי מצביאים רמי-דרגה. מאמר ב"רבעון הצבא" הבריטי (כ" 1931), בשם "מבקרים צבאיים וסולם-הדירוג הצבאי: בחינה הסטורית בשאלה האם דרגה רמה יותר ודעת-רבים מבטיחות תכונה עדיפה" — ודאי שאינו צעד לפי ה- מתקון הניתן בספרו של דייל קארנגי "כיצד לקנות ידידים והשפעה בחברה". אולם אין זה הסיפור ה- יחיד. בויכוח גדול על המעלות והחסרונות של אופנסיבה מזה ושל דפנסיבה מזה, שנתעורר על ידי מאמריו של לידל-הארט ב"טיימס" ב-1937, נתגלה כי רבים ממתנגדיו דבקו כליכך באמונתם ברוח האופנסיבה, עד כי לא היו מוכנים כלל לאמן אנשים להגן או לסגת. אך באותו זמן עצמו עשו רק מעט, או לא כלום, כדי לפתח כוחות טנקים הולמים ומתודות להשתמש בהם.

גימוק אחר שהשתמשו בו נגד לידל-הארט היה כי הוא לא נתן כל הסבר לבעיה כיצד תקוים ה- אספקה אל מבקעי-הטנקים העמוקים שלו. לרוע המזל, בעוד אשר מבקרים צבאיים בריטיים רבים עסקו בהטחת טענה זו בפני לידל-הארט, היו יריי- ביהם העתידים בגרמניה מפתחים בשקדנות דרכים לפתרון בעיות המנהל והאספקה הנעוצות בלחמה ניידת.

למזלה של בריטניה, היו בין קציני צבאה אחדים אשר מוכנים היו להאזין גם להלכת מלחמה

שאינה דבקה במקודשות — ואפילו מפיו של אורח — ולהפיק כל דבר מתכנה אשר השימוש בו ב- מלחמה עשוי להצליח. כתב-היד של "המלחמות ה- זכריות של ההסטוריה" נקרא ב-1929, לפני פר- סומו, על ידי אנשים אחדים שהיו אז בדרגות "זוטרות", יחסית, שמוותיהם של בריגדיר ג'. ג. דייל, ב. ד. פישר, ג'. פ. ק. פולר, ה. קארסלאק, קולונל ויקונט גורט, מר א. ג. הוק, ואויראי ט. א. שה "לורנס מערב" נזכרים בהקדמה לספר. שנים מ- שבעה אלה נעשו פילד-מרשלים, ושנים אחרים — לגנרל-לויטננטים.

במהדורה שלאחר המלחמה של "האסטרטגיה של הגישה העקיפה", הוסיף לידל-הארט כמה פרקים על האסטרטגיה של מלחמת-העולם השניה, וכמה פרקי ניתוח. אלה הם סיפורי-תיאור של מסעי- מלחמה, "דבר כפשוטו", יותר מאשר דו"חים ש- נבחרו וכוונו במיוחד לקראת הפגנת התיאוריה של הגישה העקיפה, אולם על-כן הם המוכיחים ביתר תוקף את העובדה כי השקפותיו של המחבר משנים קודמות אומתו עתה. אנשי "גייס חמישי", קויז- לינגים, לחמה פסיכולוגית, גייסות צנחנים, שטף טורים וכיו"ב, מובאים כאן לדוגמה כגרסאות וגונים שונים של חזיון ה"לוכסנות". יתכן כי המחבר אינו מדגיש דיו את חשיבות גורם הצידה, ואת גדלם של הצבאות בהשגת הנצחון; אולם זוהי טעות השכיחה בכל הנכתב על אסטרטגיה, ואפשר להבחין בה אפילו ב"עקרונות המלחמה" עצמם של הצבאות השונים. חייל אינו מרכז את תשומת לבו בבחינה זו של האסטרטגיה רבת-י; אך עם זאת זהו אחד היסודות החשובים ביותר בנצחון שאל להם לאנשי התיאוריה להזניחו.

בפרקי הניתוח החדשים שלו מכליל לידל-הארט הרחבה של מאמר קצר שנכתב ב-1930 ובו הוא מציע "עיקרים" אחדים תחת עקרונות המלחמה המופשטים יותר, מנחי-דרך מעשיים לקביעת ה- אסטרטגיה. תקצר היריעה לזון בכך כאן, אולם הם ראויים וראויים לתשומת לבו של כל איש צבא. הספר מסתים בשני נספחים שנכתבו על ידי שנים מתלמידיו של לידל-הארט — גנרל-מיוור דורמאן- סמית, על מסעי-המלחמה במדבר ב-40—1942, ו- גנרל ידן, ראש המטה-הכללי של הצבא הישראלי, על המלחמה הערבית-ישראלית. נספחים אלה, יותר מאשר סיפורו של לידל-הארט עצמו על מלחמת ה- עולם השניה, הם האומרים בהטעמה הרבה ביותר: "הרי מלכתחילה אמרתי לך כך".

לצבא הגנה לישראל

שא את ברכת

„נעמן" בע"מ

לחג גבורת ישראל

עלה והצלח!

לצבא הגנה לישראל

שא את ברכת

„גלעם" בע"מ

לחג האורים

עלה והצלח!

לצבא הגנה לישראל
שא את ברכתנו לחג גבורת ישראל
עלה והצלח!

„נור" בע"מ
ביח"ר לגפרורים, מפרץ חיפה

יבואני תבואות ומספוא
קבוצה ב'

חל"אביב, רח' עליה מס' 3

„ציון"
בית המלון המשוכלל ביותר בחיפה
הדר הכרמל

לצבא הגנה לישראל

שא את ברכתנו לחג גבורת ישראל
עלה והצלח!

„חוטבר“ בע"מ

ביח"ר למסמרים

החברה לקופסאות פח בע"מ

שלמה צ'ופ

תל-אביב. מרכז מסחרי 60

טל. 81659

חיפה. רח' הנמל 55

טל. 2223

לצבא הגנה לישראל

שא את ברכתנו הנאמנה

לחג גבורת ישראל

עלה והצלח!

צבי סבידסקי ושות'

חברה קבלנית לבנין

רפ"ח-גן

„שכון עובדים" בע"מ

המוסד המרכזי לשכון עובדים

של ההסתדרות הכללית של העובדים

העברים בישראל

לצבא הגנה לישראל

שא את ברכת

„אבן וסיד“

לחג גבורת ישראל

עלה והצלח!

לצבא הגנה לישראל

**שא את ברכתנו לחג המכבים
עלה והצלח!**

„הארגז" בע"מ

אחים גולדברג בע"מ

יצרני עורות, פ"ת

„לחמנו" בע"מ

מפעלי אפיה שתופיים

„יכין-חק"ל" בע"מ

לצבא הגנה לישראל

**שא את ברכתנו לחג החשמלאים
עלה והצלח!**

יוסף רושגולד ושות'

„פאקא" בע"מ

יצרני ספידט. בת"ים

קפת מלוה וחסכוֹן

של העובדים בע"מ.

נחניה

לצבא הגנה לישראל

שא את ברכת

בית

„סולל-בונה“

לחג גבורת ישראל

עלה והצלח!

מלט חפשי לכל דורש! ...

מפעלינו בחיפה וברמלה עובדים 24 שעות ביממה והייצור גדל והולך. הגנו שמחים, שלרגל הסרת הפקוח על המלט באפשרותנו לספק ללקוחותינו מלט בכל הכמויות הנדרשות וללא הגבלה. להלן סוגי המלט המיוצרים על ידינו:

- א. "צמנט פורטלנד רגיל" לפי התקן הישראלי ת"י ג. 1951, ובהתאם לתקן הבריטי BSS 12/1947. חוזק הצמנט שלנו עולה למעשה בהרבה על החוזק הנדרש לפי התקנים הנ"ל.
- ב. "צמנט מיוחד" המתאים למבנים מיוחדים אשר בהם יש צורך כחוזק התחלתי גבוה של הבטון.
- ג. "צמנט אסבסט" המתאים במיוחד למוצרי אסבסט.
- ד. "צמנט מגן" — מלט זה הוכנס עכשיו בפעם הראשונה לשוק, לאחר מחקר ממושך של מעבדתנו. והנו מיועד לסוגי בניה אשר בהם על הבטון לעמוד בפני חמרים תוקפניים שונים. הוא מיוצר בהתאם לתקן האמריקאי בשביל צמנט פורטלנד מטיפוס "V".

מעבדתנו עומדת לרשות לקוחותינו לשם התייעצות טכנית בכעיות העלולות להתעורר בקשר למוצרינו.

נשר

הצמנט הידוע בטיבו-בארץ ובעולם כולו!

ש ש מ ש ר ז

בתי-חרושת ארץ-ישראלים
למלט-פורטלנד בערבון מוגבל

תל-אביב, רחוב בלפור 40, טלפון 6171, ת.ד. 1245

בית-חרושת: הר-טוב

SHIMSHON
PALESTINE PORTLAND
CEMENT WORKS LTD.

40, BALFOUR STREET, TEL-AVIV, TEL. 6171, P.O.B. 1245

WORKS: HAR-TUV

לְצַבֵּא הַגְּבֵה לְיִשְׂרָאֵל
שֶׁאֵת בְּרַבְתָּנוּ לַחַג גְּבוּרַת יִשְׂרָאֵל
עֲלֶה וְהַצֵּל חַ!

„עמיר-ביע"ף" בע"מ

חברה למימון והשקעות בע"מ

„טונא" בע"מ

מירון את גולדברג

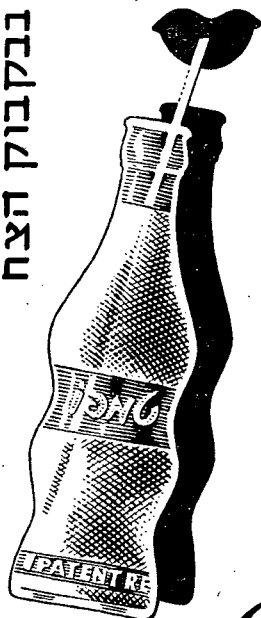
סיטונאי ירקות

לצבא הגנה לישראל

שא את ברבתנו לחג המבנים • עלה והצלח!

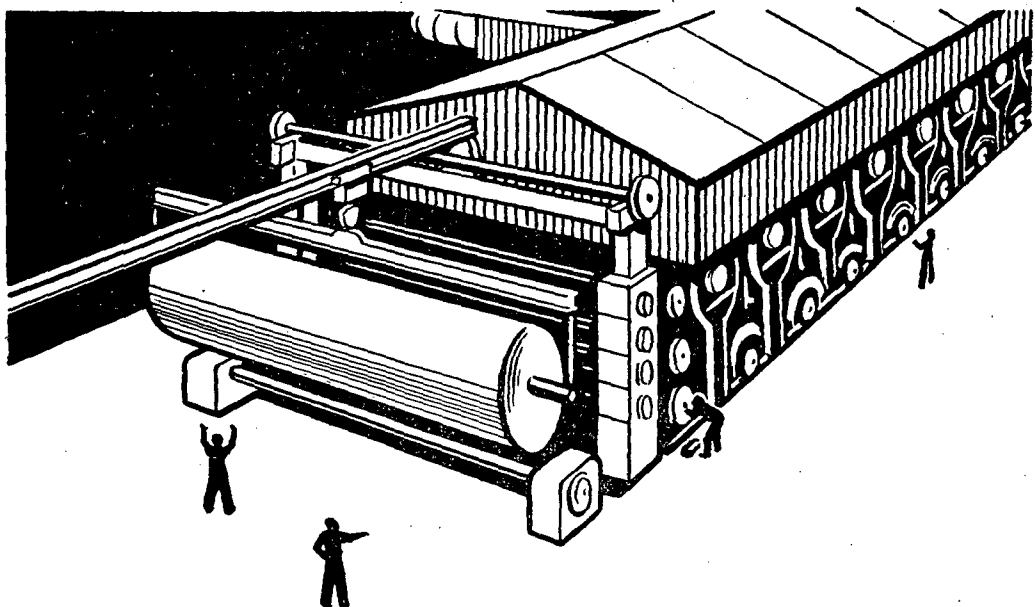
המשקה הזך

בבקבוק הצח

טאפו

תנובה בע"מ

ניר הדפסה

ניר אופסט

ניר כתיבה

ניר עתון

ניר לשקים

ניר אריזה

מפעלי ניר

אמריקאיים-ישראליים בע"מ

כ"ד

71137
82146/8
101 11101
200 11101
11101

לצבא הגנה לישראל

שאל את ברבת

כרמל מזרחי

לחג גבורת ישראל

עלה והצלה!